

Κ2 (Δ)

(8)

17578

Δ. Δούμα
Δ. Δεληπέτρου
Ρ. Ήβριώτη

Η ζωή του παιδιοῦ
ἀναγκαστικὸ γιὰ τὴν Γ. Τάξη
εὐδοκίῳ, οἶμος, ἰ. εἰδέρη. Ἀθήνα

1357δ

Δ. ΔΟΥΚΑ — Δ. ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΥ — Ρ. ΙΜΒΡΙΩΤΟΥ
Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ Γ. ΣΤΕΡΗ. — ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΩΤΗ

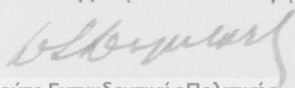
222

ΕΓΚΡ. ΑΠΟΦ. ΑΡΙΘ. 39625/13116
ΗΜΕΡΟΜ. 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1932

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ. ΣΤΑΔΙΟΥ 52. ΑΘΗΝΑ. 1932.

6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΟΜΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΟΜΙΑΣ

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει
τις υπογραφές των συγγραφέων

Εἶναι Θεός!

Εἶναι Θεός! Αὐτός σκορπᾶ
τὸν ἥλιο ποὺ τὴ γῆ θερμαίνει
καὶ προστατεύει κι ἀγαπᾶ
ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη.

Εἶναι Θεός! Μᾶς ὀδηγεῖ
καὶ μᾶς διδάσκει αὐτὸ ποὺ πρέπει
καὶ ρίχνει μιὰ ματιὰ στὴ γῆ
κι ὅλες τὶς πράξεις μας τὶς βλέπει.

Εἶναι Θεός! Κάθε πρᾶτ'
μᾶς στέλνει μιὰ καινούργια μέρα.
Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴ ζωὴ.
Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴ μητέρα.

(Ι. Πολέμης)

Ἄνοιξιάτικη αὐγή.

Τὰ ἄστρα σβύστηκαν. Ἡ μέρα -
γλυκορέγγει ντροπαλή
καὶ στὸν ζάστερον ἀέρα
κελαϊδοῦν κορυδαλλοί.

Γύρω στ' ἄνθη τὰ περίσσια
τῆς λευκῆς ἀγραμπελιᾶς,
φτερουγίζοῦν τὰ μελίσσια
μὲ τὴν ἔννοια τῆς δουλειᾶς.

Σὲ χαράφια ἀνθοστρωμένα
καὶ γεμάτα χλωρασιά,
χίλια ἀρνάκια σκορπισμένα
βόσκουν χόρτα καὶ δροσιά.

Κι ἀνασαίνουνε τὰ δάση
μὲς σὴν διάπλατη γιορτῇ,
ποῦ γιορτάζει ὄλ' ἡ πλάση
ἀνθισμένη, φτερωτή.

(Γ. Δροσίνης)

Ἡ ἱστορία τοῦ σχολείου τοῦ χωριοῦ μας.

Σήμερα τὸ χωριό μας εἶχε μεγάλη γιορτή. Ὅλοι πήγαμε πρῶτα στὴν ἐκκλησία καὶ ἔπειτα στὸ νέο σχολεῖο. Εἶχαμε τὰ ἐγκαίνιά του, γιατί σὲ λίγες μέρες θὰ ἀρχίζαν

τὰ μαθήματά μας. Τὸ νέο σχολεῖο εἶχε τὴν ἐπιγραφή :

«Γιὰ νὰ θυμώμαστε τὰ παιδιά μας,
ποὺ σκοτώθηκαν γιὰ τὴν πατρίδα».

Τὸ εἶχε ἀποφασίσει τὸ χωριό, καὶ πῶς πολὺ ἀκόμα τὸ εἶχαν θελήσει οἱ γονεῖς τῶν πεθαιμένων, μὲ τὰ λεπτὰ ποὺ συνάχτηκαν γιὰ νὰ στήσωμε τὸ μνημεῖο τους, νὰ κάμωμε σχολεῖο.

Τὸ χτίριο ἦταν στὴ μέση καὶ γύρω ἦταν μεγάλη αὐλὴ μαντρογυρισμένη. Στὴ βορεινὴ πλευρὰ ἦταν ὑπόστεγο γιὰ γυμναστήριο. Στὴν ἀνατολικὴ λουτήρες καὶ ἀποχωρητήρια. Ἀπὸ τὴ δυτικὴ πλευρὰ ἡ αὐλὴ δὲν ἦταν κλεισμένη μὲ τοῖχο παρὰ μὲ κάγκελα. Συγκοινωνοῦσε μὲ μιὰ μεγάλη ἔχταση περιφραγμένη. Ἦταν ὁ σχολικὸς κήπος.

Τὸ χτίριο, ἰσόγειο, εἶχε μεγάλες αἴθουσες. Ἡ κεντρικὴ αἴθουσα ἦταν φτιαγμένη ἐπίτηδες πῶς μεγάλη, γιὰ τὶς συγκεντρώσεις.

Γύρω-γύρω σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα εἶχαν τὶς φωτογραφίες τῶν παλικαριῶν ποὺ ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν πατρίδα. Πάνω ἀπὸ κάθε φωτογραφία ἔχουν βάλει ἓνα ὄμορφο στεφάνι ἀπὸ δάφνη.

Ἐξω στὴν αὐλὴ εἶχαν στήσει ἓνα τραπέζι γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἀγιασμός. Ὅλο τὸ χωριὸ ἦταν ἐκεῖ. Ἀπὸ τὸ γέρο-Ἠλία, γέρο 102 χρονῶν, ὡς ἐμᾶς τὰ παιδιά, ποὺ εἶχαμε μπῆ στὴ γραμμὴ.

Ὁ ἱερέας ἄρχισε τὴν ψαλμωδία κατανοητικά. Οἱ μεγάλοι ὅλοι ἔκλαιγαν, γιὰ τὸ χωριὸ μας εἶχε πολλοὺς ποὺ ἔπεσαν στὸν πόλεμο, κι ἀγαπητοὺς. Ἐμεῖς οἱ μικροὶ κοιτάζαμε μὲ συγκίνηση. Μίλησε ὕστερα ὁ δάσκαλος καὶ εἶπε :

— Δὲν πρέπει νὰ κλαῖμε. Ἄμποτε ἡ ζωὴ μας νὰ τελειώσῃ μὲ τιμημένο θάνατο!

“Ὅπως ἤμαστε ὅλοι μαζεμένοι γύρω στὸ τραπέζι μὲ τὰ ἱερὰ εἶπαμε :

— Αἰωνία τους ἡ μνήμη!

Ἡ καινούργια τάξη.

Στὸ νέο σχολεῖο τὰ παιδιὰ κάθε τάξης ἔπρεπε νὰ ταχτοποιήσουν τὴν αἴθουσά τους.

Ἡ αἴθουσα τῆς δικῆς μας τάξης, τῆς τρίτης, εἶναι εὐρύχωρη. Ἔχει πολὺ ψηλὰ τὸ ταβάνι καὶ μεγάλα παράθυρα πρὸς τὸ δάσος.

— Ἐλάτε, λέει ὁ δάσκαλος στὰ παιδιὰ, νὰ σὰς δείξω τὴ νέα τάξη σας.

Μπαίνομε μέσα.

— Μπά! ἀδειανή! Ποῦ εἶναι τὰ θρανία; λέει ὁ Ἀλέκος.

— Ποῦ εἶναι ὁ πίνακας; ρώτησε ἡ Διλή.

— Ἡ ἔδρα; ἡ βιβλιοθήκη; ρωτοῦσαν τὰ ἄλλα παιδιὰ.

— Νὰ τὸ κλειδί τῆς ἀποθήκης, εἶπε ὁ δάσκαλος. Ἐκεῖ μέσα ἔχομε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται. Ἐμπρός!

Δάσκαλος καὶ παιδιὰ ἀρχίζουν δουλεῖα.

Καὶ νά, ὁ Μπάμπης ὁ χοντρός καὶ ἡ Διλικὴ ἡ λεπτοκαμωμένη. Ἰδρώνουν καὶ ξιδρώνουν γιὰ νὰ κουβαλήσουν ἓνα θρανίο.

Ἀπὸ πίσω τους ὁ Ἀλέξης, ὁ παλικαράς, θέλει νὰ φέρη μόνος του ἄλλο θρανίο.

Ἡ Λενιώ μὲ τὸν Πίπη φέρνουν τὸν πίνακα. Μὰ ἡ Λενιώ ὅλο γρινιάζει:

— Καημένε, μπροστά σου κοίταξε! Πάψε νὰ σφυρίζης!

“Ὅλοι πηγαίνουν στὴν ἀποθήκη καὶ γυρίζουν. Μοιάζουν τὰ μυρμήγκια ποὺ πηγαίνουσ’έρχονται στὴ φωλιά τους. Πάντα κάτω βαστοῦν, ἢ δυὸ μαζί ἢ ἓνας-ἓνας.

Ὁ δάσκαλος βοήθησε στὶς δυσκολίες καὶ συμβούλευε:

— Έδω! Προσέχετε τους τοίχους! Αυτό πιο κάτω τούτο έχει! Λίγο πιο πέρα να πάη ή έδρα.

— Ο πίνακας να πάη έδω! ακούστηκε και ή φωνή της Δώρας. Ήθελε κι αυτή να πη κάτω!

— Για να διαβάξη ή ράχη μας; κορίδευε ο Γιώργος.

Ή Δώρα ήθελε να μπη ο πίνακας στο βάθος, πίσω από τὰ θρανία.

Όλα τὰ παιδιὰ γέλασαν. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ ἡ Δώρα, μὰ καὶ κοκκίνισε λιγάκι.

Ὁ δάσκαλος μὲ τὸν ἐπιστάτη τοποθέτησαν τὴ βιβλιοθήκη τῆς τάξης.

Ντίν! ντίν! ἀκούστηκε τὸ κουδούνι τοῦ σχολείου. Σὰ νὰ ἔλεγε: «Μπράβο, παιδιά! καλὰ τὰ καταφέρατε!» Μόνο κείνη τὴ στιγμή σήκωσαν τὰ παιδιὰ κεφάλι ἀπὸ τὴ δουλειά.

Ἡ τάξη εἶναι ἑτοιμη! Ὁ δάσκαλος εἶπε χαρούμενα:

— Ὠραῖα, παιδιά μου, τὰ καταφέραμε! Τώρα νὰ πηγαίνατε· εἶναι ἡ ὥρα.

Ὁ δάσκαλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ πλακοστρωθοῦν οἱ δρόμοι.

Ὁ δάσκαλος εἶχε καιρὸ πού ζητοῦσε νὰ διορθωθοῦν ὅλοι οἱ δρόμοι στὴν πόλη μας.

— Ποιὸς ἦρθε ἐδῶ, ἔλεγε, καὶ ἔφυγε εὐχαριστημένος; Ὅλοι ἀποφεύγουν νὰ ρθοῦν στὸν τόπο μας. Τούλάχιστο νὰ διορθώσωμε τὸν κεντρικὸ δρόμο πού πηγαίνει πρὸς τὸ σιδηρόδρομο καὶ στὰ πάνω χωριά.

Ὅλοι ἀναγνώριζαν πὼς εἶχε δίκιο ὁ δάσκαλος. Μὰ ὅλο καὶ τὸ παραμελοῦσαν γιὰ τὴν ἐρχόμενη ἀνοιξη.

Μιὰ μέρα εἶδα ἀπὸ μακριὰ στὸν κεντρικὸ δρόμο πολὺν κόσμο μαζεμένο. Ἦταν ἀκριβῶς λιγάκι πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ σχολεῖο, μπροστὰ στὸ κρεοπωλεῖο τοῦ Κουμπούρα.

Ἄντρες, παιδιά, γυναῖκες μὲ τὰ μωρά τους. Ὁ παπουτσοῦς ὁ κύρ-Σταῦρος, ὁ ἐπιπλοποιὸς ὁ κύρ-Σπύρος, ὁ μάρμαπα-Σωτήρης ὁ κουλουράς, ὁ δάσκαλος, οἱ μαθητές.

Ὁ κύκλος ὅλο καὶ μεγάλωνε, γιὰτὶ ὅποιοι περνοῦσε στεκόταν καὶ ἔβλεπε.

Πήγα κοντά. Στη μέση του δρόμου είχε βουλιάξει μέσα σ' ένα λάκκο ένα μακρύ κάρο φορτωμένο με μάρμαρα. Ο παραγωγέας αγωνιζόταν με ένα ξύλο να γυρίση τις ρόδες.

Μπροστά πρόστεσε άλλα δύο άλογα και έβαλε τὸ σύντροφό του νὰ τραβάη.

— Ντέεε! φώναζε και χτυπούσε με τὸ καμουτοί.

Τὰ άλογα βύθιζαν τις όπλές τους μέσα στη λάσπη και τραβούσαν τόσο δυνατὰ πὸ κόντευαν νὰ σπάσουν τὰ λουριά. Τὸ κάρο σπρωχνόταν λιγάκι μπρὸς και ύστερα κáθιζε πάλι γερά. Οί άνθρωποι πὸ στέκονταν γύρω, άλλοι βοηθούσαν με λόγια ἢ έδιναν συμβουλές κι άλλοι έσπρωχναν ἀπὸ πίσω για νὰ ξεκινήση τὸ κάρο.

Πὸ πίσω είχε πάλι σταματήσει ένα άμάξι με πραμάτιες. Ὁ έμπορος αγωνιζόταν τὸ ίδιο όπως κι ὁ παραγωγέας. Στὸ τέλος πέταξε κάτω τὸ καμουτοί. Είδη τὰ παπούτσια του και τὰ ρούχα του πὸ είχαν γίνει έλευεινὰ ἀπὸ τις λάσπες και είπε:

— Δρόμοι κι αὐτοί νὰ σοῦ πῶ! Κάθε φορά πὸ ξεκινῶ νὰ ρθῶ πρὸς τὸ μέρος σας τὸ συλλογίζομαι και τρέμω. Πότε λάκκοι, πότε πέτρες, πότε λάσπη. Είναι άπελπισία. Ὅλο βρώμα και δυσωδία!

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια προσβάλληκαν όλοι γύρω.

— Γιατί έρχεσαι τότε ἀπὸ δῶ; τοῦ φώναξε ὁ χασάπης. Δὲ σὲ καλέσαμε έμεις!

— Τί θὰ πῆ, δὲ με καλέσατε; είπε ὁ έμπορος. Ἐσεῖς δὲν έχετε άμάξια; Δὲν είστε έμποροι; Πὸς δουλεύετε;

— Ἐχεις δίκιο, κουμπάρε, είπε ὁ κὺρ-Ἀλέξης ὁ μανάβης. Ἐγὼ ξαίρω τί τραβάω! Μὰ δὲν είναι έτσι πάντα. Ἐβρεξε τώρα κοντὰ πολλές μέρες και γι' αὐτὸ έχομε αὐτὴ τὴν κατάσταση. Ἐρχεται όμως τὸ καλοκαίρι και

θὰ ξεραθοῦν οἱ λάσπες. Τότε εἶναι κάπως καλύτερα!

— Ναί! εἶπε ὁ ξένος, τὸ ξαίρω δὰ καὶ τότε! Δὲν ἔχετε λάσπη, μὰ μᾶς πνίγει τὸ χῶμα. Ὅλο τὸ χρόνο οἱ δρόμοι σας εἶναι σὲ κακὴ κατάσταση. Χάθηκαν οἱ πέτρες στὸν τόπο σας καὶ ἡ ἄμμο νὰ στρώσετε τοὺς δρόμους;

— Παράξενος εἶσαι, τὸ ἀκούς; φώναξε θυμωμένος ὁ Κουμπούρας.

Ὁ δάσκαλος πλησίασε τὸν ἔμπορο καὶ εἶπε:

— Ἐχεις δίκιο, κύριε. Μὰ τώρα σκοπεύαμε νὰ στρώσουμε τὸ δρόμο τὸν κεντρικό. Ἐλα, θὰ σὲ βοηθήσουμε ὅλοι καὶ σοῦ ζητοῦμε συχώρηση, ποὺ ἔχασες τὸν πολύτιμο καιρὸ σου ἐξ αἰτίας μας.

Ὅλοι βρῆκαν σωστά τὰ λόγια τοῦ δασκάλου καὶ ἀποφάσισαν νὰ βοηθήσουν ὅσο μπορούσαν.

Τὸ βραδάκι, καθισμένοι στὴν πλατεία ἀκούγαν τὸ δάσκαλο νὰ συζητῆ μὲ τὸν ἔμπορο.

Ὁ ἔμπορος διηγιοῦταν τίς εὐκολίες ποὺ ἔχουν ἄλλες μικρὲς πόλεις.

— Κι ἐμεῖς οἱ ἔμποροι πηγαίνομε ἐκεῖ μὲ εὐχαρίστηση καὶ τρεῖς καὶ τέσσερις φορές τὸ χρόνο, ἔλεγε. Καὶ οἱ πόλεις κερδίζουν περισσότερο ἀπὸ τὴν κίνηση αὐτή!

Τὸ ἄλλο πρωῒ, ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο μας πηγαινοέρχονταν γαϊδούρια καὶ κάρρα φορτωμένα μὲ πέτρες καὶ χῶμα. Τὰ ἀδειάζαν ἐκεῖ μπροστά.

Τὴν ἄλλη μέρα ἄρχισαν νὰ στρώνουν ὁλόκληρο τὸ τετράγωνο τοῦ σχολείου καὶ τὸ διπλὰν τετράγωνο ποὺ ἦταν τὸ κοινοτικὸ γραφεῖο.

Ὁ δρόμος τώρα σ' αὐτὸ τὸ μέρος φάνηκε πολὺ ὁμορφος, ἀλλιιώτικος. Τὰ σπίτια φάνηκαν πὺδ ὠραία.

Ἀποφασίστηκε καθέννας κάτοικος τοῦ δρόμου τοῦ κεντρικοῦ ν' ἀναλάβῃ νὰ στρώσῃ τὸ δικό του μέρος.

Μέσα σ' ένα μήνα ο κεντρικός μας δρόμος ήταν έτοιμος.

Μά ο δάσκαλος δὲν ήσύχαζε μ' ό,τι έγινε ώς τώρα.

Μάζεψε τούς νέους και ειπε:

— Τάχα, ό,τι έγινε στον κεντρικό δρόμο, δὲ μπορεῖ να γίνη και στους άλλους; Έσεις οι νέοι πρέπει να τὸ αναλάβετε αυτό τὸ ζήτημα.

Από τήν άλλη μέρα, τίς ώρες τής ξεκουρασιᾶς τίς χρησιμοποιούσαν οι νέοι για να κουβαλουν χῶμα και πέτρες. Έτσι σιγά-σιγά και οι άλλοι δρόμοι άρχισαν να πλακοστρώνωνται. Οι φτωχοί έφερναν μόνο χῶμα και πέτρες. Τα έξοδα τὰ έδινε ο δήμος.

Μέσα σὲ τέσσερεις μήνες ή μικρή μας πόλη άστραφτε από καθαριότητα και νοικοκυρσύνη.

Μά ο δάσκαλος και οι νέοι άστραφταν περισσότερο από χαρά για τὸ μεγάλο καλό που έγινε στη μικρή πόλη.

Έργασία.

Ξημερώνει αύγή δροσάτη·
μὲ τὸ πρῶτο της πουλὶ
λὲς καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
σὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι,
μὲ χαρούμενη καρδιά
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι
τρέξτε· ὅλοι σὴ δουλειά.

Σηκωθῆτε· ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄρθονο καρπὸ
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
μ' ἓναν ἴδρωτα συχνό.

Σὰν ἐσᾶς, ἀδέρφια, ιδρώνει
καὶ ὁ σοφός, πὺ μὲ τὸ νοῦ
κάμπους ἄμετρος ὀργώνει
γιά θρορῆ τοῦ λογισμοῦ.

Δίχως ἀνεση καὶ σχόλη
πάντα, ὡς ἄξιος δουλευτῆς
τὸ ἀνθηρό του περιβόλι
σκάρτει, σπέρνει ὁ ποιητῆς.

Πάντα, ναί, τοῦ τίμιου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
νάνα οἱ μόνοι, πὺ τ' ἀνθρώπου
σῶμα θρέφουν καὶ ψυχή.

(Γεράσιμος Μαρκοράς)

Τὸ ἀλέτρι.

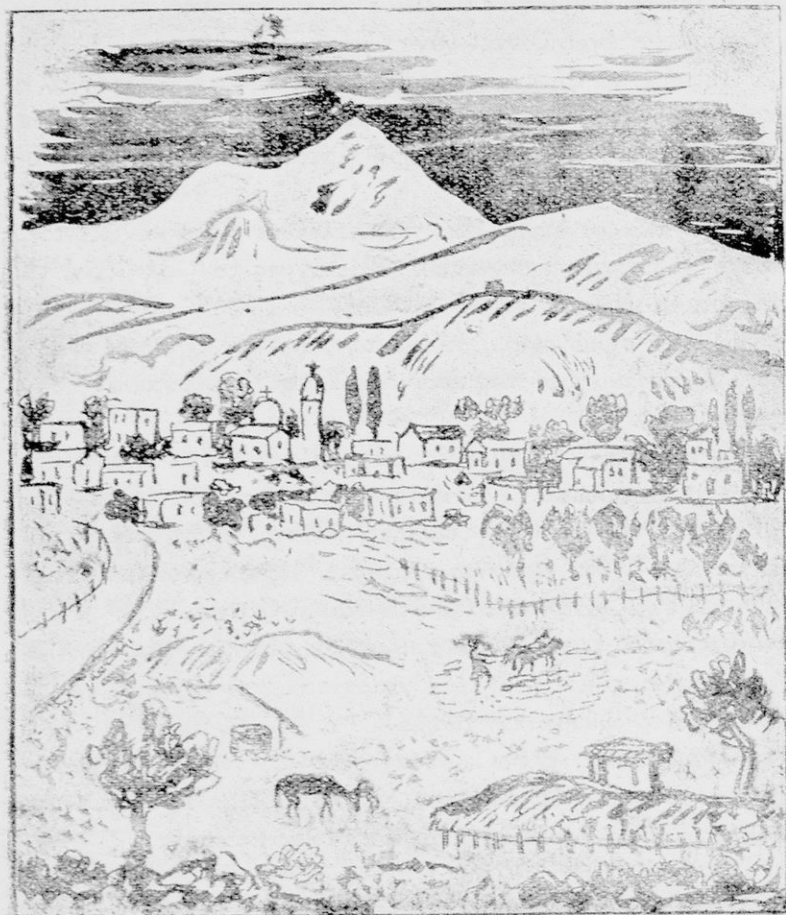
Ζευγαρωμένα, ταιριαστά, τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
μέσ' στὰ βαθιά τὰ μάτια τους τὴ συλλογὴ τους κρύβουν
καὶ στὸ χαράρι τ' ἄσπαρτο σέρνουν μὲ βῆμ' ἀργό,
σέρνουν τὸ ἀλέτρι πίσω τους καὶ κάπου-κάπου σκύβουν.

Τὸ ὕνι χαράζει ἀκούραστα τ' αὐλάκι τὸ βαθὺ
ἔσκαζοντας, τινάζοντας τὴν πέτρα, τὸ κοτρῶνι,
κι ὁ ζευγολάτης ἄρωνος τὸ ἀλέτρι ἀκολουθεῖ
καὶ μὲ βουκέντρα σουβλερὴ τὰ βόδια του κεντρώνει.

Κι ὀργάνει-ὀργάνει ὀλημερίς τὸ ἀλέτρι τὸ βαρὺ
καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πίσω πάλι στρέφει,
γιὰ νάρθη ὁ σπόρος ὕστερα νὰ πέση καὶ νὰ βρῆ
βαθιά σκαμμένο κι ἀπαλὸ τὸ χῶμα ποὺ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώση καὶ θὰ βγῆ τὸ φυτόρο τὸ χλωρό,
καὶ πράσινο τὸ στάχυ του τὸν ἥλιο θ' ἀντικρύση,
καὶ θὰ μεστῶση, θὰ ψηθῆ μὲ τὸν καλὸ καιρὸ,
καὶ θὲ νὰ πάη στὸ μυλωνά κι ἀλεύρι θὰ γυρίση.

Εὐλογημένο τρεῖς φορές τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ,
εὐλογημένα τρεῖς φορές τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης,
κι εὐλογημένη τρεῖς φορές ἡ γῆ, ποὺ καρπερὴ
μὲ δίχως βαρυγκόμηση μᾶς δίνει τὰ καλὰ της.

α'. Ἡ παιδική ζωὴ τῶν έφτά τεμπέληδων.

Σ' ένα απόμειρο χωριό, καί μέσα σ' ένα μισογκρεμισμένο χωριατόσπιτο, ζούσε ένας χωρικός με τὴ γυναίκα του. Φτωχοζούσαν καὶ αγωνίζονταν νύχτα-μέρα σκληρά.

*Έπρεπε νὰ ζήσουν τὰ έφτά τους αγόρια. *Ήταν όλα γερὰ καὶ δυνατὰ καὶ δὲν τὰ πρόφταιναν ψωμί. Εἶχαν όλα ψηλά ἴσια πόδια, μαύρα ζωηρὰ μάτια καὶ κόκκινα μάγουλα. *Ήταν ὅλο υγεία.

Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι, ἐκεῖ ποὺ τελείωνε ὁ λαχανόκηπος, ἔτρεχε τὸ ποτάμι τοῦ χωριοῦ. Στὶς ὄχθες του ἔπαιζαν τὰ παιδιά κάθε μέρα.

Τὸ πρωτὸ σηκώνονταν, πλύνονταν, ἔκαναν τὴν προσευχή τους, ἔπαιρναν ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ κατέβαιναν στὸ ποτάμι.

Τὸ νερὸ στὸ διάστημα τῆς νύχτας πότε εἶχε ἀνεβῆ καὶ πότε εἶχε χαμηλώσει. *Ἐδῶ ἔστηναν τὸ παιχνίδι. Πότε τραβοῦσαν ἀπὸ τὴν ἀποθήκη σανίδες παλιές καὶ τίς ἔρριχναν στὸ ποτάμι. Πότε ἔφτιαναν γέφυρες. Πότε ἔσκαβαν στήν ἄμμο καὶ ἔχτιζαν σπιτάκια, πότε ἔκαναν λιμνοῦλες.

Κάθε φορὰ εὑρίσκαν τὰ παιδιά καὶ νέο παιχνίδι.

*Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα χαίρονταν ποὺ ἦταν τὰ αγόρια τους τόσο εὐθυμα καὶ ζωηρά.

—*Αφῆσέ τα, ἔλεγε ὁ ένας στὸν ἄλλον. *Αμα μεγαλώσουν, μόνα τους θὰ ἀφήσουν τὰ παιχνίδια. Τότε θὰ μᾶς βοηθήσουν στὶς δουλειές μας γερὰ καὶ πρόθυμα.

β'. Πατέρας καὶ γιός.

*Ὁ πρώτος, ὁ Γιωργῆς, γίνηκε παλικαρόπουλο. Δὲν ἤθελε πιά νὰ παίζει. *Ἦθελε νὰ βοηθήσει τοὺς γονιούς του.

Μὰ περίεργο! *Ὁ,τι ἔκανε δὲν τοὺς ἄρασε. Τὸ ἔκανε πάν-

τα διαφορετικά από κείνα που είχαν συνηθίσει οι γέροι. Τοῦτο δυσάρεστοῦσε τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα. Δὲν τοὺς ἄρεσε καθόλου.

Μιὰ μέρα ὁ Γιωργῆς ἔφερε τὸ κάρο μὲ τὴν κοπριά καὶ τὸ ἄδειασε πλάγι στὶς πρασιές. Ὑστερα ἀπὸ δυὸ μέρες θὰ τὴ χρειάζονταν.

Μὰ ὁ πατέρας θύμωσε φριχτά.

— Νὰ πάρης, Γιωργῆ, τὴν κοπριά, νὰ τὴν πᾶς ἐκεῖ που τὴ βάζομε, στὸν ἄλλο σωρὸ τῆς κοπριάς, πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ.

— Μά, πατέρα, δὲν ἀξίζει ὁ διπλὸς κόπος. Μεθαῦριο τὸ πρῶτὴ τὴ θέλομε ἐδῶ καὶ θὰ τὴν ξαναφέρωμε. Ἐπειτα δὲν εἶναι σωστὴ ἢ θέση τῆς κοπριάς ἐκεῖ. Δὲν πρέπει νὰ μείνη πλάι στὸ σπίτι.

Τοῦτο θύμωσε περισσότερο τὸ γέρο.

— Ἄφησε τὰ λόγια, Γιωργῆ. Τὰ λόγια εἶναι φτώχεια! Νὰ πᾶς τὴν κοπριά στὴ θέση της. Πάντα ἐκεῖ τὴν ἔβαζα, καὶ ἐκεῖ θὰ μείνη ὅσο εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ.

Τὸ ἴδιο γινόταν κάθε φορά, σὲ κάθε δουλειά. Ὁ Γιωργῆς προσπαθοῦσε νὰ διοργανώσῃ τὴ δουλειά, γιὰ νὰ μὴ σπαταλιέται κόπος καὶ χρόνος. Μὰ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα παρεξηγοῦσαν τὸ Γιωργῆ. Νόμιζαν πὼς τὸ ἔκανε ἀπὸ τεμπελιά.

Ἦρθαν βροχές καὶ τὸ ποτάμι φούσκωσε. Στὴ μεριά που ἦταν τὸ χτήμα τοῦ πατέρα τοῦ Γιωργῆ ἦταν χαμηλὲς οἱ ὄχθες, κι ὁ λαχανόκηπος πλημμύρισε. Τὰ νερὰ ἀπόκλεισαν τὸ σπίτι.

Ὁ πατέρας, ὅταν χρειάζοταν νὰ πάρῃ κάτι ἀπὸ τὸ χτήμα, ἔπρεπε νὰ φορέσῃ τίς μπότες καὶ νὰ γυρίσῃ μέσα στὸ νερό. Δυὸ-τρεις φορές εἶχε κρουολογήσῃ καλά. Καὶ τώρα εἶχε ρευματισμοὺς δυνατούς.

— Ἄκουσε, πατέρα, εἶπε τὸ βράδυ ὁ Γιωργῆς. Δὲν εἶ-

να ζωή αυτή που κάνομε. Πρέπει με κάθε τρόπο να διορθώσωμε μαζί με τους γειτόνους μας την ὄχθη του ποταμού. Τὰ ζωντανά μας υποφέρουν, γιατί ἀναγκασζόμαστε να τὰ πᾶμε ἄλλου. Κι ἐμεῖς υποφέρομε πολύ. Ἐνα λάχανο μᾶς χρειάστηκε σήμερα και ἔπρεπε να πλατσουνίζω τόσο ὥρα μέσα στο νερό! Ὅλα μπορούσαν να ἦταν ἄλλιως!

Μὰ ὁ πατέρας θυμώνει πολύ ἅμα ἀκοῦη τούτη τῆ φράση: «να ἦταν ἄλλιως!»

— Ἐγὼ ἔτσι ἔκανα τῆ δουλειά μου πάντα. Ἐτσι τὰ ἔχω μάθει ἀπὸ τὸν πατέρα μου. Ὁ πατέρας μου πάλι ἔτσι τὸ πῆρε ἀπὸ τὸν παππού του. Κι ἐσύ, ἂν θέλῃς να προκόψῃς, ἔτσι πρέπει να κάνῃς. Ὅπως τὰ βρήκαμε, ἔτσι θὰ τὰ ἀφήσωμε! Ἀκοῦς ἐκεῖ, γιὰ να μὴ βραχῶ λίγο πρέπει να κάνω ὄλες αὐτὲς τίς ἱστορίες που λές; Μὴν τὸ πῆς και στοὺς γειτόνους και μᾶς κοροϊδεύουν! Παιδί μου, ἡ ζωή εἶναι παιδεμός. Ἐν δὲν παιδευτῆς, δὲ θὰ φᾶς-ψωμί.

Ἐστερα ἀπὸ καιρὸ εἶπε πάλι ὁ Γιωργῆς στὸν πατέρα να βροῦν ἕνα τρόπο καλύτερο γιὰ να ποτίζουν τὰ ζῶα.

Χάνομε καιρὸ και κουραζόμαστε ἄδικα, ἔλεγε, πηγαίνομε τόσο μακριὰ γιὰ ν' ἀνασύρωμε νερὸ και να τὸ κουβαλοῦμε.

Ὁ πατέρας δὲ μίλησε, μὰ ἡ μητέρα εἶπε ἀγαναχτισμένη:

— Δουλειὰ εἶναι αὐτή, Γιωργῆ, που κουράστηκες; Γιατί κουβαλήσαμε λίγο νερὸ μέσα στῆ ζέστη; Αὐτὸ τὸ κάνομε ὁ πατέρας σου και ἐγὼ εἴκοσι χρόνια τώρα, κάθε καλοκαίρι. Δὲ μᾶς ἔδραψε ποτέ! Βέβαια, κουραζόμαστε λίγο, μὰ δὲν πειράζει. Γρήγορα ἡ κούραση περνάει κι ὁ ἴδρωτας στεγνώνει! Δὲν ντρέπεσαι, παιδί ἐσύ, να μιλάς γιὰ κούραση! Ἐγὼ λέω πὼς εἶναι τεμπελιά! Κρίμα σ' ἐμᾶς που βγάλαμε τέτοιο παιδί!

γ'. Ὁ Γιωργῆς ἀπελπίζεται καὶ φεύγει.

Ὁ Γιωργῆς ἔπαψε πιά ν' ἀνακατεύεται. Σκεπτόταν καλὰ καὶ γύρευε τὸ καλὸ τοῦ σπιτιοῦ του. Μὰ οἱ γονεῖς δὲν καταλάβαιναν.

— Ἔτσι τὰ βρήκαμε, ἔτσι θὰ τ' ἀφήσουμε, ἔλεγαν.

Ὁ Γιωργῆς θαρέθηκε πιά καὶ δούλευε χωρὶς ὄρεξη.

Κοντὰ στὸ Γιωργῆ ἀνόρεχτα δούλευαν καὶ τὰ ἕξι ἀδέρφια του.

Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα δὲν κατάλαβαν τίποτα. Νόμιζαν πὼς μεγάλωσαν ἑφτὰ τεμπέληδες, ποὺ δὲ φρόντιζαν γιὰ ἄλλο τίποτα, παρὰ πὼς νὰ κάνουν ὅλες τὶς δουλειὲς πιὸ εὐκόλες γιὰ νὰ μὴ κουράζονται.

— Δὲ θαριέσαι, ἔλεγε ὁ γέρος, καλύτερα! Ἄφησέ τους θὰ κάνω μόνος σωστότερα τὴ δουλειά μου!

Ἔτσι ἔμεινε στὸ γέρικο σπίτι ἡ γέριχη ζωὴ. Τὰ παιδιὰ κάθονταν στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, κοίταζαν τοὺς φαράδες καὶ διηγόνταν διάφορα ἐπεισόδια ἀπ' τὴ ζωὴ τους. Τὸ περισσότερο συζητοῦσαν πόσο ἀλλιόωτικη θὰ ἦταν ἡ ζωὴ τους ἂν συμφωνοῦσαν ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα.

Οἱ γειτόνοι ἔβλεπαν τοὺς νέους νὰ κάθονται στὴν ἀκροποταμιὰ καὶ νὰ κουβεντιάζουν, ἐνῶ οἱ γέροι σκοτώνονταν στὴ δουλειά.

Πίστευαν πὼς ἦταν τεμπέληδες. Κι ἀπὸ τότε πιά γειτόνοι καὶ φίλοι τοὺς ἔλεγαν: «οἱ ἑφτὰ τεμπέληδες».

*
* *

Μιὰ μέρα, κεῖ ποὺ ἦταν ξαπλωμένοι στὴν ὄχθη, εἶπε ὁ Γιωργῆς στ' ἀδέρφια του:

— Ὅχι! Δὲ μπορῶ πιά νὰ ζήσω ἔτσι. Θὰ φύγω νὰ πάω στὰ ξένα. Θέλω νὰ δῶ ἂν καὶ ἐκεῖ εἶναι τὰ ἴδια ὅπως ἐδῶ. Θέλω νὰ δῶ μήπως οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ εἶναι πιὸ φρόνιμοι.

πιό έξυπνοι. Δὲ θὰ γυρίσω πίσω παρὰ ἀφοῦ μάθω κάτι καλὸ καὶ σωστό.

Οἱ ἄλλοι τὸν κοίταξαν μὲ θαυμασμό. Ἕνας-ἕνας τοῦ ἔσφιξαν τὸ χέρι καὶ εἶπαν :

— Θαρροῦμε μαζί σου. Καὶ ἐμεῖς ἀπὸ καιρὸ θέλαμε νὰ φύγουμε !

Χαρούμενοι κάθονταν καὶ σκέφτονταν πότε καὶ πῶς θὰ ἔκαναν τὸ ταξίδι.

Ἀποφάσισαν νὰ φύγουν σὲ τρεῖς-τέσσερις μέρες καὶ νὰ ταξιδέψουν ὅλοι μαζί. Νὰ πᾶνε σὲ ἄλλους τόπους γιὰ νὰ δοῦν πῶς ζοῦν ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι, πῶς δουλεύουν τοὺς ἀγροὺς καὶ πῶς περιποιοῦνται τὰ ζῶα τους.

— Ἄμα μάθουμε καλύτερους τρόπους γεωργίας καὶ χτηνοτροφίας, τότε θὰ γυρίσουμε στὸ χωριό. Θὰ γίνουμε οἱ δάσκαλοί του ! ἔλεγαν.

*
* *

Τὸ βράδυ κάθησαν ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ τὰ παιδιὰ γύρω στὸ τραπέζι.

Ἀφοῦ ἔφαγαν, εἶπε ὁ Γιωργῆς τὰ σχέδιά τους. Γούρλωσε τὰ μάτια ὁ πατέρας ! Ἡ μητέρα κούνησε τὸ κεφάλι της. Κοίταξε ἕνα-ἕνα τὰ παιδιὰ της καὶ εἶπε :

— Ἀφοῦ δὲ μπορεῖτε νὰ ζήσετε στὸν τόπο σας, ποιὸς θὰ σᾶς πάρη στὰ ξένα ; Ποιὸς θὰ πάρη στὴ δουλειά του ἑπτὰ τεμπέληδες ;

Ἦστερα ἀπὸ δυὸ μέρες τὰ ἑπτὰ ἀδέρφια ξεκίνησαν. Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα βγήκαν καὶ τοὺς ξεπροβόδωσαν.

Κοίταξαν τὰ ἑπτὰ παλικαρόπουλα ποὺ ἔφευγαν καὶ εἶπαν :

— Ἄς πᾶνε. Θὰ μάθουν τί εἶναι ὁ κόσμος. Θὰ δοῦν τί θὰ πῆ δουλειά, καὶ θὰ γυρίσουν ἀμέσως πίσω !

Κάθε βραδάκι ἡ μητέρα κοίταζε μὲ πόνο πέρα τὸ δρόμο

του χωριού. Μὰ τὰ παιδιὰ δὲ φαίνονταν πουθενά. Πέρασε τὸ καλοκαίρι, ἤρθε ὁ χειμῶνας, μὰ κανεὶς δὲν ἤξαιρε τί γίνηκαν οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες.

— Δὲ βαρύνσαι! ἔλεγεν ὁ ἓνας γείτονας, θὰ ἔχουν πεθάνει. Ἄλλος ἔλεγε:

— Θὰ ἔχουν γίνει λωποδύτες. Κι ἄλλος:

— Θὰ ἔχουν γίνει ζητιάνοι.

Ἡ μητέρα πονοῦσε καὶ ἐκλαιγε. Δὲν ἠσούχαζε οὔτε μέρα οὔτε νύχτα.

δ'. Οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες γυρίζουν.

Πέρασαν χρόνια! Οἱ γονεὶς ἄσπρισαν, καμπούριασαν καὶ ζάρωσαν, ὄχι τόσο ἀπὸ τὰ γεράματα, ὅσο ἀπὸ τὴ λύπη καὶ τὴ μοναξιά.

Μιὰ μέρα τὸ χωριὸ εἶδε νὰ περνοῦν ἑπτὰ ἡλιοκαμένοι νέοι. Ἦταν γεροὶ κι ὠραῖοι. Ὅλοι βαστοῦσαν στὸ χέρι τοὺς τσάπα καὶ στὴν πλάτη εἶχαν ταξιδιώτικο σάκκο. Κανεὶς δὲν ἤξαιρε ποιοὶ εἶναι ὡς τὴ στιγμή πού μπήκαν στὸ σπίτι τους.

Οἱ γείτονοι παράτησαν δυὸ-δυό, τρεῖς-τρεῖς τὶς δουλειές τους καὶ ἔλεγαν:

— Τὰ μάθατε; Γύρισαν οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες.

Μέσα στὸ σπιτάκι ὅμως χύνονταν δάκρυα χαρᾶς. Κάθησαν τὰ ἑπτὰ παλικάρια γύρω ἀπὸ τὸ τραπέζι. Ἔβαλαν στὴ μέση τοὺς γονεὶς τους καὶ διηγιόνταν γιὰ τὸν ἔξω κόσμο. Οἱ γέροι εἶχαν τεντώσει μάτια καὶ ἀφτιά!

Ἐπιπλέον ἀπὸ λίγες ἡμέρες παρατήρησαν ὅλοι οἱ χωρικοὶ πὼς κάτι νέο ἄρχισε νὰ γίνεται κάτω ἀπὸ τὴ γέριχη στέγη.

Τὰ ἑπτὰ παλικάρια ἄρχισαν νὰ σκάβουν στὴ μέση τῆς αὐλῆς σὲ πολὺ βάθος.

— Τί νὰ κάνουν οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες; ρωτοῦσε μ' ἀπορία

ή γειτονιά. Μήπως φάχνουν να βρουν τὸ θησαυρὸ τοῦ Ἀ-
ράπη; Ἡ μήπως στὰ ξένα ἔκαναν τόσες πολλές λίρες καὶ
θέλουν νὰ φυλάξουν μερικές;

Μὰ τὰ ἑπτὰ παλικάρια ἐδούλευαν γερά. Ἐκαναν ἕνα
καλὸ πηγάδι. Ἐφεραν καὶ ἕνα μηχανήμα γιὰ νὰ θγάζουν
τὸ νερό. Δὲ χρειαζόταν πιὸ κανένας κόπος γιὰ τὸ πότισμα
στὸ χτῆμα.

— Δές, δές! ἔλεγαν οἱ γειτόνοι. Οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες
γύρισαν χειρότεροι ἀπ' ὅ,τι ἔφυγαν. Γιὰ νὰ μὴ φέρουν λίγο
νερὸ ἀπὸ μακριά, ἔφεραν μέσα στὰ πόδια τους τὸ νερό!
Τεμπέλικα πλάσματα!

Μὰ οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες δὲν ἠσούχαζαν. Ἐφεραν μὲ τὸ
κάρο τους ἄμμο καὶ χῶμα.

— Ποιὸς ξαίρει τί σοφίστηκαν πάλι! Κρυφογελοῦσε ἡ
γειτονιά.

Μὰ τὰ παλικάρια στρώθηκαν στὴ δουλειά. Ἐχτισαν
γερὸ πρόχωμα σὲ ἀρκετὸ διάστημα στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ.

Τὸ ἔχτισαν ὅσο μπορούσαν πιὸ στερεό. Κι ὅταν μὲ τίς
ὄροχες φούσκωσε τὸ ποτάμι, μπόρεσαν νὰ συγκρατήσουν τὸ
νερὸ στὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐτσι πῆγαιναν ἡσυχοὶ στὸ λαχανό-
κηπο καὶ στὰ χωράφια τους. Φύτευαν πρῶιμα, καὶ εἶχαν ἕνα
μῆνα πιὸ μπροστά ἀπὸ τοὺς ἄλλους κάθε λογῆς λαχανικῶ
καὶ φρούτο.

Μὰ οἱ γειτόνοι γελοῦσαν.

— Εἶδες ἐκεῖ! Οἱ λεβέντηδες φοβήθηκαν τὸ λίγο νεράκι
καὶ ἔκαναν φρούριο.

Τὸ φθινόπωρο τὰ παιδιά φύτεψαν μπρὸς στὸ χτῆμα τους
δύο σειρὲς πιπεριές. Ὁ ράφτης τοῦ χωριοῦ ἔλεγε γι' αὐτὴ
τὴν Κυριακὴ στὸ καφενεῖο:

— Χαίρετε; οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες γιὰ νὰ μὴ χρειάζωνται
τὴν Κυριακὴ νὰ πᾶνε στὸ δάσος νὰ πάρουν καθαρὸν ἀέρα,

έφεραν τὸ δάσος μπροστὰ στὸ σπίτι τους. Ποιὸς θὰ τὸ ἔλεγε πῶς εἶναι τέτοιοι τεμπέληδες!

Τὰ ἑπτὰ παλικάρια δὲν ἄκουαν. Μὰ κι ἂν ἄκουγαν δὲν τοὺς ἔνοιαζε καθόλου.

Τὴν ἀνοιξη ἄρχισαν νὰ χτίζουσαν ἕνα νέο σπίτι χωρικό. Τὸ ἔκαναν ὁμορφο, καθαρὸ, μὰ πρὸ πάντων πολὺ βολικό. Καὶ μόλις τὸ σπίτι τοιμάστηκε παντρεύτηκε ὁ Γιωργῆς.

Ἦστερα μὲ τὴ σειρά κάθε ἀνοιξη γινόταν ἕνα νέο σπίτι σὰν τοῦ Γιωργῆ καὶ παντρεύονταν μὲ τὴ σειρά τους ἕνα-ἕνα τὰ παλικάρια. Καὶ τώρα, ἐκεῖ ποὺ στεκόταν τὸ μισογκρεμισμένο χωριατόσπιτο, στέκονται ἑπτὰ ὁμορφα χωρικά σπίτια. Ἡ μιὰ οἰκογένεια ἔγιναν ἑπτὰ. Πίσω ἀπὸ κάθε σπίτι ἦταν ἕνας μεγάλος κήπος. Πιὸ κεῖ τὰ χωράφια. Ὅλα ὅμως ἦταν σωστά καὶ καλὰ ὀργανωμένα.

— Κοίταξέ τους, ἔλεγαν οἱ γειτόνοι. Ποιὸς νὰ τὸ πῖστευε! Γεννήθηκαν τεμπέληδες καὶ θὰ πεθάνουν τεμπέληδες!

*
* *

Ἄρχισαν τώρα τὰ παλικάρια νὰ στρώνουσαν τὸ δρόμο ποὺ ἦταν μπρὸς ἀπὸ τὰ σπίτια τους.

— Ἔ, βέβαια, ὅπως ἔλεγε ὁ ράφτης, φοβόνταν μὴν καθήση τὸ κάρο στὴ λάσπη καὶ ἕστερα θέλει κόπο γιὰ νὰ τὸ βγάλουσαν.

Ἐμειναν τὰ ἑπτὰ ἀδέρφια σὲ ὄλη τους τὴ ζωὴ μαζί. Ἐκαναν ὁλοένα καλύτερο καὶ μεγαλύτερο τὸ χτῆμα τους. Ὅλοένα ἔκαναν καλύτερη τὴ δουλειὰ τους. Μὰ οἱ χωρικοὶ πάντα ἔλεγαν:

— Σωστοὶ τεμπέληδες! καὶ κουνουσαν τὸ κεφάλι.

Ὅμως γινόταν καὶ κάτι, ποὺ ὅσο τὸ ἔβλεπαν τ' ἀδέρφια τόσο χαίρονταν.

Ὅποιοι χωρικοὶ ἤθελε κάτι νὰ φτιάξη στὸ σπίτι του ἢ

στο χωράφι του, πήγαινε στο σπίτι ή στο χωράφι των τεμπελήδων και κοίταζε. Γύριζε στο σπίτι του και έκανε κι αυτός το ίδιο.

Έτσι το χωριό σιγά-σιγά άρχισε να γίνεται καλύτερο και ωραιότερο. Έμπασε νέους τρόπους πραχτικώτερους στη ζωή του.

Ο δρόμος όμως, όπου ήταν χτισμένα τα σπίτια των έφτά παλικαριών, λέγεται και σήμερα ακόμα «όδός τεμπελήδων!».

Ο δείχτης των δρόμων.

Έξω στην έξοχή, εκεί ακριβώς που ο ένας έξοχικός δρόμος συναντάει τον άλλο, στην άκρη του δάσους ή του λιθαδιού, στέκει ο δείχτης των δρόμων.

Έχει τεντωμένα τα χέρια του, το ένα στον ένα δρόμο και το άλλο στον άλλο. Σε καθένα χέρι είναι γραμμένο που πάει ο δρόμος και πόσο μακριά είναι:

Μαρούσι 10 χιλ. Άγ. Παρασκευή 8 χιλ.

Είναι ευτύχημα που στέκει εκεί ο δείχτης. Ποιός θα στεκόταν εκεί μέρα και νύχτα για να πη στους διαβάτες που δεν ξαίρουν το σωστό δρόμο;

Γύρω-γύρω από το δείχτη άνθουν τα πιο ωραία λουλούδια. Τήν άνοιξη παπαροῦνες και κίτρινα λουλουδάκια. Το χειμώνα άνεμώνες κι άλλα αγριολούλουδα. Κάτω στα πόδια του κυλάει το ρυάκι τα νερά του και πάνω στον αέρα βομβούν κόκκινες, πρασινωπές πεταλούδες.

Συχνά έρχονται οι πεταλούδες και κάνουν επίσκεψη του δείχτη. Μά θέλουν να ξεκουραστούν, όχι να μάθουν το δρόμο. Αυτές τον ξαίρουν καλά. Όπως καλά ξαίρει τους δρόμους και το σπουργιτάκι, που κάθησε πάνω στο δεξί του χέρι.

— Τσίου! τσίου! .. Γιατί στέκεσαι πάντα δώ πέρα με

τεντωμένα τὰ φτερά; ρωτάει αὐθάδιστα. Δὲν ἔχεις φωλιὰ καὶ παιδάκια γιὰ νὰ τὰ θρέψης;

—Δείχνω στοὺς ἀνθρώπους τὸ σωστὸ τὸ δρόμο, εἶπε ὁ δείχτης.

— Τσίου! τσίου! τσίου! τοὺς δείχνεις τὸ σωστὸ τὸ δρόμο; Εἶναι λοιπὸν τόσο βλάκες οἱ ἀνθρώποι; Ἐγὼ τὸν βρίσκω πάντα! εἶπε ὁ σπουργίτης.

Ὁ δείχτης δὲν ἀπάντησε. Βρῆκε πῶς τὸ σπουργίτι ἔλεγε ἀνοησίες.

Προτιμοῦσε καλύτερα νὰ μιλή μὲ τὶς ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, μὲ τὸ φεγγάρι καὶ μὲ τὰ ἄστρα. Μάλιστα, ἐκεῖνα ἦταν οἱ καλύτεροί του φίλοι. Κι αὐτὰ ἦταν ἡσυχὰ ὅπως αὐτὸς κι εἰδείχναν στοὺς ἀνθρώπους τὸ δρόμο ὅπως αὐτὸς.

—“Αν δὲν εἶχα τὸ φῶς τῆς σελήνης θὰ ἦμουν ἔρημος, σκεφτόταν ὁ δείχτης.

Ἦταν ὅμως ἄγρυπνος ὁδηγός.

Τοῦ κουράζονταν τὰ χέρια, μὰ ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ δείχνῃ: Μαρούσι 10 χιλ. Ἄγ. Παρασκευῇ 8 χιλ.

Ζέστη, κρύο, βροχή, χιόνι, ὅλα τὰ ὑπόφερνε ὁ δείχτης. Πότε-πότε ὁ ἀέρας φυσοῦσε τόσο βίαια, ποὺ θαρροῦσε πῶς θὰ τὸν ρίξῃ χάμω.

Μὰ ὁ δείχτης ἔμενε πιστὸς στὴ θέση του.

—“Ὅχι, δὲν πρέπει νὰ πεθάνω, ἔλεγε μέσα του. Πρέπει νὰ μείνω στὴ θέση μου, νὰ δείχνω στοὺς ἀνθρώπους τὸ σωτὸ τὸ δρόμο. Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά μου σὲ τοῦτο τὸν κόσμο!

Τὸ χωριὸ καὶ ἡ πόλη.

“Ὅταν στὴν πόλη γινόταν ἡ βδομαδιατικὴ ἀγορά, ὁ κύρ-Πέτρος δὲ μπορούσε νὰ μείνῃ στὸ χωριό.

—“Ὅλη τὴ βδομάδα κάθομαι στὸ χωριό, ἔλεγε. Πρέπει πότε-πότε νὰ βγαίνω καὶ λίγο πάρα ἔξω νὰ βλέπω τί γίνεται ὁ κόσμος!

Πρῶτ-πρῶτ στὶς 4 ἡ-ῶρα ἔξευε τὴ σούστα του, καὶ ἡ κυρὰ-Πέτραίνα τὸν παράστεκε.

Πότε τὴ φόρτωναν πατάτα, πότε ντομάτα, πότε κάτι ἄλλο, σύμφωνα πάντα μὲ τὴν ἐποχὴ. Πότε ἔπαιρνε ἓνα βόδι μαζί του γιὰ νὰ τὸ πουλήσῃ στὴν ἀγορά.

Ἄλλοτε κουβαλοῦσε καλάθια ποὺ ἔφτιανε ἡ κυρὰ-Πέτραίνα. Τὰ ἔφτιανε γιὰ τίς ὁμορφες κοκόνες, ὅπως ἔλεγε τίς γυναῖκες τῆς πόλης.

Ἀνέβαινε ὁ κύρ-Πέτρος στὴ σούστα. Καθόταν κι αὐτὴ πλάγι του καὶ κρατοῦσε στὴν ποδιά τῆς πότε ἓνα καλάθι αὐγά πότε ἓνα κουμάρι μέλι. Ἄλλοτε κουβαλοῦσε ξύγκι.

Αὐτὰ τὰ πουλοῦσαν στήν ἀγορά καί ὕστερα ἀγόραζαν ὅτι τοὺς χρειαζόταν.

Καμιά φορά ἔκαναν καί ἀνταλλαγή. Ἔδιναν δυὸ ὀκάδες ξύγκι ἢ μέλι καί ἔπαιρναν ἄλλο πρᾶμα ποῦ τοὺς ἔλειπε καί δὲν τὸ ἔβρισκαν στὸ χωριό.

Νὰ διαβάσουν δὲν ἤξαιραν οὔτε ὁ κύρ-Πέτρος οὔτε ἡ κυρά του. Ὅμως τὰ κατάφερναν εὐκόλα νὰ βρῖσκουν τὰ μαγαζιά ποῦ γύρευαν.

Πάντα κάτι τοὺς βοηθοῦσε. Στὸ παπουτσιδικο τοῦ κύρ-Στρατῆ κρεμόταν μιὰ μεγάλη τενεκεδένια μπότα ποῦ φαίνονταν ἀπὸ πολὺ μακριά.

Στοῦ κύρ-Βαγγέλη τὸ σιδηρουργεῖο ἀπέξω εἶχαν κρεμάσει ἓνα μεγάλο σιδερένιο κλειδί. Ὅσο γιὰ τὸ μπακάλικο τὸ ἔβρισκαν πολὺ εὐκόλα. Εἶχε ἀπέξω μιὰ μποτῖλια κοκκινέλι.

Σήμερα εἶχε τελειώσει νωρὶς τὶς δουλειές του ὁ κύρ-Πέτρος. Εἶχαν πάει μάλιστα πολὺ καλά.

Τώρα καθόταν στὸ μπακάλικο τοῦ κύρ-Θωμᾶ καί κουβέντιαζαν. Μιλοῦσαν γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς ζωῆς καί γιὰ τὶς δυσκολίες στὸ ἐμπόριο.

—Κουράστηκα, ἔλεγε ὁ κύρ-Θωμᾶς. Δὲν προφταίνω πιά τὸ σπίτι μου.

Ὁ κύρ-Πέτρος πάλι ἔλεγε πὼς ἄδειασε τὸ χωριό, γιατί οἱ νέοι προτιμοῦν νὰ μένουν στήν πόλη.

—Νὰ σοῦ πῶ, κύρ-Πέτρο, εἶπε ὁ κύρ-Θωμᾶς, δὲν ἔχουν κι ἄδικο. Τί ἔχετε στὸ χωριό; Εἶναι ὠραία ἐδῶ στήν πόλη τουλάχιστο! Τί ἀπολαβαίνετε ἐκεῖ; Πολλή δουλειά, λίγα κέρδη καί ξυνὸ κρασί τὸ Σαββατοκύριακο. Καί σύ, κύρ-Πέτρο, καλά θὰ ἔκανες νὰ κατεβῆς ἐδῶ.

Μὰ ὁ κύρ-Πέτρος, ὅλα κι ὅλα, τὸ χωριό του τὸ ἀγαποῦσε, καί δὲ δεχόταν τέτοιες συμβουλές. Σηκώθηκε ἀπάνω καί εἶπε ζωηρά:

— Καί τί νομίζετε πῶς ἔχετε στήν πόλη σας; Μήπως τὰ θρώμικα, ἀνήλιαγα, σκοτεινά σπίτια, τὰ ζαρωμένα τὸ ἓνα δίπλα στοῦ ἄλλο; Ἡ τοὺς δρόμους ποὺ περπατῶ ἀνάμεσα καὶ μυρίζουν μούχλα; Ἡ πόλη σας εἶναι ἓνα μεγάλο χωριό, μόνο ποὺ εἶναι φτιαγμένη σὰ φυλακή. Δὲ γυρίζουν στοῦ δρόμο τὰ ζῶα, θὰ μοῦ πῆς, μὰ κυλοῦν παντοῦ ἀκάθαρτα νερά. Ποῦ εἶναι οἱ ὀμορφιῆς τῆς πόλης;

— Ἐχομε ἀσφάλεια, κὺρ-Πέτρο, θυμήθηκε νὰ πῆ ὁ κὺρ-Θωμάς. Ἐχομε τὸν πόλισμαν ποὺ μᾶς φυλάει καὶ κοιμόμαστε ἤσυχα.

— Τί νὰ τὸν κάνουμε τὸ φύλακα ἐμεῖς; εἶπε γελῶντας ὁ κὺρ-Πέτρος. Πενήντα χρόνια τώρα καὶ δὲ θυμοῦμαι κλέφτη στοῦ χωριό! Κοιμόμαστε ἤσυχοι καὶ ποτὲ δὲν κλείνουμε οὔτε παράθυρο οὔτε πόρτα οὔτε στάβλους. Δὲν ἀλλάζω, κὺρ-Θωμά μου, τὸ φτωχό μου χωριό οὔτε μὲ χίλια καλά. Ὅταν τὸ πρῶτὸ σηκώνουμαι, τὸ μάτι μου δὲν πέφτει στὸν ἀντικρυνὸ θρώμικο τοῖχο. Τὸ μάτι μου ἀντικρύζει χαμηλὰ τὴν κοιλάδα τὴν πράσινη. Βλέπω τὰ νερά τοῦ ποταμιοῦ νὰ γυαλίζουν σὰν καθρέφτης κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀέρας δὲν εἶναι ὁ βαρὺς μολυσμένος ἀέρας τῆς πόλης, μὰ ἔρχεται μυρωμένος ἀπὸ θυμάρη καὶ δροσερὸς ἀπὸ ψηλά. Ἀναπνέω καὶ μοῦ μπαλσαμώνει τὰ σωθικά. Ἡ πόλη, κὺρ-Θωμά, μοῦ σφίγγει τὴν ψυχή. Θαρρῶ πῶς τὰ πνεμόνια μου πουμῶνουν! Δὲ σοῦ λέω, ἔχει καὶ τὰ καλά της ἡ πόλη. Μὰ αὐτά, καταβαίνω πότε-πότε μὲ τὴ γριά καὶ τὰ βλέπουμε. Δὲ βαριέσαι, εἶναι καὶ συνήθεια!

Σήκωσε τὸ ποτηράκι τὸ κρασί κι ἤπιε καὶ τὴν τελευταία γουλιὰ.

Ἡ κυρὰ-Πέτραйна κοίταξε ἔξω στοῦ παράθυρο ἀνήσυχη.

— Νύχτωσε, Πέτρο, σήκω. Ὁ δρόμος εἶναι ἄσχημος καὶ πρέπει νὰ φύγουμε.

Σηκώθηκαν οἱ δυὸ γέροι νὰ φύγουν, καὶ τότε εἶδε ὁ

κὺρ-Θωμᾶς κάτι πού δὲν εἶχε προσέξει ὡς τώρα: ἡ λεβέν-
τικη κορμοστασιά καὶ ἡ ὑγεία τῶν γέρων γέμισαν τὸ μα-
γαζί του.

—Ἐχουν δίκιο οἱ γέροι, μурμουύρισε.

Τὸ βραδάκι στὸ χωριό.

α'. Τὸ δειλινὸ στὸ χωριό.

Ἄπὸ χτῆς ὁ κὺρ-Μῆτρος κουβαλοῦσε στὸ χωριὸ μὲ τὸ
κάρο του τὸ ξερὸ τὸ χόρτο. Τοῦτος εἶναι ὁ τελευταῖος δρό-
μος πιά. Φόρτωσε τὸ τελευταῖο δέμα, ἔρριξε ἀπὸ πάνω τὸ δι-
κράνι καὶ τοιμάστηκε νὰ ξεκινήσει.

—Ζέστη πού ἔκανε σήμερα! εἶπε καὶ σκούπισε μὲ τὸ με-
γάλο του μαντήλι τὸν ἰδρώτα ἀπὸ τὸ μέτωπό του. Κουρά-
στηκα πιά, ὦρα νὰ τὰ ἀφήσω.

Δὲν εἶχε τελειώσει τὰ λόγια αὐτὰ κι ἀκούστηκε ἀπὸ μα-
κριὰ τὸ ρολοῖ τῆς Δημαρχίας. Χτυποῦσε 7 μ.μ. Εἶναι ἡ
πιὸ χαρούμενη ὥρα γιὰ τοὺς χωρικοὺς. Τὰ ἑφτά χτυπήματα
ντάν... ντάν... ντάν... λένε:

—Ἐμπρός, εἶναι ὦρα νὰ σχολάσετε! Βράδιασε πιά!

Πραγματικὰ ὁ ἥλιος κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ
σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζει.

Ἐκείνος κὺρ-Μῆτρος ἀνέβασε τὰ δυὸ παιδιὰ του πάνω στὸ
ξερὸ χορτάρι. Κάθησε κι αὐτὸς μπροστὰ στὸ κάρο καὶ εἶπε:

—Ἐμπρός, Κίτσο! καὶ χτύπησε στὸν ἀέρα τὸ καμουτσί.

Ἐκείνος δὲ γύρευε τίποτε ἄλλο. Κουρασμένος καθὼς
ἦταν συλλογίστηκε μὲ χαρὰ τὸ παχὺ χορτάρι πού θὰ φάη, τὸ
νερὸ τὸ δροσερὸ πού θὰ πιῇ καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο.

Ἐκείνα τὰ πουλιὰ μὲ τοιτσιρίσματα ἐτοιμάζονταν νὰ κοι-
μηθοῦν. Ἐκείνος πετρίτης εἶχε κιόλας χῶσει τὸ κεφάλι του μέσα
στὴν τραχηλιά τοῦ λαιμοῦ του γιὰ νὰ κοιμηθῇ.

Σὰν πέρασε τὸ βαρὺ ἀμάξι τὸν τάραξε λιγάκι.

“Άλλο πουλάκι έτρεχε νά προφτάση νά ταΐση τὰ μικρά του γιά νά κοιμηθοῦν. Κεῖνα τὸ περίμεναν μὲ τεντωμένους τοὺς λαιμοὺς κι ἀνοιχτὰ τὰ στόματα. Νύσταζαν πιά κι ἀποζητοῦσαν τὴ ζεστὴ ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας τους.

Στὴν ἀυλὴ τοῦ κὺρ-Μήτρου ὁ κόκορας ξεφώνιζε:

—Κικιρίκου! Κίικιρίκου, ἐλάτε κοτούλες, ὦρα νά κοιμηθοῦμε!

Ἐπάκουες οἱ κότες σιγὰ-σιγὰ ἔλεγαν κά... κά... κά... καλὰ, καλὰ, καὶ γλυστροῦσαν ἀπὸ τὴν πορτοῦλα μέσα στὸ κοτέτσι.

Ὅταν εἶχαν μπῆ πιά ὅλες μέσα καὶ εἶχαν ταχτοποιηθῆ, φώναξε ἀκόμα μιὰ φορὰ νυσταγμένα ὁ πετεινός:

—Κίικι-ρίκουουουου!.. Καληνύχτα! σ' ὄλο τὸ χωριὸ καὶ πέταξε μέσα στὸ κοτέτσι.

Ἡ κυρὰ-Κατερίνα, ἡ γυναῖκα τοῦ κὺρ-Μήτρου, ἦρθε ὕστερα ἀπὸ λίγο. Κοίταξε καλὰ-καλὰ, μέτρησε τὶς κότες καὶ ἔκλεισε προσεχτικὰ τὴν πόρτα τοῦ κοτετσιοῦ.

Τὴν ἴδια ὦρα χτύπησε ἐφτὰ τὸ ρολοὶ τοῦ Δημαρχεῖου. Τὴν ἴδια ὦρα ὄλα τὰ ρολόγια στὸν τοῖχο, ἢ στὶς τσέπες, ἢ στὰ τραπέζια ἔδειχναν 7 ὥρες. Καὶ στὸ χωράφι καὶ στὸ χωριὸ ὄλοι παράτησαν τὶς δουλειές τους. Ὁ ράφτης ὁ μπάρμπα-Στάθης ἄφησε τὴ βελόνα καὶ τὸ φαλίδι καὶ σηκώθηκε ἀπὸ τὴ μηχανή. Ὁ σιδηρουργὸς ὁ κὺρ-Πέτρος ἔδωσε μιὰ τελευταία σφυριὰ «ντάκα-ντούκ!» ἀπάνω στὸ ἀμόνι. Ὑστερα ἀπόθεσε τὸ σφυρὶ καὶ τὴν τοιμπίδα, καὶ ἡ φωτιὰ στὸ καμίνι του ἄρχισε νά σβήνη.

Ὁ κηπουρὸς περιποιοῦταν ἀκόμα μιὰ μικρὴ τριανταφυλλιά. Ἀφοῦ τὴ συγύρισε, ἄφησε τὸν ἀνθῶνα σφυρίζοντας ἓνα ὄμορφο τραγουδάκι.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἄφηναν τὴ δουλειὰ τους χαρούμενα Γύριζαν στὸ σπίτι τους, στὴ γυναῖκα τους καὶ στὰ παιδιὰ τους εὐχαριστημένοι.

Ἡ ἀγελάδα στὸ σταῦλο τοῦ κυρ-Μήτρου ἔτρωγε μὲ μεγάλη ὄρεξη τὸ φρέσκο χόρτο, ποὺ ἔφερε ὁ Κίτσος ἀπόφε ἀπὸ τὸ λειβάδι. Κι ὁ Κίτσος ἔφαγε ἓνα μεγάλο δεμάτι σανὸ καὶ ἤπια μπόλιχο δροσερὸ νερό.

Σὲ λίγο δὲν ἀκουγες τίποτα μέσα στὸ σταῦλο. Ἄγελάδα καὶ ἄλογο κοιμόνταν βαθιὰ ὑστερα ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴ ζέστη τῆς ἡμέρας.

Τώρα πιά θὰ φάη καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ κυρ-Μήτρου.

Κάθησαν ὄλοι γύρω στὸ τραπέζι. Ἡ κυρὰ-Κατερίνα εἶχε ἐτοιμάσει τὸ ἑσπερινὸ φαγητό. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἔφαγαν ἀχλάδια, ἀπὸ τὰ μεγάλα τὰ ἀχλάδια ποὺ εἶναι ὄλο χυμό. Τὰ ἔφερε ὁ κυρ-Μήτρος ἀπὸ τὸ χτήμα.

Μὲ τὸ δίκιο τους χάρηκαν τὸ βραδινό. Ὅλη τὴ μέρα σήμερα κοπίασε ἡ οἰκογένεια πολὺ.

Ἄφου ἀπόφαγαν, κάθησαν ὄλοι ἔξω ἀπὸ τὸ σπιτι στὸ χτιστὸ πεζούλι. Ἄπὸ καὶ ἀπάνω ἀντίκρουζαν ὄλο τὸν κάμπο.

β. Ἡ νύχτα στὸ χωριό.

Ὁ ἥλιος σιγὰ-σιγὰ εἶχε χαθῆ ὀλότελα. Ὅλοκληρη ἡ δύση ἦταν κατακόκκινη, σὰ νὰ ἦταν φωτιά.

Σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε νὰ σβήνη τὸ κόκκινο χρῶμα καὶ νὰ μένουν στὸν ὀρίζοντα κάτι χρυσῆς γραμμῆς.

Στὸ τέλος σκοτεῖνιασε ὀλότελα καὶ σκορπίστηκε παντοῦ σκιά καὶ ἡσυχία.

Σὲ λίγο βγῆκε τὸ φεγγάρι καὶ μονομιᾶς ἄρχισε κίνηση στὸ δάσος καὶ στὸ λιβάδι.

—Ἐλάτε, ἐλάτε! ἔλεγαν τὰ ζῶα, ὁ κυρ-Μήτρος ἔφυγε, πάει νὰ κοιμηθῆ. Ἐλάτε νὰ χαροῦμε τὸ γρασιδί.

Ἡ πυγολαμπίδα βγῆκε γρήγορα, ἀνέβηκε σὲ μιὰ πέτρα καὶ εἶπε:

—Καλησπέρα, φίλοι μου. Θέλετε νὰ σᾶς φωτίσω;

Μὰ κανείς δὲν τὴν ἄκουσε, κι αὐτὴ κατέβηκε θυμωμένη
καὶ εἶπε:

—Δὲ χρειάζονται τὸ φῶς μου. Ἄς πάω νὰ δῶ τί κά-
νουν οἱ συγγενεῖς μου!

Ἄπ' ὄλους τοὺς θάμνους καὶ τὰ χαμόκλαδα ξετρύπω-
σαν πυγολαμπίδες καὶ σκαθάρια. Συργιανοῦσαν καὶ χαίρον-
ταν τὸ ὁμορφο καλοκαιρινὸ βράδυ.

Τὰ παιδιὰ τέντωναν τὰ μάτια τους ἀπὸ μακριὰ ποὺ
ἔβλεπαν ὅλα αὐτὰ τὰ μικρὰ φωτάκια.

—Ἔ! παιδιὰ, ὦρα νὰ κοιμηθοῦμε, φώναξε στὸ ἀγοράκι
της καὶ τὸ κοριτσάκι της ἢ κυρὰ -Κατερίνα.

Τὴν ἴδια ὦρα καὶ ἡ σκαθαρίνα μάζευε τὰ δικά της γιὰ
νὰ κοιμηθοῦνε πιά.

Ἔτσι ὅλα τὰ παιδιὰ κατακουρασμένα κλείνουν τὰ
μάτια τους.

Στὴν πόλη καὶ στὸ χωριό, στὰ πλούσια καὶ στὰ φτωχὰ
σπίτια ὅλα τὰ παιδιὰ κοιμοῦνται:

—Χρ... χρ... χρ... χρ...

Μόνο ἡ νυχτερίδα δὲν εἶναι καθόλου κουρασμένη. Πάνω
στὸ κωδωνοστάσιο, κρεμασμένη ὀλόκληρη τὴ μέρα ἀπὸ ἓνα
δοκάρι κοιμόταν. Ξύπνησε, καὶ στὰ σκοτεινὰ φτερουγίζει μόνη
μέσα στὸ χτήμα τοῦ κυρ - Μήτρου καὶ τσακώνει μυῖγες, κου-
νούπια καὶ τρώει.

Κουρασμένοι εἶναι καὶ οἱ γονεῖς. Κλείνουν τὶς πόρτες
καὶ πέφτουν νὰ ἡσυχάσουν. Ὁ πατέρας σβήνει τὸ φῶς καὶ
τὸ σπίτι πιά εἶναι κατασκότεινο.

Στοὺς δρόμους εἶναι μεγάλη ἡσυχία. Παντοῦ ἔξω σκο-
τάδι καὶ μονάχα φωτίζει λίγο τὸ νέο φεγγάρι.

Ὁ νυχτοφύλακας πάει κι ἔρχεται καὶ σιγοτραγουδάει.

Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ἔχουν κιόλας κοιμηθῆ. Ἔχουν κοιμηθῆ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Ἡ σελήνη θασιλεύει πίσω ἀπὸ τὸ δάσος. Εἶναι μαύρη ἡ νύχτα. Μαύρα εἶναι ὅλα τὰ σπίτια καὶ τὰ δέντρα. Μαύρος ὁ οὐρανός· μόνο τὰ ἄστρα τὰ πολλὰ λάμπουν στὸν οὐρανό.

Ὅλα κοιμῶνται. Ἀκόμα κι ἡ νυχτερίδα τραβήχτηκε στὸ κωδωνοστάσιο.

Τότε χτυπᾶ τὸ ρολόι τοῦ Δημαρχείου δώδεκα φορές ντάν, ντάν, ντάν, ντάν... Εἶναι μεσάνυχτα στὴν πόλη καὶ στὸ χωριό, κι ὅλα ἤσυχάζουν.

Μόνο ἡ ἀλεπούδὸν κοιμᾶται. Σὺν κλέφτρα ποὺ εἶναι ξεγλιστράει κρυφὰ μέσα στὸ χτήμα τοῦ κύρ-Θωμᾶ. Κοιτάζει μήπως μπορέσῃ νὰ ἀρπάξῃ κανένα κοτόπουλο.

Ἀλλὰ δὲν ἔχει τύχη, γιατί ἡ κυρὰ-Κατερίνα ἔκλεισε καλὰ καὶ προσφύλαξε τὸ κοτέτσι. Καὶ φεύγει καταλυπημένη.

Στὸ λιθάδι πέρα ποὺ εἶναι κατασκότεινο πετάει σιγά-σιγά μιὰ κουκουβάγια.

— Κουκουβίου, φωνάζει καὶ τσακώνει ἓνα ποντικᾶκι ποὺ δὲν εἶχε πάει νὰ κοιμηθῆ στὴν ὠρα του.

— Μίου-μίου, παρακαλεῖ τὸ ποντικᾶκι. Ἄφησέ με τὸν κακομοίρη! Μὰ ἡ κουκουβάγια τὸ τρώει.

Τὰ παιδιὰ ὅμως ὅλα κοιμῶνται ἤσυχὰ στὸ κρεββατάκι τους καὶ κάνουν χρ... χρ... χρ... ὡς τὸ πρῶτὸ ποὺ θὰ βγῆ πάλι ὁ καλὸς ὁ ἥλιος! Τότε θὰ ξυπνήσῃ ὀλόκληρο τὸ χωριό!

Νανούρισμα.

"Υπνε μου, κι ἔπαρέ μου το, κι ἄμε το στὰ περβόλια,
καὶ τὴν ποδιά του γέμισε τριαντάφυλλα καὶ ρόδα.
Τὰ ρόδα νάν' τῆς μάνας του, τὰ μῆλα τοῦ κυροῦ του,
καὶ τ' ἄσπρα τριαντάφυλλα νάναι τ' ἀνάδοχού του.
'Ο ὕπνος τρέρει τὰ μωρά, κι ὁ κάμπος τὰ βοσκάρια,
κι ἔμένα τὸ παιδάκι μου τὸ τρέφουνε τὰ χάρδια.
'Ο ὕπνος μου στὰ μάτια σου κι ἡ γειὰ στὴν κεφαλή σου
κι ἡ ἀγρυπνιά στὸν κύρη σου νὰ κάμη τὸ προικί σου.
Κοιμήσου, ποῦ στὸ γάμο σου, στ' ἀρραβωνιάσματά σου
θ' ἀνοίξουν ρόδα καὶ ἀνθοὶ μέσα στὴν κάμαρά σου.
Τὰ χιόνια ἀλεύρια θὰ γενοῦν καὶ τὰ βουνὰ δαμάλια!
κι ἡ θάλασσα γλυκὸ κρασί νὰ πιοῦν τὰ παλικάρια.

(Δημοτικό).

Ἡ σπορά.

"Ἔρμα τὰ δάση ἀπὸ φωλιές,
πέρα ξερά τ' ἀμπέλια,
κι ἂν τ' ἄπλερο τραγοῦδι τους
σκορποῦν φτωχὰ γαρδέλια,

γύρω στὸν κάματο σκυρτὸς
ποῦ σπέρνει ὁ ζευγολάτης,
ἢ καλιακούδα στὸ βραχνὸ
τὸ πνίγει ρέκασμά της.

Ψηλὰ χιονίζει στὰ βουνὰ
καὶ γύρω ἡ πάχνη ἀπλώνει...
Καὶ κάτου ἀπὸ τὸ σάβανο
ποῦ κρύο τὴν περιζώνει,

ή μάνα ή γής στον κόρπο της
κλώθει βουβή τὸ στάρι,
τοῦ Μάη τή χρυσοθάλασσα,
τῶν κάμπων τὸ καμάρι.

(11ἔτρ. Βασιλικός).

Στὸ χτῆμα τὰ πουλερικά μας.

Ὁ γάλος μας συχνὰ τεντώνεται καὶ φουσκώνει κι ὄλο γρινιάζει στὶς δυὸ γαλοπούλες μας. Μὰ κείνες δὲ σκοτιζονται καὶ πολὺ. Ὅλο τσιμποῦν σπόρους καὶ ἄμα τὸν βλέπουν, κάνουν λιγάκι πάρα πέρα. Ἔτσι ἔχουν ἡσυχία!

Ὁ γάλος σέρνει τὰ δυὸ ἀκρινὰ φτερά κάτω ἀπὸ τὸ ὄμορφο τόξο τῆς οὐράς του, ποὺ πηγαίνει δῶθε κειθε. Μὰ κανεὶς δὲν τὸν προσέχει! Θυμώνει ὁ γάλος γι' αὐτό! Μὰ περισσότερο τὸν θυμώνει ὁ κόκοράς μας μὲ τίς δυὸ ὄμορφες κοτούλες.

—Τέτοιον ξιπασμένο, λέει, δὲν εἶδα ποτέ μου! Θαρρεῖ πὼς εἶναι κάτι κι αὐτὸς ἐδῶ μέσα, γιατί ξυπνάει πρῶτ' τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ Κίικι-ρίκου! Κικιρί. Ἄν δὲ μπορῶ νὰ κάνω αὐτό, ὅμως εἶμαι πολὺ πιὸ ὄμορφος ἀπ' αὐτόν. Καὶ καθῶς περνάει ὁ πετεινὸς ἀπὸ μπρὸς του, τοῦ φωνάζει ὁ γάλος:

—«Φαντασμένη, φαντασμένη, φαντασμένη!»

—Μὴν τσακωνόσαστε ποιὸς εἶναι πιὸ ὠραίος! φωνάζει τὸ παγῶνι. Εἶμαι τὸ ὠραιότερο ἀπ' ὄλους σας. Γιὰ δῆτε, μόνο τὴν οὐρά μου ἄμα ἀνοίξω, πόσο θαυμάσιο γίνομαι! Ὅλοι στέκονται καὶ μὲ θαυμάζουν. Κι ὅταν πάλι τὴν κλείνω, καὶ περπατῶ, τότε σέρνεται πίσω μου μιὰ πολύχρωμη ὀλομέταξη οὐρά, σὰ νὰ εἶμαι βασιλιάς. Νά! δῆτε, φοράω καὶ κορῶνα.

—Μάλιστα, ὄμορφο εἶσαι, γρύλισε τὸ γουρούνι. Μὰ γιὰ πὲς μας, μ' αὐτὰ τὰ φορέματα μπορεῖς νὰ πᾶς ὅπου κι ὅπου καὶ νὰ κυλιστῆς στὴ λάσπη καὶ στὴν κοπριά;

—Βέβαια καὶ δὲ μπορῶ, φώναξε τὸ παγῶνι. Δὲν εἶναι

δὴ ἡ φορεσιά μου γιὰ νὰ κυλιέμαι στὴν κοπριά. [Τὰ ὠραῖα μου φτερὰ θὰ λερώνονταν.

—Χιρρόμαστε, εἶπαν τὰ γουρούνια, ποὺ δὲν ἔχομε ἀνάγκη νὰ ἔχομε τόσο ὀμορφή φορεσιά. Δὲ μπορεῖς νὰ φανταστῆς πόσο ὀμορφα μυρίζει ἡ κοπριά!

—Θὰ γίνω ἄρα γε τόσο μεγάλο καὶ μεγαλόπρεπο; ρωτᾷ τὸ κοτοπουλάκι καὶ κοιτάζει μὲ θαυμασμὸ τὸ παγώνι. Πιστεύω, ἅμα τρώγω πολὺ καλαμπόκι καὶ σκουλήκια, νὰ γίνω, ἂν ὄχι τόσο μεγάλο, μὰ ὅμως τουλάχιστο ἔτσι ὠραῖο!

—Μὴ λὲς ἀνοησίες, εἶπε ἡ κότα, μικρὸ μου. Δὲ μπορεῖς νὰ γίνης παγώνι. Μὰ θὰ γίνης μιὰ καλή, ὀμορφή κοτούλα, ποὺ θὰ γεννάη κάθε μέρα ἓνα αὐγό.

—Δές, δές, φωνάζει ἡ πάπια στὸν πάπο. Δές, τὰ δυό μας μικρὰ πόσο ὀμορφα κολυμποῦν γιὰ πρώτη] φορὰ ποὺ μπήκαν στὸ νερό! Δές τα, εἶναι νὰ μὴν περηφανεύεσαι μὲ τὴν ἐξυπνάδα τους καὶ τὴ δεξιότητά τους; Τέτοια παιδιὰ δὲν ἔχω δεῖ ποτέ μου! Δὲς ἐκεῖ κάτω ὁ ξάδερφός' μας καὶ ἡ ξαδέρφη μας ἡ χήνα ἔχουν ἓνα μονάκριβο κι αὐτὸ κολοβό.

Κι ἔτσι στὴν αὐλή, στὸ χτήμα μας πάει κι ἔρχεται ὀλόκληρη παρέα. Μόνο ποὺ δὲ χωνεύει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, καὶ καθένας βρίσκει πῶς αὐτὸς εἶναι καλύτερος ἀπὸ ὄλους.

Ἡ κότα καὶ ἡ γόπα.

Μιὰ φορὰ κι ἓναν καιρὸ
ἦταν μιὰ μικρὴ κοτούλα,
ἄσπρη κότα καὶ παχούλα,
ποὺ γεννοῦσε — ὅπως ὅλες οἱ κοτούλες—,
κάθε μέρα ἓνα αὐγό.
Κι ὀλοένα ξεφωνίζει
καὶ τὸν κόσμον τὸν βουρλίζει
γιὰ τὸ θάμα τὸ τρανό.

Πέρα μέσα στη στερνούλα, στο νερό,
ήταν μιὰ μικρή γοπίτσα,
ὄμορφη μικρή γοπίτσα,
πού ἀκούει τὴν κοτούλα μὲ τ' αὐγὸ
π' ὀλοένα ξεφωνίζει
κι ὀλοένα κακαρίζει
καὶ τὸν κόσμον τὸν βουρλίζει
γιὰ τὸ θάμα τὸ τρανὸ.

Κι εἶπε ἡ μικρὴ ἡ γοπίτσα: —“Ἐν' αὐγὸ!
κάθε χρόνο μύρια θγάζω,
μὰ ποτέ μου δὲ φωνάζω.
Γιὰ φαντάσου! ἂν κι ἐγὼ
γιὰ καθένα μου αὐγὸ
ξεφωνίζω κακαρίζω
καὶ τὸν κόσμον τὸν βουρλίζω!
Τί φωνές! Καὶ τί κακό!

(Μίμηση ἀπ' τὸ Γερμανικὸ)

Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα!

Πᾶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα,
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
πού ὅλη νύχτα κι ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ;

Αὐτὴ στὰ στήθια τὰ γλυκὰ της
μὲ εἶχε βρέφος ἀπαλό,
μὲ κάθιζε στὰ γόνατά της,
μ' ἔμαθε κιόλας νὰ μιῶ.

Αυτή με τρέφει και με ντύνει,
αυτή για μέ πρωϊ ξυπνά
και δίπλα στη μικρή μου κλίνη,
σάν άρρωσήσω, ξαγρυπνά.

“Αχ! πώς λοιπόν τέτοια μητέρα
νά κάνω εγώ νά λυπηθῆ,
πού όλη νύχτα κι όλη μέρα
για τό καλό μου προσπαθεῖ;
(Γ. Βιζυηνός).

Ποιός εἶναι ὁ πλησίον;

α'. Ἡ ἀρρώστια τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ.

Στῆ γειτονιά πού κάθομαι εἶναι ὄλο φτωχόσπιτα. Οἱ κάμαρες εἶναι ἢ μιὰ κοντά στήν ἄλλη καί νοικιάζονται. Σ' αὐτά τὰ σπιτία καί σέ κάθε καμαρούλα κάθονται ὄλο φτωχοὶ ἄνθρωποι. Ἐντεκα οἰκογένειες μέσα σέ ἔντεκα κάμαρες.

Καμιά εἰκοσαριά παιδιά παίζουν ἔξω στήν ἀκατάστατη αὐλή. Ἀνοιγοκλείνουν τίς πόρτες, φωνάζουν, τσακώνονται καί κλαῖνε.

Δέν ξαίρουν πῶς δίπλα εἶναι ἓνα ἄρρωστο παιδάκι. Ἡ Δώρα ἔχει τώρα τέσσερις μέρες πού δέ βγήκε νά παίξῃ στό δρόμο μαζί τους. Εἶναι τόσα πολλὰ ὅμως τὰ παιδιά πού δέν τὸ παρατήρησαν.

Μέσα στό καμαράκι κάθεται ἡ μητέρα δίπλα στό ἄρρωστο παιδί. Εἶναι ξαπλωμένο στό κρεβάτι. Τὰ μάγουλά του εἶναι κόκκινα ἀπὸ τὸν πυρετὸ καί τὰ μάτια του καῖνε.

Ἡ μητέρα διορθώνει ὅσο μπορεῖ καλύτερα τὰ μαξιλάρια, γιὰ νά ξεκουράζεται λίγο τὸ ἄρρωστο παιδί της. Τρέχει σιγὰ στήν κουζίνα καί τοῦ φέρνει λίγο γάλα. Μὰ ἡ Δώρα δέ θέλει νά τὸ πάρῃ.

Με τὸ κεφάλι τῆς γνέφει, ὄχι! Δὲ θέλει τίποτα νὰ φάη. Μόνο τὴ μητέρα τῆς θέλει, νὰ κάθεται πλάϊ στὸ κρεβάτι καὶ νὰ τῆς κρατῇ τὸ χέρι. Δὲ γυρεύει τίποτα ἄλλο τὸ παιδί.

Ἡ μητέρα ἀφήνει κάθε δουλειά, καὶ κρατάει τῆς Δώρας τὸ χέρι ποὺ καίει. Ἄξαφνα τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ γίνεται μελανό. Κρατάει τὸ στήθος μὲ τὰ δυὸ χέρια καὶ βήχει τόσο ποὺ δὲ μπορεῖ πιά νὰ πάρη ἀναπνοή. Ἡ μητέρα φοβήθηκε καὶ φωνάζει:

—Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου!

Σὲ λίγο, τοῦ περνάει καὶ τὸ παιδί πέφτει ἐξαντλημένο πάνω στὰ μαξιλάρια. Εἶναι κατακίτρινο. Μόλις ἀνασαίνει καὶ ἔχει τὰ μάτια κλειστά.

Ἡ μάνα τρέχει τρομαγμένη στὴ γειτόνισσα καὶ τὴν παρακαλεῖ νὰ πάη νὰ τῆς φέρη τὸ γιατρό.

—Μὰ γρήγορα, τῆς λέει, γιατί τὸ παιδί μου δὲν εἶναι καλά...

Ἢδη ἡ μητέρα γύρισε στὴν κάμαρα, ἡ Δώρα εἶχε ἀνοίξει τὰ μάτια τῆς. Ἐπιασε τὸ χέρι τῆς μητέρας καὶ εἶπε:

—Μοῦ πονάει ὁ λαιμὸς πολὺ.

Ἡ μητέρα παίρνει μιὰ πετσέτα, τὴ βουτάει στὸ νερὸ καὶ τὴ δένει γύρω στὸ λαιμὸ τοῦ παιδιοῦ. Ἀπὸ πάνω τὴν τυλίγει μὲ ἓνα μάλλινο πανί.

Κάθεται πάλι στὴν καρέκλα κοντὰ στὸ κρεβάτι καὶ διηγιέται στὴ Δώρα γιὰ τὴ σταχτομπούτα καὶ γιὰ τὴν κοκκινσοκουφίτσα. Ἡ Δώρα τότε κλείνει τὰ μάτια καὶ κοιμάται.

Σιγὰ-σιγὰ σηκώνεται ἡ μητέρα, πηγαίνει στὸ παράθυρο καὶ βλέπει ἔξω.

—Ἀκόμα νὰ ρθῇ ὁ γιατρός;

Ἐπειτα πάει στὴν πόρτα καὶ ὄλο ἀφουγκράζεται μήπως μπῆκε στὴ μεγάλη αὐλή. Νά! ἀκούει κάτι θήματα.

—Κάποιος εἶναι, εἶπε. Ἴσως εἶναι ὁ γιατρός.

Μὰ δὲν ἦταν. Δυὸ παιδιὰ μὲ τὰ τόπια στὰ χέρια βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλὴν νὰ παίξουν.

β'. Τὸ παιδί σῶζεται.

Σὲ λίγο ἀκούει ἓνα αὐτοκίνητο.

—Ὁ γιατρὸς θὰ εἶναι, λέει.

Σηκώνεται βιαστικά. Ρίχνει μιὰ ματιὰ ἂν εἶναι ὄλα σὲ τάξη καὶ τρέχει νὰ τοῦ ἀνοίξη. Ἦταν ὁ γιατρὸς.

—Τί συμβαίνει, κυρία Χριστίνα;

—Γιατρέ μου, τὸ παιδί μου πνίγεται, εἶπε ἡ μητέρα, καὶ φέρνει τὸ γιατρὸ ὡς τὸ κρεβάτι τοῦ παιδιοῦ. Ὁ γιατρὸς παίρνει τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ καὶ κοιτάει τὸ ρολόγι.

Καὶ νά! ξανάρχεται ὁ θήχας καὶ τὸ στηθάκι τῆς Δώρας πάει νὰ σπᾶση. Πάλι δὲ μπορεῖ νὰ πάρῃ ἀναπνοή.

Ὁ γιατρὸς θγάζει τὸ σημειωματάριό του. Κόβει ἓνα φύλλο, πὺ εἶχε ἀπάνω τὸ ὄνομά του καὶ τὴ διεύθυνσή του. Γράφει τὴ συνταγὴ καὶ τὴ δίνει στὴ μητέρα τῆς Δώρας.

—Κυρία Χριστίνα, εἶπε, νὰ κάμετε αὐτὸ τὸ φάρμακο ἀμέσως στὸ φαρμακεῖο καὶ νὰ δίνετε στὸ παιδί ἓνα κουτάλι τῆς σούπας κάθε ὥρα. Ἄν δὲν πάῃ καλύτερα, πρέπει νὰ μεῖ δοποποιήσετε. Χαίρετε!

Ἡ μητέρα κοιτάει τὸ ρολόι. Εἶναι ἕξι ἡ ὥρα καὶ ὁ πατέρας ἔρχεται στίς 7 1/2—8. Νὰ περιμένῃ τόσο πολὺ; Κι ἂν αὐτὴ ἡ ὥρα κοστίσῃ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ; Ὁχι, πρέπει νὰ φροντίσῃ ἀμέσως. Τί νὰ κάμῃ; Νὰ στείλῃ τὴ γειτόνισσα; Ἄρκετὰ τὴν ἐνόχλησε, ἔχει καὶ κείνη σπῆτι καὶ ἄντρα. Νὰ φωνάξῃ κανένα παιδί νὰ στείλῃ; Ἐαίρει πὺς τὰ παιδιὰ μποροῦν νὰ χαζέψουν στὸ δρόμο κι αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ γρήγορα τὸ γιατρικὸ τοῦ παιδιοῦ.

—Θὰ πάω μόνη μου, εἶπε.

Μόνο παρακάλεσε τὴ γειτόνισσα νὰ ἔχῃ τὸ νοῦ της

στη Δώρα. "Όπως ήταν τρέχει στο φαρμακείο. Μόνο που το φαρμακείο είναι μακριά. Από τη γειτονιά ως την πλατεία θέλει 20 λεπτά της ώρας.

Μπορεί όμως να πάη με το τράμ. Μά είναι άτυχη. Μόλις φτάνει στη στάση, της φεύγει το τράμ, και πρέπει να περιμένει 8 λεπτά.

"Η μητέρα κάνει σαν τρελή. Νά! έρχεται το άλλο. Του κάνει σημάδι, μα είναι γεμάτο. Έχει κρεμάσει την πινακίδα «πλήρης».

Τρέχοντας πιά έφτασε στο φαρμακείο. Ο φαρμακοποιός πήρε τη συνταγή, τη διαβάζει και λέει:

—Σε 20 λεπτά θα είναι έτοιμο. Να περιμένετε.

"Η μητέρα περιμένει και ή καρδιά της σφίγγεται από φόβο. Τι κάνει ή Δώρα τόση ώρα μόνη; Μά περιμένουν και άλλοι άνθρωποι. Άλλοι βλέπουν εικόνες κι άλλοι διαβάζουν.

Πήρε και ή μητέρα της Δώρας να διαβάση, μα δέν είχε νοϋ. Δε μπορεί να καθήση. Κοιτάζει στο παράθυρο και πηγαίνοέρχεται μέσα στο φαρμακείο.

Βλέπει το φαρμακοποιό που κάτι έτοιμάζει κι άκούει που κοπανίζει. Να είναι αυτό για τη Δώρα; "Οχι! Κάθε φορά φωνάζει ο φαρμακοποιός άλλο όνομα.

Στο τέλος άκουσε: Κυρία Στάθη! Πενήντα πέντε δραχμές παρακαλώ!

"Η μητέρα άνοίγει το πορτοφόλι της και μετράει τὰ λεφτά της. Δέν έχει παρά σαράντα πέντε δραχμές και σαράντα λεπτά.

—Πενήντα πέντε! λέει πάλι ο φαρμακοποιός.

"Όλοι γύρω - γύρω κοιτάζουν. Η μητέρα ντρέπεται.

—Τί να σας κάμω, κυρία μου, δε μπορώ να το κάμω αυτό. Πηγαίνετε γρήγορα στο σπίτι σας, φέρτε τὰ λεπτά και παίρνετε το φάρμακο.

Και παίρνει πίσω τὸ φάρμακο ἀπὸ τὴν προθήκη καὶ τὸ βάζει πίσω ἀπ' αὐτή.

—Τὸ σπίτι μου εἶναι πολὺ μακριά, κύριε, εἶπε ἡ μητέρα κλαίοντας. Δώστε μου τὸ γιατρικὸ καὶ θὰ φέρω τὰ ὑπόλοιπα χρήματα. Τὸ παιδί μου εἶναι βαριά. Πνίγεται!

Ὁ φαρμακοποιὸς δὲν ξαίρει τί νὰ κάνη. Τότε σηκώνεται ἀπὸ τὴν καρέκλα ἑνας ἐργάτης, δίνει στὸ φαρμακοποιὸ τὶς δέκα δραχμὲς καὶ λέει:

—Δώστε παρακαλῶ στὴν κυρία τὸ γιατρικὸ.

Ἡ κυρία Στάθη κοιτάζει τὸν ἐργάτη. Δὲν τὸν ξαίρει, μὰ τοῦ σφίγγει τὸ χέρι.

—Ἄν ἔχῃς παιδιὰ νὰ σοῦ ζήσουν! εἶπε.

Ἄρπαξε τὸ φάρμακο καὶ βιαστικῶς φτάνει στὸ σπίτι της. Τώρα κάθετα στὸ κρεβατάκι τῆς Δώρας καὶ κάθε ὥρα τῆς δίνει τὸ γιατρικὸ της.

Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ἦρθε ὁ γιατρός, εἶπε: ὁ πυρετὸς ἔπεσε. Σώσαμε τὸ παιδί.

Παιδί μου, ὦρα σου καλή.

Φουρτούνιασεν ἡ θάλασσα κι ἐβουβαθήκαν τὰ βουνά!
Εἶναι βουβά τ' ἀηδόνια μας καὶ τὰ οὐράνια σκοτεινά
κι ἡ δόλια μου ματιὰ θολή.

Παιδί μου! ὦρα σου καλή!

Εἶναι ρωτιὰ τὰ σπλάχνα μου καὶ τὸ κορμί μου παγωνιά!
Σαλεύει ὁ νοῦς μου, σὰ δεντρί, πὺρ στέκει ἀντίκρυ
καὶ εἶναι ξέβαθο πολὺ. [στὸ χιονιά,
παιδί μου! ὦρα σου καλή!

Βοῦζει τὸ κεφάλι μου σὰν τοῦ χειμάρρου τὴ βοή!
Λιποθυμᾷ ἡ καρδούλα μου καὶ μοῦ ἐκόπηκ' ἡ πνοή,
Παιδί μου! ὦρα σου καλή!

(Β. Βιζυηνός)

Οικονομία.

α'. Το παλιό φόρεμα.

Ἡ μητέρα μας ἀνοίξε τὴν κασέλα, ὅπου εἶχε φυλαγμένα τὰ χειμωνιάτικα ρούχα. Τὰ φάχνει ἕνα-ἕνα. Κοιτάζει, ὅπως λέει, νὰ δῆ τί θὰ ξεκαθαρίσει.

Τώρα ἔβγαλε τὸ θαλασσὶ τῆς φόρεμα, ποὺ τῆς πῆγαινε τόσο ὠραία! Τὸ γύρισε ἀπεδῶ, τὸ γύρισε ἀπεκεῖ. Τὰ μανίκια ἦταν σκισμένα κι ἡ φούστα ἦταν κοντή. Ὑφασμα δὲν εἶχε ἄλλο γιὰ νὰ τὴ μακρύνῃ. Νὰ τὸ πετάξῃ τὸ λυπάται.

Αὐτὸ θὰ τὸ κάμω ἕνα ὠραῖο φορεματάκι τῆς Μαρίτσας μου, εἶπε.

Αὐτὸ τὸ παλιὸ μητέρα; ρώτησα.

— Ἄφησε καὶ θὰ δῆς τί ὠραῖο ποὺ θὰ γίνῃ!

Ἡ μητέρα μας τὸ ἀπόγεμα κάθησε καὶ τὸ ἐξήλωσε ὄλο. Βοήθησα κι ἐγὼ ὅσο μποροῦσα. Τὸ καθάρισάμε καλὰ-καλὰ καὶ τὸ σιδέρωσε ἡ μητέρα.

Ὅστερα ἔκοψε ἕνα ἀχνάρι σὲ χαρτί καὶ τὸ δοκίμασε τῆς Μαρίτσας. Ἐβγαλε τώρα τὸ ἀχνάρι ἀπάνω στὸ ὕφασμα καὶ ἔβλεπε, πῶς θὰ εἶναι καλύτερα νὰ τὸ βγάλῃ.

— «Χίλια μέτρα κι ἕνα κόβει», ἔλεγε ἡ συχωρεμένη ἡ μανούλα μου, μουρμούρισε.

— Γιατί μητέρα δὲν τὸ κόβεις; ρώτησε ἀνυπόμονα ἡ Μαρίτσα.

— Σώπα, μὴ μιλάς τώρα. Ἄφησε νὰ δοῦμε, πῶς θὰ τὸ οἰκονομήσω!

Στὸ τέλος ἄρχισε νὰ κόβῃ πιά.

Φέρε μου τώρα τὸ τρύπωμα, μοῦ λέει. Κι ἄρχισε νὰ τρυπώνῃ τὸ φορεματάκι. Εἶχαμε διαλέξει ἀπὸ τὸ φιγουρίνι ἕνα πολὺ χαριτωμένο σχέδιο.

Τώρα τὸ ράβει στὴ μηχανή μας. Ἄμα τελείωσε τὸ γά-

ζωμα, θγάλαμε τὰ τρυπώματα και τὸ σιδέρωσε ἡ μητέρα ἀκόμα μιὰ φορά.

—“Ετοιμο, εἶπε.

Τὸ πάτωμα ἦταν γεμάτο καρφίτσες και κουρέλια. Τὰ μεγαλύτερα κομμάτια τὰ μάζεψε ἡ μητέρα, τὰ τύλιξε και τὰ τοποθέτησε μέσα σ’ ἓνα συρτάρι. «Θὰ μᾶς χρειαστοῦν πάλι» εἶπε.

—Μητέρα, νὰ πετάξω τοῦτα τὰ κουρέλια, πού μάζεψα; ρώτησα.

—“Ὅχι, παιδί μου, φέρε τα δῶ. Θὰ τὰ βάλω μέσα στὴ μεγάλη σακκούλα, μὲ τὰ ἄλλα μαζί. Μ’ αὐτὰ θὰ πλέξω ἓνα ὠραίο κουρελὴ γιὰ τὸ χειμῶνα.

Ἡ Μαρίτσα φόρεσε τὸ φορεματάκι και πῆγε στὸ σχολεῖο. Στὸ δρόμο κοιτάζει σὲ κάθε διτρίνα νὰ δῆ, πῶς τῆς πηγαίνει.

Μόλις ἔφτασε στὸ σχολεῖο, πῆγε ἀπάνω στὴν τάξη. Δὲν κατέβηκε καθόλου στὴν αὐλή. Ντρέπεται, τί θὰ τῆς ποῦν τὰ παιδιά!

Μὰ οἱ φίλες τῆς μόλις ἀνέβηκαν ἀπάνω, πῆγαν νὰ τῆς ποῦν «καλημέρα». Βλέπουν τὸ φόρεμα. Τὸ κοιτάζουν ἀπάνω, τὸ κοιτάζουν κάτω.

—Τί ὁμορφο πού εἶναι Μαρίτσα. Ἀπὸ πού τὸ ἀγόρασες;

Τότε γέλασε ἡ Μαρίτσα και διηγήθηκε γιὰ τὸ θαλασσὶ φόρεμα τῆς μαμᾶς τῆς. Μὰ ἀπόψε θὰ μοῦ ἀγοράση και μιὰ καινούργια ποδιά, πρόσθεσε.

β'. Τὸ ταμιευτήριο.

Τὸ ἀπόγευμα ἀνοίξαμε τὸν κουμπαρά μας. Εἶχε μέσα ὀγδόντα τέσσερις δραχμές.

—“Ὁραία, εἶπε ἡ μητέρα. Θὰ ἀγοράσουμε τρεῖς πῆχες

ταίτι τῶν δέκα δραχμῶν. Τὰ ἄλλα θὰ τὰ πᾶμε στὸ «ταμιευ-
τήριον».

Ἡ μητέρα πήρε ἓνα βιβλιαράκι μαζί της καὶ μόλις τε-
λειώσαμε τὰ φῶνια πήγαμε στὸ Ταχυδρομεῖο. Σταθήκαμε
μπρὸς σὲ μιὰ θυρίδα, πού εἶχε ἀριθμὸ «39». Πίσω ἀπὸ τὴ
θυρίδα ἦταν δυὸ κύριοι κι ὄλο ἔγραφαν.

Ἀπέξω ἀπὸ τὴ θυρίδα ἦταν πολλοὶ ἄνθρωποι, ἄντρες
καὶ γυναῖκες. Κάνουμε γραμμὴ. Στὸ τέλος ἔφτασε ἡ σειρὰ
τῆς μητέρας μου. Πλησίασε, ἔδωκε τὸ βιβλιάρειο καὶ μαζί
ἓνα ἑκατοντάδραχμο.

Ὁ κύριος ἔγραψε κάτι μέσα στὸ βιβλιάρειό μας. Πήρε
τὸ ἑκατοντάδραχμο κι ἔδωκε ὕστερα πίσω τὸ βιβλιάρειο, ὄχι
ὅμως καὶ τὰ λεπτά.

—Μητέρα, εἶπα σαστισμένη, δὲ σοῦ ἔδωκε τὰ λεπτά.
Τοῦ τὰ χρεωστούσαμε;

—Ὅχι, εἶπε ἡ μητέρα. Τὰ φέραμε ἐδῶ γιὰ νὰ μᾶς τὰ
φυλάξουν.

—Δὲν θὰ τὰ ξαναπάρουμε πίσω;

—Βέβαια ἅμα τὰ χρειαστοῦμε θὰ τὰ πάρουμε.

Ὅμως τώρα ὄλο καὶ θὰ καταθέτουμε λεπτά γιατί ὁ πα-
τέρας μας ἔχει δουλειά. Ἔρχεται ὅμως καιρὸς καμιά φορὰ
ἄσχημος. Θυμᾶσαι πέρυσι, πού ἔπρεπε ὁ πατέρας ἄρρωστος
δυὸ μῆνες; Τότε ἀναγκάστηκα νάρθω νὰ πάρω ὅλες τίς οἰ-
κονομίες μας. Ὁ πατέρας μας δὲ δούλευε κι ἔτσι δὲν κέρ-
διζε λεπτά. Ἐμεῖς ὅμως ἔπρεπε νὰ φᾶμε, νὰ ντυθοῦμε καὶ
νὰ πληρώσουμε γιαιτρὸ καὶ γιαιτρικά!

Χειμῶνιασμα.

Ψημένη ἀπὸ τὰ κάματα
κι ἀπ' τὰ λιοπύρια, τώρα
μὲς στοῦ βοριά τὴν ἀγκαλιά
λουφάζει γύρω ἡ χῶρα.

Ἄραχνιασμένα τὰ βουνά,
μαραγκιασμένοι οἱ κάμποι
πνίγονται μὲς στὴν καταχνιά
καὶ στῆς χιονιάς τὰ θάμνη.

Βουβὸ τὸ κῦμα· σκυθρωπὸ
τὸ περιγιάλι· κάτου
σαρὸς τὰ φύλλα καὶ παντοῦ
μιὰ κρύα πνοὴ θανάτου.

Κι ἡ ρεματιά ἐκεῖ ὀλόγορρη
ποῦ φεύγει στὰ λαγκάδια
τοῦ κάκου μιὰ μὲ κλάματα,
τοῦ κάκου μιὰ μὲ χάρδια,

Γιὰ ν' ἀναστήση πολεμάει
στὶς ὄχθες, ποῦ διαβιάζει,
τὶς μυροδάφνες σκέλεθρα,
τὴν καλαμιὰ φρυμένη.

(Πετρ. Βασιλικὸς)

Τὸ παραμῦθι τῆς γιαγιάς.

Ἡ καλοσύνη, εἶπ' ἡ γιαγιά, μονάχα ἡ καλοσύνη·
ὅλα στὸν κόσμο χάνονται, μόνη ἀπομένει ἐκείνη.

Στὰ λόγια τῆς μαζεύτηκαν προσεχτικὰ τὰ γγόνια.—
Ἦ χρόνια τῶν παραμυθιῶν, ἀθῶα, ὠραῖα χρόνια.—
Ἐξω τὸ χιόνι ἀναγελά τὴν ἄγρια ἀνεμοζάλη
κι ἐδῶ στὰ μισοσκότεινα, τριγύρω στὸ μαγκάλι,
ποῦ κρύβει ἀνάρια χόβολη κι ὄνειρα ἀνασταίνει,

ἄλλο ἀπ' τὰ γγόνια πρόσχαρο τὰ χέρια του ζεσταίνει,
ἄλλο μὲ στόμα ὀρθάνοιχτο δείχνει τὴν προθυμίᾳ του,
ἄλλο καθίζει στὴν προβιά ποῦναι στρωμένη κάτω,
ἄλλο σταυροποδίζοντας μαζεύεται παρέκει,
ἄλλο στὸ πλάγι κάθεται κι ἔν' ἄλλο ὀλόρθο στέκει,
κι ὄλα μαζί μὲ μιὰ ψυχὴ, μ' ἕναν παλμὸ στὰ στήθη
θαροῦν στὰ μάτια τὴ γιαγιὰ πὺ ἀρχίζει παραμῦθι...
Ἡ ρόκα ξεκουράζεται στ' ἄσαρκο μέσα χέρι
ὡς πὺ ν' ἀρχίσῃ τὸ βαθὺ κι ἀκούραστο νύχτερι.

(I. Πολέμης).

Ὁ τσέλιγγας.

Ἦθελα νά μουν τσέλιγγας, νά μουν ἕνας γιδάρης,
νά πάω νά ζήσω στὸ μαντρί, στὴν ἐρημιᾳ, στὰ δάσα.
Νάχω κοπάδι πρόβατα, νάχω κοπάδι γίδια,
κι' ἕνα σωρὸ μαντρόσκυλα, νάχω καὶ βοσκοτόπια.
Τὸ καλοκαίρι στὰ βουνά, στοὺς κάμπους τὸ χειμῶνα.
Νάχω καὶ σὲ ψηλὴ κορρὴ καλύβα ἀπὸ ρουπάκια,
Νάχω μὲ τὰ βοσκόπουλα σὲ κάθε σκάρο γλέντι,
νάχω φλογέρα νά λαλῶ ν' ἀντιλαλοῦν οἱ κάμποι.

(Κ. Κρυσαλλῆς)

Τὰ λουλούδια τοῦ χειμῶνα.

*Ἐξω ἦταν βαρὺς ὁ χειμῶνας. Κανένα λουλούδι στὸν κήπο, κανένα πράσινο κλαρί. Τὰ δέντρα ἀπλωναν τὰ κλωνιά τους γυμνά κι οἱ τριανταφυλλιές εἶχαν κουκουλωθῆ μετσουδάλια γιὰ νὰ μὴν παγώσουν.

Κρίμα! συλλογιζόταν συχνὰ ἡ Σοφούλα. Τὰ λουλούδια καὶ τὰ δέντρα τ' ἀγαπῶ. Μὰ τώρα ὅλα εἶναι ξερὰ καὶ ὅλη ἡ γῆ ἔχει στρωθῆ μετσοπρο φόρεμα. Τὸ καλοκαίρι μοῦ ἀρέσει καλύτερα. Τρέχω στὴν ἐξοχή στὸ δάσος, στὸ βουνό. Τώρα κάθομαι μέσα κλεισμένη.

Μὰ πάλι τὸ βραδάκι ὅταν μαζεύονταν ὅλοι γύρω στὸ μαγκάλι κι ἡ γιαγιά διηγόταν ἱστορίες ἡ Σοφούλα ἔλεγε:

Καλὸς εἶναι κι ὁ χειμῶνας. Εἴμαστε ὅλοι τόσο καλὰ καὶ ζεστά.

Σήμερα τὸ πρωτὶ ἄνοιξε ἡ Σοφία τὰ μάτια της καὶ σίμωσε τὸ κεφάλι της νὰ δῆ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο Δές: ὅλο τὸ παράθυρο ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἦταν σκεπασμένο ἀπὸ ἓνα γυαλιστερὸ λεπτὸ στρώμα παγωμένο. Μόνο ποὺ δὲν ἦταν ὁ συνηθισμένος πάγος. Εἶχε ὅλο περίεργες μορφές—λουλούδια, φύλλα, κλώνους, μετσολογιῶν—λογιῶν σχήματα ἀνακατωμένα.

Μπά! σκέφτηκε ἡ Σοφούλα, ἐμεῖς δὲν ἀλλάξαμε τὰ τζάμια μας. Ποιὸς σχεδίασε αὐτὰ τὰ περίεργα λουλούδια στὸ παράθυρό μας;

Φσσσο! Φσσσο! ἐσφύριξε ἔξω μιὰ φωνή: Ὁ χειμῶνας, ὁ βαρὺς χειμῶνας, ἔφερε σήμερα κρυστάλλινα λουλούδια φρεσκοκομμένα ἀπὸ τὰ βορεινὰ μέρη. Τὰ σκορπίζει σὲ κάθε παράθυρο. Δῆτε τα καὶ χαρήτε.

— Αὐτὸς εἶναι ὁ Βοριάς, εἶπε ἡ Σοφούλα. Κρυστάλλινα λουλούδια! Πῶς εἶναι ἄρα γε τὰ δέντρα μετσοκρυστάλλινα λουλούδια; Ἡ Σοφούλα ἀνασηκώθηκε καὶ τὰ κοίταξε: *Ε!

βέβαια δὲ μυρίζουν, οὔτε εἶναι πολύχρωμα. Ὅμως λαμποκοποῦν σὰ νὰ εἶναι ἀπὸ ἀσήμι. Δὲν κουνοῦν τὰ κεφαλάκια τους, ὅπως τὰ ἄλλα λουλούδια, γιὰ νὰ χαιρετήσουν. Στέκουν σκληρὰ καὶ ἀλύγιστα. Τὴν ἴδια στιγμή ἔπεσε ἀπάνω τους μὴ ἀχτίνα ἡλίου καὶ τότε ὅλα τὰ ἀσημένια λουλουδάκια ἀστράψαν σὰ χρυσάφι. Ἐλαμπαν καὶ γυαλοκοποῦσαν.

—Ὁραῖα λουλούδια ἔχει κι ὁ χειμῶνας, εἶπε ἡ Σοφούλα.

Σὲ λίγο μπῆκε ἡ μητέρα της. Ἐφερε μέσα τὸ μαγκάλι γιὰ νὰ ζεσταθῆ τὸ δωμάτιο. Ἡ Σοφούλα ἄρχισε νὰ συλλογιέται τις ἐτοιμασίες καὶ τις δουλειές της. Μὰ ὕστερα ἀπὸ κάμποση ὥρα γύρισε νὰ ξαναδῆ τὰ ὄμορφα λουλούδια.

Θεὲ μου! Τί καταστροφή! Ποιὸς τὰ πήρε ἀπὸ κεῖ; Καὶ νά, ὅλοένα χάνονταν περισσότερα. Σὲ λίγο δὲν εἶχε μείνει κανένα. Τὰ τζάμια πάλι ἦταν διάφανα. Μόνο λίγες σταγόνες νερὸ κατρακυλοῦσαν σὰ δάκρυα.

—Κλαίει τὸ παράθυρο! συλλογίστηκε ἡ Σοφούλα. Ἐ! βέβαια, ἔχασε τὰ ὄμορφα στολίδια του. Κρίμα! κρίμα! Χάθηκαν τὰ ὄμορφα κρυσταλλένια λουλούδια! Αὔριο ἂν μᾶς στείλῃ νέα ὁ χειμῶνας, δὲ θὰ βάλω μαγκάλι.

Φσσσο! Φσσσο! σφύριξε ὁ Βοριάς. Ὁ χειμῶνας εἶναι λίγο παράξενος. Νὰ δοῦμε θὰ θελήσῃ νὰ στολίσῃ αὔριο τὸ παράθυρο τῆς Σοφούλας;

Ὁ Νυμφίος.

Ντάν! ντάν! ντάν! Σήμαινε ἀργὰ-ἀργὰ ἡ καμπάνα τῆς Παναγίας.

Εἶχε βραδιάσει ἡ Κυριακὴ τῶν Βαγιῶν κι ὅλοι περιμένουν νὰ σημάνῃ ἡ καμπάνα.

—Μπήκαμε στὴ Μεγάλῃ Βδομάδα καὶ στὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ, εἶπε ἡ μητέρα καὶ σταυροκοπήθηκε.

—Ἐσπερινὸ θὰ ψάλουν ἀπόψε, μητέρα; ρώτησε ὁ Νίκος.

—Ὅχι, παιδί μου, Ὁρθρο.

—Μὰ κάποτε μοῦ ἔλεγες πῶς ὁ Ὁρθρος φέλνεται τὸ πρῶί, καὶ τὸ βράδυ ὁ Ἐσπερινός.

—Ναί, μὰ ὁ Ὁρθρος αὐτῆς τῆς βδομάδας ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶναι Ὁρθρος τοῦ Νυμφίου. Ντύσου νὰ πᾶμε μαζὶ στὴν ἐκκλησία.

Ὁ Νίκος δὲν ἤξαιρε τί εἶναι Νυμφίος. Μάντεψε ὁμως πῶς θὰ εἶναι ὁ Χριστός. Γι' αὐτὸ ντύθηκε γρήγορα καὶ μὲ χαρὰ ποὺ θὰ δῆ τὸ Νυμφίο. Σὲ λίγο ἔφτασαν στὴν ἐκκλησία.

Ἐξῶ ἀπλωνόταν ἡ ἡσυχία τῆς νύχτας καὶ μέσα ἀντηχοῦσε χαμηλὴ καὶ σιγανὴ ἡ φωνὴ τοῦ ψάλτη.

Μπῆκαν σιγὰ κι ἀναψαν τὸ κεράκι τους. Ἐπειτα προχώρησαν εὐλαβητικὰ καὶ στάθηκαν στὴ θέση τους. Ὅλοι ἐκεῖ μέσα στέκουν ἀκίνητοι. Νομίζεις δὲν ἀνασαίνουν. Τὸ χλωμὸ φῶς τῶν καντηλιῶν καὶ τῶν κεριῶν χυνόταν στὰ πρόσωπά τους καὶ ζωγράφιζε στὴ μορφὴ τους τὴν εὐλάβεια. Ὅλοι περιμένουν κάτι μὲ συγκίνηση. Κοιτᾶζουν ἀνυπόμονα πρὸς τὴ βορεινὴ Πύλη τοῦ ἱεροῦ. Ἀπὸ κεῖ φαίνεται πῶς κάτι θὰ προβάλλη.

Καὶ νά! Σὲ μιὰ σειγμὴ ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ ψάλτη πιὸ δυνατῆ:

«Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται...» Ὁ Παπαφώτης κρατώντας μιὰ μεγάλη εἰκόνα προχωρεῖ πρὸς τὸν κόσμον. Μπροστὰ τὰ παπαδάκια, κατάλευκα ντυμένα, κρατοῦν λαμπάδες καὶ θυματίζουσι μὲ τὸ θυματό.

Ὅλοι σκυμμένοι σταυροκοπιοῦνται καὶ μὲ εὐλάβεια κάνουν τόπον νὰ περάσῃ ὁ Νυμφίος. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ ὁ Νίκος.

Ἡ μητέρα τοῦ Νίκου ἦταν γονατιστῆ, καὶ δακρυσμένη φιθύρισε:

—Μνήσθητι μου, Κύριε!

Ὁ Νίκος δὲ μπορούσε νὰ καταλάβῃ αὐτὰ τὰ λόγια, μὰ τὴν εἰκόνα ποὺ κρατοῦσε ὁ Παπαφώτης τὴν πρόσεξε καλὰ. Ἦταν ὁ Χριστὸς μὲ θλιμμένη μορφή, δεμένα τὰ χλομά του χέρια καὶ ἓνα μακρὸ καλάμι ἀνάμεσά τους.

Πρὸς τὸν συμπάθησε! Πρῶτη φορά του ἔνωσε μιὰ τόσο ὁμορφὴ λύπη. Πιὸ ὁμορφὴ κι ἀπὸ τὴν πιὸ μεγάλη χαρά.

Ὅταν γύρισαν στὸ σπίτι καὶ κάθησαν νὰ δειπνήσουν, ἦ γιὰ εἶπε:

— Ἀπὸ ἀπόψε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ νηστεύουν πιὸ αὐστηρὰ ἀπὸ τίς ἄλλες ἡμέρες τῆς Σαρακοστῆς. Ἀρχίζουσι τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ ποὺ θὰ μᾶς φέρουν τὴ Λαμπρῆ.

Ὁ Νίκος τὰ πρόσεξε πολὺ τὰ λόγια τῆς γιαιγιάς.

Ἡ Λενιώ στὸ ραφτάδικο τοῦ πατέρα της.

Ὁ πατέρας τῆς Λενιώσ εἶναι ράφτης. Ἔχει τὸ ραφτάδικο του στὴν ὁδὸ Προαστείου καὶ δουλεύει πολὺ καλὰ.

Ἡ Λενιώ πάει συχνὰ στοῦ πατέρα της τὸ μαγαζί.

Ἀπέξω εἶναι ὁμορφὰ χρισμένο. Στὸν τοῖχο γιὰ ρεκλάμα εἶναι ζωγραφισμένος ἓνας κύριος ποὺ κάνει δοκιμὴ μπροστὰ σ' ἓνα μεγάλο καθρέφτη. Ἀπάνω ἡ ἐπιγραφή λέει:

«Ραφείο Κώστα Παρόδη»

Δίπλα στὴν πόρτα εἶναι ἡ προθήκη. Πίσω ἀπὸ τὸ χρυσταλλο ἔχει τοποθετήσῃ ὁ πατέρας ὠραία ὑφάσματα, φιγουρίνια, ἀνδρικές ζῶνες. Τὸ κάθε τι ἔχει ἀπάνω τὴν τιμὴ.

Ἡ Λενιώ χαίρεται νὰ ἔρχεται στὸ μαγαζί. Πηγαίνουσιν οἱ πελάτες, ἔχει γύρω-γύρω ἄλλα μαγαζιά, εἶναι πιὸ ζωὴ ἐδῶ παρὰ στὸ σπίτι.

Ὁ πατέρας τῆς Λενιώσ ἔχει γύρω στὸ λαιμὸ του ἓνα μέτρο καὶ σ' ἀφτί του ἓνα μολύδι.

Στὴ μέση τοῦ μαγαζιοῦ εἶναι ἓνα μεγάλο τραπέζι.

Ἐπάνω ἔχει ἓνα θαρὸ σίδερο, μιὰ πλατιά σανίδα, κλωστές, φαλίδι, καρφιτσες, βελόνες, δαχτυλήθρες. Στὸ τραπέζι αὐτὸ κάθετα ὁ πατέρας καὶ δουλεύει.

Στὸν ἀπέναντι τοῖχο εἶναι στὸ μῆκος του μιὰ μακριὰ κρεμάστρα. Ἐκεῖ ἀπάνω εἶναι κρεμασμένες φορεσιές. Εἶναι ἑτοιμὲς γιὰ πρόβα.

Εἶναι ἡ φορεσιὰ τοῦ κύρ-Νικόλα τοῦ μπακάλη, τοῦ κύρ Σπύρου τοῦ μαραγκοῦ, τοῦ κύρ-Γιάννη τοῦ κουρέα καὶ τοῦ κύριου Ἀντώνη τοῦ δάσκαλου.

Τὶς κοιτάζει ἡ Λενιώ καλά. Κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς καμαρώνει, ὅπως καμαρώνει κι ὁ ἀρέντης της ὅταν ντύνεται τὰ κυριακάτικὰ του. Ἔχουν ὅμως ἀκόμη ὅλες τρυπώματα καὶ χαίρεται ἡ Λενιώ. Βοηθάει κι αὐτὴ στὸ ξετρυπώμα.

Παρένει ἀριστερὰ εἶναι μιὰ πορτούλα καὶ γράφει: «Δοκιμαστήριο». Ἐκεῖ μπαίνουν οἱ πελάτες καὶ δοκιμάζουν ἢ τοὺς παίρνει μέτρα ὁ πατέρας.

Αὐτὴ τὴ στιγμή ὁ πατέρας κάθησε στὴ ραφτομηχανή.

—Πατέρα, πῶς τρέχει ἡ βελόνα ἐπάνω στὸ ροῦχο!

—Εἶδες, Λενιώ, σὰν ἀλογάκι!

—Γιατί, πατέρα, σπρώχνεις ἔτσι μὲ τὰ πόδια σου;

—Γιὰ νὰ γυρίσει ἡ ρόδα αὐτὴ ἡ μεγάλη. Κι αὐτὴ ἡ μεγάλη πάλι κινεῖ τούτη τὴ μικρότερη ἐδῶ ἀπάνω. Αὐτὴ πάλι, καθὼς γυρίζει, βάζει σὲ κίνηση τὴ βελόνα. . .

*
* *

—Καλημέρα, κύριε Κώστα. Θέλω νὰ μοῦ γυρίσης τούτη τὴ φορεσιά. Ἔχεις τὰ λινά μου ἑτοιμα;

—Ὅριστε, περᾶστε, κ. Δήμα, εἶμαι ἑτοιμος γιὰ δοκιμὴ.

Ὁ πατέρας κι ὁ κύριος Δήμας πῆγαν στὸ Δοκιμαστήριο.

Ἡ Λενιώ κάθησε στὴ μηχανή. Οἱ ρόδες, καὶ ἡ ἀπάνω καὶ ἡ κάτω, στέκουν ἀκίνητες. Ἡ βελόνα στέκει στὸν ἀέρα.

Ἡ Λενιώ, φοβισμένη, βάζει τὰ πόδια της στὸ κάτω πόδι τῆς μηχανῆς. Μὰ ἡ ρόδα δὲν κουνιέται.

Ἡ Λενιώ ἐξετάζει τὴν βελόνα. Τῆς ἔχει πει ὁ πατέρας νὰ προσέχη, γιατί μπορεῖ νὰ τῆς τοιμήσῃ τὸ χέρι.

—Τώρα ὅμως στέκει, δὲ μπορεῖ νὰ κάνῃ τίποτα! σκέφτεται ἡ Λενιώ.

Μὲ προσοχὴ σπρώχνει τὸ δαχτυλάκι της κάτω ἀπὸ τὴ μύτη τῆς βελόνας. Χωραεῖ ἴσα-ἴσα.

Κάθεται ἡ Λενιώ τώρα μπρὸς στὴ μηχανὴ ὅπως ὁ πατέρας.

—Πρέπει νὰ ράψω γρήγορα, λέει, τῆς Μαριούλας μου τὸ φόρεμα. Αὔριο θαρθῆ καὶ ἡ Δώρα νὰ τὸ δῆ.

Καὶ κάνει πὼς ράβει. Τὸ δαχτυλάκι της εἶναι τὸ φόρεμα. Κινεῖ τὰ πόδια γρήγορα πάνω κάτω. Ἄξαφνα ἡ ρόδα

κινήθηκε και κίνησε και τήν άπάνω ρόδα και τσίπ!.. ή βελόνα χώνεται μέσα στο νύχι τής Λενιώς.

Γιά μιá στιγμή άπό τόν πόνο και τó φόβο έμεινε ή Λενιώ άφωνη. Κι ύστερα έμπηξε κάτω φωνές, πού ó κύρ-Κώστας άφησε στή μέση τόν κύριο Δήμα κι έτρεξε σάν τρελός.

—Τί είναι, Λενιώ;

Με μιá ματιά τά κατάλαβε όλα ó πατέρας.

Πιάνει τή ρόδα, τή γυρίζει λίγο, κι ή βελόνα σηκώνεται.

“Άρπαξε τó παιδί και τó τρέχει στο άπέναντι φαρμακείο.

—Σώπα-σώπα, λέει ó φαρμακοποιός, μήν κάνης έτσι.

Δέν έχεις τίποτα.

Άπό τó δαχτυλάκι τής Λενιώς έδβαινε τó αίμα χοντρές-χοντρές σταγόνες.

Τό έπλυσε ó φαρμακοποιός κι ύστερα τó έδεσε. ‘Η Λενιώ συνήλθε και μόνο πότε-πότε στενάζει!

—Και τώρα, Λενιώ, ρώτησε ó πατέρας, ποιός φταίει;

—‘Η παλιοβελόνα, πατέρα, φταίει, μουρμούρισε ή Λενιώ. ‘Εγώ πήγα νά παίξω!

—‘Η ραφτομηχανή, παιδί μου, είναι παιχνίδι;

—“Όχι! είπε ή Λενιώ σιγά.

—Βλέπεις; Πήρες ένα καλό μάθημα, πού δέ θά τó ξεχάσης και τόσο γρήγορα.

‘Εμεινε κάμποσο καιρό ή Λενιώ με τó άσχημο νύχι.

—Βλέπεις, τής έλεγαν ή μητέρα της κι οι φίλες της, όποιος πάει νά παίξη εκεί πού δέν πρέπει αυτά παθαίνει.

Άπό τότε ή Λενιώ δέν ξανάπαιξε στή μηχανή του πατέρα.

‘Ο σιδηρουργός.

Κάθε πρωί με ξυπνά τὸ σφυρί τοῦ μαστρο-Στέλιου.

‘Ο μαστρο-Στέλιος εἶναι σιδηρουργός. Τὸ σιδηρουργεῖο του εἶναι ἀπέναντι ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ δικό μας σπίτι. Μπροστὰ στὸ μαγαζί του στέκουν πάντα ἀμαξες, κάρα, χειραμάξια. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μιά λείπει ἡ ρόδα, στὸ ἄλλο ἔχει σπάσει ὁ ἄξονας.

Αὐτὴ τὴ στιγμή ἔχει σταθῆ ἓνα ἀμάξι μπροστὰ. ‘Ο ἀμαξῆς ἔχει κατεβῆ. Ἐξέλεψε τὸ ἄλογο, τὸ ἔδεσε γερὰ σ’ ἓνα χρίκο καὶ τοῦ βαστάει τὸ πόδι. ‘Ο μαστρο-Στέλιος μὲ μιὰ κίνηση ξεκολλᾷ τὸ πέταλο ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ ἀλόγου. Ὕστερα μὲ ἓνα ἐργαλεῖο κοφτερὸ καθαρῶς τὸ νύχι του.

Ἐπειτα σηκώνεται βιαστικά, λέει «τώρα ἔφτασα» καὶ μπαίνει στὸ μαγαζί.

‘Ο γύφτος στέκει ὀρθός. Εἶναι μαῦρο τὸ πρόσωπό του, μαῦρα τὰ χέρια του, μαύρη ἡ ποδιά του. Ἀρπάζει ἓνα πέταλο ἀπὸ τὴ φωτιά. Οἱ σπίθες πετοῦν γύρω.

‘Ο βοηθὸς ἀφήνει τὸ φουζερὸ καὶ πιάνει τὸ μεγάλο, βαρὺ σφυρί. Τὸ ὑψώνει μὲ τὰ δύο του χέρια πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι

και σφυροκοπα. 'Ολόκληρο τὸ γύφτικο ἀντηχεῖ. Ἡ γῆ τρέ-
μει. Ντάκα - ντούκα. Μπούμ - μπάμ... μπούμ. Βροχή οἱ σπί-
θες γύρω - γύρω του, στὰ χέρια του, στὸ πρόσωπο.

Τὸ σίδερο μπήκε πάλι στὴ φωτιά. Τώρα φυσάει πάλι ὁ
βοηθὸς μὲ τὸ φυσερὸ τῆ φωτιά. Ὁ μαστρο - Στέλιος ρίχνει
μὲ τὸ φτυάρι κάρβουνα. Ὑστερα ἀπὸ λίγο παίρνει πάλι τὸ
πέταλο καὶ τὸ χτυπάει μὲ τὸ σφυρί. Τὸ πέταλο τώρα εἶναι
ἔτοιμο!

Ὁ μαστρο - Στέλιος τρέχει ἔξω καὶ βάζει τὸ κοκκινι-
σμένο πέταλο ἀπάνω στὴν ὀπλή. Βγαίνει πολὺς καπνός. Ὁ
μαστρο - Στέλιος τὸν φυσάει, γιὰ νὰ βλέπη νὰ κάνη καλὴ
τὴν τοποθέτηση.

Τώρα πιά εἶναι ἔτοιμο τὸ πέταλο. Μπορεῖ κι ὁ βοηθὸς
νὰ τελειώσῃ τὴ δουλειά.

* * *

Σηκώνεται ὁ μαστρο - Στέλιος καὶ παίρνει ἀπὸ τὴ γωνία
ἓνα μεγάλο σιδερένιο σφυρί. Μιὰ ρόδα ἀπὸ κάρο εἶναι στὴ
μέση τοῦ μαχαζιοῦ. Πρέπει νὰ τοποθετήσῃ τὸ σιδερένιο στε-
φάνι γύρω - γύρω στὴ ρόδα.

Παίρνει τὸ στεφάνι καὶ τὸ ρίχνει ἀπάνω στὸ καμίνι. Τὸ
στεφάνι πυραχτώνεται καὶ ὁ μαστρο - Στέλιος τὸ γυρίζει
γύρω - γύρω. Τώρα εἶναι ὅλο τὸ στεφάνι καλὰ πυραχτωμένο.
Ὁ μαστορὸς βάζει τέσσερα μεγάλα καρφιά στὶς τέσσερις
τρύπες ποὺ ἔχει τὸ στεφάνι. Ἐπειτα σηκώνουν τὸ στεφάνι
ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ τὸ φέρνουν στὴ ρόδα γιὰ νὰ τὸ τοποθε-
τήσουν.

Ὁ βοηθὸς φέρνει γρήγορα ἓνα πολὺ μεγάλο γάντζο καὶ
γαντζώνει τὸ στεφάνι μαζί μὲ τὴ ρόδα. Ὁ μαστρο - Στέλιος
ἔχει τὸ σφυρί στὸ χέρι καὶ χτυπα ἑπάνω στὸ στεφάνι.

Χτυπά πότε άπάνω, πότε κάτω, πότε δεξιά, πότε άριστερά, και πηγαινοέρχεται. Όσοι το στεφάνι έφαρμόστηκε καλά. Ο βοηθός χτυπάει τὰ καρφιά για να στερεωθή το σιδερένιο στεφάνι στη ρόδα. Και σε λίγο είναι έτοιμη.

Το πρόσωπο του μάστορα γυαλίζει από τον ιδρώτα, που τον σκουπίζει με το μανίκι του.

*
* *

Τώρα βαστάει στο χέρι του ένα κλειδι σπασμένο. Πρέπει να κάνει γρήγορα νέο, και να το έχη έτοιμο απόψε, άλλως οι άνθρωποι θα μείνουν κλειδωμένοι έξω από το σπίτι!

Πάρα πέρα είναι οι άξινες που έχουν φέρι οι έργάτες που δουλεύουν στους δρόμους. Πρέπει να άκονιστούν. Κι άκόμα πρέπει να έτοιμάση τον άξονα της άμαξας. Και ποιός ξαίρει πόσα άλογα θα πεταλώση άκόμα!

Έκει στην άκρη στέκει και μι ά ρόδα από το καρότσι του Κωστάκη.

—Νά δούμε, σκέφτηκε ο μαστρο-Στέλιος, πότε θαρθή κι αυτής ή σειρά.

“Όλα, όλα πρέπει να περάσουν από τὰ χέρια του μαστρο-Στέλιου. Όλοι που έρχονται λένε:

—Πρέπει σήμερα, μαστρο-Στέλιο, να το έτοιμάσης. Είναι άνάγκη!

Μά κι ο μαστρο-Στέλιος έχει δυο μόνο χέρια και δουλεύει από τις 6 το πρωί ως τις 8 το βράδυ.

Μά μή νομίζετε πως και στις 8 τελειώνει. Κλείνει το μαγαζί, μά αυτός κάθεται άκόμα με τή λάμπα και γράφει και λογαριάζει.

“Όμως το πρωί, κάθε πρωί στις 8, έχει κιόλας άνοιχτό το μαγαζί του. Την ώρα που πίνω έγώ τον καφέ μου ο μαστρο-Στέλιος «κολατοίζει», όπως λέει.

Στὸ φωτογράφο.

Ἐνα Σιβδακίθραδο ἢ μητέρα ἔλειπε. Εἶχε πάει νὰ φω-
νίσῃ στὰ μαγαζιά. Τότε εἶπε ὁ πατέρας:

— Παιδιά, ἢ μητέρα σας τὴν ἐρχόμενη βδομάδα ἔχει τὴ
γιορτὴ τῆς. Πρέπει νὰ τῆς χαρίσουμε κάτι. Ἄλλὰ τί ὅμως;
Γιὰ σκεφτῆτε τί θὰ τὴν εὐχαριστήσῃ περισσότερο!

Ἡ Χρυσάνθη εἶπε:

— Νὰ ἀγοράσουμε τῆς μητέρας ἓνα μεγάλο μπουκέτο
λουλούδια, ποὺ τὰ ἀγαπάει πολὺ.

— Ὅχι, εἶναι πολὺ λίγο, εἶπε ὁ Κώστας. Νὰ τῆς ἀγο-
ράσουμε μιὰ μεγάλη τούρτα, σὰν ἐκείνη ποὺ βλέπαμε χτές
στὸ ζαχαροπλαστείο.

— Θερρῶ, ποὺ θὰ ἔπαιρνε μεγαλύτερη χαρὰ ἂν τὶς χα-
ρίζατε τὶς φωτογραφίες σας, εἶπε ὁ πατέρας.

Ὁ Κώστας καὶ ἡ Χρυσάνθη τὴν κοίταξαν. Πῶς θὰ γι-
νόταν αὐτό; Ὁ πατέρας πρόστεσε:

— Θὰ πᾶμε νὰ φωτογραφηθῆτε!

— Ἄχ, ναί, πατέρα! Ἐαίρω, στὴν ὁδὸ Σταδίου, σὲ κείνο
τὸ μεγάλο φωτογραφεῖο ποὺ ἔχει ἔτσι ὠραία φωτογραφί-
σει ἐκεῖνα τὰ δυὸ ἀδέρφια. Θὰ βγάλῃ ὕστερα στὴ βιτρίνα
καὶ τὶς δικές μας φωτογραφίες;

Ἄποφασίστηκε, αὔριο τὸ πρωὶ ποὺ θὰ εἶναι Κυριακὴ
νὰ πᾶνε στὸ φωτογράφο.

*
* *

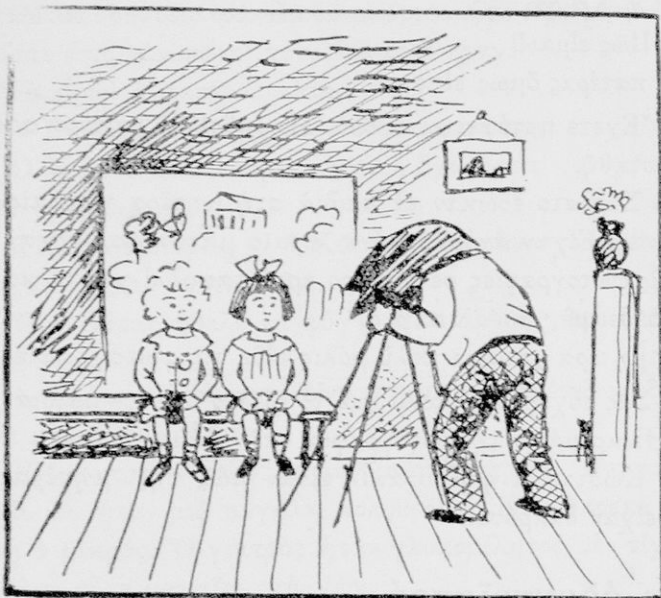
Τὴν Κυριακὴ τὸ πρωὶ πῆρε ὁ πατέρας τὰ παιδιά, ὅπως
κάθε Κυριακὴ, νὰ πᾶνε περίπατο. Ἄλλὰ τούτῃ τὴ φορὰ δὲν
πῆγαν περίπατο, παρὰ στὸ φωτογράφο.

Μπῆκαν σὲ μιὰ αἴθουσα, ποὺ ἡ στέγη εἶχε γίνεи μὲ τζά-
μια καὶ τὸ φῶς ἔμπαινε σ' αὐτὴν ἀπὸ κεῖ ἀπάνω.

Τὰ παιδιὰ κάθισαν σὲ ἓνα μπάγκο δίπλα - δίπλα καὶ κοίταγαν τὸ φωτογράφο.

Αὐτὸς πῆγε πίσω ἀπὸ τὴ φωτογραφικὴ μηχανή, σκέπασε τὸ κεφάλι του μὲ μαῦρο ὑφασμα καὶ κοιτοῦσε μέσα.

Ἄφου ἔμεινε λίγο, ξεσκεπάσε τὸ κεφάλι του. Πῆγε

κοντὰ στὸ Γιώργο, τὸν τοποθέτησε καλύτερα, κι ὕστερα γύρισε στὴ μηχανή του καὶ κοίταξε πάλι :

—Ἔτσι, ὦραϊα. Παρακαλῶ, τώρα ἡσυχᾶ, μὴν κινηθῆτε! Θὰ μετρήσω.

Ὁ φωτογράφος πῆρε τὸ σκέπασμα ἀπὸ τὸ φακὸ τῆς μηχανῆς καὶ μέτρησε: 1-2-3. Ἐξνάβαλε τὸ σκέπασμα στὸ φακὸ τῆς μηχανῆς κι εἶπε:

—Ἔτοιμοι!

Ὁ Κώστας νόμιζε, πὼς οἱ φωτογραφίες εἶναι ἕτοιμες. Ἄλλὰ ὁ φωτογράφος εἶπε :

— Τὴν Πέμπτη θαρρήτε νὰ πάρετε τὶς φωτογραφίες.

Ὁ πατέρας παράγγειλε δώδεκα.

Τὴν Πέμπτη οἱ φωτογραφίες ἦταν ἔτοιμες.

Ὅταν ὁ Κώστας τὶς κοίταξε εἶπε :

— Ἔτσι εἶμαι ἐγώ ;

Κι ἡ Χρυσάνθη :

— Πῶς εἶμαι !!

Ὁ πατέρας ὁμως εἶπε :

— Ἐχετε πετύχει κι οἱ δύο. Μπράβο! Ἡ μητέρα σας θὰ εὐχαριστηθῇ.

Τὸ Σάββατο ἔδωκαν τὰ παιδιὰ στὴ μητέρα τους τὶς φωτογραφίες. Εἶχαν ἀγοράσει ἓνα ὠραῖο μπουκέτο, εἶχαν τυλίξει τὶς φωτογραφίες σὲ ὁμορφο τριανταφυλλὶ χαρτί, καὶ τὶς εἶχαν δέσει μὲ χρυσοὶ σπάγγο.

Ἡ μητέρα χάρηκε πολὺ μόλις εἶδε τὶς φωτογραφίες.

— Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὸ ὠραῖο δῶρο, παιδιὰ μου, εἶπε. Θὰ κρεμάσω τὴ φωτογραφία στὴν κάμαρά μου!

Ὁ Κώστας κι ἡ Χρυσάνθη εἶδαν πῶς τῆς μητέρας τὰ μάτια εἶχαν δακρύσει.

Στὸν ὀδοντοῖατρό.

Ὁ Κώστας γυρίζει ἀπὸ τὸ σχολεῖο μελαγχολικός. Τοῦ πονάει ἓνα δόντι. Κρατᾷ τὸ μάγουλό του καὶ οὔτε μπορεῖ οὔτε θέλει νὰ φάη.

Ἡ μητέρα τοῦ ἔκανε πρῶτα ζεστὰ μπουκώματα, ἔπειτα κρύα, μὰ δὲ μπόρεσαν νὰ τοῦ κάνουν τίποτα.

Ἐπειτα τοῦ ἔβαλε μὲ ἓνα μπαμπάκι γαρυφαλλόλαδο στὸ δόντι. Μ' αὐτὸ ἡσύχασε ὁ πόνος, μὰ σὲ λίγο ξανάρθε δυνατώτερος.

Τότε εἶπε ὁ πατέρας :

—“Αν δὲν πᾶς καλύτερα, πρέπει νὰ πᾶμε στὸν ὀδοντοῖατρό.

Οὕτε νὰ τὸν ἀκούσῃ ἤθελε ὁ Κώστας τὸν ὀδοντοῖατρό, γιατί τὸν φοβόταν πολὺ.

—Καλύτερα, σκέφτηκε, νὰ ὑποφέρω τοὺς πόνους παρὰ νὰ πάω σὲ ὀδοντοῖατρό. Μὰ δὲ μπόρεσε ὅλη τὴ νύχτα νὰ κλείσῃ μάτι ἀπὸ τὸν πόνο· τόσο δυνατὸς ἦταν!

Τὸ πρωὶ ὁ πατέρας εἶπε:

—Σήμερα θὰ πᾶμε στὸν ὀδοντοῖατρό!

“Ο Κώστας δὲ μπόρεσε νὰ πῆ ὄχι, γιατί οἱ πόνοι τὸν εἶχαν τρελάνει.

Μόλις ὁ πατέρας κι ὁ Κώστας ἔφτασαν στὸ γιατρό, εἶχε γίνει κιάλας τὸ δόντι καλά.

“Ο Κώστας ἤθελε νὰ φύγῃ πίσω ἀμέσως, μὰ ὁ πατέρας εἶπε:

—Τώρα πιά εἴμαστε ἐδῶ. “Ο γιατρός πρέπει νὰ δῇ ποιὸ δόντι σου ἔχει χαλάσει!

Τρέμοντας ὁ Κώστας μπῆκε στὸ ἰατρεῖο. Μπροστὰ στὸ παράθυρο ἦταν μιὰ μεγάλη πολυθρόνα. Ἐδῶ ἔπρεπε νὰ καθήσῃ ὁ μικρός. “Ο γιατρός ἦταν γλυκομίλητος, δὲν εἶχε οὔτε τανάλια οὔτε μαχαίρι στὸ χέρι.

—Γιὰ πές μου, Κώστα, ποιὸ δόντι σοῦ πονεῖ; ρώτησε.

“Ο Κώστας ἔδειξε τὸ πονεμένο δόντι.

—Μὰ τώρα, εἶπε, δὲ μὲ πονεῖ τίς.

“Ο γιατρός εἶδε μέσα στὸ στόμα κι εἶπε:

—Δὲν εἶναι τίποτα, θὰ τὸ διορθώσουμε. Δὲ θὰ σοῦ τὸ βγάλω τὸ δόντι, μόνο θὰ τὸ βουλώσω!

Ἐβαλε κάτι μέσα στὸ δόντι καὶ εἶπε:

—Σήκω, παλικαράκι μου, γιὰ σήμερα εἴμεθα ἔτοιμοι.

“Ο Κώστας ἔμεινε μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα, γιατί δὲν περιμενε ἔτσι.

“Υστερα ἀπὸ δυὸ μέρες ξαναπῆγε. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ

γιατρός τρύπησε τὸ δόντι καὶ γέμισε τὴν τρύπα μὲ ἓνα μίγμα ποῦ τὸ τοίμασε κείνη τὴν ὥρα πάνω σὲ ἓνα γυαλί.

—Σὲ πόνεσε; ρώτησε ὁ γιατρός, καὶ γέλασε.

—Ὅχι! εἶπε ὁ Κώστας, καὶ γέλασε κι αὐτός.

—Τώρα ἔχεις πάλι τὸ δόντι σου, ποῦ εἶναι σὰ νὰ εἶναι νέο. Δὲ μπορεῖ πιά αὐτὸ τὸ δόντι νὰ σὲ πονέση. Ἐμπρός, δρόμο τώρα.

Ὁ Κώστας ἔδωσε τὸ χέρι του στὸ γιατρὸ γιὰ νὰ εὐχαριστήση. Ἀποχαιρέτησε κι ἔφυγε εὐχαριστημένος.

Στὸν κινηματογράφο.

—Ὅταν παίξουν καμιὰ ὁμορφή ταινία στὸν κινηματογράφο, θὰ σὰς πάω, εἶπε ὁ πατέρας.

Ὁ Γιώργος τὸ βράδυ ἔφερε ἓνα πρόγραμμα τοῦ κινηματογράφου τῆς γειτονιάς. Τοῦ τὸ ἔδωσε ὁ γέρο-θυρωρὸς ποῦ στέκει στὸ δρόμο ἀπὸ τὸ πρωὶ καὶ μοιράζει προγράμματα.

—Πατέρα, αὐτὴ τὴ βδομάδα θὰ παίξουν «Τὸ δράμα τῆς ζωῆς.»

Ὁ πατέρας εἶπε:

—Τέτοια πράματα δὲ μὰς χρειάζονται ἐμᾶς. Θὰ περιμένουμε νὰ δώσουν μιὰ ἀπογευματινὴ παράσταση. Τότε δίνουν ὁμορφα ἔργα γιὰ τὰ παιδιά.

Πέρασαν δυὸ μέρες. Ὁ πατέρας ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα πρόγραμμα καὶ εἶπε:

—Σὲ τούτη τὴν παράσταση πρέπει νὰ πάμε. Θὰ μὰς δείξουν ὠραίες εἰκόνες ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη. Θὰ παίξουν τὸ παραμῦθι τοῦ Κοντορεβιθοῦλη κι ἀκόμα ἓνα ὠραῖο Μίκυ-Μάους.

Στὴ μιά ἡ ὥρα τὴν Κυριακὴ ἦταν κιόλας ἑτοιμοὶ ὁ Γιώργος καὶ ἡ Κική. Στις 3 ἡ ὥρα ἀρχίζε ἡ παράσταση.

Ὁ πατέρας ἐτοιμάστηκε κι αὐτὸς κι ἔφυγαν στὶς δύο.

Στὸ ταμεῖο μπροστὰ στεκόταν πολλὸς κόσμος. Ὁ Γιώργος καὶ ἡ Κικὴ ἄρχισαν νὰ φοβοῦνται.

— Ὁὐ μείνουν, πατέρα, εἰσιτήρια καὶ γιὰ μᾶς;

Μὴ νά, ἤρθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ πατέρα. Ἔβγαλε τρία εἰσιτήρια. Ἐνα γιὰ μεγάλο, ποὺ εἶχε 30 δραχμὲς, καὶ δύο γιὰ παιδιὰ, ποὺ τὸ καθένα εἶχε 15 δραχμὲς.

Μπῆκαν μέσα στὴν αἴθουσα τοῦ κινηματογράφου ποὺ ἦταν δλόφωτη, καὶ ἔπαιζε ἡ μουσικὴ ὠραῖα καὶ εὐθυμα.

Ὁ Γιώργος καὶ ἡ Κικὴ πῆγαιναν νὰ καθίσουν πολὺ μπρός. Μὰ ὁ πατέρας εἶπε:

— Ὁχι μπρός. Στὸν κινηματογράφο κουράζονται τὰ μάτια πολὺ ὅταν πᾶς πολὺ κοντά.

Βρῆκαν τότε τρεῖς πολὺ ὠραῖες θέσεις στὸ κέντρο.

Σὲ λίγο σκοτεῖνιασε ἡ αἴθουσα. Στὸ ἄσπρο πανὶ φάνηκε μιὰ ὁμορφὴ εἰκόνα: ἦταν τὸ Στάδιο μὲ τὸν Ἄρδηττό. Ὑστερα ἔδειξαν τὴν Ἀκρόπολη, τὸ Θησεῖο, τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἐπειτα τὸ δρόμο ποὺ ἔγινε στὴν Πάρνηθα καὶ τὸ λατομεῖο τῆς Πεντέλης. Δυὸ - τρεῖς ὁμορφες μεριὲς τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τελευτῖα εἶνα ἡλιοβασίλεμα στὸ Φῖληρο.

— Πόσο ὠραῖα φαίνεται, πατέρα, ἡ Ἀθήνα στὸν κινηματογράφο! εἶπε ὁ Γιώργος.

Ἐπειτα ἔγινε παύση, φωτίστηκε ἡ αἴθουσα, καὶ στὸ πανὶ ἔβγαζαν διάφορες ρεκλάμες.

Μιὰ ρεκλάμα ἄρρεσε πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλες στὰ παιδιὰ. Ἡ ρεκλάμα γιὰ τὴ σοκολάτα. Μὲς τὴν ὠρα φώναξε ἡ πωλήτρια: «σοκολάτες, καραμέλες!» Κι ὁ πατέρας ἀγόρασε γιὰ τὰ παιδιὰ μιὰ πλάκα σοκολάτα.

Ὅταν ἄρχισε πάλι, ἔπαιξαν τὸ παραμῦθι τοῦ Κοντορεθιθούλη. Αὐτὸ ἄρρεσε σ' ὅλα τὰ παιδιὰ πολὺ. Τὰ χειροκροτήματα δὲν ἔπαυαν καθόλου.

Στὸ τέλος ἔπαιξαν ἕνα Μίκυ - Μάους, ποὺ ξετρελάθη-

καν δλοι. Ὁ Μίκυ - Μάους ἦταν πιανίστας. Γιὰ μέρες δὲ θὰ ξεχάσουν τὰ παιδιὰ τίς κινήσεις του καὶ μάλιστα τὴ στιγμή πού μὲ χάρη ὁ ἴδιος σηκώθηκε νὰ χαιρετήσῃ. Χαιρέτησε καὶ ἡ καρέκλα του μὲ τὸ πόδι τῆς καὶ τὸ πιάνο μὲ τὴν οὐρά του.

Ὁ κόσμος ἔσκασε στὰ γέλια:

— Ὁμορφα πού ἦταν! εἶπαν ὁ Γιώργος καὶ ἡ Κική, καθὼς γύριζαν στὸ σπίτι τους.

Ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος.

Ὁ μπάρμπα - Στρατῆς, ἡ κυρὰ - Ἀμαλία καὶ ὁ γιὸς τους ὁ Νικολὸς κάθονται δυὸ ὥρες στὸ χωράφι τους καὶ περιμένουν.

Θὰ περνοῦσε, λέει, ἡ πρώτη ἀμαξοστοιχία ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὴν Πειραιᾶ. Δὲν εἶχε, λέει, ἄλογα, παρὰ προχωροῦσε ἔτσι μονάχη τῆς!

Ὁ μπάρμπα - Στρατῆς περίμενε καὶ ἔλεγε:

— Δὲ βαριέσαι, ἴσαμε αὔριο θὰ κίτσω ἐδῶ καὶ θὰ περιμένω. Μόνα τους, λέει, τρέχουν τὰ βαγόνια! Ἄμ' δέ, θὰ μὲ περάσουν καὶ γιὰ ζαβό!

Ὁ Νικολὸς ὅμως, πού εἶναι δέκα χρόνων κιόλας, πιστεύει, καὶ λέει:

— Πατέρα, τρέχει χωρὶς ἄλογο. Καὶ τρέχει, ἔλεγε ὁ δάσκαλος, πὺ πολὺ ἀπὸ τὸ ἄλογο.

— Πάντα οἱ μικροί, λέει ἡ κυρὰ - Ἀμαλία, πιστεύουν στὰ θάματα καὶ στοὺς γίγαντες.

Μὰ ὁ Νικολὸς ἐξακολουθοῦσε:

— Ποιὸς θὰ κάθεται μέσα, πατέρα; Θὰ περπατάη στὴ γῆ ἢ θὰ πηγαίνη σηκωτός; Μποροῦμε, εἶπε ὁ δάσκαλος, νὰ ἀνεβούμε καὶ ἐμεῖς ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες!..

Ἄξαφνα ἀπὸ μακριὰ εἶδαν καπνὸ πολὺ· ἀκοῦνε σφυρίγματα, βογγητό, καὶ σιγά - σιγά ξεχωρίζουν μιὰ καμινάδα.

πού ἔβγαζε καπνὸ πολὺ. Τώρα βλέπουν ἓνα μαῦρο πρᾶμα, πού ὀλοένα μεγαλώνει, καὶ σφυρίζει, καὶ βουίζει, καὶ τρίζει: φίς-φίς! φίς-φίς!

—Δές, γυναίκα, δές. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξη! Αὐτὸ εἶναι διαβολικὸ πρᾶμα! Δές, δές, τώρα ξερνάει φωτιὲς μαζί μὲ τὸν καπνὸ.

Ἡ κυρὰ - Ἀμαλία, πού ὡς τώρα κοιτοῦσε τρομαγμένη, φωνάζει:

—Φεύγα, γέρο, φύγα ἀπὸ τὸ χωράφι, θὰ μᾶς φάη ζωντανούς τὸ θηρίο καὶ θὰν τὰ κάψη ὄλα.

Μὰ νὰ κιόλας, τὸ περίεργο θηρίο θρυσκόταν μπροστά τους. Ὁ μικρὸς συλλογιέται:

—Αὐτὸ τρώει τίς γραμμές!..

Τώρα σφυρίζει κι ἀρχίζει νὰ ξεφυσᾷ πιότερο: φσ - φσ - φσ - φσ -! καὶ μὲ τὸν καπνὸ νὰ σχηματίζει σύννεφα.

Τοῦ μπάρμπα - Στρατῆ τὰ γόνατα τρέμουν. Ἡ κυρὰ - Ἀμαλία, καθὼς γύρισε νὰ φύγη, ἔπεσε χάμω καὶ βαστάει τὸ χέρι της μπρὸς στὰ μάτια της, γιὰ νὰ μὴ δῆ τὸ θηρίο! Νομίζει πὼς ἔφτασε τὸ τέλος της.

Μὰ ὁ μικρὸς ἔχει βγάλει τὸ σκουφο του καὶ φωνάζει «ζήτω» μὲ ὄλη του τὴ δύναμη καὶ τρέχει σὰν τρελὸς ἀπὸ τὴ χαρὰ του. Τὸν διασκέδαζει τὸ θηρίο!

Σὲ λίγο χάθηκε ἡ ἀμαξοστοιχία καὶ ὁ κύρ - Στρατῆς ξέχασε τὸ φόβο του.

Μὰ καὶ ἡ κυρὰ - Ἀμαλία σηκώθηκε κι ἔλεγε:

—Ἄντρα, αὐτὸς εἶναι διάβολος σωστός! Εἴμαστε γεροί; Δὲ μᾶς ἔσπασε τὰ κόκκαλα;

Κι ὁ κύρ - Στρατῆς καὶ ἡ κυρὰ - Ἀμαλία πιάνουν τὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια τους. Δὲν ἔχουν πάθει ὅμως τίποτα.

—Μπά! σὲ καλὸ μας! καὶ τὸ παιδί;

Κι ἡ γλῶσσα τῆς κυρὰ - Ἀμαλίας πιάστηκε πάλι ἀπὸ τὸ φόβο!

Μὰ ὁ Νικολὸς στεκόταν στὴν ἄκρη τοῦ φράχτη ἀκόμα καὶ κουνούσε τρελὸς ἀπὸ χαρὰ τὸ σκοῦφο του.

—Τὸ παλιόπαιδο, εἶπε ἡ μητέρα, αὐτὸ μὴδὲ τὰ ἐξωτερικὰ δὲν τὸ τρομάζουν.

Ἔνα ἐπεισόδιο τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ ἱστορία ποὺ θὰ σὰς πῶ γίνηκε σ' ἓνα μικρὸ σταθμό. Ὁ σταθμὸς αὐτὸς ἦταν ἀκριβῶς σὲ λίγη ἀπόσταση ἀπὸ τὴ σήραγγα, ποὺ εἶχε γίνει στὸ θουνὸ γιὰ νὰ περνᾷ ὁ σιδηρόδρομος.

Τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν κοντινὴ κωμόπολη ἔρχονταν νὰ παίξουν. Ὁ γέρο-σταθμάρχης τάδιωχνε, μὰ τὰ παιδιὰ γύριζαν σὲ λίγο πίσω.

Ἔπειτα δὲ φοβόταν κανεὶς. Ἀμαξοστοιχίες περνοῦσαν ἕξι ὡς ἑπτὰ τὴν ἡμέρα, καὶ κανεὶς κίνδυνος δὲν ὑπῆρχε.

Ὅμως μιά μέρα τὰ παιδιὰ εἶδαν τὸν κίνδυνο μὲ τὰ μάτια τους. Ὁ σταθμάρχης εἶχε πάρει ἄδεια καὶ ὁ μηχανοδηγὸς ὁ κύρ-Στάθης, ποὺ δὲν εἶχε δουλειὰ σήμερα, ἦταν στὸ κέφι. Ἔτσι τὰ παιδιὰ εἶχαν ξεθαρρέψει πολὺ.

—Ὅλοι ἀπάνω! φώναξε ὁ Νίκος, καὶ ἀνέβηκε καὶ αὐτὸς ἀπάνω στὸ βαγόνι. Ἐκανε τὸν ὀδηγό. Σφύριζε μὲ τὸ στόμα καὶ σφύριζαν ὄλα τὰ παιδιὰ μαζὶ καὶ φουσοῦσαν: φίς-φίς, φούς-φούς!

Μὰ κάποιο παιδὶ φώναξε:

—Κουτονίκο! δὲ φεύγει τὸ τραῖνο χωρὶς ν' ἀνοίξης τὸ φρένο!

Κι ἄρπαξε τὸ φρένο καὶ τὸ γύρισε μ' ὄλη του τὴ δύναμη. Τρόμαξε ὁμοῦ καὶ πήδησε ἔξω φωνάζοντας:

—Ἐξω! κάτω, κάτω ὄλοι!

Μὰ ἴσα-ἴσα τώρα τὰ παιδιὰ οὔτε τὸ σκέφτονταν καθόλου.

Τὸ βαγόνι εἶχε ἀρχίσει νὰ κινᾷ καὶ ὅσο πήγγαινε προχωροῦσε ταχύτερα.

—Ζήτω, ζήτω! φώναζαν τὰ παιδιά.

Ὅλοένα πήγαινε πιὸ γλήγορα καὶ τὰ παιδιά χαίρονταν περισσότερο.

Μὰ ἔξαφνα τὸ θαγόνι ἄρχισε νὰ τρέχη σὰ δαιμονισμένο. Τὰ παιδιά σόπασαν τώρα καὶ κρατοῦσαν τὴν ἀναπνοή τους. Δὲν ἤθελαν τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ σταματήσῃ.

Πέρασαν ἀπὸ τὸ πρῶτο φυλακεῖο σὰν ἀστραπή.

Ἡ ταχύτητα αὐξάνει περισσότερο καὶ τὸ τρέξιμο γινόταν ἀκανόνιστο, γιατί ἡ γραμμὴ κατέβαινε σὲ κατήφορο.

Ἄχ! νὰ μπορούσαν νὰ σφίξουν τὸ φρένο! Μὰ δὲ μπορούσαν οὔτε νὰ κινήθωῦν.

Κανεὶς δὲ μπορούσε νὰ τὰ βοηθήσῃ, κι ἄρχισαν τὰ παιδιά νὰ κλαίει σπαραχτικὰ καὶ νὰ φωνάζουν βοήθεια.

*
*
*

Ἐφτασαν στὸ δεύτερο φυλακεῖο! Ὁ φύλακας εἶχε ἀκούσει ἀπὸ μακριὰ τὶς φωνές, μὰ δὲν ἤξαιρε τί συμβαίνει.

Μόλις εἶδε τὸ θαγόνι νὰ τρέχη ξεφρενιασμένο τὰ ἔχασε. Τί ἔπρεπε νὰ κάνῃ; Μὰ ὥσπου νὰ σκεφτῇ, τὸ θαγόνι μὲ τὰ παιδιά εἶχε ἐξαφανιστῇ. Μόνο οἱ ἄγριες φωνές τῶν παιδιῶν ἀκούονταν.

Ἐτρεξε ἀμέσως στὸ τηλέφωνο. Ἡξαιρε πῶς ἓνα δευτερόλεπτο ἂν ἀργοῦσε θὰ χάνονταν τόσα παιδιά. Καὶ χτυποῦσε σὰν τρελός.

—Ντρίν, ντρίν, ντρίν, ντρίν.

—Τί εἶναι; τρελάθηκες;

—Ἄνοιξε δρόμο, φώναξε ὁ φύλακας τρέμοντας. Ἐλεύθερη τὴν ἀριστερὴ γραμμὴ! Ἔρχεται ἓνα θαγόνι γεμάτο παιδιά καὶ χωρὶς ὁδηγό!

Φαντασθῆτε τὸ διευθυντῆ τοῦ σταθμοῦ. Ἐκανε σὰν

τρελός. Ἀκριβῶς μετὰ δύο λεπτά ἐρχόταν ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά τῆς ἀριστερῆς γραμμῆς μιὰ ταχεία ἀμαξοστοιχία. Ὁ κόσμος ξεφνιασθήκε καὶ τρόμαξε πὺρ τὸν εἶδε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Ὁ σταθμάρχης ἔκανε ὅ,τι ἔπρεπε καὶ γρήγορα. Ἄνοιξε τὸ κλειδί κι ἔνωσε τὴν ἀριστερὴ γραμμὴ στὴ δεξιὰ.

—Νά! τώρα μπορούμε νὰ τὰ διορθώσουμε ὅλα! εἶπε.

Κι ὕστερα ἀμέσως ἔστειλε μιὰν ἀτμομηχανή στὸ κλειδί τῆς γραμμῆς πὺρ ἐρχόταν τὸ βαγόνι. Ἦξιρε πὺρ ἀνθρώπινη δύναμη δὲ μπορούσε νὰ κρατήσῃ τὸ ἀφηνιασμένο βαγόνι. Μόνο μὲ μιὰ ἀτμομηχανή θὰ τὸ σταματοῦσε.

Στὸ ἀναμεταξὺ ἦρθε ἡ ἀμαξοστοιχία καὶ μπήκε στὴ δεξιὰ γραμμὴ. Ἀμέσως ὁ κλειδοῦχος ἄνοιξε πάλι ἐλεύθερη τὴν ἀριστερή. Ἔτσι ἠρύχασε λίγο ὁ σταθμάρχης.

Σὲ λίγα δευτερόλεπτα φάνηκε νὰ ἔρχεται τὸ ἀφηνιασμένο βαγόνι. Ὁ κόσμος εἶχε γουρλώσει τὰ μάτια ἀπὸ τὸ φόβο. Τὰ παιδιὰ ἦταν σὰν ἀπολιθωμένα. Ἡ ἀτμομηχανὴ περιμένε κιόλας ἐκεῖ στὸ κλειδί.

Τὸ βαγόνι προχωροῦσε, μὰ κι ἡ μηχανὴ πὺρ περιμένε προχωροῦσε κι αὐτὴ πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση. Τὸ βαγόνι τὴν ἔφτασε κι ἄρχισε νὰ τὴ σπρώχνῃ. Μὰ κι ἡ ἀτμομηχανὴ ἄρχισε νὰ κανονίξῃ ἑλοένα τὴν ταχύτητά της μὲ τὸ δρόμο τοῦ βαγονιοῦ.

Σὲ λίγο κατῶρθωσε νὰ τὸ σταματήσει:

Εὐτυχῶς τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν τρόμο εἶχαν μείνει ἀκίνητα. Ἔτσι δὲν ἔπῃθε κανένα τίποτα. Μόνο πὺρ δὲν ξέχασαν ποτὲ στὴ ζωὴ τους τὴν τρομερὴ ἐκείνη μέρα καὶ τὸ διηγοῦνται ἀκόμα.

Στὴν ἄνοιξη.

Ἡ ἄνοιξη ἡ γλυκύτετη
μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
ροδοστεφανωμένη,
τὴ γῆ γλυκοτηράει.

Κι ἡ γῆ τὴ χλόη ντύνεται
τὰ δάση τῆς ἰσκιώνουν·
τὰ κρύα χιόνια λυώνουν,
κι ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάρουνται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν,
κι ἡδονικὲς φωτίζουν
οἱ δροσερὲς αὐγές.

Στ' ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
γλυκολαλάει τ' ἀηδόνι,
τὸ ξένο χελιδόνι
ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι ἄκοπα,
σὲ πράσινα λιβάδια,
τὰ ζωντανὰ κοπάδια
βελάζουν καὶ πηδᾶν.

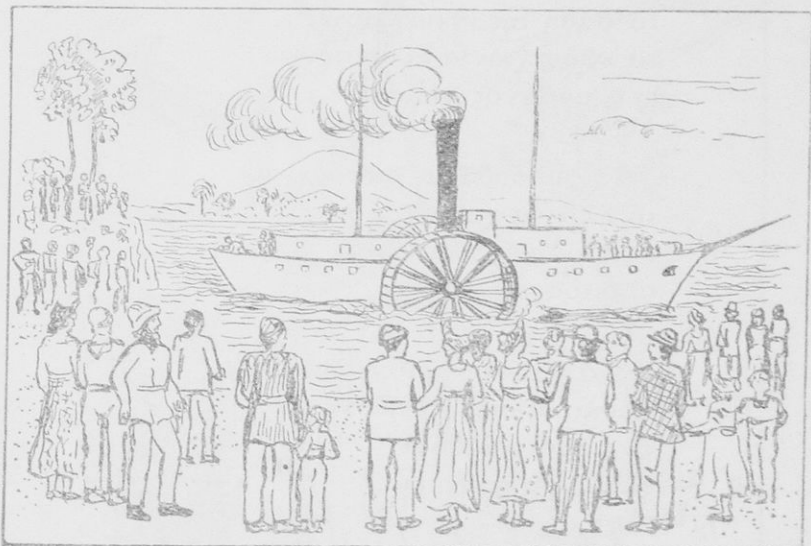
Κι ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος
φυσώντας τὴ φλογέρα,
γιομίζει τὸν ἀγέρα
μὲ τραγουδιῶν φωνές.

(Βηλαρᾶς)

Τὸ πρῶτο ἀτμόπλοιο.

Ἦταν συννηθισμένοι ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια οἱ ἄνθρωποι νὰ βλέπουν τὰ καράβια νὰ ταξιδεύουν μὲ πανιά καὶ μὲ κουπιά. Ὅταν λοιπὸν ἄκουσαν, πῶς θὰ γίνῃ καράβι ποῦ θὰ ταξιδεύῃ χωρὶς πανιά καὶ χωρὶς κουπιά, ἔκαναν τὸ σταυρὸ τους.

— Δὲ βριέσαι! ἔλεγαν. Δόγια εἶναι αὐτά! Γίνεται τέτοιο πρᾶμα ποτέ; Νὰ τὸ δοῦμε καὶ πάλι δὲ θὰ τὸ πιστέψουμε!

Ἦρθε ἡ μέρα ποῦ θὰ δοκίμαζαν τὸ ἀτμόπλοιο. Ἡ δοκιμὴ αὐτὴ δὲν ἔγινε στὸν τόπο μας, μὰ πολὺ μακριά, στὴν Ἀμερική. Ἐγινε σ' ἓνα ποτάμι.

Ἀπὸ νωρὶς εἶχε μαζευτῆ κόσμος πολλὸς καὶ στεκόταν στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ. Μὲ περιέργεια κοίταζαν τὸ καράβι ποῦ δὲν εἶχε οὔτε πανιά οὔτε κουπιά καὶ ποῦ ἔπλεε τόσο ὠραία στὸ ποτάμι. Οἱ χωρικοὶ τὸ κοίταζαν σὰ θαλασσινὸ θηρίο. Ἄλλοι πάλι τὸ πῆραν γιὰ ἐξωτικὸ καὶ πίστευαν πῶς κάτι κακὸ θὰ γενῆ.

Όσο πλησιάζει κι όσο έβγαινε καπνός περισσότερος από τὸ φουγάρο του τόσο μεγάλωνε κι ὁ φόβος τους.

Τὸ ἀτμόπλοιο ταξίδεψε καλὰ καὶ γρήγορα ὡς τὸ μέρος ποὺ εἶχαν ὀρίσει. Τώρα γύριζε. Ὁ κόσμος εἶχε γίνει ἀμέτρητος. Ὅλοι ἀποροῦσαν καὶ ρωτοῦσαν γιὰ τὸ θαλάσσιο τέρας. Οἱ φαρᾶδες τρομυχμένοι στίς καλύδες τους νόμιζαν πὼς θὰ τοὺς κἀνῃ κακό.

Ἐστερα ἀπὸ λίγα χρόνια ὅλοι προτιμοῦσαν τὸ πλοιο ποὺ κινεῖται μὲ τὸν ἀτμό, τὸ ἀτμόπλοιο. Καὶ σιγά-σιγά ἔγινε τὸ ἀπαραίτητο μέσο γιὰ τὴ συγκοινωνία. Πρῶτα χρειάζοταν κανεὶς μῆνες νὰ ταξιδέψῃ γιὰ νὰ φτάσῃ σὲ μακρινὰ μέρη. Τώρα μέσα σὲ λίγες μέρες φτάνει καὶ σὲ πολὺ μακρινὲς χῶρες.

Ἐνα δυστύχημα.

Μιὰ μέρα εἶδε ὁ Γιώργος στὴν ἑδρὰ Μαυρομιχάλη πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ στέκουν.

Πῆγε κοντὰ κι ἄκουσεν ἕναν κύριο νὰ λέῃ:

— Οἱ ἄνθρωποι ποτὲ δὲ θὰ βάλουνε γνώση! Γίνονται πολλὰ ἀτυχήματα, γιὰτὶ πάντα υπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ πηδοῦν ἀπὸ τὸ τρᾶμ ἐνῶ τρέχει! Κάθε μέρα δύο-τρία δυστυχήματα διαβάζω στίς ἑφημερίδες! Κι αὐτὸ τὸ δυστυχημένο ἔκανε τὸ ἴδιο!

Ὁ Γιώργος κατάλαβε τί συνέβη, μὰ δὲν ἔδλεπε στὴν ἀρχὴ κανέναν πληγωμένο. Σὲ λίγο ὅμως εἶδε πὼς οἱ ἄνθρωποι στριμώνονταν μπροστὰ σὲ μιὰ πόρτα. Ἡ πόρτα ἦταν κλεισμένη κι ὁ πόλισμαν στεκόταν μπροστὰ καὶ ἔλεγε:

— Παρακαλῶ, διαλυθῆτε! Δὲν ἔχετε νὰ δῆτε τίποτα. Ἐχω τηλεφωνήσει στὸ σταθμὸ τῶν πρώτων βοηθειῶν. Θαρρῆθῃ τὸ αὐτοκίνητο νὰ πάρῃ τὸ πληγωμένο παιδί.

Ἄλλοι ἔφυγαν κι ἄλλοι ἔμειναν καὶ συζητοῦσαν μεταξύ τους γιὰ τὸ δυστύχημα.

Σὲ λίγο ἀκούστηκε ἓνα δυνατὸ κουδούνισμα. Τὸ αὐτοκίνητο ἐρχόταν γρήγορα καὶ στάθηκε μπροστὰ στὴν πόρτα. Δυὸ ἄντρες κατέβηκαν, ἔβγαλαν ἓνα φορητὸ κρεβάτι καὶ μπήκαν στὴν πόρτα.

Ὁ πόλισμαν μπήκε κι αὐτὸς μέσα κι ἔκλεισε πίσω του, γιὰ νὰ μὴ μπῆ κανεὶς.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες στιγμὲς ἀνοιξε ἡ πόρτα. Πάνω στὸ κρεβάτι ἦταν ξαπλωμένο ἓνα παιδί ὡς 14 χρόνων. Μόνο τὸ πρόσωπο μπόρεσε νὰ δῆ ὁ Γιώργος· τὸ σῶμα ἦταν σκεπασμένο.

Εἶχε κλειστὰ τὰ μάτια καὶ ἦταν κατακίτρινο. Οἱ ἄντρες σήκωσαν τὸ φορητὸ κρεβάτι. Τὸ ἔβγαλαν μέσα στὸ αὐτοκίνητο, μπήκαν κι αὐτοὶ καὶ ξεκίνησαν.

Τὸ αὐτοκίνητο εἶχε λάστιχα παχιά γιὰ νὰ πηγαίνει μαλακὰ καὶ προχωροῦσε σιγά. Ἀπὸ μακριὰ τώρα ἀκουγαν τὸ σφύριγμα.

Ὁ Γιώργος πῆγε στὸ σπίτι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ μητέρα του. Αὐτὴ εἶπε:

—Καημένη μανούλα! Θὰ περιμένη τώρα στὸ σπίτι τὸ παιδί της, καὶ τὸ παιδί δὲ θὰ πηγαίνει. Θὰ περιμένουν ὡς τὸ βράδυ καὶ τὸ παιδί δὲ θὰ φαίνεται. Τότε θὰ πάη ἡ ἀστυνομία καὶ θὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ, πὼς τὸ παιδί τους εἶναι στὸ νοσοκομεῖο.

—Ποτὲ δὲν πήλῃσα οὔτε θὰ πηδήσω ἀπὸ τὸ τράμ. Καλύτερα νὰ κάνω λίγα βήματα περισσότερα!

Τὸ ρολόϊ.

Σήμερα ἡ Λίτσα περιμένει τὸν πατέρα της ἀπὸ τῆ Θεσσαλονίκη. Δεῖπει τρεῖς μῆνες καὶ σήμερα ἔρχεται.

Ἡ Λίτσα θὰ πάη μὲ τὴ μητέρα της στὸ σταθμὸ νὰ τὸν ὑποδεχτοῦν. Ἡ ὥρα ὁμως δὲν περνάει κι ἡ Λίτσα χάνει τὴν ὑπομονή της καὶ ρωτᾷ :

—Μὰ πότε θὰ ξεκινήσουμε, μητέρα;

—Σὲ τρία τέταρτα, παιδί μου.

—Σὲ τρία τέταρτα... συλλογιέται ἡ Λίτσα. Εἶναι πολ-
λὴ ὥρα αὐτὰ τὰ τρία τέταρτα ἢ λίγη; Νά τί δὲ μπορεῖ
νὰ καταλάβῃ!

Εἶναι. βλέπεις, ἄλλα τέταρτα μικρὰ κι ἄλλα μεγάλα, ἀτέ-
λειωτα! Νά! χτὲς ποὺ ἔπαιζε μὲ τὰ παιδιὰ, τῆς εἶπε ἡ
μητέρα της :

—Ἐνα τέταρτο θὰ παίξῃς ἀκόμη.

Πότε πέρασε αὐτὸ τὸ τέταρτο; Ὅσοπου νὰ γυρίσῃς
νὰ δῆς!

Καὶ πάλι σήμερα τὸ μεσημέρι, ποὺ πεινοῦσε, τῆς εἶπε
ἡ μητέρα της :

—Σὲ ἓνα τέταρτο θὰ φᾶμε.

Αὐτὸ ὁμως τὸ τέταρτο ἦταν ἀπὸ τὰ μεγάλα τέταρτα·
κόντεψε νὰ λιγωθῇ ἀπὸ τὴν πείνα!

Ἄπὸ ποιά τέταρτα νὰ εἶναι καὶ τοῦτα τὰ τρία τέταρτα,
ποὺ πρέπει νὰ περιμένῃ;..

Στέκει τώρα μπρὸς στὸ ρολόϊ. Κοιτάζει, κοιτάζει. Μπά!
Σταμάτησε; Μήπως πιάστηκαν τὰ δάχτυλά του ὅπως τοῦ
παπποῦ;

Ἄ! νά, τὸ ἓνα, τὸ μεγαλύτερο δάχτυλο, ὁ λεπτοδείχτης,
κουνιέται. Ἄρχισε νὰ γέρνῃ σιγά-σιγά πρὸς τὰ μπρὸς. Μὰ
πόσο σιγά! Πῶς προσέχει! Λίγο πιὸ πρὶν στεκόταν ὀλόρθα,
μὰ τώρα γέρνει μὲ προσοχή. Θὰ φοβᾶται μὴ γκρεμιστῇ

κάτω. Όσο για τὸ μικρὸ δάχτυλο, τὸν ὠροδείχτη, αὐτὸ εἶναι
νὰ σὲ ἀπελπίζη.

Οὔτε ποὺ κουνιέται ἀπὸ τῆ θέσῃ του!..

—Μητέρα;

—Τί θέλεις, Λίτσα;

—Μήπως εἶναι ὥρα νὰ φύγουμε; Τὸ ρολοί, θαρρῶ, πὼς
σταμάτησε.

Ἡ μητέρα χαμογέλασε.

—Ὅχι, παιδί μου, ἀκόμη θέλουμε σχεδὸν τρία τέταρτα.

Ἡ Λίτσα ἀπελπίστηκε... Τοῦτα τὰ τέταρτα εἶναι ἀπὸ
τὰ ἀτελείωτα. Τί ἀπελπισία! Πὼς θὰ περάσῃ ἡ ὥρα! Κι ἡ
Λίτσα ἀρχίζει νὰ χασμουριέται, ποὺ πᾶνε νὰ ξεκολλήσουν
τὰ σαγόνια της.

Μοῦ παράγγειλε τ' ἀηδόني.

Μοῦ παράγγειλε τ' ἀηδόني
μὲ τὸ πετροχελιδόني
νὰ τοῦ φριάσω τὴ φωλιά του
μέσα στὰ βασιλικά του,
νὰ τὴν πλέξω μὲ τὴν τάξη
γύρω-γύρω μὲ μετᾶξι.

Τοῦ παράγγειλα κι ἐγώ:
«Τὸ μετᾶξι εἶν' ἀκριβό».

Μοῦ παράγγειλε καὶ κεῖνο:
«Ὅσο κάνει ἐγὼ τὰ δίνω».

(Δημοτικὸ)

Ὁ ἔξυπνος γιατρός.

Οἱ πλούσιοι ἐχτοῦ ἀπὸ τῆς σκοτοῦρας γιὰ τὰ λεφτά τους, ἔχουν καὶ χίλιες δυὸ ἀρρώστιες, πού δὲν τὶς ξαίρει ὁ φτωχός. Εἶναι κρυμμένες μέσα στὶς ἀναπαυτικὲς πολυθρόνες. τὰ καλοφτιαγμένα φαγιὰ καὶ τὰ καλὰ κρασιά.

Ἐνας πλούσιος, ὁ κύριος Λεονταρίτης, ὅλο τὸ πρωὶ κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα πλατιά καὶ καπνίζει, ἂν δὲν κοιμάται βραδιά. Τὸ μεσημέρι ὅμως τρώει σὰ νὰ ἔχη θερίσει ἓνα δλόκληρο ἀγρό.

Ὅλο τὸ ἀπόγεμα πάλι τὸ περνοῦσε ἔτσι: Κοιμόταν καλὰ κι ὕστερα ἔτρωγε κι ἔπινε, γιὰτὶ δὲν εἶχε τί ἄλλο νὰ κάνῃ.

Πότε ἔτρωγε κάτι κρύο, πότε κάτι ζεστό, χωρὶς νὰ ἔχη πείνα. Καὶ τὸ βράδυ πάλι κάθιζε σὲ ἓνα πλούσιο τραπέζι. Ζοῦσε ἔτσι, πού ἡ μέρα του χωριζόταν στὰ δυό· ὡς ἐκεῖ πού ἔπαυε τὸ μεσημεριάτικο φαῖ καὶ πού ἀρχίζε τὸ βραδινό.

Ἐπὶστερα ἔπεφτε τὸ βράδυ στὸ κρεβάτι τόσο κουρασμένος, σὰ νὰ εἶχε σκάψει ὅλη τὴν ἡμέρα ἢ νὰ εἶχε κουβαλήσει πέτρες.

Ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωὴ γένηκε τόσο χοντρός, πού ἔμοιαζε σὰν ἀσκὶ φουσκωμένο.

Οὔτε τὸ φαγιὸ οὔτε ὁ ὕπνος τὸν εὐχαριστοῦσαν πιά. Καὶ εἶναι καιρὸς τώρα, πού οὔτε καλὰ μὰ κι οὔτε ἀρρώστος εἶναι.

Ἄν τὸν ἀκούγε κανεὶς, θὰ νόμιζε πὼς εἶχαν μαζευτῆ ἀπάνω του ὅλες οἱ ἀρρώστιες. Κάθε μιὰ μέρα εἶχε κι ἄλλη ἀρρώστια. Ὅλους τοὺς γιατροὺς τῆς πόλης τοὺς εἶχε ἐπισκεφτῆ, γιὰ νὰ τὸν κάνουν καλὰ.

Ἐπινε χίλια δύο φάρμακα, πού τὸν ἔλεγαν καὶ οἱ γειτόνοι «κινητὸ φαρμακεῖο». Μὰ τίποτα, ὅπως ἔλεγε, δὲν τὸν βοήθοῦσε. Γιὰτὶ ὅ,τι καὶ ἂν τοῦ ἔλεγαν οἱ γιατροὶ δὲν ἐννοοῦσε νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

—Τί νά τήν κάνω τή ζωή, ἔλεγε, καί τὰ λεφτά, ἄν πρέπει νά ζῶ ἔτσι φτωχά καί δυστυχισμένα;

Μιά μέρα ἄκουσε πού μιλοῦσαν γιά ἓνα θαυματουργό γιατρό. Κατοικοῦσε μακριά σέ ἄλλη πόλη, 15 μέρες μακριά.

Αὐτός ἔκανε θαύματα. Εἶχε ἀρπάξει ἀπό τοῦ χάρου τὰ δόντια τόσους καί τόσους. Ἀμέσως πίστεψε ὁ κύριος Λεονταρίτης πὼς βρῆκε τὸ σωτήρα του.

Ἐγραψε στοῦ γιατροῦ ἓνα μακρὸ γράμμα καί τοῦ παράσθησε τήν κατάστασή του. Ὁ γιατρός μόλις τὸ διάβασε κατάλαβε ἀμέσως τί εἶχε.

Δὲν ἦταν ἄρρωστος, παρὰ τοῦ ἔλειπε ἡ τάξη καί ἡ κίνηση. Εἶπε λοιπόν: «στάσου, θὰ σέ κάνω ἐγὼ ἀμέσως καλά!» Καί κάθησε καί τοῦ ἔγραψε αὐτὸ τὸ γράμμα:

«Ἀγαπητέ μου φίλε,

Βρίσκεσαι σὲ ἄσκημη κατάσταση. Ἄμα ὅμως κάνης ὅ,τι θὰ σοῦ πῶ, τότε ξαίρω πὼς θὰ γίνης καλά. Ἐχεις μέσα σου ἓνα κακὸ ζῶο, ἓνα δράκο μὲ ἑφτά στόματα. Μὲ τὸ δράκο πρέπει νά μιλήσω ἐγὼ. Γι' αὐτὸ πρέπει ναρθῆς ἐδῶ νά μὲ βρῆς. Ἀλλὰ πρῶτα-πρῶτα δὲν πρέπει ναρθῆς ὡς ἐδῶ μὲ σιδηρόδρομο. Ἡ μὲ ἀμάξι, ἀλλὰ μὲ τὰ πόδια. Ἀλλιῶς θὰ τρανταχτῆ ὁ δράκος καί θὰ σοῦ θερίση τὰ σωτικά. Ἀκόμα, δὲν πρέπει νά τρῶς περισσότερο ἀπὸ δυὸ φορές τὴν ἡμέρα. Ἐνα πιάτο χορταρικά καί λίγο κρέας γιὰ τὸ μεσημέρι εἶναι ἀρκετά. Τὸ βραδάκι ἓνα αὐγὸ καί λίγα φρεῦτα. Τὸ πρωτὶ λίγον καφέ ἢ λίγο γάλα καί λίγο ψωμί. Ὅσο περισσότερο τρῶς τόσο μεγαλώνει ὁ δράκος. Θὰ σοῦ πιέζη τὸ σηκότι σου, καί τότε πιὰ δὲ θὰ ἔχῃ νά κάνῃ πολλὰ μετρήματα ὁ ράφτης σου παρὰ ἓνα καί καλὸ ὁ μαραγκός. Αὐτὴ εἶναι ἡ συμβουλή μου. Ἄν δὲν τὴν ἀκούσης, τότε τὴν ἐρχόμενη ἄνοιξη δὲ θὰ δῆς τὰ χελιδόνια. Κάνε ὅπως θέλεις!»

Ὁ κ. Λεονταρίτης μόλις διάβασε τὸ γράμμα πίστεψε

πώς αὐτὸς ὁ γιατρός θὰ τὸν σώσῃ. Ἐφτιαξε ἓνα ζευγάρι γερὰ παπούτσια κι ἀμέσως ξεκίνησε γιὰ τὴν πόλη ποὺ ἔμενε ὁ γιατρός.

Τὴν πρώτη μέρα πήγαινε τόσο σιγά, ποὺ κι ὁ σάλιαγκας θὰ μπορούσε νὰ τὸν ξεπεράσῃ. Ὅλα τὸν πείραζαν καὶ τὸν βράβαιναν. Τὸν χαιρετοῦσαν καὶ δὲ χαιρετοῦσε.

Ἄν συναντοῦσε κανένα σκυληκάκι στὸ δρόμο, τὸ πατοῦσε μὲ πείσμα. Ἀκόμη καὶ τὰ γλυκὰ κελαδήματα τῶν πουλιῶν τὸν στενοχωροῦσαν.

Τὴ δευτέρα μέρα τὰ πράματα πήγαν λίγο καλύτερα καὶ τὴν τρίτη μέρα τοῦ φάνηκε πὼς σιγά-σιγά ἄλλα γίνονταν καλύτερα.

Οἱ φωνῆς τῶν πουλιῶν τοῦ φαίνονταν γλυκύτερες. Τὰ λουλούδια τοῦ φαίνονταν ὀρσερὰ καὶ ἡ μυρωδιὰ τους ὀμορφη! Οἱ κατσίκες καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γελάρια τοῦ φαίνονταν τόσο γεμάτα ζωὴ καὶ υἰεία, ποὺ ἄρχισε κι αὐτὸς μονομῆς νὰ νιώθῃ τὸν ἑαυτὸ του καλύτερα.

Τὸ συναπάντημα καὶ οἱ χαιρετισμοὶ τῶν πεζοπόρων τὸν εὐχαριστοῦσαν. Κι ὅσο πήγαινε γινόταν πιὸ γελαστὸς καὶ χαρούμενος.

Σὲ 15 μέρες ἔφτασε στὴν πόλη τοῦ γιατροῦ. Κεῖνο τὸ βράδυ ποὺ ἔφτασε, ἔφαγε μὲ πολλὴ ὄρεξη καὶ κοιμήθηκε ἀναπαυτικά.

Τὸ πρῶτ ποὺ σηκώθηκε αἰσθανόταν τόσο καλὰ τὸν ἑαυτὸ του, ποὺ εἶπε:

—Τί θὰ πάω νὰ πῶ στὸν γιατρό; Σήμερα εἶμαι γερὸς καὶ τόσο καλὰ ὅσο καμιὰ ἄλλη μέρα στὴ ζωὴ μου. Ντρέπομαι νὰ παρουσιαστῶ μπροστά του. Δὲ θὰ μπορῶ νὰ μοῦ βρῶ τίποτα ἀπὸ τίς ἀρρώστιες μου καὶ θὰ πᾶνε τὰ λεφτά μου ἄδικα! Κρίμα!

Τὴν ὄρισμαμένη ὥρα πῆγε στὸν γιατρό. Ὁ γιατρός τὸν καλοδέχτηκε, τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

—Τώρα πές μου τα δλα, τί ἔχεις;

—Γιατρέ μου, δὲν ἔχω τώρα πιά τίποτα. Κι ἂν εἶσαι καὶ τοῦ λόγου σου τόσο γερὸς ὅσο ἐγώ, τότε θὰ χαρῶ πολὺ!

Ὁ γιατρὸς τοῦ ἀπάντησε σοβαρά:

—Μπράβο, σώθηκες γιατί μὲ ἄκουσες. Ὁ δράκοντας ἔφυγε, ἀλλὰ ἄφησε ἀκόμα στὸ στομάχι σου τὰ αὐγά του. Πρέπει λοιπὸν νὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου πάλι πεζός. Ἐκεῖ κάθε μέρα νὰ πριονίζης ξύλα, νὰ σκάβης στὸν κήπο σου καὶ νὰ κάνης συχνὲς ἐκδρομές. Πάντα πρέπει νὰ κινιέσαι καὶ νὰ δουλεύης. Ἀκόμα, νὰ τρῶς μόνο ὅταν πεινάς. Ἔτσι δὲ θὰ αὐξάνουν μέσα σου τὰ αὐγά τοῦ δράκου καὶ θὰ εἶσαι βέβαιος πὼς θὰ ζήσης πολλὰ χρόνια καὶ καλά! Ἄν κάνης ἔτσι, δὲ θὰ μὲ χρειαστῆς ποτέ, εἶπε ὁ γιατρὸς γελαστός χτυπώντας τον στὸν ὦμο.

Ὁ πλούσιος κύριος Λεονταρίτης εὐχαρίστησε τὸ [γιατρὸ καὶ τοῦ εἶπε:

—Γιατρέ μου, εἶσαι σοφός. Τώρα τὰ καταλαβαίνω δλα! Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς θὰ κάνω ὅπως διδάχτηκα ἀπὸ σένα.

Ἔφυγε καὶ ἀκολούθησε τὴ συμβουλὴ τοῦ γιατροῦ. Ἐζῆσε 90 χρόνια ἔλο υγεία. •

Κάθε χρόνο ἔστελνε στὸ γιαιτρὸ 15 χιλιάδες δραχμὲς γιὰ τὸ νοσοκομεῖο τῶν φτωχῶν.

Τὸ τσαγκαράκι.

Στοῦ σπιτιοῦ τὴν αὐλὴ
μ' ἓνα τόσο σουβλι
στὸ χεράκι,
μιὰ τίς σόλες τρυπᾶ,
μιὰ σφυράκι χτυπᾶ
τὸ μικρὸ τσαγκαράκι.

Τὰ πετσάκια σκληρά,
τάχει βάλει σειρά,
κοίταξέ τα.

Λίγες φόντρες χακί
παίρνει μέτρα από κει
καὶ δουλεύει ἡ φαλτσέτα.

Μὰ τὰ μάτια του, νά,
μὴν κοπῆ στὰ στερνά
καὶ πονέση.

Κι ἔρθη ὁ κάλφας —ἀμ' τί;—
καὶ τὸ πιάση ἀπ' τ' ἀφτί
καὶ τὸ βγάλη ἀπ' τὴ μέση.

Θάρθη μέρα, θαρρῶ,
τὸ παιδί τὸ γλαρό
μὲ τὴ σόλα του,
ποῦ σὰν πιάνη πετσι,
θὰ τὸ λέν παπουτσι,
παπουτσι μὲ τὰ ὅλα του.

(Στ. Σπεράντζας)

Πῶς; πότε; ποῦ;

—Τώρα νὰ παίξουμε, εἶπε ἡ Κική, τὸ «πῶς; πότε;
ποῦ;»!

—Ἔνας ὅμως πρέπει νὰ φύγη! φώναξαν ὅλοι.

—Ὁ Γιώργος πρέπει νὰ φύγη! εἶπε ἡ Μαρτίτσα.

Ἄλλὰ ὁ Γιώργος δὲν ἤθελε. Ἔλεγε:

—Γιατί, παρακαλῶ, ὄλο ἐγώ;

—Γιατὶ παίζεις πάντα ὠραία! εἶπαν οἱ ἄλλοι.

Ὁ Γιώργος πῆγε κάμποσα βήματα μακριά.

Τὰ παιδιὰ τότε διάλεξαν μιὰ λέξη, ποῦ ἔπρεπε

νά τή μαντέφη. Σιγά σιγά μουρμούριζε ὁ ἕνας στό ἀφτί τοῦ ἄλλου τή λέξη: «σκύλος».

—Ἔλα τώρα! φώναξαν τὰ παιδιὰ.

Ἦ Γιώργος ἦρθε κοντά κι ἄρχισε νά ρωτᾷ:

—«Πῶς» εἶναι;

Καθένα παιδί ἔδινε ἄλλη ἀπάντηση. Τὸ ἕνα εἶπε «μαῦρο», τὸ ἄλλο «ἄσπρο», «μεγάλο», «μικρό», «βρώμικο», «καθαρό», «παλαβό».

Ἦ Γιώργος ρώτησε πάλι:

—«Πότε» τὸ μεταχειρίζονται;

Ἀπάντησαν πάλι τὰ παιδιὰ διάφορες ἀπαντήσεις:

Τὸ ἕνα ἔλεγε «ποτέ», τὸ ἄλλο «τὸ πρωί, γιὰ νά φέρνῃ τὴν ἐφημερίδα», ἄλλο «τὴ νύχτα!»

—«Ποῦ» εἶναι; ρωτᾷτε τελευταῖα ὁ Γιώργος.

—«Στὸ δωμάτιο», εἶπε ὁ ἕνας: «στὴν κουζίνα», ὁ ἄλλος. «Στὴν αὐλή», «στὸν κήπο», «στὸ δρόμο».

Ἦ Γιώργος δὲ μπόρεσε νά τὸ βρῇ κι ἔπρεπε νά ξαναφύγῃ.

Ἦ λέξη ποὺ ἔβαλαν τὴ δεύτερη φορά ἦταν «τόπι». Αὐτὸ τὸ βρῆκε εὐκολὰ ὁ Γιώργος.

Ποντικὸς σαμαρωμένος.

Εἶπαμε ψέματα πολλά,

Ἄς ποῦμε καὶ μιὰ ἀλήθεια:

Φορτώσανε ἕναν ποντικὸ

ἐννιά κιλά ρεβίθια,

κι αὐτοῦ σὰ μεσοσάμαρα

σαράντα κολοκύθια.

Τὰ κολοκύθια εἶχαν νερό
καὶ τὸ νερὸ βατράχια,
καὶ τὰ βατράχια λάλαγαν
κι ὁ ποντικός ἐσκιάχτη,
καὶ τὸ φορτίο τόρριξε
καὶ πηλαλώντας φεύγει
μέσα στ' ἀμπάρια τρύπωσε
καὶ ἡ μάνα του τοῦ λέει:
«Ποῦ πᾶς παιδί μου πόντικα;
ποῦ πᾶς, καλὲ Ζαφείρη;»
«Πάω στὴν Πόλη γι' ἄρματα
καὶ στὴ Φραγκιά γιὰ ροῦχα».

(Δημοτικὸ)

Τὸ ἀμπέλι τοῦ μέρμηγκα.

Ὁ μέρμηγκας μὲ ἀπάντησε στὸ διπλοστενορούμι
κι ἄρματα ν' εἶχε κρεμαστὰ καὶ πίσω τὰ μαλλιά του
κι εἶχε τὰ στενοβράκια του καλὰ 'νασκουμπωμένα.
—Ποῦ πᾶς, ἀρέντη μέρμηγκα, κι εἶσαι σπριχτὰ ζωσμένος
σὰν ἀστακὸς μὲ τ' ἄρματα ἄρματοφορτωμένος;
—Ἀμπέλιν ἔχω στὴ Συριά καὶ πᾶ 'νὰ τὸ τρυγήσω,
γιατὶ κι ἐκεῖνο τὸ ἔρημο ἐγεώργησεν ἐφέτος
κι ἀπ' τὴν πολλὴ τὴ γεώργηση ἔκαμε πέντε ρόγες,
τὴ μιὰ νὰ φάω νὰ χαρῶ, τὴν ἄλλη νὰ χαρίσω,
τὶς τρεῖς νὰ βάλω νὰ λιαστοῦν κι ὕστερα νὰ πατήσω
νὰ κάμω μουστο καὶ κρασί τὸν κάμπο νὰ γεμίσω,
νὰ γεμῶσω τρία πιθάρια, νὰ μεθοῦν τὰ παλικάρια
καὶ νὰ ρίξουν τὰ λιθάρια καὶ τὰ ράπενα κοντάρια.

(Δημοτικὸ)

Ὁ χρυσοκάνθαρος.

Πολὺν καιρὸ μένει ἡ κάμπια μέσα στὴ γῆ. Τρώει τίς ρίζες καὶ ρημάζει στὸν κήπο ὅ,τι φυτεύουμε. Ἐπειτα κλείνεται μέσα σὲ ἓνα κιβούρι καὶ μὲ τὸν καιρὸ μεταμορφώνεται σὲ χρυσαλίδα. Στὸ τέλος γίνεται ἓνας χρυσοκάνθαρος.

*
* *

Ὁ Λεωνίδας εἶδε κάποτε χάμω στὴ ρίζα τῆς δαμασκη-
νιάς μιὰ μεγάλη κάμπια. Ἄμέσως τὴν πάτησε.

—Νά, εἶπε, καταραμένο σοῖ. Φέρνεις τόσες καταστροφές
στὰ φυτά!

Ὁ πατέρας χάρηκε καὶ τοῦ εἶπε:

—Σωστά ἔκανες!

Ἔστερα ἀπὸ μέρες ὁ Λεωνίδας τσάκωσε ἓνα χρυσοκάν-
θαρο πάνω στὸ δέντρο. Τί χαρὰ ποῦ εἶχε!

Τὸν στήριξε δεμένο πάνω σ' ἓνα κλαδί καὶ τὸν ἔδειχνε
παντοῦ. Πραγματικὰ ἦταν ὁμορφος. Χρύσιζε τὸ κορμί του
στὸν ἥλιο. Ὁ πατέρας τὸν κοίταζε γελώντας.

—Εἶσαι περίεργος, εἶπε στὸ Λεωνίδα. Ἐσκοτώσες τὴν
κάμπια, γιατί ἦταν βλαβερή. Μὰ βλέπω κάνεις τόσες χαρὲς
στὸ χρυσοκάνθαρο. Κι ὅμως ἡ κάμπια κι ὁ χρυσοκάνθαρος
εἶναι τὸ ἴδιο. Ὁ χρυσοκάνθαρος γεννάει τὰ αὐγά ποῦ γίνον-
ται οἱ κάμπιες. Ἡ κάμπια τρώει τίς ρίζες καὶ ὁ χρυσοκάν-
θαρος τρώει τὰ μπουμπούκια, τὰ λουλούδια καὶ τὰ φύλλα.
Εἶτε ἔντομο εἶναι εἶτε ζωῦφιο εἶναι πάντα κλέφτης καὶ ζη-
μιώνει.

Πόσες φορές δὲ μᾶς γελᾶει τὸ παρουσιαστικό!

Τὸ ἡμερολόγιο τοῦ παπποῦ.

Τρεῖς μῆνες εἶν' ἡ ἀνοιξη καὶ τρεῖς τὸ καλοκαίρι
τρεῖς εἶναι τὸ χινόπωρο καὶ τρεῖς βαρὺς χειμῶνας.

Ἐπὶ τὸ θέρο ὡς τὶς ἐλιές
δὲν ἀπολείπουν οἱ δουλειές.

Ἐτσι τόχει τὸ λινάρι,
νά ἀνθῆ τὸν Ἄλωνάρη.

Ἄλωνάρης τ' ἄλωνίζει
κι Αὐγουστος τὰ ξεχωρίζει.

Αὐγουστε, καλέ μου μῆνα,
νάσουν δυὸ φορὲς τὸ χρόνο.

Ἀγιοδημητράκι
μὲ τὸ μικρὸ καλοκαιράκι.
Στὶς δεκαφτά, στὶς δεκοχτῶ
ἡ πούλια βασιλεύει
καὶ πίσω παραγγέλνει:
μῆτε πουλάκι στὸ κλαδί,
μῆτε γεωργὸς στ' ἀμπέλι,
μῆτε τσοπάνος στὸ βουνό.

Νικολίτσα, Μπιρμπιρίτσα,
μπρὸς καὶ πίσω εἶν' ὁ χειμῶνας.

Ὡς τ' Ἀγιαννιοῦ τρυγόνια,
εἶν' ἡ φούρια τοῦ χειμῶνα
κι ἀπὸ κεῖ καὶ πίσω, χιόνια,
κορφοκόβει ὁ χειμῶνας.

Ὁ Φλεβάρης κι ἂν φλεβίση
καλοκαίρι θά μυρίση,
μὰ ἂν δώση καὶ κακιώση
μέσ στο χιόνι θά μᾶς χάση.

Μάρτης εἶναι χάρδια κάνει,
πότε κλαίει, πότε γελάει.

Ὁ Μᾶης ρίχνει τὴ δροσιά
κι ὁ Ἀπρίλης τὸ λουλούδι.

Ἡ καταιγίδα.

Ἦταν μέρες τώρα τρομερὴ ζέση! Ὁ πατέρας ἐρχόταν κάθε μεσημέρι καταΐδρωμένος. Ἡ μητέρα εἶχε ὄλα ἔτοιμα νὰ πλυθῆ καὶ νὰ βάλῃ νέα στεγνά φορέματα. Σήμερα μόλις ἦρθε, εἶπε:

—Σίγουρα ἀπόψε θά ἔχουμε καταιγίδα. Εἶναι τόσο ὑγρὴ καὶ πνιγερὴ ἡ ἀτμόσφαιρα! Σήμερα μὴν πᾶτε πουθενὰ μακριά, γιατί θά βραχῆτε ἐλεεινά.

Ἀπὸ τίς δυὸ ἡ ὥρα ἀπλώθηκε ἓνα μαῦρο βαρὺ σύννεφο στὸν οὐρανό. Ὁ ἥλιος ἄξαφνα κρύφτηκε. Ἐπίασε ἓνας ἀνεμοστρόβιλος δυνατός. Στὸ δρόμο σηκώθηκε σκόνη καὶ τὰ χαρτιά πετοῦσαν στὸν ἀέρα ψηλά ὡς στίς στέγες. Οἱ νοικοκυρὲς κοίταξαν τὰ παράθυρα, γιὰ νὰ δοῦν ἂν εἶναι ὄλα τὰ παραθυρόφυλλα στερεωμένα.

Καὶ νά, σὲ λίγο ἀκούστηκε ἓν βαρὺ μπουμπουνητό.

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἦταν στὸ δρόμο βιάζονταν νὰ φτάσουν στὰ σπίτια τους ἢ νὰ χωθοῦν κάπου.

Ἐνας κύριος ἔτρεχε νὰ πιάσῃ τὸ καπέλο του. Ἐνα παιδάκι ἐκλαιγε γιατί τοῦ μπήκαν σκόνες στὰ μάτια.

Ὁ οὐρανὸς ἦταν πιά γεμάτος μαῦρα σύννεφα. Σκοτείνιασε σὰ νὰ εἶχε βραδιάσει. Ἄξαφνα ἄστραψε, κι ἀμέσως

ἔγινε τόσο δυνατὸς κρότος, ποὺ νόμιζε ὁ Κώστας, πὼς θὰ ἔπεφτε τὸ σπίτι.

Σὲ λίγο ξέσπασε ἡ μπόρα, κι ἄρχισε ραγδαία βροχή, καὶ χοντρές σταγόνες χτυποῦσαν ἀπάνω στὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ.

Ἄστραψε καὶ βρόντησε ἀρκετά, ἀλλὰ δλοένα λιγώτερο. Τὸ νερὸ ἔτρεχε βρῦση ἀπὸ παντοῦ, καὶ κάτω ὁ δρόμος ἦταν ἔρημος.

Σιγὰ – σιγὰ ὅμως ἡ βροχή ἔγινε λιγώτερη. Φάνηκε πάλι ὁ ἥλιος κι ὁ οὐρανὸς ἔγινε πάλι γαλανός. Ὁ Κώστας ἀνοιξε τὸ παράθυρο καὶ φύσηξε ἀμέσως δροσερὸ καὶ καθαρὸ ἀεράκι. Δὲν κρατήθηκε ὅμως πολλή ὥρα ἐκεῖ, ἀλλὰ κατέβηκε κάτω. Ὅλα ἦταν ἀκόμα βρεγμένα. Ἀπὸ τὰ λούκια χυνόταν ἀκόμα πολὺ νερό. Ἐνας σωλῆνας ἦταν βουλωμένος καὶ τὸ νερὸ δὲ μπορούσε νὰ τρέξει.

Στὸ δρόμο εἶχε σχηματιστῆ μιὰ λιμνούλα. Μερικὰ μικρὰ πλατσούνιζαν στὰ νερὰ μὲ τὰ παντελόνια σηκωμένα ψηλὰ ὡς τὸ γόνατο.

Στὸ πεζοδρόμιο ἦταν ἀκόμα πιὸ διασκεδαστικά. Περπατοῦσαν οἱ κυρίες μὲ προσοχή, γιὰ νὰ μὴ λερῶσουν τὰ ὀμορφα ἄσπρα τους φορέματα καὶ τὰ παπούτσια. Ἄλλοι βαστοῦσαν τίς βρεγμένες ὀμπρέλες στὰ χέρια τους. Μιὰ γερόντισσα εἶχε ξεχάσει τὴν ὀμπρέλα τῆς ἀνοιχτή, ἐνῶ δὲν ἔβρεχε πιά.

Μιὰ ἄμαξα περνοῦσε. Ἀμαξᾶς καὶ ἄλογο ἦταν βρεγμένοι. Τὸ ἄλογο φαινόταν σὰ νὰ εἶχε κάνει μπάνιο. Ἄξαφνα πλάτσ, ἡ ρόδα τῆς ἄμαξας μπήκε στὰ νερὰ καὶ μᾶς ἔκανε ὄλους ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ὅλο λάσπη.

Στοὺς λάκκους, ὅπου εἶχε μείνει νερό, κολυμποῦσαν σπουργίτια. Χτυποῦσαν μὲ τὰ φτερά τους καὶ χαίρονταν τὸ νερό. Ὁ Κώστας τοὺς ἔρριξε λίγα ψίχουλα ἀπὸ τὸ ψωμί του. Ἐκεῖνα τ' ἄρπαξαν καὶ πέταξαν πάνω στὴ στέγη.

Τραγούδι τοῦ τρυγητοῦ.

Τὸ λέει ὁ πετροκότσυφας στὸ δροσερὸ τ' αὐλάκι,
τὸ λέν στα πλάγια οἱ πέρδικες, στὴν ποταμιὰ τ' ἀηδόνια,
Τὸ λέν στ' ἀμπέλια οἱ λυγερές, τὸ λέν μὲ χίλια γέλια,
τὸ λέει κι ἡ Γκόλφω ἡ ὄμορφη, τὸ λέει μὲ τὸ τραγούδι:

— Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμένο,
δέσε σταφύλια κόκκινα, νὰ μῶ νὰ σὲ τρυγήσω,
νὰ κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβολιὰ γεμάτο.
Μὲς στα κατώγια τὰ βαθιά σὰ μόσχο νὰ τὸ κρύψω,
νὰ τὸ φυλάξω ὀλάκερες χρονιές, ἀκέριους μῆνες,
ὡς ποῦ ναρθῆ μιὰν ἀνοιξη, ναρθῆ ἕνα καλοκαίρι,
νὰ γύρη ἀπὸ τὴ μακρινὴ τὴν ξενητιά ὁ καλὸς μου.
Νὰ κάτεβῶ μὲς στὴν αὐλή, νὰ πιάσω τ' ἄλογό του,
νὰ τὸν φιλήσω ἀγκαλιαστά στα μάτια καὶ στὸ στόμα,
νὰ τὸν κεράσω, ἀμπέλι μου, τ' ἀθάνατο κρασί σου,
τῆς ξενητιάς τὰ βάσανα νὰ πᾶν, νὰ τὰ ξεχάση.

(Κ. Κρυστάλλης)

Οἱ ψαράδες φεύγουν.

Σήμερα τὸ μικρὸ παραδειχὸ χωριουδάκι ἔχει χαρές!

Στὴν ἀκροθαλασσιὰ ἦταν σκορπισμένες οἱ καλύβες τῶν
ψαράδων.

Ἐνα ἀπαλὸ καὶ δροσερὸ ἀεράκι σφύριζε στὶς καλαμέ-
νιες στέγες. Σήκωνε μικρὰ κυματάκια στὴ θάλασσα καὶ
σφύριζε ἀνάμεσα στα δέντρα. Ὁ καιρὸς ἦταν καλός.

Οἱ ψαράδες ἔχουν σηκωθῆ σήμερα νωρίς. Εἶναι ἡ πρώ-
τη μέρα ποῦ θὰ βγοῦν πάλι στὸ φάρεμα.

Ἡ βάρκες, ποῦ τόσο καιρὸ εἶχαν τραθηχτηῆ ἔξω, τώρα
ἔπρεπε νὰ συρθοῦν στὸ νερό. Ἦταν μιὰ χαρὰ νὰ τίς βλέπη
κανεῖς ἐπιδιωρθωμένες, νεοπισωμένες καὶ μπογιατισμένες.

Τὰ δίχτυα πάλι, ἄλλοῦ καινούργια. κι ἄλλοῦ μπα-

λωμένα, μὰ νοικοκυρεμένα, ἦταν ἐκεῖ μπροστὰ σὲ κάθε καλύθα ψαράδικη ἀπλωμένα.

Ὅλα ἦταν ἐτοιμασμένα καὶ φροντισμένα ἀπὸ τοὺς καλοὺς ψαράδες. Ἀπὸ τὸ πρωὶ τὸ χωριὸ ἔχει μεγάλη κίνηση.

Πῆγαν ὅλοι τὸ πρωὶ στὴν ἐκκλησία στὸν Ἅγιο Νικόλα, ποὺ εἶναι ὁ προστάτης τῶν ναυτικῶν. Τὸ ἐκκλησάκι, χτισμένο ἀνάμεσα σὲ πεῦκα, ψηλὰ στὸ βουναλάκι, φαίνεται ἀπὸ μακριὰ κι εἶναι παρηγοριὰ στοὺς ταξιδιωτὲς.

Ἐδῶ ὁ παπὰς ἔκανε τὴν λειτουργία. Τοὺς κοινώνησε ὅλους, τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς εὐχῆθηκε «καλὰς δουλειές».

Μένει πάντα ό καλός ό παπάς, ό γέρο-Ήλίας, κοντά στις γυναίκες και τὰ παιδιὰ συμβουλάτορας και προστάτης. Σάν είναι μεγάλες φουρτούνες έρχονται σ' αυτόν γυναίκες για νὰ τους διαβάση καμιά παράκληση. Παρακαλοῦν νὰ σωθούν οί δικοί τους πού είναι μέσα στη θάλασσα. Κι οί ψαράδες πάλι τάζουν στόν "Άγιο Νικόλα, νὰ φέρουν πλούσια δῶρα. Άμα γυρίσουν.

* *

"Υστερα από τή λειτουργία πήγαν στην αγορά. Έκει άρχισαν οί άποχαιρετισμοί και τὰ «έχετε γειά».

Τὸ βραδάκι κατέβηκαν νὰ τους ξεπροβοδίσουν όλες οί γυναίκες και τὰ παιδιὰ στην παραλία.

"Έδλεπαν τίς μακριές σειρές τίς ψαρόβαρκες, πού τίς τραβοῦσαν οί βενζινάκατες, νὰ χάνονται στη θάλασσα. Κινοῦσαν τὸ μαντίλι, ὥσπου χάθηκαν στὸν ὄριζοντα.

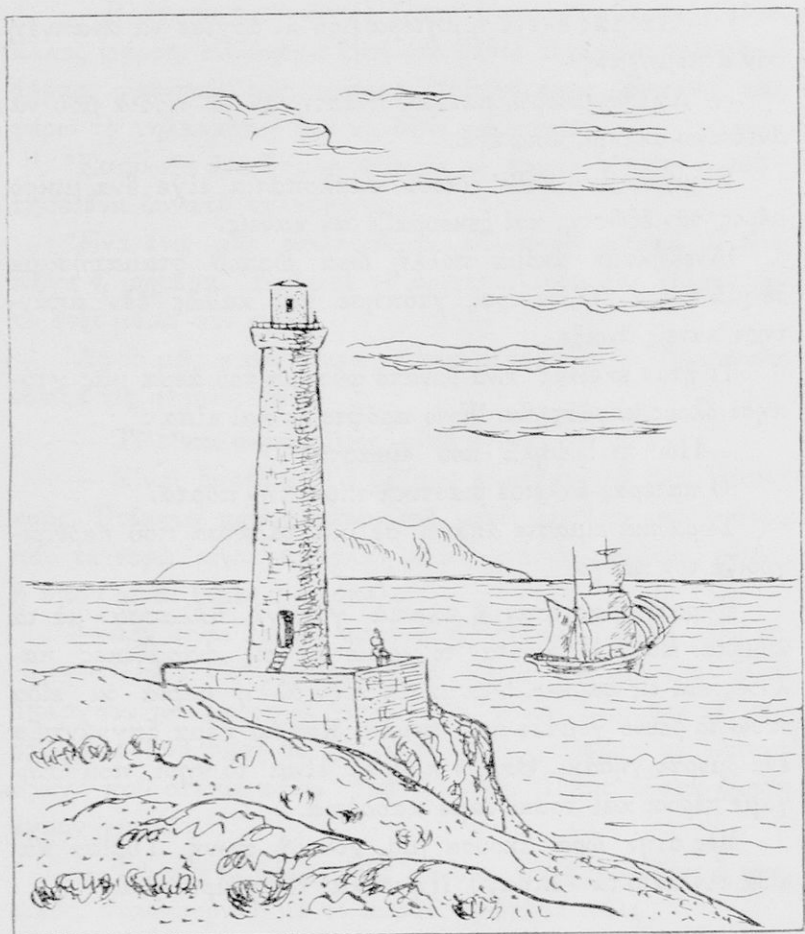
Τότε οί γυναίκες και τὰ παιδιὰ σκούπισαν σιωπηλά ένα δάκρυ πού κύλησε από τὰ μάτια τους, και γύρισαν πίσω στὸ σπιτάκι τους. «Ώρα τους καλή και καλές δουλειές», εὐχόταν κάθε σπιτικό για τους δικούς του. Και οί ψαράδες έφευγαν με τήν καρδιά γεμάτη ελπίδες. Πήγαιναν για νὰ κερδίσουν τὸ φωμί τῶν παιδιῶν τους!

"Άς είναι βαριά ή δουλειά τους: είναι εὐλογημένη όμως, γιατί δίνει στὸ σπιτικό τους ὥρες καλές και γλυκιές.

✓ Ὁ φάρος.

Σήμερα πήγαμε με τὸν πατέρα και τή μητέρα νὰ δοῦμε τὸ φάρο. Μᾶς είχε καλέσει ό καπετάν-Στρατής, ένας φίλος παλιός τοῦ πατέρα μου.

Θαλασόλυκο τὸν ἔλεγε ό πατέρας. Είχε φάει τή ζωή του μέσα στη θάλασσα. Τώρα πιά δὲ μπορούσε νὰ ταξιθεύη και είναι φαρφύλακας.

Φτάσαμε στο φάρο. Χτύπησε ο πατέρας τη στενή πορτούλα. Σε λίγο μας άνοιξαν.

—Είναι ἐδῶ ὁ καπετάν-Στρατής; ρώτησε ὁ πατέρας.

—Βέβαια, βέβαια, κοπιάστε, εἶπε ἓνας γεροντάκος.

Μπήχαμε. Σε λίγο ἀρχίσαμε νὰ ἀνεβαίνουμε μιὰ στενή γυριστὴ σκάλα. Τέτοια σκάλα δὲν εἶχα ἄλλη φορὰ ἀνεβῆ. Ἦταν ψηλὴ, θεόρατη.

—'Ακόμα; ἔλεγε ἡ μητέρα μου κι ἄρχισε νὰ ἀναπνέη σὰν ἀτμομηχανή.

—'Αχ! δὲ μπορῶ, πατέρα, πιάστηκαν τὰ πόδια μου νὰ ἀνεβαίνω σκαλιά, εἶπα ἐγώ.

Εὐτυχῶς ποὺ κάθε εἴκοσι σκαλοπάτια εἶχε ἓνα μικρὸ μέρος, σὰν ἐξώστη, καὶ ξεκουραζόταν κανεὶς.

'Ανεβήκαμε ἀκόμα πολλή ὥρα ὥσπου σταματήσαμε σὲ μιὰ πόρτα. Ὁ πατέρας χτύπησε καὶ καθὼς δὲν ἀπάντησε κανεὶς ἀνοιξε.

Τί ἦταν ἐκεῖνο! Ἐνα δυνατὸ φύσημα τοῦ ἀέρα μᾶς χτύπησε ὅλους κατάστιθα. Ἐγὼ πρόφτασα καὶ εἶπα:

—Πῶ! πῶ! ψηλὰ ποὺ εἴμαστε.

Ὁ πατέρας ἔκλεισε βιαστικὰ πίσω τὴν πόρτα.

Τώρα πιά εἴμαστε ἀπάνω σὲ μιὰ ταρατσα ποὺ περιτριγύριζε τὸν πύργο.

Μπροστὰ μας ἦταν ἡ πλατιὰ γαλανὴ θάλασσα μὲ τὰ κύματα. Μακριὰ φαινόταν τὸ χωριὸ μὲ τὶς φαράδικες καλύβες καὶ τὶς βάρκες. Γύρισα ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά κι εἶδα πίσω τὸ βουνὸ γεμάτο ἀπὸ πεῦκα. Μακριὰ πέρα ξαγνάντιζα ἓνα ὄμορφο νησιάκι. Θαρρῶ πὼς θὰ εἶναι τὸ νησιὸ ποὺ πήγαμε πέρυσι καὶ τσακίσαμε καθούρια.

Μὲς στὴν ὥρα ἄκουσα μιὰ χοντρή φωνή. Γύρισα καὶ εἶδα τὸν καπετὰν-Στρατὴ. Πῆγα καὶ τὸν χαιρέτησα.

*
* *

Ὁ καπετὰν Στρατὴς φορᾶει μπλούζα ναυτικὴ κι ἀπάνω ἓνα μπλὲ ναυτικὸ γιακά. Ἐχει τὸ ναυτικὸ του σκοῦφο ψηλὰ καὶ λίγο στραβὰ στὸ κεφάλι. Ἡ μπλούζα εἶναι ἀνοιχτὴ μπροστὰ καὶ φαίνεται τὸ πλατὺ καὶ δασὺ στήθος του. Καθὼς στέκεται κι ἀγναντεύει τὴ θάλασσα, τὰ μάτια του παίρνουν τὸ χρῶμα της.

—Βλέπετε ἐκεῖ κάτω; ἔλεγε ὁ καπετάν-Στρατῆς, εἶναι ἄλλος φάρος. Κι ἀκόμα ἐκεῖ στοῦ βάθος, ἅμα εἶναι καθαρὸς ὁ ἀέρας, φαίνεται καὶ τρίτος. Σταθῆτε ὅμως, εἶπε, θὰ σὰς φέρω τὸ τηλεσκόπιο γιὰ νὰ δῆτε καλύτερα.

Ἐσπρωξε ἓνα ξύλινο τρίποδο κι ἀπάνω σ' αὐτὸ τοποθέτησε ἓνα δυνατὸ τηλεσκόπιο.

Ἐνα ἓνα μᾶς καλοῦσε κι ἐβλέπαμε μακριά. Πρώτη πῆγε ἡ μητέρα. Ἐκλείσει τὸ ἀριστερὸ μάτι καὶ ἔβλεπε μὲ τὸ δεξιὸ μέσα στοῦ φακῷ.

Ἄφου μᾶς κατατόπισε σὲ ποιοῦ μέρος εἴμαστε, ἔπειτα μᾶς ἔδειξε τὶς σημαδοῦρες.

— Τί εἶναι σημαδοῦρες, εἶπα ἐγώ;

— Εἶναι βαρέλια. Τὰ βάζουν σημάδια γιὰ τοὺς ναυτικούς. Στέκουν πάντα πάνω στοῦ νερό, ἀκριβῶς στοῦ σύνορο ποὺ τὰ νερὰ εἶναι κατάλληλα πιά γιὰ νὰ ταξιδεύη πλοῖο, ἢ ὅπου εἶναι ξέρες ἢ σκόπελοι.

— Δὲν εἶναι λοιπὸν παντοῦ ἡ θάλασσα βαθιά; ρώτησα.

— Ὅχι! Στὴ θάλασσα καὶ μάλιστα κοντὰ στὴν ξηρὰ υπάρχουν πάντα ρηχὰ νερά. Ἄν ὁ ναυτικὸς δὲν τὰ ξαίρη, μπορεῖ νὰ πέση σὲ μιὰ ξέρα ἢ νὰ χτυπήση σὲ κανένα βράχο ποὺ στέκει κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Πόσα δυστυχήματα ἔχουν γίνει!

— Τῆ νύχτα ὅμως, πῶς βλέπει τὶς σημαδοῦρες ὁ ναυτικὸς, ὅταν περνᾷ μὲ τὸ καράβι; ρώτησα πάλι.

Ὁ καπετάν-Στρατῆς εὐχαριστήθηκε ποὺ τὸ συλλογίστηκα καὶ μοῦ εἶπε:

— Δὲν ἔχεις ἀκούσει ποτέ, ὅταν εἶσαι στὴν παραλία, κουδουνίσματα;

— Βέβαια, ἔχω ἀκούσει. Δὲν ξαίρω ὅμως ἀπὸ ποῦ ἔρχονται.

— Εἶναι ἀπὸ τὶς σημαδοῦρες. Εἶδοποιοῦν τὸ ναυτικὸ

τίς νύχτες τίς ταραγμένες νά μὴν ὀδηγή τὸ πλοῖο κοντά
στὴν ξηρά.

— Εἶναι κανένας ἄνθρωπος μέσα στὰ βαρέλια καὶ κου-
δουνίζει;

— Ὅχι! Κάθε σημαδοῦρα ἔχει κι ἓνα κουδούνι. Κα-
θὼς κινιέται δεξιὰ κι ἀριστερὰ μὲ τὸ κῦμα κουδουνίζει.
Μέρα καὶ νύχτα μπορεῖ νά ἀκούη κανεὶς τὸ κουδούνισμα,
ἔχτὸς ἂν ἰ ἀέρας παίρνη μακριὰ τὸν ἤχο ἀπὸ τὴν παραλία.

Ἄλλοῦ ἔχουν τοὺς κώδωνες τοῦ κινδύνου. Ἄλλοῦ ἔχουν
φωτισμένες τίς σημαδοῦρες, ποὺ μὲ τὸ φῶς τους ὀδηγοῦν
τοὺς ναυτικούς.

— Ἐλάτε ὁμῶς τώρα νά δῆτε τὸ φῶς τοῦ φάρου μας.
Εἶναι ἀπὸ τὰ λαμπρότερα φῶτα! Κάνετε μιὰ μεταβολή.
Ἄκριθῶς πίσω σας, ὅπως βλέπετε, στέκει ἓνας δεύτερος
πυργίσκος, πάνω στὸν πύργο. Ὁ πυργίσκος αὐτὸς ἔχει ἐδῶ
αὐτὰ τὰ περίεργα παχιά γυαλιά.

Ὁ καπετάν-Στρατῆς ἀνοίξε μιὰ μικρὴ δικλειδα καὶ μᾶς
ἔδειξε πίσω ἀπὸ τὰ χοντρά στρογγυλὰ γυαλιὰ τὴ φωτεινὴ
λάμπα.

— Κάθε βράδυ τὴν ἀνάθω καὶ τὰ γυαλιὰ ποὺ εἶναι σὰν
φακοὶ ρίχνουν τὸ φῶς πολὺ μακριὰ, πάνω στὸ νερό. Ἔτσι
δείχνουν στοὺς ναυτικούς τὸ δρόμο.

Ἐπειτα μᾶς ἔδειξε τὸ μηχανήμα ποὺ κανονίζει τὸ φῶς
τοῦ φάρου, νά σβήνη καὶ ν' ἀνάθῃ. Ἐδῶ μᾶς εἶπε με-
ρικὰ πράγματα, ποὺ φαίνεται δὲν τὰ ἤξαιραν οὔτε ὁ πα-
τέρας οὔτε ἡ μητέρα.

Στὸ τέλος μᾶς ἐξήγησε, πῶς κάθε φάρος ἔχει δικό του
ἑξωριστὸ χρώμα. Ἀκόμα εἶπε, ἐκεῖ ποὺ εἶναι πολλοὶ φά-
ροι κοντά, καθένας ἀπ' αὐτοὺς ἔχει διαφορετικὴ διάρκεια
στὸ ἀνάμα καὶ σβήσιμο.

Ἄλλα αὐτὰ εἶναι γραμμένα σ' ἓνα μεγάλο βιβλίο, ποὺ τὸ
ἔχει κάθε πλοίαρχος κοντά του ὅταν ταξιδεύη.

Ποτέ δὲν εἶχα φανταστή ὅλα αὐτὰ τὰ πράματα. Πόσο ὁμορφα τὰ ἔχουν ὁργανώσει!

—Κι ὁμως, εἶπε ὁ καπετάν-Στρατῆς, σὲ μερικοὺς τόπους πέφτει τέτοια ὁμίχλη, πού αὐτὰ ὅλα δὲν ὠφελούν σὲ τίποτα. Τότε ἔχουμε πολλὰ δυστυχήματα.

Ἐπειτα ὁ καπετάν-Στρατῆς μᾶς ἔδειξε τὸ δωμάτιό του ὅπου ἔχει τηλέγραφο καὶ τηλέφωνο. Μόλις περάση ἓνα πλοῖο, τηλεγραφεῖ ἢ τηλεφωνεῖ, στὸ λιμένα πού πηγαίνει, ὅτι πέρασε.

Ἐπειτα μᾶς ἔδειξε τὸ μέρος ὅπου ἔχει τὰ ἐργαλεῖα πού χρειάζονται γιὰ νὰ ἐργάζεται ὁ φάρος.

Σιγά-σιγά φτάσαμε στὴν ἐξώπορτα. Ἐκεῖ εὐχαριστήσαμε τὸν καπετάν-Στρατῆ γιὰ τὴν καλοσύνη πού εἶχε νὰ μᾶς δείξη τόσο ὠραία καὶ χρήσιμα πράματα.

Στὰ περιβόλια.

Ἄνταν μὲ παίρνη ὁ πατέρας νὰ πάμε ἔξω στὰ περιβόλια ἔχω μεγάλη χαρά.

Τελειώνουν πιά οἱ στενοὶ κι ἀτελειώτοι δρόμοι μὲ τὰ ψηλὰ σπίτια καὶ τότε ἀρχίζει τὸ πράσινο τοῦ περιβολιοῦ. Δὲ βλέπω τώρα μόνο τοίχους πού σκεπάζουν τὴν ψυχὴ μου, μὰ τὰ καταπράσινα περιβόλια. Ἄντὶ γιὰ τοίχους ψηλοὺς στὸ δρόμο ἔχουν καταπράσινους φράχτες.

Πίσω ἀπὸ τοὺς φράχτες εἶναι μικρὰ καὶ μεγάλα δέντρα καὶ πρασιές, ὅπου ἀνθίζουν ὁμορφα λουλούδια. Στεκόμαστε συχνὰ μὲ τὸν πατέρα καὶ κοιτάμε τὰ περιβόλια καὶ προπάντων τὸ μεγάλο καὶ ὁμορφο περιβόλι τοῦ κυρίου Δώρα.

Τὴν ἀνοιξή ἔχει λογιῆς-λογιῆς ὁμορφα τριαντάφυλλα.

Ἐχει κόκκινες τολύπες κι ἄλλα λουλούδια πού δὲν ξαίρω τ' ὄνομά τους. Τὸ καλοκαίρι ἔχει διατσέντα, γκαρντέ-

νιες και γιασεμιά. Τὸ φθινόπωρο ἔχει θαυμάσια χρυσάνθεμα
μὲ ὄλα τὰ χρώματα.

Ὁ κηπουρὸς πότε-πότε βάζει ἓνα μεγάλο σωλῆνα λα-
στιχένιο σὲ κάτι μικροὺς σωλῆνες σιδερένιους ποὺ ἐξέχουν
ἀπὸ τῆ γῆ· ἀνοίγει τὸ κλειδὶ κι ἀρχίζει νὰ δροσίζη τὰ δέν-
τρα καὶ τὰ λουλούδια. Ἄλλοτε πάλι σκάβει μὲ τῆ μεγάλη
ἀστραφτερῆ ἀξίνα. Ἡ δουλειὰ αὐτῆ εἶναι πολὺ βαριά. Γιατὶ
κάθε φορὰ τὸ μέτωπό του εἶναι καταϊδρωμένο κι ἡ ἀναπνοή
του δύσκολη.

Ἄλλοτε πάλι στέκει μπροστὰ στὶς πρασιές ποὺ εἶναι
κλεισμένες μὲ τζάμια καὶ κοιτάζει τὰ λουλούδια.

*
* *

Σήμερα εἶχα τύχη. Ἀρρώστησε ἡ κάλα μας, κι-
τρίνισαν τὰ φύλλα της κι ἀρχισε νὰ ξεραίνεται.

— Φαίνεται, εἶπε ὁ πατέρας, πὼς πρέπει νὰ τῆς ἀλλά-
ξουμε τὸ χῶμα. Ἄς πᾶμε στὸ περιβόλι νὰ ρωτήσουμε τὸν
κηπουρό. Εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους, καὶ θὰ μᾶς ὀδη-
γήσει τί νὰ κάνουμε.

Ἔβαλα τὸ καπέλο μου, καὶ πήρα τὴν κάλα στὰ χέρια
μου. Ἦταν λίγο βαριά. Μὰ μ' ἀρέσει νὰ κρατᾶω κάτι τοῦ
πατέρα γιὰ νὰ τὸν ξεκουράζω.

Φτάσαμε στὸ περιβόλι. Δὲ μπορῶ νὰ πῶ τῆ χαρὰ μου
σὰ μπήκαμε. Ὁ κηπουρὸς μᾶς πλησίασε. Τὸν λένε κὺρ-
Γιάννη. Στὰ χέρια του κρατοῦσε 5-6 ἀναποδογυρισμένα
ἀδειανὰ γλαστράκια.

— Ἡ κάλα μου, κὺρ-Γιάννη, πέρυσι ἦταν ἔξοχη· μὰ
τώρα δὲν ξαίρω τί ἔχει· τὰ φύλλα της κιτρίνισαν· δὲν παίρνει
καθόλου ἀπάνω της, εἶπε ὁ πατέρας.

Ὁ κὺρ-Γιάννης κοίταξε καλὰ τὸ φυτὸ· ἀναποδογύρισε
τὴ γλάστρα κι ἔβγαλε τὴν κάλα μὲ ὄλο τὸ χῶμα.

— Βέβαια, είναι άρρωστη, είπε.

— Πού τὸ κατάλαβες, κύρ-Γιάννη;

— Οἱ ρίζες της εἶναι σαπισμένες. Οἱ γερές ρίζες φαίνονται ἀμέσως, γιατί εἶναι ἄσπρες.

— Τί νὰ ἔπαθε κι ἀρρώστησε;

— Θὰ τῆς ἔλειψε νερό· καὶ ξαίρετε πόσο νερό χρειάζονται οἱ κάλες;

— Δὲ μπορεί νὰ ξαναγίνη καλά; ρώτησα ἐγώ.

Ἐο κύρ-Γιάννης γέλασε.

— Θὰ τῆς βάλουμε καλὸ καὶ φρέσκο χῶμα· αὐτὸ θὰ τὴν κάνη καλά.

Ξαναφύτρεψε τὴν κάλα σὲ νέο χῶμα. Ὁ πατέρας μου κι ἐγὼ στὸ ἀναμεταξὺ εἶδαμε ὄλα τὰ ὄμορφα λουλούδια. Δὲ θὰ τὰ ξεχάσω ποτέ.

—“Αμα μεγαλώσω θά γίνω κηπουρός κι εγώ, κύρ-Γιάννη, είπα.

—Νά γίνης, μου λέει. Μά θά ἔχης πολλή δουλειά. Πρέπει ἀπό τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ νά σκύβης, νά φυτεύης, νά καθαρίζης γλάστρες, νά βάζης κοπριές γιὰ πρῶιμα. Εἶναι ὁμορφη, μὰ καὶ κουραστικὴ δουλειά.

—Ποῦ εἶναι τὰ πρῶιμα; ρώτησα.

—Ἐκεῖνα ποῦ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴ γυάλινη στέγη. Ὅ,τι φυτεύω ἐκεῖ μεγαλώνει πρῶιμα, γιατί εἶναι προφυλαγμένο. Ἄκόμα θά πρέπει καὶ νά τὰ φειρίζης.

Ἔμεινα μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα!

—Ἐχουν καὶ τὰ λουλούδια φείρες; ρώτησα.

—Βέβαια ἔχουν.

—Ἐ! τότε θά τὸ κάνω κι αὐτό. Κάθε ἐπάγγελμα ἔχει καὶ τὰ καλά του καὶ τὰ κακά του. Μά μου φαίνεται, πὼς ἡ κηπουρικὴ εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἐπαγγέλματα.

Τοῦ κηπουροῦ τὰ μάτια ἄστραψαν ἀπὸ χαρά.

—Ἐλα νά δῆς ἀκόμα κι ἐκεῖνα ποῦ ἔχω στὸ θερμοκήπιο.

Ἦταν ὠραῖο νά βλέπης τὸν κόσμον τῶν λουλουδιῶν. Κόκκινα καὶ κίτρινα κεφαλάκια μέσα σὲ πράσινα φύλλα. Καμέλιες λογιῶν-λογιῶν καὶ λουλούδια ξένα, ποῦ εἶχε γραμμένα τὰ ὀνόματά τους ἀπάνω ὁ κηπουρός.

Ἐχουν βάσανα τὰ λουλούδια. Ἐκεῖ ποῦ τὰ βλέπεις ἔτσι ὁμορφα, ἀρχίζουν νά κιτρινίζουν. Πρέπει ἀμέσως νά τὰ προσέξης, ἀλλιῶς τὰ χάνεις.

Μοῦ ἄρεσε νά μείνω ὧρες ἐκεῖ μέσα. Μά ὁ πατέρας μου εἶπε:

—Ἐλα, εἶναι καιρὸς τώρα, ἀρκετὰ ἀπασχολήσαμε τὸν κύρ-Γιάννη.

Τὴν ὥρα ποῦ ἀποχαιρετοῦσα τὸν καλὸ κηπουρό, μου εἶπε:

—Θά σοῦ χαρίσω μιὰ φούλια. Εἶναι δύσκολη στοῦ με-
γάλωμα καὶ πρέπει νὰ τὴν προσέχης.

Εὐχαρίστησα μὲ ὄλη μου τὴν καρδιὰ τὸν καλὸν ἄν-
θρωπο. Ὁ πατέρας πῆρε τὴν κάλα κι ἐγὼ τὴ φούλια καὶ
γυρίσαμε στοῦ σπιτί.

Ὁ τραγουδιστής.

Ὁ μύρμηγκας ὁ κύρ-᾽Αργύρης,
ποῦναι μεγάλος νοικοκύρης,
βαρέθηκε ὄλο νὰ μαζεύη...
Σήμερα θέλει νὰ γλεντήση
καὶ τὰ λαλούμενα γυρεύει,
μὰ ὄχι τὸ γλέντι νὰ στοιχίση.
Τοῦ ἀρέσει λίγο ἡ εὐθυμία
σὰν γίνεται μὲ οἰκονομία.

Λοιπὸν τὸ τζίτζικα προσμένει
ναρθῆ, ὅπως πάντα, στὴν ἐλιά του.
Λένε πῶς ἔχει αὐτὸς κρυμμένη
μιὰ πίπιζα στοῦ λάρυγγά του
καὶ παίζει πάντα στοῦ λιοπύρι,
σὰ βιολιτζῆς σὲ πανηγύρι.

Καὶ νά! στοῦ δέντρο ἀνεβασμένος
ὁ τζίτζικας λαλεῖ καὶ παίζει,
κι ὁ μύρμηγκας εὐτυχισμένος
στρώνει ἀποκάτου τὸ τραπέζι.

Τὸ γλέντι ἐστάθηκε μεγάλο·
χορεύει καὶ συρτὸ καὶ μπάλο.
Τὰ ἔντομα παραταγμένα
βλέπουν καὶ τάχουνε χαμένα:
« Ἐχάλασε, σοῦ λένε, ἡ πλάση,
ἀφοῦ κι ὁ μύρμηγκας αὐτός,
μὲς στοῦς σφιχτοῦς ὁ πιὸ σφιχτός,
ἐβάλθηκε νὰ διασκεδάση ».

«Ὠραῖα μου παίζεις, τζίτζικά μου!
'Εγλένησα μὲ τὴν καρδιά μου.
Δὲν ἔκαμες μιὰ νότα λάθος·
καὶ δύναμη ἔβαλες καὶ πάθος,
ἄς εἶσαι πάντα νηστικός.
Καλὸ εἶναι τώρα νὰ περάσης
νὰ φᾶς, νὰ πιῆς καὶ νὰ χορτάσης,
σὰν πεινασμένος μουσικός.
Δυστυχισμένε! ἄς ἔχῃς χάρη,
πάρε δυὸ-τρία σπειριά σιτάρι».

— «Κὺρ μύρμηγκα, σ' εὐχαριστῶ
στὸ δέντρο εἶναι καλὰ νὰ μείνω
καὶ τὴ δροσοῦλα του νὰ πίνω·
βασιλικά μὲ τρέφει αὐτό.
Δὲν τρώω σιτάρι, μήτε στάχυ.
Τὰ φαγητὰ στὸ πανηγύρι
κι ἡ χωριατιά τοῦ νοικοκύρη
βάρος μου στέκουν στὸ στομάχι.
Σὲ πανηγύρια δὲ συχνάζω,
μὲ τὸ σκοπὸ μου διασκεδάζω.
Γιατί ζοδεύεις τὰ λεφτὰ σου;
δὲν ἔπαιζα τῆς ἀφεντιάς σου!
Εἶμαι ἀπ' τὸν ἥλιο μαγεμένος
στὸ πράσινο κλαράκι ἐδῶ,
κι ἀπὸ ψηλὰ διωρισμένος
τὸν ἥλιο γιὰ νὰ τραγουδῶ.
Λοιπὸν τὸ κάλεσμά σου ἄς λείψῃ.
Τρώγε, θησαύριζε αὐτοῦ κάτω.
Καθένας ἔχει τὴ δουλειά του·
ἐσὺ στὴν τρύπα, ἐγὼ στὰ ὕψη».

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

1. Θεοί.

Ὁ Ὀλυμπος εἶναι πολὺ ψηλὸ βουνό. Τίς κορυφές του δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τίς δῆ, γιατί τίς κρύβουν τὰ σύγνεφα.

Πάνω σ' αὐτὲς τίς κορυφές εἶχε τὴν κατοικία του ὁ Δίας κι οἱ ἄλλοι θεοί.

Ὁ Δίας ἦταν ὁ μεγαλύτερος θεός. Ἦταν ὁ πατέρας καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Καθισμένος στὸ χρυσό του θρόνο κρατοῦσε στὸ ἀριστερό του χέρι τὸ σκῆπτρο του. Τὸ σκῆπτρο τελείωνε σ' ἓνα χρυσὸ ἀετό. Στὸ δεξιό του τὸ χέρι πότε κρατοῦσε τὸν κεραυνὸ καὶ πότε τὴ Νίκη.

Φοροῦσε ἓνα μακρὺ χρυσὸ ἀνθοστόλιστο πουκάμισο ποὺ ἔφτανε ὡς κάτω στὰ πόδια. Μὰ κείνο ποὺ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση ἦταν τὸ κεφάλι τοῦ Δία.

Εἶχε μεγάλο καὶ πλατὺ μέτωπο, φρύδια πυκνὰ καὶ μάτια βαθιά. Ὄταν ὁ Δίας χαμήλωνε τὰ φρύδια του κι ἔσκυβε

τὸ κεφάλι του, κυμάτιζε ἢ κόμη του καὶ σειόταν ὁ τρανὸς ὁ Ὀλυμπος. Μὰ ὅταν θύμωνε, ἔτρεμαν κι οἱ θεοὶ κι οἱ ἄνθρωποι.

Ἐρριχνε τὰ ἀστροπελέκια ποὺ κρατοῦσε στὸ χέρι του κι ἔκαιγε δάση, ἔσκιζε βράχους καὶ σκότωνε ἀνθρώπους.

Ὁριζε τὴν τύχη κάθε ἀνθρώπου. Αὐτὸς μοίραζε τὶς χα-

ρὲς καὶ τὶς λύπες. Εἶχε δυὸ πιθάρια κοντὰ του, μέσα στὸ ἓνα εἶχε τὶς χαρὲς καὶ μέσα στὸ ἄλλο τὶς λύπες. Σ' ὅποιον μοίραζε κι ἀπὸ τὶς δυὸ μαζί, αὐτὸς περνοῦσε καὶ γλυκὲς καὶ πικρὲς ἡμέρες. Σ' ὅποιον ὅμως ἔδινε μόνο λύπες, αὐτὸς δὲν ἔβλεπε καμιὰ χαρὰ στὴ ζωὴ του. Ζοῦσε ἔρημος καὶ παράδερνε στὴ γῆ λυπημένους καὶ περιφρονημένους.

*
* *

Ἀδερφὸς τοῦ Δία καὶ μεγάλος θεὸς ἦταν ὁ Ποσειδῶνας. Ὁ Ποσειδῶνας ἦταν ὁ θεὸς τῆς θάλασσας καὶ τῶν ποταμιῶν. Εἶχε πλατιοὺς ὄμους, ἄγρια καὶ ἀκατάστατα μαλλιά καὶ γένεια. Ἦταν ἄγριος, θυμοσιάρης, ἐκδικητικὸς.

Κρατοῦσε πάντα στὸ χέρι του τὴν τρίαινα. Μ' αὐτὴ σήκωνε κύματα καὶ μ' αὐτὴ σειοῦσε τὴ γῆ.

Ὁ Ποσειδῶνας δὲν κατοικοῦσε στὸν Ὀλυμπο. Τοῦ ἄρεσε νὰ ζῆ στὰ ὑγρά παλάτια του. Αὐτὰ ἦταν στὸ βυθὸ τῆς

θάλασσας και λαμποκοπούσαν από χρυσάφι κι ασήμι.

Όταν ήθελε ν' ανεβή στη γή, ετοίμαζε τὸ δλόχρυσο ἄρμα του, πού τὸ ἔσερναν πουλάρια μὲ χρυσὲς χαιτεῖς. Ντυνόταν τὴ χρυσή του πανοπλία. Ἀνέβαινε στὸ ἄρμα του καὶ τὸ ὠδηγοῦσε μέσα στὴ θάλασσα κι ἀπάνω στὴ γῆ.

Μόλις ἔνιωθε ἡ θάλασσα πὼς ὁ βασιλιάς της ξεκινούσε, σκιζόταν στὰ δυὸ γιὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ περάσῃ. Καὶ τὰ θεριά της, τὰ κήτη, μαζεύονταν ἀπὸ παντοῦ γιὰ νὰ τὸν χαιρετήσουν.

Σὰ θύμωνε ὁμοῦς, τότε ἄρπαζε τὴν τρίαινα, σύναζε τὰ σύγνεφα, τάραζε τὴ θάλασσα καὶ ξαπολοῦσε ἅλους τοὺς ἀνέμους. Τότε ταράζονταν γῆ καὶ νερὸ καὶ μαυρίλα σκορπιζόταν παντοῦ.

Ἀλίμονο σὲ κείνους πού βρίσκονταν στὴ θάλασσα. Ἀλίμονο καὶ σὲ κείνους πού βρίσκονταν στὴν ξηρά. Ἐτρεμε ἡ γῆ συθέμελα. Ὁ τρίτος ἀδερφὸς τοῦ Δία, ὁ Πλούτωνας, φοβόταν συχνά, μήπως σωριαστῆ ἡ γῆ κι ὁ οὐρανὸς ἀπάνω στὸ βασίλειό του.

Τοῦ Πλούτωνα τὸ βασίλειο ἦταν ὁ Ἄδης, ὁ κάτω κόσμος.

Τὸ βασίλειό του ἦταν μαῦρο καὶ σκοτεινό. Τὸ μισοῦσαν κι οἱ ἄνθρωποι κι οἱ θεοί. Ποτὲ ἥλιος καὶ χαρὰ δὲν ἔφταναν ὡς ἐκεῖ. Σ' αὐτὸν τὸν τόπο πῆγαιναν ὅλοι ὅσοι πέθαιναν.

Ἐπιγρέτης τοῦ Πλούτωνα ἦταν ὁ Χάρος. Αὐτὸς ἀνέβαινε στὴ γῆ κι ἔφερε ἀπὸ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ πεθαμένου κάτω στὰ ἀνήλιαγα βασίλεια.

*
* *

Θεοὶ καὶ θεὸς ἦταν κι ἄλλοι ἀκόμα πολλοὶ καὶ δυνατοί. Ὅλη αὐτὴ ἡ μεγάλη θεϊκὴ οἰκογένεια εἶχε κατοικία τὸν Ὀλυμπο. Ἐκεῖ πάνω ζοῦσαν οἱ θεοὶ ὅπως ζοῦσαν κι οἱ οἰκογένειες τῶν βασιλιάδων στὴ γῆ.

Είχαν κι αυτοί πολλούς υπηρέτες, θεούς. Οι υπηρέτες —θεοί ήταν υποχρεωμένοι να κάνουν τις διαταγές των μεγάλων θεών. Αυτοί ετοίμαζαν τα ωραία δείπνα. Αυτοί πρόσφεραν νέκταρ κι αμβροσία. Αυτοί τους διασκέδαζαν με τους χορούς τους και τη μουσική τους.

Πολλές φορές οι θεοί βαριόνταν αυτή τη ζωή. Τότε αφήναν τα παλάτια του Όλυμπου και κατέβαιναν στη γη.

Διασκέδαζαν μαζί με τους ανθρώπους, και πολλές φορές παντρεύονταν με θνητές γυναίκες. Τα παιδιά, που αποχτούσαν απ' αυτές, τα έλεγαν οι άνθρωποι ήμίθεους και ήρωες.

2. Ύστερα από τον κατακλυσμό.

Οι άνθρωποι.

Ήταν μιά εποχή που την έλεγαν χρυσή. Οι άνθρωποι ζούσαν χωρίς λύπες, χωρίς αρρώστιες, χωρίς κόπους. Όλα τα έβρισκαν έτοιμα.

Μά ύστερα τα πράματα άλλαξαν. Οι άνθρωποι σιγά-σιγά έγιναν πολύ κακοί κι ο Δίας αποφάσισε να τους καταστρέψει.

Άνοιξε λοιπόν τους κρουνοὺς τοῦ οὐρανοῦ. Ἄρχισε μιά τρομερή βροχή ἔννια μέρες κι ἔννια νύχτες. Τὸ νερὸ σκέπασε πρῶτα τὰ χαμηλότερα μέρη. Ὑστερα σιγά-σιγά σκέπασε τοὺς θάμνους καὶ τὰ δέντρα. Τελευταῖα σκέπασε τὰ σπίτια καὶ τὰ βουνά.

Πνίγηκαν ὅλα τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι. Σώθηκαν μόνο δυό, ὁ Δευκαλίωνας κι ἡ γυναίκα του ἡ Πύρρα.

Στὸ Δευκαλίωνα εἶχε πεῖ ὁ πατέρας του ὁ Προμηθεὺς πὺς θὰ γίνῃ ἡ καταστροφή. Ἀκόμα τὸν εἶχε συμβουλέψει νὰ κἀνῃ ἓνα καλὸ πλοῖο καὶ νὰ τὸ φορτώσῃ μὲ τροφές.

Ὅσο τὸ νερὸ σκέπαζε τὴ γῆ τὸ πλοῖο ἔπλεε. Ὅταν ἀ-

ποτραβήχτηκε τὸ νερό, τὸ πλοῖο κάθησε ἀπάνω σ' ἓνα βουνό, τὸν Παρνασσό.

Ἐκεῖ βγήκε ὁ Δευκαλίωνας μὲ τὴν Πύρρα. Πρόσφεραν θυσία στὸ Δία καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς βοηθήσει. Ὁ Δίας ἔστειλε ἓνα ὄμορφο νέο ποὺ εἶχε στὰ πόδια του φτερά, τὸν Ἑρμῆ, νὰ τοὺς πῆ αὐτὰ τὰ λόγια: «Ὅ,τι τοῦ ζητήσουν πρῶτο, ἐκεῖνο καὶ θὰ γίνη».

Ὁ Δευκαλίωνας κι ἡ Πύρρα ἐζήτησαν νὰ ξαναζήσουν τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ὁ Δίας τοὺς ἔκαμε τὴ χάρη. Ἀκούστε πῶς ἔγινε.

*
**

Ὁ Δευκαλίωνας κι ἡ Πύρρα ἦρθαν στὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν κι εἶπαν τὴν ἐπιθυμία τους. Ἡ Πυθία τοὺς εἶπε:

«Ἄν θέλουν νὰ ξαναζήσουν οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ σκεπάσουν τὸ πρόσωπό τους, καὶ νὰ ρίχνουν πίσω τους τὰ κόκκαλα τῆς μητέρας τους».

Ὁ Δευκαλίωνας κατάλαβε, πῶς μητέρα τους εἶναι ἡ γῆ. Ἀλλὰ τὰ κόκκαλά της ποιά εἶναι;

—Ἴσως νὰ εἶναι οἱ πέτρες, εἶπε ἡ Πύρρα.

Χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸ πῆραν πέτρες, σκέπασαν τὰ πρόσωπά τους καὶ τίς ἔρριχναν πίσω ἀπὸ τοὺς ὤμους των. Ὅσες πέτρες ἔρριξε ὁ Δευκαλίωνας ἔγιναν ἄντρες. Ἄντρες μάλιστα γεροί, δυνατοὶ καὶ ὠραῖοι. Ὅσες πέτρες ἔρριξε ἡ Πύρρα ἔγιναν γυναῖκες ὄμορφες καὶ καλοφτιαγμένες.

Ὁ Δευκαλίωνας ἔγινε ὁ βασιλιάς αὐτῆς τῆς νέας γενεᾶς καὶ σὰν πέθανε βασιλιάς ἔγινε ὁ γιός του ὁ Ἑλλην. Ἀπ' αὐτὸν ὠνομάστηκαν οἱ κάτοικοι τῆς χώρας Ἑλληνες.

3. Από τῆ ζωῆ τῶν Ἑλλήνων.

α) Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ σπηλιὰ τοῦ Κύκλωπα.

Ἐφτασε τὸ καράβι τοῦ Ὀδυσσεύα στὸ νησί τοῦ Κύκλωπα.
Ἀπὸ μακριὰ φάνηκε ἡ σπηλιὰ του μπροστὰ στὴν ἀκρο-
θαλασσιὰ. Ἦταν τριγυρισμένη ἀπὸ δάφνες κι ἀγριολούλουδα.

Ἐκεῖ, μέσα στὴ σπηλιὰ, ξενοχτοῦσαν κοπάδια γιδοπρό-
βατα. Γύρω-γύρω ἦταν φτιαγμένος ὁ φράχτης. Τὸν περιτρι-
γύριζαν πεῦκα καὶ πολλὰ ψηλά δρυά.

Ἐδῶ καθόταν ὁ θεόρατος ἄντρας, ὁ Κύκλωπας, μόνος.
Δὲ ζύγωνε κανένα. Ὁ νοῦς του ὅλο τὸ κακὸ συλλογιζόταν.

Ὁ Κύκλωπας δὲν ἔμοιαζε μὲ μᾶς τοὺς ἄλλους τοὺς ἀν-
θρώπους. Ἦταν θεόρατος, δασύτριχος, ἄγριος. Εἶχε ἓνα μάτι
μόνο στὸ μέτωπο. Εἶχε πελώριο κεφάλι ποῦ ἔμοιαζε σὰν
κορυφὴ δασωμένη ὀλομόναχη, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους τοὺς
ἀνθρώπους.

Ὁ Ὀδυσσεύς κίνησε γιὰ τὴ σπηλιὰ μὲ δώδεκx συντρό-
φους. Μαζί τους πῆραν ἓνα τράγινο ἀσπί μὲ γλυκὸ μαῦρο
κρασί. Σὲ λίγο ἔφτασαν στὸ ἄντρο τοῦ Κύκλωπα.

Αὐτὸς δὲν ἦταν ἐκεῖ. Ἐβόσκει τὰ παχιά ἀρνιά του. Μὲ
περιέργεια καὶ προσοχὴ κοίταζαν ὅλα ὅσα εἶχε μέσα στὸ
ἄντρο. Ἦὰ τυροβόλια ἦταν γεμάτα τυρί. Μεγάλα ἀγγεῖα,
κάδοι καὶ σκαφίδες ἦταν γεμάτα γάλα. Στὴ μάντρα τῆς
αὐλῆς ἦταν στιβαγμένα ἀρνιά καὶ ρίφια.

Τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύα τοὺς πῆρε ὁ τρόμος γιὰ
τὸν Κύκλωπα.

—Ἐλα, Ὀδυσσεύα, νὰ πιοῦμε γάλα, νὰ πάρουμε ἀρνιά
καὶ τυριά μαζί μας, καὶ νὰ φύγουμε στὸ πλοῖο μας! ἔλεγαν.

Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως οὔτε νὰ τὸ ἀκούση. Ἦθελε νὰ δῆ
πῶς εἶναι ὁ Κύκλωπας.

Ἄναψαν λοιπὸν φωτιά, ἔκαναν θυσία στοὺς θεοὺς καὶ

προσευχήθηκαν. Ύστερα ήπιαν γάλα, έφαγαν τυρί και κά-
θησαν ώσπου ναρθή ο Κύκλωπας.

β) Ο Κύκλωπας έρχεται.

Με το ήλιοβασιλεμα γύρισε απ' τή βουκή ο Κύκλωπας.
Κρατούσε στον ώμο του ένα δεμάτι θεόρατο από ξύλα. Με

αὐτὰ θ' ἀναβε φωτιά τὸ βράδῳ. Καθὼς ἔρριξε τὸ φορτίο μέσα στὸ ἄντρο γένηκε βρόντος τρομερός.

Τρόμαξε ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ σύντροφοί του, καὶ ἀπὸ τὸ φόβο τους σύρθηκαν στὰ πιδ σκοτεινὰ μέρη τῆς σπηλιάς.

Ὁ Κύκλωπας ἔμπασε μέσα στὴ σπηλιά τὰ γιδοπρόβατα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀρμέγῃ. Τοὺς τράγους καὶ τὰ κριάρια τὰ ἄφησε ἔξω στὴν πλατιὰ αὐλή. Ἀμέσως ἔπειτα σήκωσε μιὰ πέτρα βαριά, ποὺ δὲ θὰ μπορούσαν νὰ τὴ σείσουν ἀπὸ τὴ γῆ εἴκοσι ἀμάξια τετράτροχα. Μ' αὐτὸ τὸ βράχο ἔφραξε τὸ στόμα τῆς σπηλιάς.

Ἔστερα κάθησε κι ἄρχισε νὰ ἀρμέγῃ τίς γίδες καὶ τίς προβατίνες μὲ τάξη. Ἐπειτα ἔβαλε σὲ κάθε μιὰ τὸ ἀρνὶ τῆς γιὰ νὰ τὸ βυζάξῃ. Ἄμα τελείωσε τὸ ἄρμεγμα, ἔπηξε τυρὶ τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ ἄσπρο γάλα. Τὸ τυρὶ τὸ μάζεψε καὶ τὸ ἔβαλε μέσα σὲ καλάθια. Τὸ ἄλλο μισὸ ποὺ ἔμεινε τὸ ἔβαλε στὰ ἀγγεῖα καὶ στὰ σκαφίδια γιὰ νὰ τὸ ἔχῃ γιὰ τὸ δεῖπνο του.

Ἄμα τελείωσε τίς δουλειές του ὁ Κύκλωπας βιαστικά, ἀναψε φωτιά μέσα στὴ σπηλιά. Καθὼς γύρισε τὸ φοβερό του μάτι εἶδε τὸν Ὀδυσσεὺς καὶ τοὺς συντρόφους του.

— Ποιοὶ εἴσατε σεῖς; Ἀπὸ ποῦ ἐρχόσαστε; Εἶστε ἔμποροι ἢ πειρατές; εἶπε.

Κόπηκε ἡ καρδιὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τῶν συντρόφων του ἀπὸ τρόμο. Δὲν ἦταν φωνὴ ἀνθρώπινη, ἢ φωνὴ ποὺ ἄκουσαν, παρὰ βαρὺ μούγκρισμα. Ἐκεῖνος δὲν ἦταν ἄνθρωπος. Ἐμοιάζει τέρας.

Μὰ γρήγορα ἤρθε ὁ Ὀδυσσεὺς στὸν ἑαυτό του, πῆρε θάρρος καὶ εἶπε:

— Πλανηθήκαμε καθὼς ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Τροία. Ἄνεμοι κακοὶ μᾶς ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὴν πατρίδα. Ἔτσι τὸ θέλησε ὁ Δίας. Εἴμαστε στρατιῶτες τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ ξακουστοῦ ποὺ χάλασε τὴν Τροία. Καὶ τώρα, ἐδῶ φτασμένοι,

πέφτουμε στὰ πόδια σου. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς φιλοξε-
νήσης, ὅπως διατάζει ὁ Δίας!

Ὁ Κύκλωπας γέλασε φριχτά, καὶ ἄσπλαχνα εἶπε:

—Ἐένε, εἶσαι ἀνόητος ἢ ἔρχεσαι ἀπὸ μακριὰ καὶ δὲν
ξαίρεις τοὺς Κύκλωπες! Ἐμεῖς δὲν ἀκοῦμε τίς διαταγές τοῦ
Δία. Ἐγὼ δὲ θὰ λυπηθῶ οὔτε σένα, οὔτε τοὺς συντρόφους
σου. Πές μου ὅμως, ποῦ ἄραξες μὲ τὸ καράβι σου;

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐνίωσε πῶς ὁ Κύκλωπας ρωτᾷ γιὰ νὰ
πάη νὰ καταστρέψῃ τὸ πλοῖο κι εἶπε:

—Τὸ πλοῖο μας τὸ ἔκανε κομμάτια ὁ Ποσειδῶνας. Ἡ
θάλασσα σκόρπισε τὰ συντρίμμια του. Μόλις σῶθηκα ἐγὼ μὲ
τούτους τοὺς συντρόφους.

Ὁ φοβερὸς ὁ Κύκλωπας, ὁ σκληρόφυχος, δὲν ἀπάν-
τησε, μὰ τινάχτηκε ἀπάνω. Ἄπλωσε τίς χεροῦκλες του κι
ἄρπαξε δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύα. Τοὺς θρόν-
τηξε στὴ γῆ σὰ χταπόδια. Ἀφοῦ τοὺς λιάνισε τοὺς ἔφαγε
γιὰ δεῖπνο σὰ λεοντάρη, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ οὔτε ἓνα μικρὸ
κομμάτι.

Ὁ Ὀδυσσεύς κι οἱ σύντροφοί του ἔκλαιγαν σὰ μωρὰ
παιδιά γιὰ τὴ μεγάλη τους δυστυχία. Ὑψωναν τὰ χέρια
τους καὶ παρακαλοῦσαν τὸ Δία. Ὁ Κύκλωπας ἀφοῦ γέμισε
τὴν τρίσβαθη κοιλιὰ του μὲ τὰ ἀνθρώπινα κομμάτια ἤπια
γάλα πολὺ. Ἐπειτα ξαπλώθηκε φαρδὺς-πλατὺς ἀνάμεσα
στὰ πρόβατά του κι ἀποκοιμήθηκε.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἄγρυπνος συλλογιζόταν πῶς θὰ μπορούσε
νὰ σωθῆ αὐτὸς κι οἱ σύντροφοί του. Γιὰ μιὰ στιγμή σκέφτηκε
νὰ μπήξῃ στὸ στῆθος τοῦ Κύκλωπα τὸ ξίφος του. Μὰ τί θὰ
ὠφελοῦσε; Ἦταν κλεισμένοι καὶ μέσα. Ποιὸς μπορούσε νὰ κυ-
λήσῃ τὸ θράχο ποῦ εἶχε θάλει ὁ Κύκλωπας στὴν εἴσοδο τῆς
σπηλιάς;

Ἔτσι ξημέρωσε. Ὁ Κύκλωπας ξανάρχισε τὴν ἴδια δου-
λειά. Ἄναψε φωτιά, ἄρμεξε τὰ πρόβατα μὲ τάξη, κι ἔβαλε

στην κάθε προβατίνα τὸ ἀρνί της γιὰ νὰ θυζάξη. Ἐπειτα ἄρπαξε πάλι δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεά και τοὺς ἔφαγε.

Χορτάτος πιὰ κύλησε μ' εὐκολία τὸ θράχο ἀπὸ τὴν εἰσοδο. Ἐβγαλε τὰ πρόβατά του ἔξω, ξανάβαλε στὴ θέσση της τὴν πέτρα και μὲ σφυρίγματα ὠδήγησε τὰ κοπάδια του στὰ ὄρη. Τώρα ὁ Ὀδυσσεάς μέσα στὴ σπηλιὰ συλλογιζόταν πῶς θὰ μπορέση νὰ ἐκδικηθῆ τὸν ἄγριο και ἄνομο Κύκλωπα και πῶς θὰ σωθῆ αὐτὸς κι οἱ σύντροφοί του.

γ) Ὁ Ὀδυσσεάς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα.

Ἐκεῖ πού συλλογιζόταν, ὁ Ὀδυσσεάς εἶδε στὴ μάντρα μέσα ἓνα ρόπαλο χλωρό, μακρὸ και πλατύ. Ἐμοιαζε σὰν κατάρτι κατάλληλο γιὰ εἰκοσάκουπο καράβι. Ἀμέσως τότε σοφίστηκε ἓνα σχέδιο. Σηκώθηκε και πῆρε τὸ ρόπαλο. Ἐκοψε ἀπ' αὐτὸ ἓνα κομμάτι ὡς μιὰ ὄργια. Τὸ ἔδωσε στοὺς συντρόφους νὰ τὸ ξύσουν και νὰ τὸ στρογγυλέψουν καλά-καλά. Ὑστερα μόνος του ἔκανε τὴ μύτη σουβλερὴ πολὺ. Τὴν πύρωσε καλά στὴ φλόγα, ὥστε νὰ γίνῃ σκληρὴ. Ἀφοῦ τὸ τοίμασε, τὸ ἔκρυψε μέσα στὴν κοπριά πού ἦταν χυμένη ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη στὴ σπηλιὰ.

Ἐπειτα φώναξε τοὺς συντρόφους. Τοὺς εἶπε νὰ βάλουν κλῆρο, ποιοὶ θὰ τὸν βοηθήσουν γιὰ νὰ μπήξουν μὲ δύναμη τὸ κοντάρι στὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα ἅμα κοιμηθῆ. Μὲ τὸ λαχὸν βγήκαν τέσσεροι, ἀκριβῶς οἱ πιὺ διαλεχτοί.

Πρὶν νυχτώση, γύρισε μὲ τὰ κοπάδια του ὁ Κύκλωπας. Ἐκανε πάλι μὲ τάξη τίς δουλειές του ὅπως και τίς ἄλλες φορές. Ἄναψε φωτιά κι ἄρπαξε ἄλλους δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεά και τοὺς ἔφαγε.

Τότε ὁ Ὀδυσσεάς πλησίασε τὸ τέρας μὲ μιὰ κούπα στὸ χέρι γεμάτη μαῦρο κρασί.

—Κύκλωπα, εἶπε, πιές κρασί, τώρα πού ἔφαγες ἀνθρώ-

πινο κρέας. Θὰ δῆς στὸ πλοιο μου τί πιωτὸ εἶχα κρυμμένο. Σοῦ τὸ ἔφερα δῶρο γιὰ νὰ μὲ σπλαχνιστῆς καὶ νὰ μὲ στείλῃς στὴν πατρίδα.

Ὁ Κύκλωπας ἄρπαξε τὴν κούπα καὶ τὴ ρούφηξε μονομαῖς. Τόσο τοῦ ἄρρεσε ποὺ ζήτησε κι ἄλλο.

—Δὲς μου κι ἄλλο, καὶ πὲς μου καὶ τὸ ὄνομά σου. Νὰ δῆς τί δῶρο θὰ σοῦ κάνω! Κάνει καὶ τοῦτος ὁ τόπος κρασί, μὰ τὸ δικό σου κρασί εἶναι νέκταρ.

Πρόθυμα ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦ ἔδωκε ἀπὸ τὸ φλογερὸ κρασί. Τρεῖς φορὲς τοῦ γέμισε τὴν κούπα, καὶ τρεῖς φορὲς τὴν ἄδειασε ὁ Κύκλωπας. Σὲ λίγο μέθυσσε κι ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦ εἶπε:

—Κύκλωπα, τώρα θὰ σοῦ πῶ τὸ ἐνδοξο ὄνομά μου. Μὲ λένε «Κανένα». Ἔτσι μὲ φωνάζουν κι οἱ φίλοι μου κι οἱ γονεῖς μου.

Τότε ὁ Κύκλωπας ἀπάντησε :

—Ἄκουσε Κανένα, τί δῶρο θὰ σοῦ κάνω: Θὰ φάω πρῶτα ὅλους τοὺς σύντροφους σου καὶ τελευταία θὰ φάω κι ἐσένα!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ξαπλώθηκε ἀνάσκελα. Ἐγειρε τὸ κεφάλι πλάγι καὶ τὸν πῆρε βαθὺς ὕπνος.

Ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔχασε τότε καιρὸ. Πῆρε τὸ ρόπαλο, ποὺ εἶχε φτιάσει σὰ σουβλί, καὶ τὸ πύρωσε στὴ φωτιά. Ὅταν ἀναψε κι ἔβγαζε φωτιὲς πιά, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους ἔμπηξαν τὸ σουβλί μὲ δύναμη στὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα.

Μούγκρισμα φριχτὸ ἀκούστηκε ποὺ βρόντησε γύρω ὁ βράχος. Ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ σύντροφοι τρέμοντας ἔφυγαν στὶς σκοτεινὲς μεριὲς τῆς σπηλιάς. Ὁ Κύκλωπας ἀνατινάχτηκε ἀπάνω. Μὲ τὸ χέρι του ἔβγαλε τὸ καμμένο δαυλὶ μέσα ἀπὸ τὸ μάτι του. Τρελλὸς ἀπὸ τὸν πόνο φώναζε τοὺς ἄλλους Κύκλωπες σὲ βοήθεια. Ἐτρεξαν ὅλοι ἀπέξω καὶ ρωτοῦσαν:

—Τί ἔχεις, Πολύφημε—αὐτὸ ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ Κύ-

κλωπα—γιατί φωνάζεις έτσι φριχτά μέσα στη νύχτα και
μᾶς ξύπνησες όλους; Σοῦ ἔκλεψαν τὰ πρόβατα ἢ σὲ σκο-
τώνουν πιδ πονηροὶ ἀπὸ σένα ἢ πιδ δυνατοί;

Κι ὁ Πολύφημος φώναζε μέσα ἀπὸ τὸ ἄντρο:

—'Αγαπητοί, ὁ Κανένας μὲ σκοτώνει. Μὰ ὄχι μὲ τὴ δύ-
ναμή του παρὰ μὲ πονηρία.

Οἱ ἄλλοι Κύκλωπες τοῦ εἶπαν:

—'Αφοῦ «κανένας» δὲ σὲ σκοτώνει, θὰ πῆ πῶς ὁ Δίας
κάποια κακὴ πληγγὴ σοῦ ἔστειλε. Κάνε τὴν προσευχὴ σου
στὸν πατέρα σου τὸν Ποσειδῶνα νὰ σὲ γιατρέψῃ!

Καὶ σηκώθηκαν ὄλοι κι ἔφυγαν. Χάρηκε ἡ ψυχὴ τοῦ
'Οδυσσεά ποῦ γέλασε τὸν κακοῦργο Κύκλωπα.

δ) Ὁ Ὀδυσσεάς καὶ οἱ σύντροφοί του σώζονται.

Ὁ Κύκλωπας στέναζε ἀπὸ τὸν πολὺ τὸν πόνο. Ὅταν ξημέ-
ρωσε, ψηλαφιστὰ πῆγε ὡς τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς. Σήκωσε
εὐκολὰ τὸ βράχο καὶ κάθησε αὐτοῦ. Ἀπλωσε τὰ χέρια του
κι ἔψαχνε νὰ δῆ μήπως βγαίνει κανεὶς ἀπὸ τὴ συντροφιά
τοῦ Ὀδυσσεά ἀνάμεσα στὰ πρόβατά του. Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς
ἀπὸ τὴ νύχτα εἶχε σοφιστῆ κάτι ἄλλο.

Σκέφτηκε νὰ δέσῃ τοὺς συντρόφους του κάτω ἀπὸ τὶς
κοιλιὰς τῶν παχιῶν προβάτων. Καθὼς τὰ πρόβατα εἶχαν
δασερὸ μαλλί, τὰ ἔδεσε μὲ βούρλα τρία-τρία μαζί. Στὸ με-
σαῖο πρόβατο ἀπὸ κάτω ἦταν δεμένος κι ἓνας σύντροφος.
Ἔτσι καθὼς θὰ περνοῦσαν ἐκεῖνα τὸ πρωί, θὰ περνοῦσαν καὶ
οἱ σύντροφοι δεμένοι κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά τους. Ὁ ἴδιος ὁ
'Οδυσσεάς κρατιόταν ἀπὸ τὸ παχὺ μαλλί τοῦ πιδ μεγάλου
καὶ γεροῦ κριαριοῦ.

Μόλις ξημέρωσε, ἀνοιξε πάλι ἡ σπηλιά. Ὅλα τὰ πρόβατα
ῶρμησαν νὰ βγοῦν ἔξω. Ὁ Κύκλωπας, ζαλισμένος ἀπὸ τοὺς
πόνους, δὲν κατάλαβε πῶς οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεά ἦταν
ἀπὸ κάτω. Ἔτσι βγήκαν ὄλοι. Ὅταν ἔφτασε τὸ κριάρι ποῦ

ἦταν ἀπὸ κάτω ὁ Ὀδυσσεύς τὸ σταμάτησε, τοῦ χაίδεψε τὴ
ράχη καὶ τοῦ εἶπε:

—Καλὸ μου κριάρι γιατί βγαίνεις τελευταῖο σήμερα ἀπ’
τὴ σπηλιά; Ἐσὺ ἦσουν πάντα πρῶτο. Ἐχεις κι ἐσὺ λύπη
8 Ἡ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ, ἐκδ. Α', 1932

για τὸ μάτι τοῦ ἀφέντη σου, ποῦ τοῦ τὸ ἔβγαλε ὁ κακοῦργος ὁ Κανένας. Ἄς εἶναι. Δὲ θὰ μοῦ γλιτώσῃ. Ἄν εἶχες μιλιὰ, θὰ μοῦ ἔλεγες ποῦ κρύβεται ὁ τιποτένιος αὐτός. Τότε θὰ σκόρπιζα στὴ σπηλιά τὰ μυαλά του, καὶ ἄνεση θὰ ἔπαιρνε ἡ ψυχὴ μου.

Αὐτὰ εἶπε κι ἄφησε τὸ κριάρι νὰ βγῆ. Μόλις πῆγαν λίγο πιδ πέρα ἀπὸ τὴν αὐλή, ξαπολύθηκε ὁ Ὀδυσσεάς ἀπὸ τὸ κριάρι καὶ ἔλυσε καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἄρπαξαν κάμποσα πρόβατα καὶ γίδια καὶ γρήγορα γύρισαν στὸ καράβι. Χάρηκαν οἱ σύντροφοι ὅταν τοὺς εἶδαν. Μὰ σὰν ἔμαθαν τὸ φριχτὸ θάνατο τῶν ἄλλων ἔκλαιαν ἀπαρηγόρητοι. Ὁ Ὀδυσσεάς ὁμως τοὺς ἔγνεψε νὰ πάψουν.

—Δὲν ἔχουμε καιρὸ γιὰ κλάματα, εἶπε. Γρήγορα πετάξτε στὴ θάλασσα ἀπὸ τὸ καράβι ὅ,τι δὲ μᾶς χρειάζεται. Καθήστε στὰ κουπιά σας ὅλοι καὶ λάμνετε. Πρέπει ἀμέσως νὰ φύγουμε ἀπ' ἐδῶ!

Καὶ σὰν εἰτοιμάστηκαν ὅλα, φώναξε ὁ Ὀδυσσεάς ὅσο μπορούσε πιδ δυνατά:

—Κύκλωπα! Ἐκεῖνος ποῦ σὲ τύφλωσε δὲν εἶναι κακοῦργος. Οἱ θεοὶ σὲ τιμώρησαν γιὰτὶ φέρθηκες τόσο ἄσχημα στοὺς ξένους, ποῦ σοῦ ζήτησαν βοήθεια. Σὲ βρήκε ἡ ὀργὴ τοῦ Δία!

Μόλις ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ Κανένα ὁ Κύκλωπας, ξεκόλλησε ἓνα θεόρατο βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ ὀρμὴ κατὰ κεῖ ποῦ ἐρχόταν ἡ φωνή.

Ὁ βράχος ἔπεσε μπρὸς ἀπὸ τὸ καράβι κι ἀναταράχτηκε ἡ θάλασσα. Τὸ κύμα τὸ ἔσπρωξε πάλι πίσω πρὸς τὴν ξηρά. Ὁ Ὀδυσσεάς μὲ τὸ μακρὸ κοντάρι τὸ ἔσπρωχνε πρὸς τὴ θάλασσα, κι οἱ σύντροφοι μὲ ὀρμὴ κωπηλατοῦσαν.

Ὅταν εἶχαν φτάσει πιά σὲ διπλὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ γῆ, φώναξε πάλι ὁ Ὀδυσσεάς, ἂν καὶ τὸν ἐμπόδιζαν οἱ σύντροφοι:

—Κύκλωπα!.. "Αν κανένας σέ ρωτήσει πώς χύθηκε τὸ μάτι σου, πές του, πὼς ὁ Ὀδυσσεύς ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη, κείνος ποὺ κυρίεψε τὴν Τροία, σέ τύφλωσε.

Τότε ὁ Κύκλωπας τὸν καταράστηκε κι εἶπε:

—"Ἀκουσέ με, Ποσειδῶνα κοσμοσείστη, ἂν ἀληθινὰ εἶμαι παιδί σου. Μὴν ἀφήσης ποτὲ νὰ φτάση ὁ Ὀδυσσεύς στὸ σπίτι του καὶ στὴν πατρίδα του τὴν Ἰθάκη. "Αν ὅμως ἡ μοῖρα τὸ θέλη νὰ δῇ τὸ σπίτι του καὶ τὴ γλυκιά του τὴν πατρίδα, τότε κάνε ἐσὺ νὰ κακοφτάση. Νὰ γυρίση στὴν πατρίδα του πολὺ ἀργά, ἔρημος ἀπὸ συντρόφους καὶ μὲ ξένο πλοῖο. Καὶ ἀκόμα νὰ βρῇ στὸ σπίτι του μεγάλα κακά.

Ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τὴν παράκληση. Ὁ Ὀδυσσεύς παιδεύτηκε πολὺ γιὰ νὰ φτάση στὴν πατρίδα του τὴν Ἰθάκη καὶ ὅταν ἔφτασε, βρῆκε τὸ σπίτι του σὲ κακὴ κατάσταση. Ὅμως μπόρεσε καὶ τὰ διώρθωσε ὅλα. Ἐξῆσε εὐτυχισμένος τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ του, γιατί ἦταν καλὸς καὶ δυνατὸς.

4. Ἡ Ναυσικά.

α) Ἡ Ναυσικά πηγαίνει στὸ ποτάμι.

Στὸ νησί τῶν Φαίακων ἦταν μιὰ κοπέλα, ποὺ στὴν ὁμορφιά καὶ στὴν καλοσύνη ξεπερνοῦσε ὅλες τὶς γυναῖκες. Ἦταν ἡ κόρη τοῦ βασιλιᾶ Ἀλκίνοου, ἡ Ναυσικά.

Ἐνα πρωὶ ἡ βασιλοπούλα σηκώθηκε καὶ πῆγε νὰ βρῇ βιαστικὰ τὴ μητέρα της καὶ τὸν πατέρα της.

Ἡ μητέρα της ἡ βασίλισσα εἶχε ἀρχίσει κιόλας τὴ δουλειά. Καθισμένη στὸ θρόνο της, εἶχε γύρω τὶς θεραπαινίδες. Τοὺς μοίρασε νὰ κλώσουν μαλλὶ γαλάζιο. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ πατέρας της ξεκινοῦσε νὰ πάη στὸ συμβούλιο ποὺ εἶχαν οἱ Φαίακες.

Πλησίασε τότε ἡ Ναυσικά καὶ εἶπε:

—Πατέρα, διάταξε νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν ἓνα καλὸ ἀμάξι.

Θὰ πάρω τὰ ροῦχα μας τὰ ὁμορφα, ποὺ κάθονται ἀκάθαρτα, νὰ πάω νὰ τὰ πλύνω στὸ ποτάμι. Ἐσὺ ποὺ εἶσαι ὁ πρῶτος μέσα στοὺς πρῶτους πρέπει νὰ λάμπης ἀπὸ τὴν πάστρα. Τὰ πέντε ἀδέρφια μου, κι οἱ παντρεμένοι κι οἱ ἀνύπαντροι, θέλουν νὰ πηγαίνουν στὸ χορὸ ὀλοκάθαροι. Γιὰ ἔλα αὐτά, πατέρα μου, πρέπει ἐγὼ νὰ φροντίσω.

Εὐχαριστήθηκε ὁ Ἀλκίνοος ὁ βασιλιάς, ποὺ ἦταν ἡ κόρη του τόσο προκομένη, καὶ εἶπε:

— Παιδί μου, θὰ πῶ στοὺς δούλους νὰ σοῦ ἐτοιμάσουν τὸ ἀμάξι. Πάρε καὶ σὺ ὅ,τι ἄλλο θέλεις.

Ἀμέσως διάταξε τοὺς δούλους κι ἔξεψαν τὰ πιὸ καλὰ μουλάρια στὸ πιὸ καλὸ ἀμάξι. Ἡ Ναυσικά ἔφερεν ἔξω τὰ ὁμορφοφτιαγμένα φορέματα. Ἡ μητέρα τῆς ἐτοίμασε ἕνα ὀλόκληρο καλάθι μὲ καλὰ φαγιὰ καὶ γέμισε μὲ κρασί καλὸ ἕνα μικρὸ ἄσκι.

Ὅταν ἡ Ναυσικά ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι, τῆς ἔδωσε ἀκόμα λάδι μέσα σὲ ὀλόχρυσο ροῖ. Χρειαζόταν νὰ χρίσῃ τὸ κορμί της μαζί μὲ τὶς θεραπαινίδες σὰ θὰ λουστοῦν. Ἡ Ναυσικά πῆρε τὸ καμουτσίκι καὶ τὰ γκέμια καὶ χτύπησε στὸν ἀέρα.

Ἐκίνησαν τὰ μουλάρια γεμάτα ζωηράδα. Σὲ λίγο ἔφτασαν στὸ πρόσχαρο ποτάμι.

Ἐκεῖ βρῆκαν τὶς γοῦρνες ὅπου ἄφθονο νερὸ ἔτρεχε. Ἐξέψαν τὰ μουλάρια καὶ τὰ ἄφησαν γιὰ νὰ βοσκῆσουν στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ, στὸ δροσερὸ τριφύλλι.

Σῆκωσαν τὰ ροῦχα ἀπὸ τὸ ἀμάξι. Ὅλες ἄρχισαν μὲ τέχνη καὶ γρηγοράδα νὰ πλένουν τὰ ροῦχα. Ἀφοῦ τὰ ἔπλυναν καλὰ, τ' ἄπλωσαν στὴν ἀράδα πάνω στὰ χαλίκια γιὰ νὰ στεγνώσουν.

Ἄμα τελείωσαν τὴ δουλειά, λούστηκαν ἡ Ναυσικά κι οἱ θεραπαινίδες κι ἀλείφτηκαν λάδι.

Ἐπειτα κάθησαν στὴν ἀμμουδιά νὰ φᾶνε, ὥσπου ὁ ἥλιος κι ὁ ἀέρας νὰ στεγνώσουν τὰ ροῦχα.

Είχαν φάει και ξεκουραστή πιά. Τότε άρχισε ή Ναυσιικά ή όμορφη τὸ τραγούδι. Οί θεραπεαινίδες έφεραν τὸ τόπι κι άρχισαν νά παίζουιν. Όλες ήταν όμορφες. Μά ανάμεσά τους ξεχώριζε με τὸ ανάστημά της και τήν όμορφιά της ή Ναυσιικά.

Είχε κοντοζυγώσει πιά ή δύση. Τά κορίτσια έτοιμάζαν τὰ ρούχα για νά γυρίσουν στὸ σπίτι. Μά ξαφνικά πετάει ή Ναυσιικά τή μπάλα σέ μιὰ θεραπεαινίδα. Ή μπάλα ξεφεύγει και πέφτει μέσα στὸ νερό. Τά κορίτσια ξεφώνισαν σάν είδαν τὸ τόπι νά πέφτη μέσα στὸ ποτάμι.

Τότε συνέβηκε κάτι πού δέν τὸ περίμεναν τὰ κορίτσια.

β) Ὁ Ὀδυσσεάς στὸ νησί τῶν Φαιάκων.

Κατατρεγμένος ὁ Ὀδυσσεάς ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα, τὸν πατέρα τοῦ Κύκλωπα, περιπλανήθηκε καιροὺς και καιροὺς στή θάλασσα. Γύρισε άγνωστους κι άγριους τόπους, κι ύπόφερε πολλά. Τοῦτο όμως ήταν τὸ τελευταίο του ναυάγιο.

Είκοσι μέρες και είκοσι νύχτες θαλασσοδερνόταν. Στὸ τέλος τὸ άγριο τὸ κύμα τὸν είχε ρίξει γυμνὸ κι έλεεινὸ στὸ νησί τῶν Φαιάκων. Ὁ Ὀδυσσεάς, κατακουραζμένος, είχε κοιμηθῆ βαθιὰ ανάμεσα σέ δυὸ θάμνους. Ἀπὸ τὸ βαθὺ τοῦτο ύπνο τὸν ξύπνησαν οί φωνές τῶν κοριτσιῶν, σάν έπεσε τὸ τόπι τους στὸ ποτάμι.

Ἀνασηκώθηκε τρομαγμένος ὁ Ὀδυσσεάς και εἶπε :

—Ποῦ νά έχω φτάσει πάλι; Μήπως κι ἐδῶ εἶναι άνθρωποι άγριοι και άνομοι; Όμως άκουσα γλυκιές κοριτσιστικές φωνές ἐδῶ κοντά μου. Ἀς σηκωθῶ νά δῶ με τὰ μάτια μου, ποῦ βρίσκομαι.

Ἐκοψε ἕνα μεγάλο κλάδο φουντωτὸ ἀπὸ ἕνα δέντρο. Σκέπασε μ' αὐτὸν τή γύμνια του και βγήκε ἀπὸ τὸ θάμνο. Τά κορίτσια μόλις είδαν τὸν Ὀδυσσεά σ' αὐτὴ τήν κατάσταση τρόμαξαν κι άρχισαν νά φεύγουιν. Ή Ναυσιικά όμως,

ἡ γενναία κόρη, δὲν τρόμαξε. Στάθηκε περήφανη καὶ κοίταζε τὸν Ὀδυσσεά. Ἐκεῖνος καθὼς τὴν ἀντίκρυσε, τῆς εἶπε:

—Σπλαχνίσου με, βασίλισσα. Δὲν ξαίρω ἂν εἶσαι θεὰ ἢ θνητή. Ἐμένα μοῦ φαίνεται πὼς βλέπω τὴν Ἄρτεμη, τὴν ὁμορφὴ κόρη τοῦ Δία. Μὰ ἂν εἶσαι θνητή, μακα-

ρίζω τὴ μητέρα καὶ τὸν πατέρα ποῦ σ' ἔκαναν, καὶ τ' ἀδέρφια ποῦ θὰ σὲ καμαρώνουν στὸ χορὸ. Κι ἀκόμα πιὸ εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅλους θὰ εἶναι ὁ ἄντρας ποῦ θὰ σὲ πάρῃ. Ἄκουσε τώρα τὴ συμφορὰ ποῦ με, βρῆκε. Χτές, ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι μέρες, με ἔρριξε τὸ μαῦρο κῦμα στὸ μέρος αὐτό. Βασίλισσα, λυπήσου με. Δὲν ἔχω πιὰ κανένα βοηθό. Δείξε μου τὴν πόλη καὶ δός μου κανένα κουρέλι γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σκεπαστώ. Καὶ σοῦ εὐχομαι οἱ θεοὶ νὰ σοῦ δώσουν ὅ,τι γυρέψῃς. Νὰ σοῦ χαρίσουν ἄντρα καὶ σπίτι κι ἀγάπη. Γιατί ἡ ζωὴ εἶναι χαρούμενη ἂν τὸ σπίτι

τὸ κυβερνοῦν μὲ μιὰ γνώμη ὁ ἄντρας μὲ τὴ συντρόφισσά του.

Ἡ Ναυσικά ἀπάντησε:

—Ἐένε, τὰ λόγια σου δείχνουν πῶς εἶσαι ἄνθρωπος γνωστικός κι εὐγενικός. Ὁ Δίας δίνει σὲ ὄλους μας χαρὲς καὶ λύπες ὅπως θέλει. Πρέπει νὰ ὑπομένῃς κι ἐσύ. Τώρα ὅμως πού πάτησες ἐδῶ στὴ γῆ μας, μὴ φοβηθῆς. Δὲ θὰ σοῦ λείψῃ τίποτα, οὔτε φόρεμα, οὔτε τροφή. Τὴν πόλη θὰ σοῦ δείξω ἐγώ. Αὐτὴ ἡ χώρα εἶναι τῶν Φαιάκων κι ἐγὼ εἶμαι ἡ κόρη τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Ἀλκίνοου.

Ἄφου εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ ἡ Ναυσικά γύρισε καὶ φώναξε τὶς θεραπαινίδες, πού ἦταν κρυμμένες ἀκόμα πίσω ἀπὸ τὰ δέντρα, καὶ εἶπε:

—Σταθῆτε ἐδῶ, θεραπαινίδες. Πῶς φεύγετε ἔτσι ἐπειδὴ εἶδατε ἕναν ἄντρα; Φοβόσαστε μὴν εἶναι ἐχτρός; Μὴ φοβόσαστε. Ἡ χώρα μας εἶναι τόσο δυνατὴ, πού κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ μᾶς πειράξῃ. Ἐλάτε, πρέπει νὰ βοηθήσουμε αὐτὸν τὸ δυστυχισμένο πού ἤρθε δῶ πέρα ναυαγός. Ὁ Δίας προστάζει κάθε ξένο καὶ δυστυχισμένο νὰ τὸν φιλεύουμε. Δόστε, θεραπαινίδες, φαί καὶ πιστὸ στὸν ξένο. Λούστε τον στὸν ποταμό, καὶ δόστε του αὐτὰ τὰ ροῦχα νὰ φορέσῃ.

Οἱ θεραπαινίδες ἔκαναν τὶς διαταγὲς τῆς Ναυσικᾶς. Ὁ Ὀδυσσεὺς πῆγε λίγο ἀπόμερα. Ἐκεῖ λούστηκε ὄλος. Ἀλείφτηκε μὲ λάδι, χτενίστηκε καὶ φόρεσε τὰ ὠραῖα ροῦχα πού τοῦ εἶχε δώσει ἡ Ναυσικά.

Ὁ Ὀδυσσεὺς τώρα ἄλλαξε τόσο, πού ὅλες ξαφνιάστηκαν. Εἶχε γίνεи ὠραῖος καὶ φαινόταν πολὺ πιδ νέος. Κάθησε ἔπειτα καὶ ἔφαγε, γιατί εἶχε μέρες νησιτικός. Ἡ Ναυσικά τότε τοῦ εἶπε:

—Ἐένε, ἐσύ θὰ ἀκολουθήσῃς μὲ τὶς θεραπαινίδες τὸ ἀμάξι, ὅσο διαβαίνουμε ἀγροὺς καὶ εἶμαστε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Ὅταν ὅμως φτάσουμε σ' αὐτήν, πού ἔχει τὰ μεγάλα λιμάνια καὶ τοὺς πύργους, τότε νὰ σταθῆς. Θὰ περιμένῃς, ὥσπου νὰ

καταλάβης ότι ἐμεῖς ἐφτάσαμε στὸ παλάτι. Ἔμα νιώσης
ὅτι πήγαμε, τότε ξεκίνησε κι ἐσύ. Ὅταν φτάσης, ρώτησε
γιὰ τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Θὰ τὸ βρῆς εὐκολα. Ἄκουσε
ἀκόμα κάτι. Μόλις μπῆς στὴν αὐλή, πέρασε ἀμέσως καὶ
κοίταξε νὰ βρεθῆς στὸ μέγαρο, ὅπου κάθεται ἡ μητέρα μου.
Συνηθίζει νὰ κάθεται κοντὰ στὴ φωτιά καὶ νὰ κλώθῃ γα-
λάζιο μαλλὶ ἀκουμπώντας πίσω στὸ σῦλο. Δίπλα τῆς κάθε-
ται ὁ πατέρας. Ἐσὺ ὅμως ξεπέρνα τον καὶ πιάσε τὰ γόνατα
τῆς μητέρας μου, ἂν θέλῃς νὰ πετύχῃς ἐκεῖνο ποὺ πεθυμᾷς.
Ἄν σὲ συμπαθήσῃ ἐκείνη καὶ σ' ἐλεήσῃ, θὰ φτάσης γρή-
γορα στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκιά σου τὴν πατρίδα!

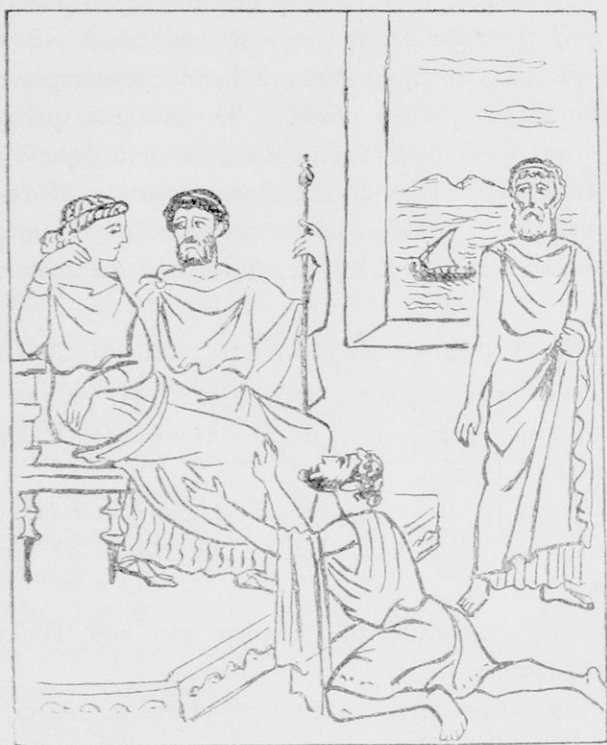
γ) Ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἀλκίνοου.

Ὅπως εἶπε ἡ Ναυσικά, ἔτσι ἔκαμε ὁ Ὀδυσσεὺς. Ἐφτάσε
σὲ λίγο στὸ θαυμαστὸ παλάτι. Κοίταξε κάμποσο τὴν ὁμορφιά
του καὶ τὸν πλοῦτο του κι ὕστερα μπῆκε μέσα στὸ μέγαρο.
Χωρὶς νὰ προσέξῃ πουθενὰ ἀλλοῦ προχώρησε κι ἔπεσε στὰ
γόνατα τῆς βασίλισσας τῆς Ἀρήτης.

—Βασίλισσα, εἶπε, προσπέφτω σὲ σένα καὶ στὸν ἄντρα
σου ὁ πολὺπαθος. Οἱ θεοὶ νὰ σᾶς χαρίσουν μακριὰ κι εὐτυχι-
σμένη ζωὴ. Σᾶς παρακαλῶ, στείλετέ με γρήγορα νὰ πάω
στὴν πατρίδα μου. Ἔχω καιροὺς νὰ τὴ δῶ. Κλαίω μακριὰ
τῆς καὶ μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.

Ὅλοι κοίταζαν μὲ ἀπορία τὸν Ὀδυσσεὺς ποὺ κοιτόταν
χάμω κοντὰ στὸ τζάκι. Τότε ἓνας γέρος, ὁ γεροντότερος ἀπὸ
ἄλλους, εἶπε:

—Ἀλκίνοε, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάθεται χάμω ὁ ξένος.
Δὲ μιλεῖ κανένας μας, γιατί καθένας περιμένει νὰ μιλήσῃς
ἐσὺ πρῶτος. Σήκωσε τὸν ξένο καὶ κάθισέ τον σὲ ἀσημένιο
θρόνι. Διάταξε νὰ τοῦ φέρουν κρασί μὲ νερό. Ἡ κελεύρισα νὰ
τοῦ φέρῃ φαγητό. Αὐτὰ προστάζει ὁ Δίας γιὰ τοὺς ξένους!

Ὁ Ἀλκίνοος εὐχαριστήθηκε μὲ τὰ λόγια τοῦ γέροντα. Πῆρε τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τὸν κάθισε σὲ ὁμορφο θρόνο, ποῦ καθόταν πάντοτε ὁ γιός του. Οἱ θεραπαινίδες ἔφεραν μιὰ ὁμορφη χρυσὴ λεκάνη καὶ χρυσὸ κανάτι γιὰ νὰ νιφτή. Ἡ κελάρισα τοῦ ἔβαλε ψωμί καὶ φαγὶ ἄφθονο νὰ φάη.

Ἐπειτα εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στοὺς ἄλλους ποῦ ἦταν γύρω:
— Τώρα, ἄρχοντες, νὰ πᾶτε νὰ κοιμηθῆτε. Ἄμα φέξη, θὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένο μας πρῶτα. Ὑστερα θὰ φροντίσουμε πῶς νὰ τὸν στείλουμε στὴν ἀγαπητὴ του πατρίδα.

Ἐφυγαν ὄλοι.

Ἐμειναν μόνο ἡ Ἀρήτη, ὁ Ἀλκίνοος κι ὁ Ὀδυσσεύας.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς διηγήθηκε τὰ τόσα βάσανά του.

Διηγῆθηκε πόσο βασανιζόταν χρόνια τώρα γιὰ νὰ γυρίσει στὴ γλυκιὰ του τὴν πατρίδα καὶ στοὺς ἀγαπημένους του. Τὴν ἄλλη μέρα, γένηκε σύναξη. Ὁ βασιλεὺς μίλησε γιὰ τὸν ξένο ποὺ ἦρθε πολυδασανισμένος καὶ ποὺ ζητεῖ νὰ πάη στὴν πατρίδα του. Οἱ Φαίακες ἀποφάσισαν κι ἔδωσαν ἓνα καινούργιο πλοῖο. Ἔβαλαν μέσα πενήντα δυὸ νέους καὶ καλοὺς κωπηλάτες, κι ἔστειλαν τὸν ξένο στὴν πατρίδα του.

5. Πῶς πῆγε ὁ Ἀχιλλεύς στὸν πόλεμο.

Οἱ Ἕλληνες ἦταν μαζεμένοι στὴν Αὔλιδα. Πήγαιναν νὰ πολεμήσουν στὴν Τροία γιὰ νὰ πάρουν τὴν ὠραία Ἑλένη, ποὺ τοὺς ἔκλεψε ὁ Πάρις.

Περίμεναν μέρες καὶ μέρες γιὰ νὰ φανῆ κι ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπως τοὺς εἶχε πεῖ ὁ θεός. Μὰ ὁ Ἀχιλλεύς δὲ φαινόταν πουθενά.

Ἐτρεξαν στὸ παλάτι τοῦ πατέρα του τοῦ Πηλέα, μὰ δὲν τὸν βρῆκαν.

Ὁ Ἀχιλλεύς εἶχε μητέρα τὴ Θέτιδα. Αὐτὴ μόλις ἄκουσε τὸ μεγάλο πόλεμο, ἔτρεξε στὸν ἄντρα της τὸν Πηλέα καὶ τοῦ εἶπε :

— Τὸ παιδί μας δὲν πρέπει νὰ πάη στὸν πόλεμο· ἂν πάη, θὰ δοξαστῆ, μὰ καὶ θὰ πεθάνη. Χαίρω, σὰ θεὰ ποὺ εἶμαι, τί θὰ γίνῃ!

Ὁ Πηλέας δὲν εἶπε τίποτε ἀπ' αὐτὰ στὸν Ἀχιλλεύα. Τὸν ἔπεισε ὅμως νὰ πάη σ' ἓνα συγγενῆ τους, μακριά, στὴ Σκύρο. Ἐκεῖ ἅμα πῆγε ὁ Ἀχιλλεύς τὸν κατάφεραν νὰ τὸν ντύσουν μὲ γυναικεῖα φορέματα καὶ νὰ μένη στὸ παλάτι.

Ἔμεινε μαζί, μὲ τὶς κόρες τοῦ Λυκομήδη τοῦ βασιλεῖα. Κανεῖς δὲ μπορούσε νὰ ξεχωρίσῃ, πῶς εἶναι ἀγέρι, γιατί ἦταν ξανθὸς καὶ πολὺ ὁμορφος.

Οἱ Ἕλληνες ἔφαχναν νὰ βροῦν τὸν Ἀχιλλέα, μὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν. Στὸ τέλος ἔβαλαν τὸν Ὀδυσσεά, ποῦ ἦταν ὁ πιὸ πανοῦργος ἀπ' ὅλους, γιὰ νὰ τὸν βρῆ.

Ὁ Ὀδυσσεάς τότε σοφίστηκε τοῦτο: ντύθηκε πραγματευτής. Ἀγόρασε πλοῦσια στολίδια καὶ φορέματα, πέπλους, ζῶνες καὶ καλλυντικά. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἔβαλε ὡραία ὄπλα καὶ ἀντρικά πράματα. Ἀρχισε νὰ γυρίζῃ ὅλες τίς πόλεις καὶ περισσότερο τὰ παλάτια. Ἔτσι ἔφτασε μιὰ μέρα καὶ στὴ Σκύρο. Τὰ κορίτσια τοῦ Λυκομήδη βγήκαν νὰ φωνίσουν. Μαζί τους βγήκε κι ὁ Ἀχιλλέας.

Οἱ βασιλοπούλες κοίταγαν μὲ μάτια γεμάτα θαυμασμό τὰ στολίδια καὶ τοὺς πέπλους. Μὰ ὁ Ἀχιλλέας εἶχε πάρει ἓνα ἀπὸ τὰ ὄμορφα ὄπλα καὶ τὸ κοίταζε προσεχτικά. Ὁ Ὀδυσσεάς κρυφοκοίταζε πονηρά. Κι ὅσο ἔβλεπε τὸν Ἀχιλλέα, ποῦ καλόβλεπε τὰ ὄπλα, καὶ τὰ κοίταζε σὰν ἄνθρωπος ποῦ ξαίρει, χαιρόταν κι ἔλεγε μέσα του:

— Τὸν βρήκα, αὐτὸς εἶναι!

Πάει λοιπὸν μὲ τρόπο κοντά του, καὶ κοίταζε κι αὐτὸς. Ἀξαφνα τοῦ λέει:

— Ἀχιλλέα, τί κάνεις ἔδῳ;

Ὁ Ἀχιλλέας τρόμαξε καὶ γυρίζει καὶ ρωτᾷ:

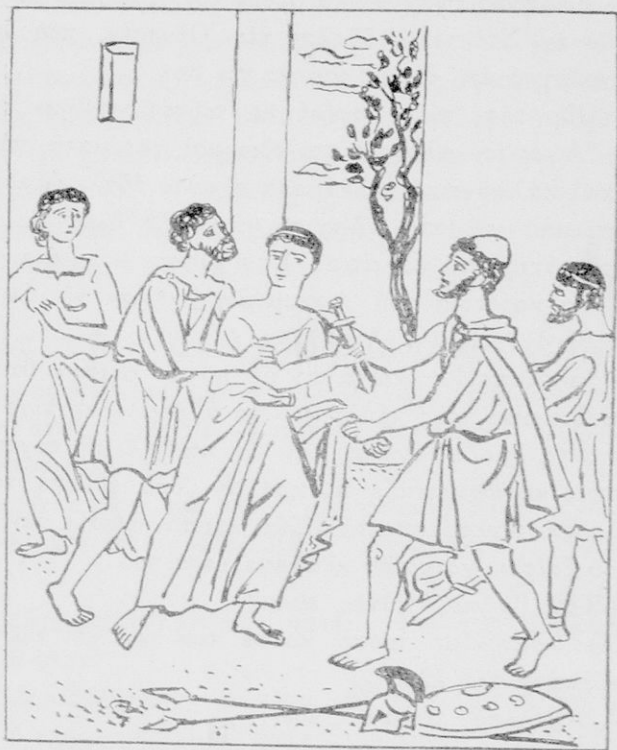
— Ποιὸς εἶσαι σύ; Καὶ ποῦ τὸ ξαίρεις, πῶς εἶμαι ὁ Ἀχιλλέας;

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης. Σὲ ζητῶ, Ἀχιλλέα, τόσον καιρό. Ἐγύρισα τόσες πολιτείες γιὰ νὰ σὲ βρῶ!

Ὁ Ἀχιλλέας ἀπόρησε καὶ ρώτησε:

— Γιατί, Ὀδυσσεά, μὲ ζητᾷς; Τί γυρεύεις ἀπὸ μένα;

Ὁ Ὀδυσσεάς κάθησε καὶ τοῦ διηγήθηκε τὸν πόλεμο ποῦ κήρυξαν οἱ Ἕλληνες στοὺς Τρῶες γιὰ νὰ πάρουν τὴν ὡραία Ἑλένη. Ἀκόμα, πῶς οἱ θεοὶ τοὺς εἶπαν νὰ μὴν πάνε στὴν Τροία, ἂν δὲν πάρουν μαζί τους τὸν Ἀχιλλέα.

—Οἱ γονεῖς σου φοβοῦνται μὴ σὲ χάσουν στὸν πόλεμο. Γι' αὐτὸ σὲ ἔντυσαν γυναικεῖα φορέματα! τοῦ εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς.

Ὁ Ἀχιλλέας ντράπηκε πολὺ. Ὁ Ὀδυσσεάς τὸ ἔνιωσε κι ἀμέσως τοῦ εἶπε:

—Εἶναι ντροπὴ σου, Ἀχιλλέα. Τόσα καὶ τόσα παλικάρια πᾶνε στὸν πόλεμο. Ὅλοι ἔμεῖς οἱ μεγαλύτεροί σου ἀφήσαμε τὸ σπίτι καὶ τὰ παιδιά μας κι ἐσὺ κάθισαι ἐδῶ ντυμένος γυναικεῖα φορέματα!

Ὁ Ἀχιλλέας πέταξε γρήγορα ἀπὸ πάνω του τοὺς πέπλους κι εἶπε:

—Θαρτῶ κι ἐγὼ μαζί σας νὰ πολεμήσω, Ὀδυσσεά. Καί χωρίς νὰ χάση καιρὸ γύρισε στὸ παλάτι τοῦ πατέρα του καὶ εἶπε τὴν ἀπόφασή του.

Ὁ Πηλέας σὰν ἄκουσε τὴν ἀπόφασή τοῦ γιοῦ του εἶπε:

—Παιδί μου, σωστὰ συλλογίζεσαι. Οἱ θεοὶ ὅμως ἔχουν ὀρίσει, ἂν πᾶς στὸν πόλεμο αὐτό, νὰ πεθάνης πολὺ νέος μὰ δοξασμένος. Ἄν μείνης ὅμως στὴν πατρίδα σου, τότε θὰ ζήσης πάρα πολλὰ χρόνια, καὶ θὰ πεθάνης ἡσυχά στὸ κρεβάτι σου.

Ὁ Ἀχιλλέας, στὰ λόγια αὐτά, ἀπάντησε:

—Πατέρα μου, μὲ συνήθισες νὰ μὴ φοβᾶμαι τὸν κίντυνο, καὶ νὰ εἶμαι γενναῖος. Προτιμῶ νὰ πεθάνω νέος, μὰ δοξασμένος καὶ τιμημένος γιὰ τὴν παλικαριά μου, παρὰ νὰ πεθάνω γέρος καὶ καταφρονημένος!

Βιαστικὰ ὁ Ἀχιλλέας πῆρε τὸ φίλο του τὸν ἀχώριστο τὸν Πάτροκλο καὶ τοὺς Μυρμιδόνες του καὶ πῆγε στὴν Αὐλίδα νὰ ἐνωθῆ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες.

6. Ἡ Ἰφιγένεια.

α) Ἡ Ἰφιγένεια ἔρχεται στὴν Αὐλίδα.

Στὶς Μυκῆνες ζοῦσε ἡ πιὸ ὀμορφὴ καὶ προκομμένη βασιλοπούλα, ἡ Ἰφιγένεια. Ἦταν κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας.

Ἦταν τὸ καμάρι τῆς πόλης. Ἀπὸ παντοῦ ἔρχονταν βασιλόπουλα καὶ ζητοῦσαν τὴν καλὴ κοπέλα γιὰ γυναῖκα. Μὰ ἡ Κλυταιμνήστρα ἤθελε νὰ κἀνὴ γαμπρὸ τὸν Ἀχιλλέα.

Ὁ πατέρας τῆς Ἰφιγένειας, ὁ Ἀγαμέμνονας, εἶχε γίνει ἀρχηγὸς ὄλου τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ ποὺ βρισκόταν στὴν Αὐλίδα. Θὰ πῆγαιναν στὴν Τροία νὰ πάρουν τὴν ὠραία Ἑλένη. Ὁ Ἀχιλλέας εἶχε ἔρθει πιά. Ὁ στόλος ἀνοίξε τὰ πανιά γιὰ νὰ φύγη ἀπὸ τὴν Αὐλίδα. Μὰ δὲ φυσοῦσε ἄνεμος

βολικός και δὲ μπορούσε νὰ ξεκινήσῃ. Ὁ στρατὸς ἀνυπομονοῦσε κι ἀνησυχοῦσε γιὰ τὸ ἐμπόδιο αὐτό.

—Κάποιος θεὸς θὰ εἶναι θυμωμένος μαζί μας, ἔλεγε.

Μαζί μὲ τοὺς Ἑλλήνες ἦταν ὁ μάντης ὁ Κάλχας. Ἡ-ξαιρε πάντα νὰ ἐξηγήῃ, τί ἤθελαν οἱ θεοί. Αὐτὸν φώναξαν οἱ Ἑλλήνες καὶ τὸν ρώτησαν, τί τρέχει;

—Ἡ Ἄρτεμη, εἶπε, ἡ θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ, εἶναι θυμωμέ-
νη μαζί σας. Ὁ Ἀγαμέμνωνας τῆς σκότωσε τὸ ἱερὸ ἐλάφι
τῆς. Καὶ τώρα, ἂν δὲν τῆς προσφέρῃ θυσία τὴν κόρη του
τὴν Ἴφιγένεια, ποτὲ δὲ θὰ μπορέσετε νὰ ταξιδέψετε.

Ὁ στρατὸς ταραχτήκε. Τὴν Ἴφιγένεια ὅλοι τὴν ἀγα-
ποῦσαν. Μὰ ὅμως ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο ἢ θεὰ νὰ ξεθυμώσῃ.

Μάτωσε ἡ καρδιά τοῦ Ἀγαμέμνονα σὰν ἄκουσε τὸ
χρησμό.

Ἡ Ἴφιγένεια, τὸ ἀγαπημένο του βλαστάρι, νὰ σφαγῇ,
ὅπως σφάζουν τὰ ζῶα;

Φώναξε ἀμέσως τὸν κήρυκα Ταλθύβιο καὶ τοῦ εἶπε νὰ
κηρύξῃ στὸ στρατὸ αὐτά:

—Ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲ μπορεῖ νὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του!
Οἱ ἀρχηγοὶ νὰ πάρουν τὰ στρατεύματά τους καὶ νὰ γυρίσῃ
ὁ καθένας στὴν πατρίδα του!

Ὁ στρατὸς θύμωσε. Τὸ πῆραν μεγάλη προσβολή. Αὐ-
τοὶ εἶχαν ἀφήσει τὰ παιδιά τους καὶ τίς γυναῖκες τους καὶ
εἶχαν ἔρθει. Κι ὁ Ἀγαμέμνωνας ὁ ἀρχηγὸς μιλοῦσε μὲ τέ-
τοιο τρόπο!

Ὁ Μενέλαος ὁ ἀδερφός του, ὁ ἄντρας τῆς ὠραίας Ἑλέ-
νης καὶ βασιλιάς τῆς Σπάρτης, ἔνωσε τὸ κακό. Ἐτρεξε
κοντὰ στὸν ἀδερφό του Ἀγαμέμνονα καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἀδερφέ μου, σκέφτηκες καλὰ τὰ λόγια σου; Ὁ κό-
σμος ὅλος ἦρθε γιὰ χατήρι σου στὸν πόλεμο αὐτό. Πῶς θέ-
λεις νὰ σ' ἀγαποῦν καὶ νὰ σὲ τιμοῦν αὔριο; Κι ἔπειτα θ'
ἀφήσουμε τοὺς ξένους, ποὺ ἦρθαν μέσα στὴ χώρα μας καὶ

μᾶς ἔκλεψαν, ἀτιμώρητους; Ποιός θὰ φοβᾶται ὕστερα πιά τὴν Ἑλλάδα;

Ὁ Ἀγαμέμνονας σκέφτηκε πολλή ὥρα. Ἀγαποῦσε τὴν κόρη του, μὰ ἀγαποῦσε καὶ τὴν πατρίδα του. ἤξαιρε πῶς αὐτὴ τῇ στιγμῇ ἡ Ἑλλάδα θὰ ντροπιαζόταν κι εἶπε:

— Πρέπει νὰ θυσιάσω τὸ παιδί μου!

Γράφει λοιπὸν γρήγορα γράμμα στὴ γυναῖκα του νὰ στείλῃ ἀμέσως τὴν Ἴφιγένεια, γιὰ νὰ τὴν παντρέψῃ μὲ τὸν Ἀχιλλέα. Τὸ γράμμα τὸ ἔστειλε μ' ἓναν ταχυδρόμο.

Μὰ σὲ λίγο ἄρχισε νὰ μετανοιῶνῃ ὁ Ἀγαμέμνονας. Ὁ πόνος γιὰ τὸ παιδί του τὸν κυρίεψε. Στέλνει πάλι, κρυφὰ τώρα, τὸν πιὸ ἔμπιστο δοῦλο του νὰ πάῃ ἄλλο γράμμα στὴν Κλυταιμνήστρα. Τῆς ἔγραφε, πῶς χάλασε ὁ γάμος καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ ἡ Ἴφιγένεια στὴν Αὐλίδα. Μὰ τὸ γράμμα αὐτὸ δὲν ἔφτασε ποτὲ στὰ χέρια τῆς Κλυταιμνήστρας.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες μπῆκε ἓνας ἀγγελιαφόρος στὴ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα ποὺ καθόταν συλλογισμένος.

— Χαίρε, βασιλιά! εἶπε. Ἡ βασίλισσα κι ἡ Ἴφιγένεια εἶναι ἐδῶ κοντά. Ἐχουν καθήσει σὲ μιὰ πηγγὴ καὶ ξεκουράζονται. Ὁ στρατός, ποὺ τὸ ἔμαθε, τρέχει νὰ τίς δῇ.

Ὁ Ἀγαμέμνονας ἄρχισε νὰ κλαίῃ σὰ μωρὸ παιδί. Πῶς νὰ ἀντικρύσῃ τὸ ἀγαπημένο του κορίτσι, καὶ πῶς νὰ τὸ πῆ τῆς δόλιας τῆς μάνας;

Σὲ λίγο φάνηκαν στὴν πόρτα χαρούμενες οἱ δυὸ γυναῖκες. Ὁ Ἀγαμέμνονας προσπαθοῦσε νὰ φανῇ χαρούμενος. Μὰ ἡ Ἴφιγένεια, ποὺ ἀγαποῦσε τὸν πατέρα της πολὺ, ἔνωσε πῶς εἶναι στενοχωρημένος.

— Τί ἔχεις, πατέρα, τὸν ρωτοῦσε. Φαίνεσαι πολὺ λυπημένος! Κι ὁ Ἀγαμέμνονας ἀπαντοῦσε:

— Παιδί μου, ἓνας βασιλιάς κι ἀρχηγὸς τόσο στρατοῦ ἔχει μεγάλες στενοχώριες καὶ φροντίδες!

Μὰ δὲν ἄργησε μητέρα καὶ κόρη νὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια. Ὅλοι τὶς ἔβλεπαν μὲ δάκρυα στὰ μάτια. Πολλοὶ ἔλεγαν κακιὰ καὶ ζηλιάρια τὴν Ἀρτέμιδα, γιατί ζητοῦσε τόση μεγάλη πληρωμή.

β) Ἡ Ἰφιγένεια θυσιάζεται.

Μητέρα καὶ κόρη μπήκαν κλαίοντας στὴ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα. Ἡ μητέρα θύμωνε καὶ ἔβριζε τὸ Μενέλαο, γιατί αὐτὸς ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ ὅ,τι εἶχε πρὸ καλό. Ἀκόμα ἔβριζε τὸν Ἀγαμέμνονα γιὰ ἄπονο πατέρα. Ἐκλαιγε καὶ ὠδύροταν καὶ κκαταρίοταν τὴν τύχη της. Κι ἡ κόρη πεσμένη στὰ γόνατά του ἔκλαιγε καὶ παρακαλοῦσε :

—Πατέρα, δὲ θέλω νὰ πεθάνω. Εἶμαι νέα καὶ ἀγαπᾶω τὴ ζωὴ μου. Ἄφησέ με, πατέρα, νὰ ζήσω, νὰ χαρῶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου! Ἐέχασες, πὸ μ' ἔπαιρνες στὰ γόνατά σου καὶ μὲ φιλοῦσες; Ἐέχασες, πὸ ἔλεγες πῶς κοντά μας ξεχνοῦσες ὄλες σου τὶς φροντίδες; Πατέρα, δὲ μᾶς ἀγαπᾶς πιά, καὶ θέλεις νὰ μὲ θυσιάσῃς;

Ὁ δύστυχος πατέρας ἔκλαιγε καὶ ἔλεγε:

—Παίδι μου, ἀγαπημένο μου παιδί. Τί θὰ εἶναι ἡ ζωὴ μου χωρὶς ἐσένα; Χωρὶς νὰ ἀκούω τὴ φωνὴ σου καὶ τὸ γέλιο σου; Δὲ βλέπεις ὅμως γύρω σου τοὺς βασιλιάδες καὶ τὸ στρατὸ πὸ περιμένουν ὄλοι τὶς προσταγές μου; Τί νὰ τοὺς πῶ; Ἐγὼ τοὺς ἔχω προσκαλέσει. Κι ἔχουν ἔρθει αὐτοί, γιὰ νὰ μὲ εὐχαριστήσουν, νὰ τιμωρήσουμε τὸν Πάρη καὶ νὰ τιμήσουμε τὴν Ἑλλάδα. Παίδι μου! δὲ σὲ θυσιάζω γιὰ τὴν Ἑλένη καὶ γιὰ τὸ Μενέλαο, μὰ γιὰ τὴν πατρίδα μας!

Ἡ Ἰφιγένεια σκούπισε ντροπιασμένη τὰ δάκρυα. Στάθηκε μπροστὰ στὸν πατέρα σοβαρῆ καὶ εἶπε ἀποφασιστικὰ αὐτὰ τὰ λόγια :

—Πατέρα, ἔχεις δίκιο, πρέπει νὰ θυσιαστῶ!

Ἄπέξω ἀκούοιταν μεγάλος θόρυβος. Ἐρχόταν ὁ Ἀχιλλέας νὰ σώσῃ τὴν κόρη, ποὺ τὴν ἔφεραν ἐδῶ μὲ τὴν ψευτιά πῶς θὰ τὴν παντρέψουν μαζί του.

Ὁ Μενέλαος κατατρόμαξε, γιατί ἀπέξω στεκόταν κι ὁ Ὀδυσσεύς γιὰ νὰ πάρῃ τὴν κόρη γιὰ τὴ θυσιά.

— Ἀλίμονό μας, λέει, ἂν οἱ Μυρμιδόνες πιαστοῦν μὲ τὸ στρατὸ τὸν ἄλλο.

Μὰ ἡ Ἰφιγένεια δὲν ἄφησε νὰ γίνῃ τίποτα. Βγήκε μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς σκηνῆς τοῦ πατέρα της καὶ ἀντικρύζοντας τὸν Ἀχιλλέα εἶπε ἀποφασιστικά:

— Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὴ γενναία σου καρδιά. Δὲ θέλω νὰ μὲ ὑπεραπιοτήσῃς. Θέλω νὰ θυσιάσω γιὰ τὴν πατρίδα μου. Κανένας δὲ μπορεῖ νὰ μ' ἐμποδίσῃ!

Ἄφου εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια βγήκε περήφανα ἔξω ἀπὸ τὴ σκηνὴ καὶ εἶπε στὸν Ὀδυσσεά, ποὺ περίμενε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ στὸ βωμὸ γιὰ τὴ θυσιά:

— Εἶμαι ἔτοιμη κι εὐχαριστημένη, γιατί δίνω τὴ ζωὴ μου γιὰ τὴν πατρίδα μου!

Ἐπειτα περήφανα διαβαίνει ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ στρατὸ, ποὺ τὴ βλέπει μὲ θαυμασμὸ καὶ λύπη.

Φτάνει στὸ βωμὸ. Ἐκεῖ εἶναι μαζεμένος ὁλος ὁ στρατός. Ἀκόμα ἐκεῖ βρίσκεται κι ὁ δυστυχισμένος ὁ πατέρας της, ὁ Ἀγαμέμνωνας.

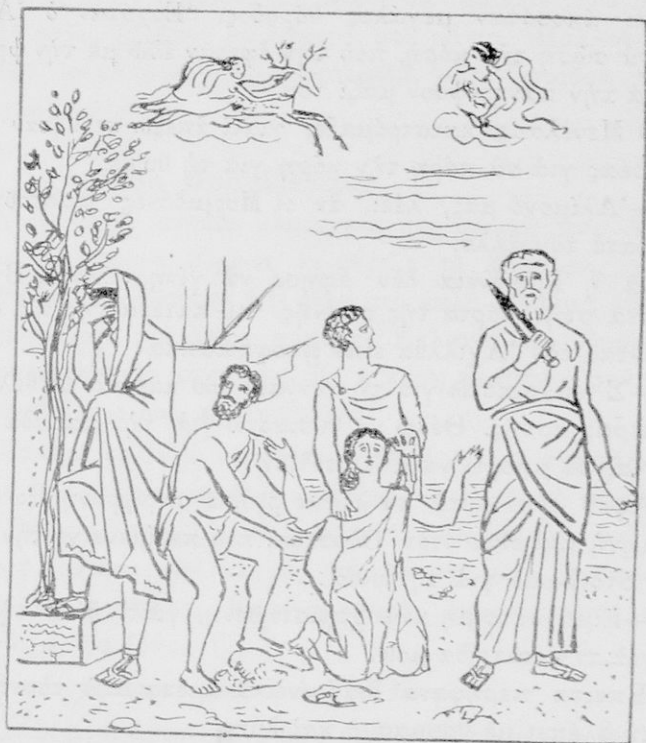
Ἐχει σηκώσει τὸ ἱμάτιό του κι ἔχει κρύψει μ' αὐτὸ τὸ πρόσωπό του. Ἡ Ἰφιγένεια ἔτρεξε κοντά του. Τὸν φίλησε γιὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ καὶ τοῦ εἶπε:

— Πατέρα, θάρρος. Πεθαίνω μὲ τὴ θέλησή μου!

Ἐπειτα γυρίζει καὶ λέει στὸ στρατὸ περήφανα:

— Χαίρετε, Ἕλληνες! Θυσιάζομαι ἐγὼ γιὰ τὴν πατρίδα, μὰ πρέπει κι ἐσεῖς τὸ ἴδιο πάντα νὰ κάνετε!

Ἦστερα πλησίασε στὸ βωμὸ, γονάτισε κι ἀκούμπησε τὸ ὦραίο της κεφάλι ἀπάνω.

Ὁ Κάλχας προσεύχεται καὶ σηκώνει τὸ μαχαίρι.

Ὅλοι κλείνουν τὰ μάτια γιὰ νὰ μὴ δοῦν.

Βαρὺ πέφτει τὸ μαχαίρι. Μὰ τί θάμα! Μόλις ἀνοιξαν τὰ μάτια τους καὶ κοίταξαν στὸ βωμὸ εἶδαν νὰ κοίτεται σφαγμένο ἓνα νέο ἐλάφι.

Τὴν ὁμορφὴ κόρη τὴν ἄρπαξε ἡ θεὰ μέσα σ' ἓνα σύγνεφο καὶ χάθηκε.

Τὴν ἴδια στιγμὴ φύσηξε οὐριος ἄνεμος. Τὰ στρατεύματα τὰ ἑλληνικὰ μπήκαν βιαστικὰ στὰ πλοῖα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴν Τροία.

Ὁ Ἑκτορας ἀποχαιρε- τάει τὴν Ἀνδρομάχη.

Ὁ Ἑκτορας, ὁ μέγας ἀρχηγὸς καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Τροίας, μπήκε στὸ ὠραῖο μέγαρο τοῦ Πριάμου. Στους θαλάμους ἀπάντησε τὴ σεβαστὴ μητέρα του. Ἐτρεξε ἐκεῖνη κι ἄρπαξε τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ της κι εἶπε:

— Παιδί μου, πῶς ἦρθες; Ἄφρησες στὴ μέση τὸν ἄγριο τὸν πόλεμο; Οἱ καταραμένοι εἰς Ἀχαιοὶ μᾶς στενοχωροῦν κι ἔρχεσαι βέβαια νὰ προσευχηθῆς. Πῶ νὰ σοῦ φέρω λίγο γλυκὸ κρασί. Ξεκουράζει τὸν κατακουρασμένο, ὅπως εἶσαι σύ, καὶ τὸν δυναμώνει.

Μὰ ὁ Ἑκτορας ἀπάντησε:

— Μὴ μοῦ προσφέρης, σεβαστὴ μητέρα, γλυκὸ κρασί, γιατί θὰ χάσω τὴν ἀντρεία μου! Μόνο πάρε καὶ τίς ἄλλες γερόντισσες κοντά σου καὶ πήγαινε στὸ ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς νὰ προσευχηθῆς. Πρόσφερε τῆς τὰ πιὸ πολυτίμα δῶρα. Τάξε τῆς ἀκόμα δώδεκα μοσχάρια γιὰ θυσία. Ἴσως νὰ λυπηθῆ τὴν πόλη ἢ θεὰ καὶ νὰ τὴ σώσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Καὶ ἡ σεβαστὴ μητέρα, ἡ γριὰ ἢ βασίλισσα, ἡ Ἑκάδη, ἔκανε ὅ,τι τῆς εἶπε ὁ γιὸς τῆς.

Ἄπὸ ἐῶ ὁ Ἑκτορας ξεκίνησε νὰ πάη στὸ δῶμα τῆς γυναίκας του. Προχωροῦσε κρατώντας κοντάρι ἐνδεκάπηχο κι ἡ περικεφαλαία ἢ λαμπρὴ λαμποκοποῦσε. Ἐτσι διάβηκε ἀπὸ τὰ δώματα τοῦ Πάρη.

— Ἀθλιε, εἶπε. Ἐσὸ μᾶς ἔβαλες σὲ τόση δυστυχία. Πέφτουν οἱ ἄντρες ἐξαιτίας σου στὰ τείχη μας τριγύρω. Ἀλαλαγμὸς καὶ φωτιὰ ζώνει τὴν πόλη μας. Κι ὅμως δὲ ντρέπεσαι, παρὰ κάθεσαι ἐδῶ μέσα στους θαλάμους. Σήκω, πρὶν ἢ πόλη καταστραφῆ ὀλότελα.

Ὁ Πάρης τότε τοῦ ἀπάντησε ταπεινά:

— Ἐχεις δίκιο, Ἑκτορα. Κι ἡ γυναίκα μου μὲ ἀναγκά-

ζει ναρθῶ στὸν πόλεμο. Πήγαινε. Σὲ λίγο θὰ ντυθῶ καὶ θαρθῶ μαζί σου στὴ μάχη.

Ὁ Ἔκτορας προχώρησε μὲ τὸ κοντάρι στὸ χέρι καὶ τὴν περικεφαλαία, σὰ θεὸς ὤπλισμένος. Ἔρτασε στὸ λαμπρὸ δῶμα τῆς γυναίκας του. Δὲ βρῆκε ὅμως ἐκεῖ τὴ γυναίκα του τὴν Ἀνδρομάχη, οὔτε τὸ παιδί του.

Ἀνήσυχος ρώτησε τίς θεράπαινες τοῦ σπιτιοῦ του, ποῦ εἶναι ἡ γυναίκα του καὶ τὸ παιδί.

— Ἔκτορα, τὴν ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ καθὼς διατάξεις, εἶπε ἡ ἔξυπνη κελάρισσά του. Ἔτρξε στὸν πύργο τῆς πύλης ἢ δέσποινα ἅμα ἄκουσε πὼς νικοῦν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ χάνονται οἱ Τρῶες. Ἐφυγε σὰν τρελή. Τώρα θὰ ἔφτασε στὰ τεῖχη τῆς πόλης. Πίσω τῆς πῆγε ἢ παραμάννα μὲ τὸ μικρό. Ἐκεῖ θὰ τοὺς βρῆς. Ἐκεῖ κλαίει καὶ δέρνεται.

Μόλις ἄκουσε αὐτὰ ὁ Ἔκτορας πετάχτηκε ἔξω ἀπὸ τὸ δῶμα. Τρέχοντας πῆρε τοὺς δρόμους ὥσπου ἔφτασε στὶς Σκαιῆς πύλες. Ἐκεῖ τὸν ἀντίκρουσε ἡ ἀσύγκριτη Ἀνδρομάχη. Πλάγι τῆς στεκόταν ἢ παραμάννα. Βαστοῦσε τὸ μονάκριβό τους τὸ παιδί τὸν Ἐκτορίδη, ποῦ ἔλαμπε σὰν ἀστέρι.

Ἄμα εἶδε τὸ παιδί του ὁ Ἔκτορας χαμογέλασε ἤσυχα. Ἡ Ἀνδρομάχη ἀφοῦ τοῦ ἔπιασε τρυφερὰ τὰ χέρια τοῦ ἔλεγε:

— Ἔκτορά μου, τὸ μεγάλο σου τὸ θάρρος κι ἡ ἀντρεία σου θὰ σὲ καταστρέφουν. Δὲ λυπᾶσαι τοῦτο τὸ βρέφος; Δὲ λυπᾶσαι ἐμένα τὴν ἄμοιρη ποῦ θὰ γίνω χήρα γρήγορα; Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐσένα θὰ γυρέψουν νὰ σκοτώσουν. Μὰ ἂν πεθάνης ἐσὺ, τί τὴ θέλω ὕστερα πιά ἐγὼ τὴ ζωὴ! Ἐχασα τὸν πατέρα μου καὶ τὴ μητέρα, ἔχασα τὰ ἀδέρφια μου. Ὅλους τοὺς σκότωσε ὁ δυνατὸς ὁ Ἀχιλλέας. Τώρα, Ἔκτορά μου, ἐσὺ μοῦ εἶσαι καὶ πατέρας καὶ μητέρα. Ἐσὺ μοῦ εἶσαι ὁ ἀδερφός μου κι ὁ ἄντρας μου. Λυπήσου μας, Ἔκτορα. Μεῖνε ἐδῶ μαζί μας. Μὴν κάνης ὄρφανὸ τὸ παιδί σου καὶ χήρα τὴ γυναίκα σου.

Στὰ λόγια αὐτὰ ἀπάντησε ἔτσι ὁ γενναῖος ὁ Ἕκτορας:
— Γυναῖκα, ὄσα μοῦ λές ὄλα τὰ αἰστάνουμαι. Μὰ ντρέ-
πουμαι νὰ μέ δοῦν πῶς φεύγω ἀπὸ τῆ μάχη. Πῶς θὰ ἀντι-
κρύσω τοὺς συμπολίτες μου καὶ πῶς τίς μητέρες τους;
Αὐτὸ οὔτε κι ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ θέλω, γιατί εἶμαι γενναῖος.
Ἐαίρω, πῶς ὄσο καὶ νὰ πολεμήσω, καὶ ἡ Τροία εἶναι χα-

μένη, κι ὁ πατέρας μου ὁ Πρίαμος μὲ ὄλο τὸ λαό. Μὰ δὲ μὲ πληγώνει τόσο ὁ θάνατος τοῦ πατέρα μου, τῆς σεβαστῆς μου μητέρας καὶ τῶν ἀγαπημένων μου ἀδερφίων. Μὲ πληγώνει ὁ φόβος, μήπως γίνης σκλάβος ἐσὺ καὶ τὸ παιδί μας σὲ κανένα Ἄχαιο. Ἄμα πεθάνω ἐγώ, δὲ θὰ βρεθῆ κανεὶς νὰ σὲ λυπάται ὅταν θὰ κλαῖς καὶ θὰ στενάζης στὴ σκλαβιά. Ἀλλά, Ἀνδρομάχη μου, καλύτερα νὰ μὲ σκεπάσῃ ὁ τάφος, πρὶν ἀκούσω τοὺς θρήνους σου!

Ἄμα τελείωσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Ἕκτορας ἀπλωσε τὰ χέρια γιὰ νὰ πάρῃ τὸ παιδί του. Μὰ τὸ μικρὸ ἔσκουξε κι ἔχωσε τὸ κεφαλάκι του στὸ στήθος τῆς παραμάνας. Φοβήθηκε τὸν Ἕκτορα, γιατί φοροῦσε τὰ ἄρματά του καὶ ἄστραφτε ὄλος. Περισσότερο τὸ τρόμαξε ἢ περικεφαλαία, γιατί κουνιόταν ἢ ἀλογοουρὰ ποὺ κρεμόταν πίσω τῆς.

Ὁ Ἕκτορας, γελώντας, ἔβγαλε τὴν περικεφαλαία καὶ τὴν ἀκούμπησε στὴ γῆ. Ἐβίλησε κι ἐχόρραψε στὰ χέρια τὸ παιδί του. Ἐπειτα ἔκανε αὐτὴ τὴν προσευχή:

— Δία, καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι θεοί, ἀξιῶστε τὸ παιδί μου νὰ λάμπῃ στὴ γενιά του ὅπως ἔλαμπα κι ἐγώ. Ἀξιῶστε το νὰ γίνῃ μεγάλος πολεμιστῆς καὶ δυνατὸς βασιλιάς στὴν Τροία. Καὶ ὅταν θὰ γυρίξῃ ἀπὸ τίς μάχες νικητῆς, μακάρι νὰ λήῃ ὁ κόσμος: τὸ παιδί γίνηκε καλύτερο ἀπὸ τὸν πατέρα. Ἔτσι κι ἡ μητέρα θὰ αἰστάνεται μεγάλη χαρὰ!

Ἄφου εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ἔβγαλε τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του. Ἐκείνη τὸ πῆρε γελώντας καὶ κλαίοντας.

Δυπήθηκε τὴ γυναίκα του ὁ Ἕκτορας. Ἀπλωσε τὸ χέρι στὸ κεφάλι τῆς καὶ στοὺς ὤμους, τὴ χάρειψε καὶ τῆς εἶπε:

— Μὴ λυπᾶσαι, ἀγαπημένη μου, γιὰ μένα. Κανένας δὲ θὰ μὲ σκοτώσῃ πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα μου! Ἀλλά, κάνε καρδιά. Πήγαινε στὸ σπίτι κι ἔχε τὸ νοῦ σου στίς δουλειὰς τίς σπιτι-

κές, στὸν ἀργαλειὸ καὶ τὴν ἀνέμη. Ἄφησε ἐμὰς τοὺς ἄντρες
νάχουμε τίς φροντίδες τοῦ πολέμου, καὶ ἀπ' ὅλους περισ-
σότερο. ἐμένα ποῦ εἶμαι ἀρχηγός!

Ἄμα τελείωσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Ἐκτορας φόρεσε τὴν
περικεφαλαία καὶ κίνησε γιὰ τὴ μάχη.

Ἡ ἀγαπητὴ του Ἄνδρομάχη ξεκίνησε γιὰ τὸ σπίτι.
Συχνογουρίζοντας μὲ μάτια δακρυσμένα ἔβλεπε ἀχόρταγα τὸν
ἄντρα της ποῦ ἔφευγε.

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Τὸ στάρι καὶ τὸ κεχρί.

Τὸ στάρι ἀνταμώθηκε μὲ τὸ κεχρί στὸ δρόμο.

Τὸ στάρι τὸ ἔφερναν δεμάτια στ' ἄλωνι, καὶ τὸ κεχρί τὸ
πηγαίνουν νὰ τὸ σπείρουν. Κι εἶπε τὸ κεχρί:

—Γρήγορα στάρι νὰ ἄλωνιστῆς, γιατί θερθῶ κι ἐγὼ νὰ
ἄλωνιστῶ.

—Μπά! εἶπε τὸ στάρι. Σὺ τώρα πηγαίνεις νὰ σπαρθῆς,
κι ἐγὼ πηγαίνω στ' ἄλωνι, καὶ σὺ θὰ μὲ φτάσῃς;

Μὰ ὅσο νὰ ἄλωνιστῆ τὸ στάρι, ἔγινε τὸ κεχρί.

—Δὲ σοῦ τὸ εἶπα ἐγώ, στάρι, πὼς θὰ σὲ φτάσω;

Καὶ τὸ στάρι ἔσκασε ἀπὸ τὸ κακό του, κι ἀκόμα εἶναι
σκασμένο.

Ὁ τσοπανάκος.

Ὁ τσοπανάκος εἶναι ἓνα πουλί, ποῦ μοιάζει τοῦ κότσουφα.
Ἔχει βούλες σταχτιές καὶ μακριὰ μύτη. Διαλέγει πάντα καὶ
κάθεται στὸ ψηλότερο ξερὸ κλαρὶ τοῦ χλωροῦ τοῦ δέντρου
καὶ κελαηδεῖ. Τὸ κελάηδημά του εἶναι σὰν τὸ σφύριγμα τοῦ
τσοπάνη, ὅταν φωνάζῃ τὰ πρόβατα.

Αὐτὸς ἦταν μιὰ φορὰ τσοπάνης κι εἶχε σκληρὸν ἀφέντη. Μιὰ μέρα πῆγε σὲ μιὰ δουλειά, κι ὅταν γύρισε δὲ βρῆκε τὰ πρόβατά του. Ἄπὸ τὴ λύπη του τὴν πολλή κι ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ ἀφέντη του παρακάλεσε τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἔκανε πουλί. Κι ἀνεβαίνει ψηλά ψηλά στὰ δέντρα, μήπως δῇ πουθενὰ τὰ πρόβατά του καὶ σφυρίζει γιὰ νὰ τὰ καλέσει.

Ὁ ἀετός.

Μιὰ φορὰ ὁ ἀετὸς ἦταν ἄνθρωπος κι ἐφύλαγε πρόβατα. Μὰ τὰ ἀρνιά τοῦ ἔφευγαν καὶ τοῦ ἔσκαζαν τὴν καρδιά. Τότε ὁ ἄνθρωπος παρακάλεσε τὸ Θεὸ κι εἶπε.

—Ἄν γίνω ἀετός, θὰ τρώω τις καρδιὲς τῶν ἀρνιῶν.

Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν πρᾶκλήσή του καὶ τὸν ἔκανε ἀετό. Γιὰ τοῦτο ὁ ἀετός, ἅμα τσακίωση ἀρνί, θὰ πρωτοφάη τὴν καρδιά του.

Ἡ νυφίτσα.

Ἡ νυφίτσα ἦταν νύφη καὶ γίνηκε ζωο. Γιὰ τοῦτο ζηλεύει ὅλες τις νυφάδες. Ἄπὸ τὴ ζήλεια της, πάει στὴν κασέλα καὶ σιίξει τὰ προικιά τῶν κοριτσιῶν. Γιὰ νὰ τὰ προφυλάξουν λοιπὸν βάζουν στὴν κάμαρα ποὺ φυλάγουν τὰ προικιά κουταλίτες μὲ μυρωδικὰ καὶ μέλι.

Ἔτσι τρώει ἡ νυφίτσα, χορταίνει, εὐχαριστιέται, καὶ δὲν τρυπάει τὰ προικιά. Ὅταν βάζουν τις κουταλίτες λένε:

Κόπιασε, κυρὰ νυφίτσα,
γιὰ νὰ φᾶς τις κουταλίτες
μὴν πειράζης τὰ προικιά,
θὰ σοῦ κάνουμε χρυσά,
λόχρυσά κι ὀλάργυρα,
θὰ σοῦ δώσουμε γαμπρό,

νά παντρεφτῆς, νά σπιτωθῆς,
νά γινῆς νοικοκυρούλα,
νά μὴν τρέχης πιά στή ρούγα.

Ὁ Κατεβατός κι ὁ Νότος.

Ὁ Κατεβατός, ὁ δυνατώτερος ἀπὸ ὄλους τοὺς καιροὺς, ἦταν καυχισάρης. Βγῆκε καὶ καυχῆθηκε μπροστὰ στοὺς ἄλλους καιροὺς, τὸ Σορόκο, τὸ Δίβα, τὸ Νότο καὶ τὸ Μέγα, πὼς σὰν τὸ κρυσταλλένιο παλάτι του δὲ βρισκόταν ἄλλο καλύτερο σ' ὄλο τὸν κόσμο. Ἐλεγε πὼς ἦταν ὠραιότερο κι ἀπὸ τοῦ Ἡλίου τὸ παλάτι. Ἄμα ἦταν, ἔλεγε, μέσα σ' αὐτὸ ταμπουρωμένος, δὲ φοβόταν κανένα ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, γιατί κι ἡ θέση ποὺ τὸ ἔχει χτισμένο εἶναι γερή. Αὐτὸ τὸ παλάτι τὸ εἶχε χτίσει μιὰ φορὰ ὁ Κατεβατός, στὴν κορφὴ τῆς Διάκουρας, ἀπὸ κρυστάλλα θεόρατα, ἀπὸ χαλάσι κι ἀπὸ χιόνια.

Μὰ ἦρθε ὁ Νότος. Ἐφύσηξε σιγὰ-σιγὰ κι ἀπαλὰ κι ἔλιωσε τὸ παλάτι. Τώρα τίποτε δὲν ἀπόμεινε ἀπὸ αὐτό. Μόνο τὰ δάκρυα τοῦ Κατεβατοῦ ἔμειναν, κι ἔτρεχαν σὰν ποτάμι.

Τὰ στάχυα.

Τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὰ στάχυα σκύθουν καὶ φιλοῦν τὴ γῆ, τὴν ἀποχαιρετοῦν καὶ λένε:

— Ἐχε γειά, μανούλα μου, καὶ πὰ μᾶς φᾶν οἱ λύκοι.

Καὶ ἡ γῆ χαιρετᾶ κι ἐκείνη καὶ λέει:

— Ἐσᾶς οἱ λύκοι τρώγουν σας, μὰ γὼ τρώγω τοὺς λύκους.

Τὸ κυπαρίσσι.

Κοντὰ στὴ Σπάρτη, ἦταν ἓνα μεγάλο κυπαρίσσι, τὸ μεγαλύτερο τοῦ κόσμου. Αὐτὸ τὸ κυπαρίσσι ἔχει τὴν ἱστορία του:

Ἔνας παστὸς πῆγε νὰ καθήσῃ ἐκεῖ νὰ διασκεδάσῃ. Ἔβαλε καὶ τοῦ ἔφησαν ἓνα ἀρνὶ καὶ κάθησε καὶ τὸ ἔτρωγε. Εἶχε μαζί του καὶ ἓνα βοσκό, ἓνα νέο παλικᾶρι χριστιανόπουλο, ποὺ τὸν ὑπερετοῦσε.

Γιὰ μιὰ στιγμή, τὸ παιδὶ γύρισε, κοίταξε γύρω τὸν ὄμορφο κάμπο μὲ τίς πρασινάδες καὶ τὰ ἄφθονα νερὰ καὶ ἀναστέναξε βαθιὰ.

—Τί ἔχεις, μπρὲ Ρωμιέ, ρωτᾶει ὁ παστὸς, καὶ ἀναστενάζεις;

—Τί νὰ ἔχω, παστᾶ μου, τοῦ λέει. Συλλογίζομαι πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη ἦταν μιὰ φορὰ ἑλληνικὰ καὶ μᾶς τὰ πήρατε ἐσεῖς οἱ Τοῦρκοι. Ὅμως, τὸ λένε τὰ χαρτιά μας, θὰ ξαναγίνουν δικὰ μας.

—Τί κάθεις μπρὲ καὶ λές; λέει τοῦ παιδιοῦ. Ἀρπάζει τὴν ξύλινη σούβλα ποὺ εἶχαν φῆσει τ' ἀρνὶ καὶ τὴν κερφώνει στὴ γῆ.

—Νά, τὸ βλέπεις αὐτό; λέει. Ἄν αὐτὸ τὸ ξερὸ παλούκι βγάλλῃ κλαριά, τότες νάχετε ἐλπίδα πὼς θὰ πάρετε πίσω τὰ μέρη σας.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ σούβλα ἐρρίζωσε στὴ γῆ. Εἰναβλάστησε καὶ φούντωσε καὶ σιγά-σιγά θέρειψε καὶ ἔγινε τὸ περὶφανο κυπαρίσσι ποὺ εἶπαμε. Ἐπειδὴ ὁ παστὸς ἔμπηξε τὴ σούβλα στὴ γῆ ἀπὸ τὴ μύτη, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κορφή, ἔβγαλε τὸ κυπαρίσσι τὰ κλαριά του γερμένα πρὸς τὰ κάτω. Ἐγινε θηλυκὸ κυπαρίσσι.

Ὁ καλογιάννος.

Βασιλιάς τῶν πουλιῶν εἶναι ὁ καλογιάννος.

Νὰ πῶς ἔγινε: Μιά φερά ζητοῦσαν τὰ πουλιά βασιλιά.
Ὁ Θεὸς τοὺς εἶπε νὰ γίνῃ ἐκεῖνος, ποὺ θὰ πετάξῃ ψηλότερα.
Τὰ πουλιά δὲν ἤθελαν, γιατί ἤξαιραν πῶς θὰ γίνῃ ὁ ἀετός.

Μόνο ὁ καλογιάννος ἐπίμενε. Τὸ παραδέχτηκαν στὸ τέλος τὰ πουλιά. Πετᾶει ὁ ἀετός, καὶ ἅμα πέρασε ὅλα τὰ πουλιά στὸ ὕψος κι ἔφτασε ὡς ἐκεῖ ποὺ δὲ μπορούσε νὰ πετάξῃ πιὸ ψηλότερα, φώναξε:

— Ποῖός μπορεῖ νὰ πετάξῃ ψηλότερα ἀπὸ μένα;

Ὁ καλογιάννος, ποὺ εἶχε κρυφτῆ στὴ ράχη τοῦ ἀετοῦ, ἀνατινάχτηκε λίγο καὶ φώναξε:

— Ἐγώ!

Κι ἔτσι ἔγινε βασιλιάς...

Ἄμα ἀνοίγουν τὰ οὐράνια.

Δυὸ φορές τὸ χρόνο, λένε οἱ χωρικοί, ἀνοίγουν τὰ οὐράνια, τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Σωτῆρος. Ὅποιος καθήσῃ ἀργά, βλέπει πῶς μονομιᾶς ἀνοίγουν καὶ κλείνουν τὰ οὐράνια.

Ὅ,τι λοιπὸν ζητήσεις αὐτὴ τῆ στιγμῇ τὸ βρίσκεις τὸ πρῶ! στὸ προσκέφαλό σου.

Μιά φορά ἕνας κάθησε ὅλη τὴ νύχτα καὶ παραμόνευε. Ὅταν εἶδε κι ἀνοιξάν τὰ οὐράνια ζήτησε χίλια φλωριά. Ἄλλὰ μόνο χίλια πρόβρασε νὰ πῆ καὶ τὰ οὐράνια ἔκλεισαν. Τὸ πρῶτ' ξημερώθηκε μὲ πάρα πολὺ μεγάλα χεῖλια.

Ἄλλος πάλι σάστισε τόσο πολὺ σὰν ἀνοιξάν τὰ οὐράνια, ποὺ ἀντὶ νὰ γυρέψῃ ἕνα σοινίκι φλωριά, φώναξε «ἕνα σοινίκι κεφάλι». Ἀμέσως ἔγινε τὸ θᾶμα. Τὸ κεφάλι του χόντρηγε καὶ μεγάλωσε τόσο, ποὺ ἔμοιαζε σὰ σοινίκι.

Ὁ ἥλιος.

Ἐκεῖ ποῦ τελειώνει ὁ οὐρανὸς καὶ φαίνεται πῶς ἀκουμπᾶει στὴ γῆ, στὴ δύση, εἶναι μιὰ τρύπα.

Ἀποκεῖ περνᾶει ὁ ἥλιος τὸ βράδυ γιὰ νὰ πάη στὰ παλάτια του. Ἄλλη μιὰ ὅμοια τρύπα εἶναι στὴν ἀνατολή. Ἀπ' αὐτὴ βγαίνει ὁ ἥλιος τὸ πρωί.

Ἀποπάνω ἀπὸ τὴν τρύπα ποῦ εἶναι στὴ δύση βρίσκονται τὰ παλάτια τοῦ ἥλιου. Ἐκεῖ τὸν περιμένει κάθε βράδυ ἡ μάνα του. Καὶ πρὶν νὰ μπῆ, τοῦ ρίχνει σαράντα καρβέλια ψωμί νὰ τὸν προφτάση, γιὰτὶ εἶναι λιμασμένος ἀπὸ τὴν πείνα. Ἄμα μπῆ καὶ καθήση, τοῦ βάνουν μπροστά του σαράντα φούρνους καρβέλια, καὶ τὰ καταπίνει στὴ στιγμή.

Ἄν δὲν τὰ βρῆ ἔτοιμα τὰ ψωμιά, ὁ θυμὸς του εἶναι πολὺ μεγάλος, καὶ τότε ἀλίμονο σὲ ὅποιον βρεθῆ μπροστά του.

Ἔτσι, μιὰ φορὰ ποῦ ἦταν ἀνήμπορη ἡ μάνα του καὶ δὲν τοῦ τὰ εἶχε τοιμασμένα, ἔφαγε τοὺς ἀδερφοὺς του, τίς ἀδερφές του καὶ τὸν πατέρα του.

Ἄμα φάη ὁ ἥλιος καὶ χορτάση, πλαγιάζει καὶ παίρνει λίγο ὕπνο. Τότε κοιμοῦνται ὅλα στὴ γῆ, κι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ νερά κι ἡ θάλασσα.

Ὅταν σηκωθῆ ἀπὸ τὸν ὕπνο, τρέχει γρήγορα στὴν ἄλλη τρύπα, τὴν ἀνατολική, καὶ βγαίνει ἀπὸ κεῖ καὶ φωτίζει τὸν κόσμο.

Ὁ ἥλιος εἶχε ἀδερφή τὴ Σελήνη. Καὶ κάποτε πήγαιναν μαζί στὸ δρόμο.

Μιὰ μέρα θυμώνει ὁ ἥλιος καὶ βγάζει τὸ μάτι τοῦ φεγγαριοῦ. (Καὶ σήμερα ἀκόμη τὸ φεγγάρι εἶναι μὲ ἓνα μάτι κοιτάξτε νὰ τὸ δῆτε).

Τότε τὸ φεγγάρι γύρισε πίσω καὶ τὸ εἶπε κλαίγοντας στὴ μητέρα του.

—Τί έπαθες, παιδάκι μου, ρωτάει ή μάνα τρομαγμένη.
Πώς έχεις αίματα στο πρόσωπό σου;

Ή Σελήνη διηγήθηκε στη μητέρα της, πώς ο Ήλιος ο αδερφός της τής έβγαλε τo μάτι.

Κι ή Σελήνη έκλαιγε για τή συφορά της.

—Πάψε, παιδί μου, τής είπε ή μητέρα. Με τo κλάμα δέν κερδίζεις τo μάτι σου. Μόνο θά σέ συμβουλέψω, νά μήν ξαναπάς μαζί του ποτέ σου στο δρόμο. Όταν έρχεται κείνος, έσύ νά φεύγης. Κι όταν φεύγει εκείνος νά έρχεσαι σύ!

Και από τότε πιά ο Ήλιος και ή Σελήνη ποτέ δέν πήγαν μαζί στο δρόμο.

Με τo δύσιμο του Ήλιου ανατέλλει ή Σελήνη.

Το κρασί.

Όταν ο Διόνυσος ήταν ακόμη μικρός ταξίδευε για νά πάη στη Νάξο. Ήπειδή ήταν πολυς ο δρόμος, κουράστηκε και κάθησε σ' ένα κοτρώνι για νά ξεκουραστή.

Έκει πού κοίταζε γύρω του, βλέπει νά φυτρώνη στα πόδια του ένα βοτάνι. Του φάνηκε τόσο όμορφο, ώστε αποφάσισε νά τo πάρη μαζί του και νά τo μεταφυτέψη. Τo ξερίζωσε λοιπόν και τo κουβαλούσε μαζί του.

Άλλά ο ήλιος έκαιγε πολυ και ο Διόνυσος φοβήθηκε μήπως ξεραθή πριν φτάση στη Νάξο. Έκει βρήκε ένα κόκκαλο πουλιού, έβαλε μέσα τo βοτάνι και τράβηξε τo δρόμο του.

Άλλά στα θεϊκά τά χέρια του μεγάλωσε τόσο γρήγορα τo βοτάνι, πού έβγαине κι από πάνω κι από κάτω από τo κόκκαλο. Φοβήθηκε πάλι μήν ξεραθή και συλλογιζόταν τί νά κάνη.

Τότε βρήκε ένα κόκκαλο λιονταριού, πού ήταν πιό χοντρο από του πουλιού. Σ' αυτό έχωσε τo κόκκαλο του που-

λιού με το βοτάνι. Σε λίγο πάλι μεγάλωσε το φυτό, κι έβγαине έξω από του lionταριού το κόκκαλο. Βρήκε στο τέλος μια γαιδουροκοκκάλα, που ήταν μεγαλύτερη από αυτό, κι έχωσε μέσα του πουλιού και του lionταριού το κόκκαλο. Έτσι έφτασε στη Νάξο.

Όταν θέλησε να φυτέψη το βοτάνι, παρατήρησε πως οι ρίζες του ήταν κολλημένες στα κόκκαλα, και δε μπορούσε να το βγάλει χωρίς να τις χαλάσει. Το φύτεψε λοιπόν όπως ήταν.

Σε λίγο φύτρωσε το βοτάνι και πρόκοψε κι έγινε άμπέλι κι έβγαλε σταφύλια.

Απ' αυτά έφτιασε το πρώτο κρασί κι έδωσε στους ανθρώπους να πιούν.

Κι άρρεσε πολύ σε όλους. Μά όμως, όταν οι άνθρωποι έπιναν, στην αρχή κελαηδοῦσαν σαν πουλιά, όταν έπιναν περισσότερο, γίνονταν δυνατοί σαν lionτάρια, κι όταν έπιναν ακόμη περισσότερο, γίνονταν σαν γαιδούρια.

Οι Γίγαντες.

Οι Γίγαντες είναι πιο ψηλοί και πιο δυνατοί από τους ανθρώπους. Έχουν μεγάλα γένεια κι ένα μόνο μάτι μεγάλο στο κούτελο που βγάζει σπίθες σαν φωτιά. Μένουν κάτω στα βάθη της γης και δεν κάνουν άλλη δουλειά παρά να χτίζουν πελώρια τείχη και μεγάλα χτίρια με θεόρατα λιθάρια.

Οι γυναίκες τους είναι κι αυτές μεγάλες σαν τους Γίγαντες. Γνέθουν ρόκα, που το σφοντύλι της είναι σαν πελώριος βράχος.

Μια φορά που είχαν οι Γίγαντες πόλεμο, οι γυναίκες τους πολέμησαν κι αυτές. Έρριχναν στον έχθρο τα σφοντύλια τους και σκότωσαν χιλιάδες.

Τοὺς Γίγαντες δὲ μπορεῖ νὰ τοὺς λαβῶσῃ κανεὶς κι οὔτε πεθαίνουν εὐκόλα, γιὰτὶ εἶναι ἄτρωτοι.

Οἱ μητέρες τους, ὅταν γεννιόνταν, τοὺς πῆγαιναν σ' ἓνα ποτάμι καὶ τοὺς βουτοῦσαν μέσα στὸ νερό. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο δὲν τοὺς ἔπιανε οὔτε σίδερο οὔτε μπάλα σὲ ὄλο τους τὸ σῶμα. Μόνο σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ποδαριοῦ ποὺ τοὺς κρατοῦσε ἢ μάνα τους γιὰ νὰ τοὺς βουτήξῃ ἅμα τύχαινε νὰ λαβωθοῦν πέθαιναν.

Ὁ Διγενής.

Ὁ δυνατώτερος ἀπὸ ὄλους τοὺς Σαραντάπηχους ἦταν ὁ Διγενής. Αὐτὸς γιὰ παιχνίδι ἄρπαζε μεγάλους βράχους καὶ τοὺς πέταε μακριὰ σὰν κότσια.

Φρίνονται πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς καὶ σήμερα.

Σὲ τοῦτο τὸ βουνὸ ποὺ τὸ λένε Καμάρες εἶναι ἡ σέλα τοῦ Διγενῆ. Ὅταν κουραζόταν, καθάλιευε τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ. Κι αὐτὴ ἀπὸ τὸ βᾶρος του βούλιαξε καὶ γίνηκε ἓνα αὐλάκι. Καὶ παρακάτω φαίνεται ἡ πατημασιά του· εἶναι ἓνα μεγάλο βαθούλωμα.

Γιατί, ὅταν διψοῦσε, πατοῦσε ἐδῶ τὸ ἓνα πόδι του καὶ τὸ ἄλλο στὸ ἀντικρινὸ κι ἔσκυβε κι ἔπινε νερὸ ἀπὸ τὸ ποτάμι ποὺ ἔτρεχε κάτω ἀπὸ τὰ σκέλια του. Καμιὰ φορὰ μὲ τὰ γένεια του ἔφραζε τὸ ποτάμι, καὶ τότε κείνο ξεχειλίζε καὶ πλημμυροῦσε τὸν κάμπο κάτω.

Ὅταν πέθανε ὁ Διγενής, τὸν ἔθαψαν ψηλὰ σ' ἓνα ἄπλωμα. Μὰ τὸ σῶμα του ἦταν πολὺ μακρὸ καὶ δὲ χωροῦσε ἐκεῖ ἀπάνω. Ἀναγκάστηκαν λοιπὸν νὰ κόψουν τὸ κορμὶ του ἐφτὰ κομμάτια, κι ἔτσι μπόρεσαν καὶ τὸν ἔθαψαν.

Ἡ λίμνη Ὀζερό.

Ἡ Ὀζερό εἶναι μιὰ μικρὴ καὶ βαθιὰ λίμνη.

Κανεῖς δὲ μπορεῖ νὰ μπῆ μέσα, γιατί ἔχει μάτι, καὶ ὅποιος μπῆ τὸν ρουφάει.

Γι' αὐτὴν τὴ λίμνη λένε πὼς ἦταν παλαιὰ μεγάλο χωριὸ πού τόλεγαν Βαλιτίτσα. Τὸ χωριὸ αὐτὸ βούλιαξε, γιατί τὸ καταράστηκε ὁ Θεός.

Σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ κατοικοῦσαν δυὸ ἀδερφές. Ἡ μιὰ ἦταν πολὺ πλούσια κι ἡ ἄλλη πολὺ φτωχὴ, κι εἶχαν καθεμιά τους ἀπὸ δυὸ παιδιὰ.

Ἡ φτωχὴ παραδούλευε στὴν πλούσια, καὶ ζοῦσε κι αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ της μὲ τὰ πλύματα τοῦ σκαφιδιοῦ.

Ὅ,τι περισσεύε στὸ σκαφίδι ὅπου ζύμωνε, τόκανε πίτα, τόφηνε καὶ τόδινε στὰ μικρά της. Τὰ παιδιὰ τῆς πλούσιας, πού ἔτρωγαν πάντα καθάριο ψωμί καὶ πλούσια φαγητὰ κι εἶχαν ὄλα τὰ καλὰ τους, ἦταν ἀδύνατα καὶ ἄρρωστα. Τὰ παιδιὰ ὅμως τῆς φτωχῆς ὄλο δυνάμωναν καὶ μεγάλωναν.

Ἡ πλούσια ζήλευε γι' αὐτὸ τὴν ἀδερφή της. Μιὰ μέρα τὴ ρώτησε πὼς γίνεται αὐτό: Τὰ δικά της παιδιὰ πού καλοτρῶνε νὰ εἶναι ἄρρωστιάρικα, κι ἐκεينῆς πού δὲν ἔχουν νὰ φᾶνε νὰ εἶναι εὐρωστα καὶ γερά. Ὅταν ἔμαθε πὼς τὰ τρέφει ἀπὸ τὰ πλύματα τοῦ σκαφιδιοῦ, δὲν τὴν ἄφησε πιὰ νὰ τὰ ξαναπάρη.

Ἡ καημένη ἢ φτωχὴ ἔμεινε τρεῖς ἡμέρες νηστική, γιατί καὶ κανεῖς ἄλλος στὸ χωριὸ δὲν ἔδινε τίποτα.

Πῆγαν νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα κι αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ της.

Ἀπὸ τὴν ἀπελπισιὰ της ἢ χήρα, γιὰ νὰ ξεγελάσῃ τὰ παιδιὰ της πῆρε σθουινιά, τὴν ἔπλασε σὰν καρβέλι καὶ τὴν ἔβαλε στὴ φωτιὰ νὰ ψηθῇ.

Μέσα στην ώρα χτυπά ή πόρτα και παρουσιάζεται ένας ζήτουλας και ζήτησε ένα κομμάτι ψωμί. Η χήρα αναγκάστηκε να πη, πώς δέν έχει ψωμί, και ότι εκείνο που φέρεται στο φούρνο είναι σβουινιά.

—Δέν πειράζει, της λέει ο ζήτουλας, δός μου απ' αυτό που έχεις.

Πήγε τότε ή χήρα να τὸ βγάλη ἀπὸ τὴ φωτιά, και βλέπει πὼς ή σβουινιά ἔγινε καθαρὸ ψωμί.

Ἐκάθησαν λοιπὸν να φανε.

Στὸ φατῆ ἐπάνω της λέει ο ζήτουλας:

—Σύρε να μου φέρης και λίγο κρασί ἀπὸ τὸ βρελί.

Ἐγυναίκα, ἀφοῦ εἶδε πὼς ή σβουινιά ἔγινε καθαρὸ ψωμί, δὲ μίλησε, παρὰ σηκώθηκε και πήγε στὸ βρελί, που δέν εἶχε σταγόνα κρασί ἀπὸ τότε που πέθανε ὁ ἀντρας της. Τί θάμα! Τὸ βρήκε γεμάτο κρασί. Κατάλαβε τότε πὼς ὁ ζήτουλας θὰ εἶναι ἄγγελος τοῦ Θεοῦ και πήρε τὰ παιδιὰ της και πέφτει στὰ πόδια τοῦ ξένου και τοῦ φιλοῦσε τὰ χέρια.

Τότε εἶπε ο ζήτουλας:

—Πάρε αὐτὸ τὸ ψωμί και τὸ κρασί και φύγε ἀμέσως με τὰ παιδιὰ σου μακριὰ ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ χωριοῦ. Μ' ἔστειλε ὁ Θεὸς να τὸ ξολοθρέψω. Γιατί οἱ χωρικοὶ αὐτοὶ εἶναι πολλὸ κακοὶ ἀνθρωποὶ. Θὰ τὸ βουλιάξω τὸ χωριὸ και στὴ θέση του θὰ κάνω λίμνη.

Ἐγυναίκα ἄμα τὰ ἄκουσε αὐτὰ ἔφριξε. Ἄρχισε να κλαίη και να ζητᾶ χάρη για ὄλο τὸ χωριὸ και πιότερο για τὴν ἀδερφή της.

Ὁ ἄγγελος ὅμως δέν ἄκουε τίποτα. Τῆς εἶπε να μὴν κλαίη, μόνο να πάρη τὰ παιδιὰ της και να φύγη στὴ στιγμὴ, και πρόστεσε:

—Πρόσεξε ὅμως, ὅ,τι κι ἂν ἀκούσης, να μὴ γυρίσης πίσω σου να δῆς. Θὰ πάθης μεγάλο κακό!

Ἐφυγε ή χήρα με τὰ παιδιὰ της. Πίσω της γινόταν χα-

λασμός κόσμου. Δὲ μπορούσε ὁμως ἡ κακομοίρα νὰ κρατηθῆ. Πονοῦσε τὸ χωριό της καὶ πονοῦσε καὶ τὴν ἀδερφή της. Γύρισε λοιπὸν τὸ κεφάλι της νὰ φωνάξῃ στὴν ἀδερφή της καὶ στοὺς συχωριανούς της νὰ φύγουν γιὰ νὰ γλιτώσουν. Ἄλλὰ γιὰ τὴν παρακοή της τούτη μαρμάρωσε κι αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ της.

Καὶ μπορεῖς νὰ τοὺς δῆς ἀκόμα λίγο παραπάνω ἀπὸ τὴ λίμνη. Τὸ ἕνα παιδί της τὸ ἔχει στὸν ὦμο καὶ τὸ ἄλλο τὸ κρατεῖ ἀπὸ τὸ χέρι.

Ἡ Χιόνα.

Τὸν παλιὸ καιρὸ ἦταν στὴν Κρήτη ἕνας βασιλιάς. Αὐτὸς εἶχε ἕνα πολὺ μεγάλο πλάτι μὲ χίλιες κάμαρες. Ὅλες αὐτὲς οἱ κάμαρες ἀνοίγαν μ' ἕνα κλειδί. Μέσα σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶχε κρυμμένη ὁ βασιλιάς τὴ μονάκριβή του τὴ θυγατέρα, ποὺ τὴν ἔλεγαν Χιόνα.

Ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ παντρεφτῆ ἡ βασιλοπούλα, κι ἀπὸ παντοῦ τὴ ζητοῦσαν.

Τότε ὁ βασιλιάς ἔβγαλε λόγο κι εἶπε :

—Θὰ δώσω τὴ θυγατέρα μου σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ τὴ βρῆ μέσα στὸ παλάτι. Ὅποιος ὁμως δὲν τὴ βρῖσκει, θὰ τοῦ κόβω τὸ κεφάλι.

Ἐπῆγαν λοιπὸν στὴν Κρήτη πολλὰ βασιλόπουλα. Ὅλα ὁμως σκοτώθηκαν, γιὰτὶ κανένα δὲ μπορούσε νὰ βρῆ τὴν κόρη.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὰ ἀποφάσεις νὰ πάη καὶ τὸ βασιλόπουλο τῆς Νικαριάς. Καὶ πῆγε ὡς τὴν Κρήτη μὲ τὸν πατέρα του πετώντας. Εἶχαν φτιάξει κέρινα φτερά.

Πρὶν φύγῃ ὁμως, τὸν ὠδήγησε ἡ μητέρα του καὶ τοῦ εἶπε :

—Πάρε, παιδί μου, μαζί σου αὐτὸ τὸ σπάγγο. Θὰ τὸν δένης σὲ κάθε μιὰ κάμαρα ποὺ περνᾷς. Ἐτσι δὲ θὰ χαθῆς

μέσα στο παλάτι. Κι ύστερα πάλι θά τον μαζεύης τὸ σπάγγο γιὰ νὰ βρῆς πούθε θὰ βγῆς.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο βρῆκε τὸ βασιλόπουλο τὴν κόρη καὶ τὴν πῆρε γυναῖκα. Ὅταν ὅμως γύριζαν στὴ Νικαριὰ μὲ τὸν πατέρα του καὶ τὴ βασιλοπούλα, ἀνάλυσαν τὰ κέρινα φτερά του ἀπὸ τὸν ἥλιο κι ἔπεσε στὴ θάλασσα καὶ πνίγηκε.

ΜΥΘΟΙ ΖΩΩΝ

Ἡ ἄλεπού καὶ τὰ σταφύλια.

Ἡ ἄλεπού εἶδε σὲ μιὰ κληματαριὰ ὁμορφα σταφύλια. Τῆς ἤρθε ἡ ὄρεξη νὰ τὰ δοκιμάσῃ. Στριφογύριζε γύρω καὶ συλλογιζόταν, πῶς θὰ μπορούσε νὰ τὰ φτάσῃ. Πηδούσε ὅσο μπορούσε ψηλότερα, μὰ ἦταν τὰ τσαμπιὰ πολὺ ψηλά.

Στὸ τέλος ἔβαλε ὅλη τῆς τῆ δύναμη καὶ ἔκανε ἓνα πήδημα θεόρατο, μὰ ἔπεσε καταγῆς καὶ κατασκοτώθηκε.

—Κουμπάρα, συγυρίστηκες καλά! εἶπε κοροϊδευτικὰ ὁ κόρακας πὺ τὴν εἶδε. Ἦταν γλυκὰ τὰ σταφύλια;

—Ἄχ! ἀπάντησε ἡ ἄλεπού, δὲν πρέπει νὰ φάω σταφύλια. Εἶναι ἄγουρα ἀκόμη καὶ πολὺ ξινά.

—Ἐ, βέβαια! Ἐπειτα κρέμονται καὶ λίγο ψηλά γιὰ τοῦ λόγου σου! εἶπε κοροϊδευτικὰ ὁ κόρακας.

(Αἴσωπος)

Τὸ λιοντάρι κι ὁ ποντικός.

Ἐνα λιοντάρι κοιμόταν μέσα στὴ σπηλιά του. Γύρω του ἔπαιζαν χαρούμενα κάμποσα ποντίκια. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶχε σκαρφαλώσει ψηλά κι ἔτρεχε ἀπάνω στὸ βράχο. Μὰ καθὼς προχωροῦσε γλίστρησε κι ἔπεσε πάνω στὸ λιοντάρι. Ἐύπνησε τότε τὸ θηρίο καὶ τὸ πάτησε μὲ τὸ χοντρὸ του τὸ πόδι.

—Ἄχ! παρακάλεσε τὸ ποντίκι, ἄφησέ με, λυπήσου με τὸ φτωχὸ πλασματάκι! Δὲν ἤθελα νὰ σὲ πειράξω. Γλί-

στρησα κι έπεσα πάνω σου. Τί θα σέ ώφελήση νά με σκοτώσης; Χάρισέ μου τή ζωή. Καί θα σοῦ τò χρωστάω χάρη όσο θα ζω.

—Αίντε! είπε τò λιοντάρι περήφανα. Φεύγα! Μά μέσα του γελοῦσε κι έλεγε:

—Είμαι περίεργος νά δω, πῶς μπορεί νά δείξη ένα ποντικάκι τήν εὐγνωμοσύνη του σ' ένα λιοντάρι σάν και μένα.

Δέν πέρασε πολὺς καιρὸς και τò ποντικάκι έτρεχε μέσα στὸ δάσος και ζητοῦσε καρύδια. Ἐξαφνα ἄκουσε τὸ μουγκρητὸ ἑνὸς λιονταριοῦ.

—Κάποιο λιοντάρι κιντυνεύει! είπε κι έτρεξε πρὸς τὸ μέρος ποὺ έρχόταν τὸ μουγκρητό.

Βρῆκε τότε τὸ περήφανο λιοντάρι πιασμένο μέσα σ' ένα μεγάλο δίχτυ, ποὺ τὸ εἶχε στήσει κρυφά ὁ κυνηγὸς γιὰ νά τσακώση μεγάλα θηρία. Τὸ μπλέξιμο ἦταν τόσο καλά γινομένο, ὥστε δὲ μπορούσε τὸ θηρίο οὔτε τὰ δόντια οὔτε τὰ πόδια του τὰ δυνατὰ νά κουνήση και νά σπάση τὸ δίχτυ.

—Περίμενε, φίλε μου, είπε τὸ ποντικάκι, νά μιὰ περισταση ποὺ μπορῶ νά σέ βοηθήσω.

Και χωρὶς νά χάση καιρό, με τὰ μυτερά του δόντια ἔκοψε τὸ σκοινὶ ποὺ κρατοῦσε μπλεγμένα τὰ πόδια του. Τὸ θηρίο μίλις λευτερώθηκαν τὰ πόδια του ἔσχισε και τὸ ὑπόλοιπο δίχτυ. Ἔτσι με τή βοήθεια τοῦ μικροῦ ποντικοῦ σώθηκε τὸ μεγάλο και δυνατό λιοντάρι.

(κατὰ τὸν Αἰσωπο)

Λύκος, ἄλεπού και γαῖδαρος.

Ἦταν μιὰ φορὰ ένας γαῖδαρος καλοθρεμμένος και βοσκοῦσε σ' ένα λιβάδι.

Ἐκεῖ τὸν εἶδε μιὰ ἀλεπού καὶ τὸν ρέχτηκε. Μιὰ καὶ
εὐὸ πηγαίνει στὸ λύκο καὶ τοῦ λέει:

—Ἐλα, λύκο, νὰ δῆς ἓνα γάϊδαρο. Εἶναι καλὸς
γιὰ φάγωμα.

Πάει ὁ λύκος τὸν βλέπει κι ἄρχισαν νὰ τρέχουν τὰ
σάλια του.

—Ἐαίρεις τί νὰ κάνουμε, λύκο; λέει ἡ ἀλεπού.

—Τί; Ἐσένα κίθει τὸ κεφάλι σου!

—Νὰ ἀγοράσουμε μιὰ βάρκα καὶ νὰ τὴ φορτώσουμε
ἐλιές, νὰ πάρουμε τὸ γάϊδαρο ναύτη καὶ ἅμα βγοῦμε στὸ
πέλαγος νὰ τὸν φᾶμε. Πήγαινε τώρα σὺ νὰ πάρης μιὰ βάρ-
κα κι ἐγὼ πηγαίνω νὰ συμφωνήσω μὲ τὸ γάϊδαρο.

Ἐὸ λύκος πῆγε κι ἀγόρασε μιὰ βάρκα καὶ τὴ φόρτωσε

ἐλιές. Πῆγε κι ἡ ἀλεπού, παίρνει τὸ γάϊδαρο, κατεβαίνουν
στὸ γυαλὸ καὶ μπαίνουν μέσα στὴ βάρκα. Ἄμα ἀνοίχτηκαν,
λέει ἡ ἀλεπού:

—Καλὰ, τώρα ἐμεῖς ταξιδεύουμε, ἀμ' ποῖός ξαίρει ἂν θὰ

πάμε ζωντανοί. Για καλό και για κακό ἐλάτε νὰ ξεμολογήθοῦμε.

Γίνεται ὁ λύκος πνευματικὸς καὶ ξεμολογᾷ πρῶτα τὴν ἀλεπού.

—Τί ἀμαρτίες ἔκανες, κυρὰ ἀλεπού;

—Ἐκλεψα κάμποσες ὄρνιθες, κι ἔφαγα κάτι ἄλλα ἀγρίμια, λαγούς καὶ κουνέλια. Τέτοια πράματα ἔπνιξα κι ἔφαγα.

—Δὲν κάνεις δουλειά σου, κυρὰ-ἀλεπού. Σκουλήκια τῆς γῆς ἔφαγες. Ἐλα τώρα ξεμολόγα με καὶ σύ.

—Λέγε, τί ἀμαρτίες ἔκανες;

—Ἐφαγα κάμποσα πρόβατα, κάμποσα κατσίκια καὶ κάμποσα μοσχάρια.

—Ἄ, μικρὰ πράματα, σκουλήκια τῆς γῆς.

Ἵστερα λέει ὁ λύκος στὸ γαῖδαρο:

—Ἐλα καὶ σύ, κύρ-γαῖδαρε, νὰ μᾶς πῆς, τί ἀμαρτίες ἔχεις;

—Ἐγώ, λέει ὁ γαῖδαρος, μιὰ φορὰ ἤμουν φορτωμένος μαρούλια, καὶ ἐπειδὴ πεινοῦσα, γύρισα κι ἔκοψα ἓνα φύλλο καὶ τὸ ἔφαγα.

—Ἄ, κύρ-γαῖδαρε! εἶπαν καὶ οἱ δυὸ μαζί. Ἐφαγες τὸ μαρουλόφυλλο χωρὶς λάδι καὶ χωρὶς ξύδι! Πῶς δὲν πνιγήκαμε σὲ τοῦτο τὸ ταξίδι! Ἡ ἀμαρτία σου εἶναι μεγάλη καὶ πρέπει νὰ σὲ φᾶμε.

Ὁ γαῖδαρος τάχαζε.

—Τὸ λέτε ἀληθινά; ρωτᾷει.

—Βέβαια, πρέπει νὰ σὲ φᾶμε.

—Καλὰ, λέει ὁ γαῖδαρος, μόν' ὁ πατέρας μου ὅταν πέθανε μούδωσε μιὰ γραφή καὶ τὴν ἔχω ἐδῶ στοῦ ποδαριοῦ μου τὸ πέταλο. Ἐλα, κύρ λύκε, διάβασέ την, γιὰ νὰ δῶ τί μοῦ γράφει κι ἕστερα φάγε με.

Σηκώνει τὸ πσινό του ποδάρι, πάει ὁ λύκος νὰ διαβάσῃ,
τοῦ πκτεῖ μιὰ κλωτσιὰ στὰ μοῦτρα, καὶ νάτον μέσα στὴ θά-
λασσα.

Ἡ ἀλεπού βλέποντας αὐτὰ πηδάει κι αὐτὴ στὴ θάλασσα
γιὰ νὰ γλιτώσῃ.

Ἔτσι πνίγηκαν κι οἱ δύο τους κι ἀπόμεινε ἡ βάρκα μὲ
τίς ἐλιές στὸ γαῖδαρο. (Συλλογὴ Μέγα)

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Τὰ ἑφτὰ κοράκια.

Ἕνας πατέρας εἶχε ἑφτὰ ἀγόρια καὶ κανένα κορίτσι.
Παρακαλοῦσε νύχτα μέρα λοιπὸν νὰ ἀποχτήσῃ κι ἓνα κο-
ρίτσι. Μὲ τὰ πολλὰ ἀπόχτησε θυγατέρα. Ἀλλὰ γεννίθηκε
τόσο ἀσθενική, ποὺ ἔπρεπε ἀμέσως νὰ τὴ βαφτίσουν μὲ νερὸ
ἀπὸ μιὰ ὠρισμένη πηγὴ γιὰ νὰ γερέψῃ. Ἔστειλε λοιπὸν ὁ
πκτέρας τὸ πρῶτο ἀγόρι νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὸ νερὸ. Τὰ ἄλλα
ἕξι παιδιὰ ἔτρεξαν κι αὐτὰ μὲ λαχτάρια γιὰ νὰ σώσουν τὴν
ἀδερφοῦλα τους. Ἀπὸ τὴ βία τους ὅμως ἔσπασαν τὴ στά-
μνα. Τότε στάθηκαν καὶ δὲν ἤξαιραν τί νὰ κάνουν. Κανεὶς
δὲν τολμοῦσε νὰ γυρίσῃ πιά στὸ σπίτι.

Ὁ πατέρας περιμένε ἀνυπόμονα. Μὰ τὰ παιδιὰ δὲ φαί-
νονταν. Τότε πάνω στὴν ἀγωνία του τοῦ ξέφυγαν αὐτὰ τὰ
λόγια:

—Βέβχια, ξεχάστηκαν στὰ παιχνίδια, τὰ ἀθεόφοβα. Καὶ
θυμωμένος πρόστιψε: Κοράκια νὰ γίνουν ὅλοι τους!

Δὲν πρόφτασε νὰ πῆ τὴν κατάρρα κι ἄκουσε πάνω ἀπὸ τὸ
κεφάλι του δυνατὰ φτερουγίσματα. Κοιτάζει καταπάνω καὶ
βλέπει ἑφτὰ κατάμαυρα κοράκια, ποὺ φτερούγιζαν γύρω ἀπὸ
τὸ σπίτι.

Ὁ πατέρας δὲ μπορούσε πιά νὰ πάρῃ τὴν κατάρρα πίσω.
Κι ἡ λύπη τῆς μητέρας καὶ τοῦ πατέρα ἦταν πολὺ μεγάλη.

Μόνο παρηγοριόνταν πού έβλεπαν τὸ μικρό τους κοριτσάκι νὰ γίνεται καθεμέρα πιὸ γερό και πιὸ ὠραίο.

Τὸ κορίτσι πολλὰ χρόνια δὲν ἤξιαιρε τὴν ἱστορία τῶν ἀδερφῶν της. Δὲν ἤξιαιρε ἀκόμα πὼς εἶχε ἀδέρφια.

Ἄλλὰ μιὰ μέρα πού μιλοῦσαν οἱ γειτόνοι, ἄκουσε κι ἔλεγαν :

—Βέβαια, εἶναι ὁμορφο και καλὸ τὸ κορίτσι, ὅμως εἶναι ἡ αἰτία πού καταστράφηκαν τὰ ἑπτὰ της ἀδέρφια.

Πῆγε ἀμέσως συλλογιζόμενη στοὺς γονεῖς της και ρώτησε, ἂν ἔχη ἀδέρφια και πού βρίσκονται.

Ὁ πατέρας κι ἡ μητέρα εἶδαν πὼς δὲ μπορούσαν πιὰ νὰ κρύψουν τὴν ἀλήθεια και διηγῆθηκαν ὅλη τὴν ἱστορία τῆς γέννησῆς της.

Τὸ κορίτσι δὲ μπορούσε ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα νὰ ἤσυχάση. Ἀποφάσισε μὲ κάθε τρόπο νὰ σώση τὰ ἀδέρφια της.

Μιὰ μέρα λοιπὸν σηκώθηκε κρυφά, και πῆρε τὰ μάτια της κι ἔφυγε.

—Ὅ,τι γίνεи ἄς γίνη, συλλογιζόταν. Δὲ μπορῶ ἐγὼ νὰ εἶμαι εὐτυχισμένη κι ἐκεῖνα νὰ δυστυχοῦν.

Μόνο πῆρε μαζί της ἓνα δαχτυλιδάκι τῆς μητέρας της για ἐνθύμιο, ἓνα καρβέλι ψωμί για τὴν πείνα, ἓνα σταμανάκι νερὸ για τὴ δίψα, και τὸ ἀγαπημένο της σκαμνάκι για ξεκούρασμα.

Περπάτησε-περπάτησε, ὥσπου ἔφτασε στὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ ἦταν ὁ ἥλιος, ἀλλὰ ἦταν πολὺ ζεστὸς και φριχτὸς κι ἔτρωγε τὰ μικρὰ παιδιὰ. Τρέχοντας ἔφυγε ἀποκει και πῆγε στὴ σελήνη.

Ἄλλὰ κι αὐτὴ ἦταν πάρα πολὺ παγωμένη και φριχτὴ και κακιὰ. Μόλις εἶδε τὸ παιδὶ φώναξε:

—Μοῦ μυρίζεи ἀνθρώπινο κρέας.

Δὲν περιμένεе ἄλλο ἢ μικρὴ και ὅπου φύγει-φύγει.

Ούτε γύρισε να δῆ πίσω της. Τότε ἔφτασε στὰ ἀστέρια. Αὐτὰ ἦταν πρόσχαρα καὶ καλά. Καθένα καθόταν στὸ δικό του σκαμνάκι. Ὁ αὐγερινός, μόλις τὴν εἶδε, σηκώθηκε, τῆς ἔδωκε ἓνα ποδαράκι τῆς νυχτερίδας καὶ τῆς εἶπε:

— Ἄν δὲν ἔχῃς τοῦτο τὸ ποδαράκι, δὲ θὰ μπορέσης νὰ ἀνοίξεις τὸ γυάλινο πύργο πού μέσα εἶναι τὰ ἀδέρφια σου.

Τὸ κοριτσάκι πῆρε τὸ ποδαράκι, τὸ τύλιξε καλά-καλὰ καὶ προσεχτικὰ μέσα σ' ἓνα μαντιλάκι κι ἔφυγε γιὰ νὰ πάῃ στὸ γυάλινο πύργο.

Ἡ πόρτα ἦταν κλεισμένη. Ἄνοιξε τὸ μαντιλάκι γιὰ νὰ πάρῃ τὸ ποδαράκι, μὰ δὲ βρῆκε τίποτα μέσα. Τὸ εἶχε χάσει στὸ δρόμο. Καὶ τώρα τί ἔπρεπε νὰ κάνῃ;

Ἦθελε νὰ σώσῃ τὰ ἀδέρφια της μὲ κάθε τρόπο καὶ τὸ κλειδάκι τὸ εἶχε χάσει. Ἡ καλὴ ἀδερφοῦλα τότε ἔκοψε τὸ μικρὸ της δαχτυλάκι. Τὸ ἔχωσε μέσα στὴν πόρτα κι εὐτυχῶς ἀνοίξε!

Μέλις μπῆκε, παρουσιάστηκε μπροστά της ἓνας νάνος κι εἶπε:

— Παιδί μου, τί ζητᾶς;

— Ζητῶ τὰ ἀδέρφια μου, τὰ ἑπτὰ κοράκια, ἀπάντησε.

Ὁ νάνος εἶπε:

— Οἱ κύριοι κόρακες δὲν εἶναι ἐδῶ, ἀλλὰ μπορεῖς, ἂν θέλῃς, νὰ περιμένῃς ὥσπου ναρθοῦν.

Σὲ λίγο ἔφερε ὁ νάνος τὸ δεῖπνο γιὰ τοὺς ἑπτὰ κόρακες μέσα σ' ἑπτὰ πιατάκια καὶ ἔβαλε καὶ κρασί σὲ ἑπτὰ ποτηράκια. Ἡ μικροῦλα πεινοῦσε καὶ πῆρε μιὰ μπουκουνιὰ ἀπὸ κάθε πιατάκι καὶ μιὰ γουλιὰ ἀπὸ κάθε ποτηράκι. Μέσα ὅμως στὸ τελευταῖο ποτηράκι ἔρριξε τὸ δαχτυλιδάκι τῆς μητέρας της.

Ἄξυφνα ἀκούστηκε στὸν ἀέρα δυνατὸ φτερούγισμα.

Τότε εἶπε ὁ νάνος:

— Τώρα γυρίζουν οἱ κύριοι κόρακες στὸ σπίτι.

Ἦρθαν καὶ κάθησαν νὰ φαῖνε καὶ νὰ πιοῦνε. Μὰ καθένας, μόλις ἄγγιξε τὸ φαγητό του καὶ δοκίμαξε τὸ κρασί του, ἔλεγε:

— Ποιὸς ἔφαγε ἀπὸ τὸ πιάτο μου; Ποιὸς ἤπιε ἀπὸ τὸ ποτήρι μου; Κάποιος ἄνθρωπος ἔχει δοκιμάσει.

Κι ὅταν ὁ ἕβδομος σήκωσε τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί, κύλησε τὸ δαχτυλιδάκι μέσα στὸ στόμα του.

Ἄμα τὸ εἶδε καὶ τὸ γνώρισε πὼς εἶναι τὸ δαχτυλιδάκι τῆς μητέρας εἶπε:

— Ἄν εἶναι ἡ ἀδερφοῦλα μας ἐδῶ, τότε εἴμαστε σωσμένοι.

Μόλις ἄκουσε ἡ μικρὴ, ποὺ ἦταν κρυμμένη πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα, αὐτὰ τὰ λόγια, παρουσιάστηκε, καὶ μονομιᾶς ὅλοι οἱ κόρακες ξαναγίνηκαν ἄνθρωποι. Ἀγκαλιάστηκαν ὅλοι, φιλήθηκαν καὶ ξεκίνησαν χαρούμενοι γιὰ τὸ σπίτι τους.

Ὁ σκαντζόχοιρος ξεκουβαλεῖ.

— Γριά, μάζεψε τὰ πράματά μας, πρέπει νὰ ξεκουβαλήσουμε! εἶπε ὁ σκαντζόχοιρος στὴ γυναῖκα του ὅταν γύρισε. Τὸ σπίτι τους ἦταν κοντὰ σὲ ἓνα σωρὸ φρύγανα, στὴν αὐλὴ ἐνδὲς χωριάτικου σπιτιοῦ.

— Δὲ σκέφτεσαι φρόνιμα, εἶπε ἡ γυναῖκα τοῦ σκαντζόχοιρου. Πὼς σοῦ ἤρθε τέτοια ἀνόητη σκέψη; Τὸ σπίτι μας εἶναι καλό, καὶ τὸ ἔχουμε τοιμάσει γιὰ τὸ χειμῶνα!

— Naί, μὰ ὅλα τοῦτα εἶναι τώρα χαμένα, εἶπε ὁ ἄντρας. Ἄκουσα τὸ χωρικὸ ποὺ ἔλεγε στοὺς βοηθοὺς του:

— Ἔρχεται βερυχειμωνιά. Πρέπει αὔριο νὰ μαζέψετε ὅλα τὰ ξύλα καὶ τὰ φρύγανα στὴν ἀποθήκη γιὰ νὰ μὴ βραχοῦν!

“Ετσι θά πέσουμε στὰ χέρια τῶν παλικαράδων καὶ βέβαια μᾶς περιμένει θάνατος!

Ἡ γυναῖκα τοῦ σκαντζόχοιρου κατατρόμαξε κι ἄρχισε νὰ τρέμει σύγκορμη καὶ νὰ λέη:

—“Αχ! τί δυστυχισμένοι ποὺ εἴμαστε! Πουθενὰ δὲν ἔχουμε ἡσυχία! Τί ζεστασιὰ ποὺ εἴχαμε! “Ἐξω ἀρχίζει τὸ κρύο. Τί θὰ γίνουμε τώρα;

“Ο σκαντζόχοιρος μουρμούρισε:

—“Αφῆσε τώρα τίς κλάψεις, γριά! Μάζεψε τὰ πράματα καὶ φρόντισε τὸ βραδάκι νὰ εἶσαι ἑτοιμη. Πηγαίνω ἐγὼ τώρα στὸ κυνήγι, γιὰ νὰ φέρω κάτι νὰ φᾶμε.

Βγήκε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ γλίστρησε μέσα στὴν ἀποθήκη ποὺ εἶχαν τὰ γεννήματα.

Ἐδῶ ἔστησε τὸ καρτέρι, ὥσπου τσάκωσε κάνα-δυὸ παχιοὺς ποντικούς. Τότε μουρμούριζε λυπημένος:

—“Ετσι τουλάχιστο ἔχουμε κάτι νὰ φᾶμε στὸ ταξίδι! Κάτι θὰ βρεθῆ-πάλι καὶ γιὰ μᾶς ὕστερα! “Ἐχει ὁ Θεός!

Στὸ ἀναμεταξύ ἡ γυναῖκα τοῦ σκαντζόχοιρου μάζεψε τὰ λίγα τοὺς πράματα, γέμισε μὲ ἄχυρο καὶ χόρτα ἓνα τσουβάλι ποὺ εἶχαν κι ἔβαλε ἀπάνω ἓνα φρέσκο ἀγγούλακι κι ἓνα σάλιαγκα, ποὺ τὰ πῆρε ἀπὸ τὸ κελάρι τοῦ χωρικοῦ. Αὐτὸ ἦταν ὅλο τοὺς τὸ νοικοκυριό. Κάθισε δίπλα στὸ σακκὶ κι ἄρχισε νὰ κλαίη πικρά. Σὲ λίγο ἤρθε ὁ σκαντζόχοιρος, τῆς ἔδωκε τὰ ποντίκια κι εἶπε:

—Νά! γυναῖκα, παρηγορήσου! Προσωρινὰ ἔχουμε κάτι νὰ πιᾶσουμε τὴν πείνα μας. “Ἐχει ὁ Θεὸς γιὰ παραπέρα!

Μόλις βράδιασε, φορτώθηκε ὁ σκαντζόχοιρος τὸ σακκὶ κι εἶπε στὴ γυναῖκα του:

—Ἐμπρός! Καὶ πῆραν τὸ δρόμο.

Τὸ χῶμα ἦταν κι ὄλας παγωμένο κι ὁ ἀέρας φυσοῦσε κρύος στ’ ἀφτιά. Ὁ σκαντζόχοιρος λαχάνιασε, γι’ αὐτὸ τοῦ

ἔρχόταν βαρὺ τὸ σακκί. Καὶ μ' ὄλο τὸ κρῦο, τοῦ ἔτρεχε στα-
γόνες ὁ ἰδρωτας ἀπὸ τῆ μύτη. Κάθε τόσο φώναζε:

—Γυναίκα, σκουπίσέ μου τὸν ἰδρωτα, ἀλλιῶς δὲ μπο-
ρῶ νὰ δῶ τίποτα.

Ἄλλὰ ἡ γυναίκα του κλαιγόταν:

—Μὲ πονοῦν τὰ πόδια μου! Ἄχ! νὰ βρῖσκαμε ἓνα μέ-
ρος νὰ μέναμε γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε λίγο!

Περπάτησαν ἀρκετὴ ὥρα, ὥσπου ἔφτασαν πιά στὸ δρόμο
ποὺ πηγαίνει στὸ δάσος. Καθὼς προχωροῦσαν, ἔφτασαν
σ' ἓνα ὑδροφράχτη. Ἐκεῖ ἔρριξε ὁ σκαντζόχοιρος τὸ σακκί
τοῦ ἀπὸ τὴν πλάτη κι εἶπε:

—Ἄχ! ἦταν καὶ τούτη ἡ δουλειὰ πολὺ βαριά! Πιστεῦω,
πὼς ἐδῶ θὰ μπορέσουμε νὰ χωθοῦμε. Ἄφησε ὁμως νὰ δῶ μὴ
μὰς βρῆ κανένas μπελάς!

Προσεχτικὰ χώθηκε στὸν ὑδροφράχτη καὶ μύριζε γύρω-
γύρω καλὰ. Ἐνας ἀρουραῖος, ποὺ ροχάλιξε μακάρια σὲ μιὰ
γωνιά, ξύπνησε ἀπὸ τὸ θόρυβο, τέντωσε τὰ ἀφτιά καὶ μουρ-
μούρισε:

—Ποῖός κατεργάρης ἔρχεται μεσάνυχτα μέσα δῶ; Τρο-
μάρα μου! ἀπαίσιος φαίνεται! Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ δείξω
πὼς φοδᾶμαι!

Και γι' αὐτὸ ἄρχισε νὰ ἀποπαίρῃ τὸ σκαντζόχοιρο.

—Εἶναι τρόπος αὐτός; Μεσάνυχτα νὰ μπαίνης μέσα σὲ ξένο σπίτι; Ἐμπρός, φεύγα.

Μὰ τοῦ κακοφάνηκε τοῦ σκαντζόχοιρου. Ὑψωσε τὰ ἀγκάθια του ψηλὰ σὰ χίλιες βελόνες, γούρλωσε τὰ μαῦρα μάτια του καὶ φώναξε τοῦ ἀρουραίου.

—Κάνε θέση, γριὰ καρακάξα, ἀλλιῶς σοῦ κατατρυπάω τὸ κορμί σου! Τὸ σπίτι εἶναι ἀρκετὸ γιὰ ὄλους μας!

Ὁ ἀρουραῖος φοβήθηκε καὶ χώθηκε σὲ μιὰ τρύπα τοῦ τοίχου. Ὁ σκαντζόχοιρος κι ἡ γυναῖκα του ἔχωσαν τὸ σακκὶ μέσα στὴν τρύπα, ἔφαγαν λιγάκι, ἔστρωσαν τὸ ἄχυρο καὶ τὸ χόρτο καὶ κοιμήθηκαν. Μὰ ἡ σκαντζοχοιρίνα πέρασε κακὴ νύχτα. Τὸ πρῶτ' ἀναστενάζοντας ἔλεγε:

—Κρύωσα ἐλεεινὰ μέσα στὴν κρύα τρύπα. Ἀπὸ παντοῦ ρεῦμα κι οἱ τοῖχοι ὕγροί! Πιστεύω, πὼς ὁ ρευματισμός μου θὰ μὲ ξαναθυμηθῇ!

Ὁ σκαντζόχοιρος τὴ σκέπασε προσεχτικὰ καὶ τῆς εἶπε:

—Μεῖνε στὸ κρεβάτι, γυναῖκα! Ἐγὼ θὰ πάω νὰ κοιτάξω γύρω, μήπως βρῶ κάτι καλύτερο!

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, βγήκε ἔξω καὶ πῆρε τὸ χαντάκι τοῦ δρόμου. Δὲν εἶχε πολλὰ βήματα κάνει καὶ νά! ἡ κυρὰ Μάρω ἢ ἀλεποῦ ἀπὸ τὸ χωράφι. Μόλις εἶδε τὸ σκαντζόχοιρο συλγίστηκε:

—Οὔτε παραγγελία νὰ τὸν εἶχα! Ὅλη τὴ νύχτα γύριζα στὰ γειτονικὰ κοτέτσια γιὰ νὰ βρῶ κανένα μεζέ, μὰ δὲ βρήκα τίποτα, μόνο ποὺ πάγωσα. Ἐχω πείνα τρομαχτική. Τὸ στομάχι μου εἶναι ἄδειο. Ὁ σκαντζόχοιρος θὰ εἶναι εὐχάριστο κολατσιό.

Καὶ ρίχτηκε νὰ τὸν ἀρπάξῃ. Μὰ ὁ σκαντζόχοιρος εἶχε δεῖ τὸν κίντυνο κι εἶχε λάθει τὰ μέτρα του.

Μόλις ἔπεσε ἀπάνω του ἡ κυρὰ Μάρω, ἀγκυλώθηκε τό-

σο δυνατά, πού τήν πήραν τὰ αἷματα. Τότε μὲ μανία ἄρχισε νὰ τὸν κυλά, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὸν πιάσῃ ἀπὸ τήν κοιλιά.

Μὰ μέσα στὴν ὥρα ἀκούστηκε τὸ γάβγισμα ἀπὸ ἓνα σκύλο τοῦ κυνηγιοῦ. Ἡ ἀλεπού τέντωσε τὰ ἀφτιά, ἄφησε τὸ σκαντζόχοιρο καὶ χάθηκε σὰν ἀστραπὴ μέσα στὸ δάσος.

Μὰ κι ὁ σκαντζόχοιρος σκέφτηκε :

—“Ὡρα εἶναι κι ἐγὼ νὰ τὸ στρίψω. Ἀλλιῶς θὰ πέσω ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο.

Μέσα στὴν ὥρα εἶδε μιὰ μικρὴ βατομουριά πού σκέπαζε μὲ τοὺς κλώνους καὶ τὰ φύλλα της ὅλο τὸ χαντάκι. “Ἐτρεξε κοντά της καὶ παρακάλεσε :

—“Αχ! φίλη μου, σὲ παρακαλῶ, ἄφησέ με νὰ κρυφτῶ ἐδῶ, γιὰ νὰ μὴ μὲ πιάσουν τὰ σκυλιά!

Ἡ βατομουριά τὸν κοίταξε ἀποπάνω ὡς κάτω.

—Μοῦ φαίνεται σὰ λωποδύτης ἔτσι βρώμικος καὶ ἀπεριποίητος πού εἶναι, εἶπε μέσα της. Μὰ τί νὰ κάνῃ κανεῖς, στὴν ἀνάγκη πρέπει πάντα νὰ βογηθᾶ! Γύρισε τότε καὶ εἶπε :

—“Ἐλα γρήγορα μέσα. Τὸ ὑπόγειο κάτω στὶς ρίζες μου εἶναι ξενοίκιαστο!

Δὲν περίμενε ὁ σκαντζόχοιρος νὰ τοῦ τὸ πῆ δευτέρη φορά. Τρύπωσε γρήγορα κάτω ἀπὸ τὴ βατομουριά. Αὐτοῦ στὴ ρίζα της βρῆκε μιὰ ὁμορφὴ σπηλιά. Κι αὐτὴ ἦταν μὲ ἄχυρο καὶ φύλλα ζεστὰ στρωμένη.

—Τί ὁμορφά πού θὰ εἶναι τὸ χειμῶνα! Ἐδῶ ἢ καημένη μου ἢ γριούλα θὰ μπορέσῃ λιγάκι νὰ ξεκουραστῇ.

Μόλις τὰ σκυλιά πέρασαν, παρακάλεσε τὴ βατομουριά νὰ τοὺς νοικιάσῃ τὸ ὁμορφὸ ὑπόγειο. Ἦταν ἡσυχοὶ ἄνθρωποι καὶ δὲν εἶχαν παιδιά, πού νὰ ἔκαναν ἀταξίες καὶ ἀνοησίες. Ἡ βατομουριά εἶπε :

—Πάντα νοικιάζω σὲ ἀνθρώπους πού ἔχουν τὸν τρόπο τους κι εἶναι ἀπὸ γενιά. Δὲ νοικιάζω ποτὲ σὲ τυχαίους. Πρὶν

τὸ εἶχα νοικιάσει στὴν οἰκογένεια τοῦ κ. Κλήμη. Αὐτοὶ ἦταν ἀριστοκράτες. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦταν τὸ σπίτι στὸ δρόμο, τοὺς φαινόταν κάπως ἀνήσυχο. Νοίκιασαν βαθύτερα στὸ δάσος, γιὰ νὰ εἶναι πιὸ ἤσυχοι. Ἀλλὰ θὰ δοκιμάσω καὶ μαζί σας!

Καὶ σκέφτηκε :

—Καλύτερα νὰ ἔχω ἓνα νοικάρη, κι ἄς μὴν εἶναι σπουδαῖος, παρὰ κανένα! Δὲ θὰ εἶμαι τοῦλάχιστο τὸ χειμῶνα ἐλότελα μόνη. Κι ἂν εἶναι παράξενος, πάντα τὸ χειμῶνα θὰ περνᾶμε μερικὲς καλὲς ὥρες!

Ὁ σκαντζόχοιρος πήγαινε νὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴ χαρὰ του ποὺ εἶχε πάλι σπίτι νὰ κατοικήσῃ.

Καὶ βιαζόταν νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὴ γυναῖκα του.

Ἡ καημένη ἢ σκαντζοχοιρίνα εἶχε φοβηθῆ ποὺ ἔλειπε τόσες ὥρες, καὶ χάρηκε πάρα πολὺ μόλις τὸν εἶδε. Τοιμάστηκε γρήγορα, στολίστηκε, ἔδεσε τὸ ἄρρωστο πόδι της καὶ τὸν ἀκολούθησε κουτσαίνοντας. Ἡ βατομουριά μόλις τὴν εἶδε μουρμούρισε θυμωμένα :

—Σωστὸ σκυλογόγι! Καλὰ λένε: Ὅμοιος τὸν ὄμοιο!...

Μόλις ἡ γυναῖκα τοῦ σκαντζόχοιρου μπῆκε στὸ σπίτι ἄρχισε νὰ φωνάζῃ!

—Ἄχ! τί ὠραία! Ἄχ! τί ὠραία!

Ἐπειτα μύρισε γύρω-γύρω, κούνησε τὸ κεφάλι κι εἶπε ξιπασμένη:

—Βέβαια, βέβαια, τὸ μυρίζεται κανεὶς, πὼς κάθονταν ἐδῶ ὅπως πρέπει ἄνθρωποι!

Ἐφαγαν καλὰ-καλὰ, χῶθησαν στὸ στρωσίδι καὶ κοιμήθηκαν γιὰ ὅλο τὸ χειμῶνα.

Ἡ βατομουριά ἀποροῦσε ποὺ δὲν ἄκουσε καθόλου τοὺς νοικάρηδες της. Κι ἐπειδὴ εἶχε περάσει καιρὸς καὶ ἤθελε καὶ λίγο νὰ κουβεντιάσῃ, ἔσκυψε καὶ κοίταξε μέσα ἀπὸ τὴν

πόρτα. Τότε άκουσε πού οί σκαντζόχοιροι άγωνίζονταν ποίς θά ροχαλίση δυνατώτερα!

*
* *

Μιάν άνοιξιάτικη μέρα βγήκαν ο σκαντζόχοιρος κι ή γυναίκα του γεμάτοι ζωή στήν πόρτα και ξεκίνησαν νά πάνε γιά τροφή. Κοντά στή βατομουριά ήταν μιá σημόδα και μιá κουμαριά. Αυτές άπέρησαν άμα είδαν τούς δυο φριχτούς γείτονες πού έθβαιναν άπό τò διπλανò σπίτι.

Ή σημόδα κούνησε τò κεφάλι της κι είπε:

—Είμαι κατάσταση αυτή; Νά έχη κανείς στο πλάι του τέτοιους ανθρώπους. Άλλά ή βατομουριά άκόμα δέν ξαίρει τί είναι άριστοκρατία, άλλιώς δè θάβαζε αυτò τò έλεεινò ζευγάρι στο σπίτι της.

Τò ίδιο κι ή κουμαριά σήκωσε ψηλά τή μύτη της κι είπε:

—Τò είπα εγώ, δέν άξιζει νά συναναστρέφεται κανείς τή βατομουριά. Δè γυρίζω εγώ νά κοιτάξω κείνους πού μπάζουν στο σπίτι τους τέτοιους ανθρώπους!

Ή βατομουριά άκουε τούτα τὰ λόγια κι άπό τò θυμό της έγιναν τὰ πράσινα μπουμπούκια κόκκινα. Όταν λοιπόν τò βράδυ γύρισαν στο σπίτι ο σκαντζόχοιρος με τή γυναίκα του τούς φώναξε θυμωμένη:

—Ντρέπεται κανείς τόν κόσμο με σας! Τριγυρνάτε σαν ζητιάνοι. Νοίκι δέν πληρώσατε! Νά βρῆτε σπίτι άλλου. Άύριο πρέπει νά ξεκουβαλήσετε!

Άρχισαν κι οί δυο οί καημένοι τὰ παρακάλια, άλλά ή βατομουριά δέν ήθελε τίποτα νά άκούση. Και φώναξε πάλι πειστωμένη:

—Ό,τι είπα θά γίνη! Μαζέψτε τὰ πράματά σας και δρόμο.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφυγαν λυπημένοι ἀπὸ κεῖ ὁ σκαντζόχοιρος κι ἡ γυναῖκα του καὶ πῆγαν πίσω στὸν ὕδατοφράχτη, ἀπ' ὅπου καὶ εἶχαν ἐρθεῖ.

Σὲ λίγο βγήκε ζεστός ὁ ἥλιος. Ἐκαιγε πολὺ καὶ ἡ ζέστη θὰ ἔφερνε καταιγίδες. Ἦταν κατάλληλος ὁ καιρὸς γιὰ τὰ ἔντομα, γιὰ τὰ σκουλήκια καὶ τὲς κάμπιες, γιὰ τοὺς σαλιάγκους. Ἡ κουμαριά κι ἡ βατομουριά ἦταν γεμάτες ἀπ' αὐτὰ καὶ ἡ περήφανη σημύδα παραποιοῦταν:

—Τί βρώμικο σπῖτι ἐδῶ! Οἱ σαλιάγκαροι ἀνεβαίνουν ἐπάνω μου ἀπὸ τὲς ρίζες καὶ πασαλείβουν τὸ βρώμικο σάλιο τους στὸ κορμί μου. Εἶναι φρίκη!

Ἡ κουμαριά πάλι ἔλεγε:

—Καὶ μένα ἡ παλιοπαρέα μὲ καταστρέφει ἔλα τὰ ὀμορφά μου κούμαρα!

Ἄλλὰ κι ἡ βατομουριά κλαιόταν:

—Καὶ μένα τὸ ἴδιο θὰ μὲ κάνουν, ὅταν θὰ ὀριμάσουν καὶ τὰ δικά μου. Ποιὸς θὰ μᾶς σώσῃ;

—Θὰ μπεροῦσα νὰ σᾶς προφυλάξω, ἅμα θέλετε, εἶπε ὁ σκαντζόχοιρος μὲ φωνὴ δυνατὴ μέσα ἀπὸ τὴν τάφρο. Κι οἱ τρεῖς ἔσκυψαν χάμω κι εἶδαν τὸ σκαντζόχοιρο, πὺ καθισμένος μ' ὄλη του τὴν ἡσυχία ἔτρωγε τὸ κεφάλι ἑνὸς σαλιάγκαρου. Τότε φώναξαν ὅλοι μ' ἓνα στόμα:

—Ἄχ! βοήθησέ μας, καημένε σκαντζόχοιρε, βοήθησέ μας! Θὰ σὲ πληρώσουμε πλούσια!

—Θέλετε; ρώτησε ὁ σκαντζόχοιρος. Ἄμέσως. Φώναξε τὴ γυναῖκα του κι ἔφαγαν ὅσο πιὸ πολλὰ ἔντομα μποροῦσαν. Στὸ τέλος εἶπε:

—Ἀλήθεια! δὲ μπορῶ πιά ἄλλα. Θὰ μὲ πιάσῃ πόνος. Κι αὔριο μέρα εἶναι.

Τότε μίλησε ή βατομουριά:

—Μείνε σέ παρακαλώ εδώ στό σπίτι μου! Ξανακουβαλήστε τό νοικοκυριό σας, θά σ'αξ χαρίσω τά νοίκια. Δέ θέλω νά μέ πληρώνετε!

—Δέ δέχομαι τίποτα γιά φυχικό! άπάντησε ό σκαντζόχοιρος. Θά κατοικήσω στό σπίτι μου, και θά γίνω ό έπιστάτης και καθαριστής σας. Δέ θά σ'αξ πειράξη πιά κανένα έντομο. Μόνο τά άνόητα λόγια σας γιά τό άγκαθωτό φόρεμά μου δέ μπορώ νά τά ύποφέρω. Καθένας φέρνεται σύμφωνα μέ τή θέση του και μόνο ό βλάκας σηκώνει τή μύτη του πιό ψηλά από κεί πού του πρέπει!

Τότε όί τρεις φίλοι του ύποσχέθηκαν νά είναι πιό ευγενικοί μαζί του. Ό σκαντζόχοιρος κουβάλησε πάλι, κι όλοι ήταν ευχαριστημένοι.

Και ζουν από τότε ευτυχισμένοι μεταξύ τους ώς τά σήμερα.

Ή Μυρσίνα.

Μιά φορά κι έναν καιρό ήταν τρεις άδερφές όρφανές. Δέν είχαν ούτε μάνα ούτε πατέρα. Μιά μέρα θέλησαν νά μάθουν ποιά από τίς τρεις ήταν ή καλύτερη. Τήν ώρα λοιπόν πού κονταζύγωνε νά βασιλέψη ό ήλιος πήγαν σ' ένα προσήλιο, στάθηκαν κι όί τρεις στό σειρά κι είπαν στόν ήλιο:

—Ήλιο μας και προσήλιο μας, από τίς τρεις μας ποιά είναι ή καλύτερη;

Κι ό ήλιος είπε:

—Κι ή μιá καλή, κι ή άλλη καλή, μά ή τρίτη ή μικρότερη είναι ή πιό καλύτερη.

Σάν τ' άκουσαν όί μεγαλύτερες άδερφές, δαγκώθηκαν από τή ζήλεια τους και γύρισαν στό σπίτι φαρμακωμένες.

Τήν άλλη μέρα, όί δυό μεγαλύτερες κόρες στολίστη-

καν με τὰ καλά τους, και τὴν καημένη τὴ μικρὴ, ποὺ τὴν ἔλεγαν Μυρσίνα, τὴν ἔντυσαν με τὰ πιὸ χειρότερα και λερωμένα. Ἔτσι ντυμένες πῆγαν πάλι νὰ ρωτήσουν τὸν ἥλιο.

Ἄμα βγήκαν στὸ προσήλιο εἶπαν πάλι:

—“Ήλιο μας και προσήλιο μας, από μᾶς τίς τρεῖς ποιά εἶναι ἡ καλύτερη;

Κι ὁ ἥλιος εἶπε πάλι:

—Κι ἡ μιὰ καλή, κι ἡ ἄλλη καλή, μὰ ἡ τρίτη ἡ μικρότερη εἶναι ἡ πιὸ καλύτερη.

Σάν τᾶκουσαν οἱ ἀδερφεῖς τῆς Μυρσίνας ἀπόμειναν σὰ ζεματισμένες καὶ γύρισαν στοὺς σπιτί πολὺ φαρμακωμένες.

Τὴν τρίτη μέρα ξαναπῆγαν στοὺς προσήλιο καὶ βώτησαν τὸν ἥλιο, κι αὐτὸς τοὺς εἶπε πάλι τὰ ἴδια.

Τότε πιά ἀναψαν κι οἱ δυὸ ἀπὸ τὴ ζήλεια τους κι ἀποφάσιζαν νὰ ξεκάνουν τὴν κακὸτυχη τὴ Μυρσίνα.

“Υστερα ἀπὸ κάνα δυὸ μέρες τῆς εἶπαν:

—“Ἡ μάνα μας ἔχει τόσα χρόνια πρὸς πέθανε καὶ θὰ σηκωθοῦμε πρωὶ νὰ πάμε νὰ τὴν ξεχώσουμε. Μόνο πρέπει νὰ ἐτοιμάσουμε τὰ χρειαζούμενα ἀπὸ τὸ βράδυ, γιατί ἡ μάνα μας εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ θιγμένη ἀπάνω στοὺς βουνὸ καὶ πρέπει γιὰ νὰ προφτάσουμε νὰ ξεκινήσουμε πολὺ πρωῶ.

“Ἡ δόλια ἡ Μυρσίνα τὸ πίστεψε. Τὴν ἄλλη μέρα πῆραν ἓνα πρόσφορο κι ἓνα πινάκι κόλυβα καὶ κίνησαν νὰ πᾶν νὰ ξεχώσουν τὴ μάνα τους.

Περπάτησαν-περπάτησαν κι ἔφτασαν μέσα σ’ ἓνα ἔρημο ρουμάνι καὶ στάθηκαν ἀπὸ κάτω σὲ μιὰν ὄξυά. Τότε εἶπε ἡ μεγάλη:

—Νά, ἐδῶ εἶναι τῆς μάνας μας τὸ μνημα. Φέρτε τὴν ἄξινα νὰ σκάψω.

—“Αχ! εἶπε ἡ ἄλλη. Δές, τί κάναμε οἱ ξεχασμένες! Μὲ τί νὰ σκάψουμε; Οὔτε δικέλλι οὔτε ξινάρι πήραμε! “Αμ” τώρα τί θὰ κάνουμε;

Τότε εἶπε ἡ μεγάλη:

—Μιὰ ἀπὸ μᾶς θὰ πάη νὰ πάρη τὸ στενοξίνιαρο.

—“Εγὼ φοβάμαι, εἶπε ἡ δεύτερη.

— 'Αμ' ἐγώ, εἶπε ἡ Μυρσίνα, ἕνα πουλί πετάμενο νὰ δῶ ἄξαφνα θὰ μαρμαρώσω ἀπὸ τὸ φόβο μου.

— Ἀκούστε, λέει ἡ μεγάλη. Σὺ, Μυρσίνα, θὰ καθήσῃς ἐδῶ κι ἐμεῖς θὰ πᾶμε νὰ πάρουμε τὸ στενοξίνιαρο, γιατί μονάχη καρδιά μας δὲν πηγαίνει. Σὺ κάτσε ἐδῶ καὶ φύλαγε τὰ κόλυβα ὅσο ναρθοῦμε κι ἐμεῖς.

— Καλά, μόνο νάρθετε γρήγορα, γιατί κι ἐγὼ φοβάμαι μοναχή, εἶπε ἡ Μυρσίνα.

— Νά, νά, ὅσο νὰ πῆς πήγαμε κι ἤρθαμε κιόλας, εἶπαν οἱ δυὸ ἄλλες κι ἔφυγαν χαρούμενες.

Ἡ δόλιχα ἡ Μυρσίνα καρτέρεσε-καρτέρεσε, ὅσο πὸν βασίλεψε ὁ ἥλιος. Τότε σὰν εἶδε πὼς πῆρε νὰ νυχτώσῃ καὶ πὼς ἀπέμεινε μοναχή μέσα στὸ βουνὸ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ κλάματα τὴ λυπήθησαν καὶ τὰ δέντρα ἀκόμη. Τότε μιὰ δῆσὺν τῆς εἶπε:

— Μὴν κλαῖς, κορίτσι μου, μόνο νὰ κυλήσῃς αὐτὸ τὸ πρόσφορο πὸν ἔχεις, κι ὅπου πάει νὰ σταθῇ, ἐκεῖ νὰ πᾶς νὰ μείνῃς καὶ νὰ μὴ φοδηθῆς τίποτα.

Ἡ Μυρσίνα ἔκνε ὅπως τῆς εἶπε ἡ δῆσὺν. Κυλάει τὸ πρόσφορο καὶ τρέχει ἀπὸ πίσω του. Ἐδῶ νὰ σταθῇ τὸ πρόσφορο, ἐκεῖ νὰ σταθῇ, ἔφτασε σ' ἕνα λάκκο. Ἐκεῖ βλέπει μπρὸς τῆς ἡ Μυρσίνα ἕνα σπίτι καὶ μπαίνει μέσα.

Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι κάθονταν δώδεκα ἀδέρφια, οἱ μῆνες. Ὅλη τὴν ἡμέρα γύριζαν τὸν κόσμο, καὶ μόνο ἀργὰ τὸ βράδυ ἔρχονταν στὸ σπίτι. Τὴν ὥρα πὸν ἤρθε στὸ σπίτι τους ἡ Μυρσίνα δὲν ἦταν κανένας ἐκεῖ. Τότε ἡ κόρη ἀνασκουμπώνεται, παίρνει τὴ σκούπα, καθαρίζει ὅλο τὸ σπίτι καὶ ὕστερα κάθεται καὶ μαγειρεύει ἕνα ὠραῖο φαγί. Ἐπειτα ἐτόιμασε τὸ τραπέζι, ἔφαγε κι αὐτὴ λίγο καὶ κρύφτηκε πάνω στὴν κρυφώνα τοῦ σπιτιοῦ.

Σὲ λίγο νά κι οἱ μῆνες ἔφτασαν. Μπαίνουν μέσα καὶ τί

νά δοῦν! "Ὅλο τὸ σπίτι σκουπισμένο, συγυρισμένο, τὸ τραπέζι στημένο, ὄλα, ὄλα ἔτοιμα.

— Τί εἶν' αὐτό; εἶπαν. Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ μᾶς ἔκανε αὐτὸ τὸ καλό; "Ἄς μὴ φοβᾶται τίποτε. "Ἄς βγῆ, κι ἂν εἶναι παιδί, θὰ τὸν κάνουμε ἀδερφό, κι ἂν εἶναι κορίτσι, θὰ τὸ ἔχουμε ἀδερφή.

Μὰ κανένας δὲν ἀποκρίθηκε. Τὰ δώδεκα ἀδέρφια ἔφαγαν, συζήτησαν γιὰ ὅ,τι γίνηκε σπίτι τους κι ὕστερα κοιμήθηκαν.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωὶ-πρωὶ σηκώθηκαν κι ἔφυγαν ὄλοι. Τότε ἡ Μυρσίνα κατεβαίνει ἀπὸ τὴν κρυψώνα της, σκουπίζει, συγυρίζει πάλι ὄλο τὸ σπίτι, κι ὕστερα κάθεται καὶ φτιάχνει μιὰ πίτα, μὰ τί πίτα! Πίτα ποῦ νὰ τρῶς καὶ νὰ γλείφης τὰ δάχτυλά σου. Σὰ βράδιασε, στήνει τὸ τραπέζι, ἀραδιάζει τὰ φαγητὰ καὶ στὴ μέση βάζει τὴν πίτα. "Ἐκοψε ἀπ' αὐτὴ ἓνα κομμάτι μονάχα, τὸ ἔφαγε, κι ὕστερα κρύβεται πάλι στὴν κρυψώνα της.

Σὲ λιγάκι ἤρθαν οἱ μῆνες, καὶ σὰν εἶδαν πάλι ὄλα ἔτοιμα, σάστισαν κι ἔλεγαν:

— Μὰ ποιὸς μᾶς κάνει αὐτὸ τὸ καλό; "Ἄς βγῆ κι ἄς μὴ φοβᾶται ἀπὸ τίποτα...

Εἶπαν-εἶπαν κι ἄλλα καλὰ λόγια, μὰ τοῦ κάκου: ἡ Μυρσίνα δὲν ἔβγαине. Τότε κάθησαν, ἔφαγαν κι ἔπесαν νὰ κοιμηθοῦν. Πρὶν νὰ ἀποκοιμηθοῦν λέει ὁ μικρότερος:

— Ἐγὼ αὔριο τὸ πρωὶ δὲ θάρθω μαζί σας. Θὰ καθήσω ἐδῶ καὶ θὰ κρυφτῶ γιὰ νὰ δῶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποῦ ἔρχεται καὶ μᾶς τὰ κάνει ὄλα αὐτά.

Σὰν ἔφεξε ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα, σηκώθηκαν ὄλοι κι ἔφυγαν, καὶ μόνο ὁ μικρὸς ἀπόμεινε καὶ κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὴ θύρα.

Τότε, νὰ κι ἡ Μυρσίνα καὶ κατεβαίνει νὰ κάνη πάλι ὄπως

και τις άλλες μέρες. Μά εκεί που ἔκανε νά μπῆ μέσα, τὴν ἀρπάζει ὁ μικρὸς ὁ μῆνας ἀπὸ τὸ φουστάνι καὶ τῆς λείει :

—Μπά, σὺ εἶσαι, κυρά, που μᾶς κάνεις αὐτὸ τὸ καλὸ, καὶ δὲ μᾶς τὸ λές, μόνο κάθεσαι κρυμμένη; Μὴ φοβάσαι τίποτα. Ἐμεῖς θὰ σ' ἔχουμε ἀδερφή μας. Αὐτὸ ἔμεις στὸν οὐρανὸ τὸ ζητούσαμε καὶ τὸ βρήκαμε στὴ γῆ.

Τότε ἡ Μυρσίνα ξεθάρρεψε καὶ τοῦ διηγῆθηκε πῶς τὴν ἄφησαν οἱ ἀδερφές της, καὶ πῶς βρέθηκε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Ὑστερα ἔκαμε ὅλες τις δουλειές ὅπως ἤξαιρε. Καθάρισε ὅλο τὸ σπίτι, μαγεύρεψε καὶ τὰ ἐτοίμασε ὅλα σὰ νοικοκυρά.

Τὸ βράδυ σὰν ἤρθαν οἱ μῆνες κι εἶδαν τὴν Μυρσίνα χάρηκαν πολὺ. Δὲν ἤξαιραν τί νά κάμουν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Ἐπειτα κάθησαν κι ἔφαγαν κι εὐχαριστημένοι κοιμήθηκαν σὰν καλὰ ἀδέρφια. Τὸ πρωὶ που σηκώθηκαν εἶπαν στὴ Μυρσίνα :

—Ἀδερφούλα, κάμε ὅπως ξαίρεις, καὶ τὸ βράδυ θὰ δῆς τί ἀδέρφια εἶμαστε. Ἐπειτα ἔφυγαν.

Ἡ Μυρσίνα ἔκανε πάλι ὅλες τις δουλειές ὅπως ἤξαιρε, καὶ σὰν πῆρε νά βραδιάζῃ, βγήκε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ καρτεροῦσε τ' ἀδερφάκια της. Δὲν πέρασε πολὺ, καὶ νά ἤρθαν οἱ μῆνες καὶ τῆς εἶπαν χαρούμενοι :

—Καληώρα, ἀδερφούλα.

—Καλῶς ἤρθατε, ἀδέρφια.

—Πῶς πέρασες σήμερα ;

—Καλά. Σεῖς ;

—Ἐμεῖς ; μὴ ρωτᾶς γιὰ μᾶς. Ἄν πέρασες ἐσὺ καλὰ, κι ἔμεις καλὰ περάσαμε.

—Ἐλάτε τώρα μέσα νά ξεκουραστῆτε, καὶ μὴ στέκεστε ὀρθοί. Εἰστε τόσο κουρασμένοι καὶ τὸ τραπέζι εἶναι ἐτοιμο.

—Ἀλήθεια, Μυρσίνα, καλὰ λές, νά φᾶμε, γιὰτὶ πολὺ

πεινούμε σήμερα. Οί μήνες ήρθαν και κάθησαν στο τραπέζι. Σάν απόφαγαν, ο ένας έδωσε στη Μυρσίνα μαλαματένια σκουλαρίκια, ο άλλος έλόγρησε φόρεμα, που είχε πάνω του κεντημένο τόν ουρανόν με τ' άστρα. Άλλοι δυό τής έφεραν φουστάνια που είχαν για κέντημα τή γή με τά χορτάρια, και τή θάλασσα με τά ψίρια, άλλος άλλα, που να τ' άκούση κανένας θαρρεί πως είναι παραμύθι.

Έτσι ή Μυρσίνα περνούσε με τούς μήνες ούτε και καλύτερα.

* * *

Οί άδερφές της σάν έμαθαν πως ή Μυρσίνα ζή κι είναι καλά, έσκασαν από τή ζήλεια τους και βουλήθηκαν να τή φαρμακώσουν. Ένα κι ένα, έκαναν ένα πρόσφορο φαρμακωμένο κι ήρθαν στη Μυρσίνα. Μόλις είχαν φύγει οι μήνες από τόν σπίτι, και τίκ-τάκ, χτυπούν τήν πόρτα.

—Ποιός είναι; ρώτησε από μέσα ή Μυρσίνα.

—Μπά, Μυρσίνα, τόσο γρήγορα μάς ξεχάσες; Άνοιξε, κι είμαστε οι άδερφές σου που σκοτωθήκαμε να σε γυρεύουμε στο βουνό.

—Άχ, άδερφούλες μου, είπε ή Μυρσίνα, κι άμέσως άνοιξε, τις άγκάλιασε κι άρχισε να κλαίη.

Τότε είπαν εκείνες:

—Άμ τί έπαθες Μυρσίνα. Έμεις μάνι-μάνι πήγαμε στο σπίτι, πήραμε τόν στενοξίνιαρο κι ήρθαμε να σε βρούμε. Έδώ σε ζητούμε, εκεί σε γυρεύουμε, μα ή Μυρσίνα πουθενά. Τότε είπαμε: Η Μυρσίνα σάν απόμεινε μοναχή, θά φρεθίθηκε. Θά πέρασε κανένας άνθρωπος και πάει μ' αυτόν σε κάποιον χωριό. Και τί να τὰ πολυλογούμε, Μυρσινούλα, μάθαμε ύστερα πως είσαι εδώ, και να μας, ήρθαμε να σε δούμε. Μά καθώς βλέπουμε, καλά είσαι, άδερφούλα!

—Καλά, τί να πω, ούτε και καλύτερα!

—Κι ἔμεις τὸ βλέπουμε. Μόνο κοίτα καλὰ νὰ μὴν τὸ κουνήσης ἀπὸ δῶ ἀφοῦ σ' ἀγαποῦν τόσο. Ἐμείς τώρα φεύγουμε.

—Γιατί δὲν κάθιστε;

—Ἄσ' ἔχουμε βιτσιμακίες, ἄλλη φορά· ἔχε γεια, Μυρσίνα.

—Στὸ καλό.

—Ἐμείς θὰ ἐρχόμαστε συχνὰ νὰ σὲ βλέπουμε... Μπᾶ, εἶδες; ἀκόμα λίγο θέλαμε νὰ τὸ ξεχάσουμε. Νά, πάρε αὐτὸ τὸ πρόσφορο, εἶν' ἀπὸ κείνα ποὺ κάναμε γιὰ τὸ συχώριο τῆς μάνας μας. Νά, πάρτο νὰ τὸ φᾶς, γιὰ νὰ συχωρήσεις καὶ σὺ τὴ μάνα μας.

Ἡ Μυρσίνα τὸ πῆρε. Σὰν ἔφυγαν αὐτὲς ἔκρυψε ἓνα κομμάτι καὶ τὸ ἔριξε στὸ σκυλάκι ὅπου εἶχε κι ἀμέσως τὸ κατμένο ψίφφισε.

Τότε ἡ Μυρσίνα κατὰλαβε πῶς τὸ πρόσφορο ἦταν φαρμακωμένο καὶ οἱ ἀδερφές της ἤθελαν νὰ τὴ φαρμακώσουν, καὶ δὲν τὸ ἔφαγε· τὸ ἔριξε στὸ φούρνο καὶ κάηκε.

Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσες μέρες οἱ ἀδερφές της ἔμαθαν πῶς δὲ φαρμακώθηκε ἡ Μυρσίνα. Τότε πῆραν ἓνα φαρμακωμένο δαχτυλίδι κι ἤρθαν πάλι σ' αὐτή.

Χτυποῦν τὴ θύρα, μὰ ἡ Μυρσίνα δὲν τοὺς ἀνοίγει.

Τότε αὐτὲς εἶπαν:

—Ἄνοιξε, Μυρσίνα· ἔχουμε νὰ σοῦ ποῦμε ἓνα λόγο. Νά, σοῦ φέραμε ἓνα δαχτυλίδι τῆς μάνας μας, γιατί ὅταν πέθανε ἡ μακαρίτισσα σὺ ἤσουν μικρὸ καὶ δὲν καταλάβαινες τίποτα. Ἡ μακαρίτισσα ἀπάνω στὸ ξεψύχημα εἶπε: «εὐχὴ καὶ κατάρα σὰς ἀφήνω αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι νὰ τὸ εἴδεις στὴ Μυρσίνα σὰν τρανέψη». Ἐμείς δὲ θέλουμε νὰ κολαστοῦμε, καὶ τώρα ποὺ μεγάλωσες πιά πάρε τὸ δαχτυλίδι σου.

Τότε ἡ Μυρσίνα ἀνοίξε τὸ παράθυρο καὶ πῆρε τὸ δαχτυλίδι. Μὰ μόλις τόβαλε, ἀπόμεινε σὰν πεθαμένη.

Τὸ βράδυ ἤρθαν οἱ μῆνες καὶ σὰν εἶδαν τὴ Μυρσίνα πεθαμένη ἀρχισαν κἀτι κλάματα π' ἀντιλαλοῦσαν τὰ βουνά. Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες τὴν πῆραν καὶ τὴν ἔντυσαν στὰ χρυσά, τὴν ἔβαλαν μέσα σ' ἓνα μαλαματένιο σεντούκι καὶ τὴν εἶχαν μέσα στὸ σπίτι. Μὲ κάμποσον καιρὸ πέρασε ἀπὸ κεῖ ἓνα βασιλόπουλο. Σὰν εἶδε τὸ σεντούκι, τοῦ ἄρεσε πολὺ καὶ τὸ ζήτησε ἀπὸ τὰ παιδιά.

Αὐτὰ στὴν ἀρχὴ δὲν ἤθελαν νὰ τὸ δώσουν.

Μὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ παρακάλια τὸ ἔδωσαν κι εἶπαν στὸ βασιλόπουλο νὰ μὴν τ' ἀνοίξη ποτέ.

*
* *

Κάποτε τὸ βασιλόπουλο ἀρρώστησε βριαῖά, καὶ κόντευε νὰ πεθάνῃ. Γυρίζει τότε καὶ λέει τῆς μάνας του:

—Μάνα, ἐγὼ θὰ πεθάνω καὶ δὲ θὰ ξαίρω τί ἔχει μέσα αὐτὸ τὸ σεντούκι. Φέρτο νὰ τ' ἀνοίξω. Μόνο σεῖς οἱ ἄλλοι νὰ βγῆτε ἔξω.

Σὰ βγῆκαν ὅλοι ἔξω, ἀνοίγει τὸ σεντούκι, καὶ τί νὰ δῆ!

Ἡ Μυρσίνα στὰ δολόχρυσά ντυμένη, ἦταν τόσο ὁμορφῆ, πὺ καὶ πεθαμένη φαινόταν σὰν ἄγγελος. Τὸ βασιλόπουλο μόλις τὴν εἶδε τάχατε. Μὰ σὰν ἤρθε στὸν ἑαυτὸ του καὶ εἶδε τὸ δαχτυλίδι πὺ εἶχε ἡ Μυρσίνα, εἶπε.

—Γιὰ νὰ δῶ τὸ δαχτυλίδι, ἔχει κἀνα σιμάδι, γιὰ νὰ καταλάβω πὺς τὴν ἔλεγαν αὐτὴν τὴ δόλια.

Μὰ μόλις τόβαλε, στὴ στιγμή ἀναστῆθηκε ἡ Μυρσίνα, ξεπετάχτηκε ἀπὸ τὸ σεντούκι κι ἀρχισε νὰ λέῃ:

—Ποῦ εἶμι; ποῖός μ' ἔφερε δῶ; Ἄ! ἐδῶ δὲν εἶναι τὸ σπίτι μου. Ποῦ εἶστε, ἀδερφάκια μου;

— Έγώ τώρα είμαι αδερφός σου, είπε τὸ βασιλόπουλο. Βρίσκεσαι μὲς στοῦ βασιλιά τὸ παλάτι.

Ἐπειτα τῆς εἶπε ὅλη τὴν ἱστορίαν, πῶς τὴν ἀγόρασε μαζί μὲ τὸ σεντούκι ἀπὸ τοὺς μῆνες, καὶ πῶς ἦταν μέσοι πεθαμένη, καὶ ἄμα ἔβγαλε τὸ δαχτυλίδι ζωντάνεψε. Τότε ἡ Μυρσίνα θυμήθηκε τίς ἀδερφές της καὶ εἶπε:

— Ἄχ! Ρήγαν μου, αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι ρίξε το στὴ θάλασσα γιατί εἶναι φαρμακωμένο καὶ μαγεμένο. Αὐτὸ μού τὸ ἔφεραν οἱ ἀδερφές μου, καὶ ἄμα τόβαλα, ἓνα καὶ ἓνα φαρμακώθηκα καὶ ἀπόμεινα ὅπως μὲ βρήκες.

Τότε τὸ βασιλόπουλο εἶπε στὴ Μυρσίνα νὰ τοῦ διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν της. Σὺν τὴν ἀκουσε, θύμωσε πολὺ καὶ εἶπε:

— Αὐτὲς τίς ἀδερφές σου στὴν ἄκρῃ τοῦ κόσμου νὰ εἶναι θὰ τίς βρῶ, καὶ ἐγὼ ξαίρω τί θὰ τὲς κάνω, γιατί. . .

— Μὴ, Ρήγαν μου, νὰ ζῆς, εἶπε ἡ Μυρσίνα. Ἄς τες, μὴν τίς κάνης τίποτε. Ἄς τὸ βροῦν ἀπὸ τὸ Θεό.

Τότε ὁ Ρήγαν μαλάκωσε. Ἄμα πέρασε ἡ ἀρρώστια του ἔνα καὶ ἓνα παντρέφτηκε μὲ τὴ Μυρσίνα καὶ ζοῦσαν μιὰ χαρὰ. Μὰ σὺν ἔμαθαν πάλι οἱ ἀδερφές της πῶς ἡ Μυρσίνα ζῆ καὶ πῆρε ἄντρα τὸ βασιλόπουλο, τότε πιά δὲν τίς χωροῦσε ὁ τόπος ἀπὸ τὴ ζήλεια. Μὰ καὶ δυὸ ἦρθαν στοῦ παλάτι γιὰ νὰ τὴ φαρμακώσουν. Μπαίνουν μέσα καὶ ρωτοῦν ἓνα ἄνθρωπο:

— Ποῦ εἶναι ἡ βασίλισσα ἡ Μυρσίνα; Ἐμεῖς εἴμαστε ἀδερφές μ' αὐτὴν καὶ ἦρθαμε νὰ τὴ δεῦμε.

— Σταθῆτε, εἶπε ὁ ἄνθρωπος, νὰ ρωτήσω μέσοι, γιατί χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ βασιλιά κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ δεῖ τὴ βασίλισσα.

Τότε ἦρθε μέσα καὶ εἶπε στοῦ βασιλόπουλο:

— Βασιλιά μου, ἦρθαν δυὸ κορίτσια καὶ λένε πῶς εἶναι ἀδερφές τῆς Μυρσίνας τῆς βασίλισσας καὶ θέλουν νὰ τὴ δεῦν. ἔχουν τὴν ἄδεια;

Τότε τὸ βρασιλόπουλο λέει σ' ἓνα σωματοφύλακά του ποὺ παραστεκόταν :

—Γρήγορα, αὐτὰ τὰ κορίτσια νὰ τὰ πάρετε καὶ νὰ τὰ ξεκάνετε ὅπως ξαίρετε, γιατί ἤρθαν νὰ φαρμακώσουν τὴ βασίλισσα τὴ Μυρσίνα.

Τότε οἱ σωματοφύλακες πῆραν τίς κλές μας καὶ τί τίς ἔκχαναν δὲ ξαίρουμε. Ἐνα μόνο ξαίρουμε, πὼς ἀπὸ τότε οὔτε φάνηκαν οὔτε ἀκούστηκαν πιά πουθενά.

Κι ἔτσι ζοῦσαν καὶ βρασίλευαν ἡ Μυρσίνα καὶ τὸ βρασιλόπουλο κι ὅλος ὁ κόσμος τὴν εἶχε στὸ στόμα του γιὰ τὴν ὀμορφιά της καὶ τὴν ἀγαπῶσε γιὰ τὰ καλά ποὺ ἔκανε.

(Συλλογὴ Μέγα)

ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΑΣ

Είναι Θεός, ποίημα Ι. Πολέμη.....	Σελίδα	3
Ἐνοιξιάντικη αὐγή, ποίημα Γ. Δροσίνη.....	•	4
Ἡ ἱστορία τοῦ σχολείου τοῦ χωριοῦ μας.....	•	5
Ἡ καινούργια τάξη.....	•	7
— Ὁ δάσκαλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ πλακοστρωθοῦν οἱ δρόμοι.....	•	9
Ἐργασία, ποίημα Γ. Μαρχορᾶ.....	•	13
Τὸ ἀλέτρι, ποίημα Ι. Πολέμη.....	•	14
— Οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες:		
Ἡ παιδικὴ ζωὴ τῶν ἑπτὰ τεμπέληδων.....	•	16
Πατέρας καὶ γιὸς.....	•	16
Ὁ Γιωργῆς ἀπελπίζεται καὶ φεύγει.....	•	19
Οἱ ἑπτὰ τεμπέληδες γυρίζουν.....	•	21
— Ὁ δειχτής τῶν δρόμων.....	•	24
Τὸ χωριὸ καὶ ἡ πόλη.....	•	26
— Τὸ βραδάκι στὸ χωριό: Τὸ δειλινὸ στὸ χωριό.....	•	29
Ἡ νύχτα στὸ χωριό.....	•	31
Νανούρισμα, ποίημα δημοτικὸ.....	•	34
Ἡ σπορά, ποίημα ΙΙ. Βασιλικοῦ.....	•	34
Στὸ χτήμα τὰ πουλερικά μας.....	•	35
Ἡ κότα καὶ ἡ γόπα, ποίημα μίμηση ἀπὸ τὸ γερμανικὸ (Heinrich Seidel).....	•	36
Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα, ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ.....	•	37
— Ποιὸς εἶναι ὁ πλησίον;		
Ἡ ἀρρώστια τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ.....	•	38
Τὸ παιδί σώζεται.....	•	40
Παιδί μου, ὦρα σου καλή, ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ.....	•	42
— Οἰκονομία: Τὸ παλιὸ φόρεμα.....	•	43
Τὸ ταμιευτήριον.....	•	44
Χειμώνιασμα, ποίημα ΙΙ. Βασιλικοῦ.....	•	45
Τὸ παραμῦθι τῆς γιαγιάς, ποίημα Ι. Πολέμη.....	•	46
Ὁ τσέλιγγας, ποίημα Κ. Κρυστάλλη.....	•	47
— Τὰ λουλούδια τοῦ χειμῶνα.....	•	48

Ο Νυμφίος	Σελίδα	49
— Η Λενιώ στο ραφτάδικο του πατέρα της	"	51
— Ο σιδηρουργός	"	55
Στο φωτογράφο	"	58
Στον οδοντοίατρο	"	60
Στον κινηματογράφο	"	62
Ο πρώτος σιδηρόδρομος	"	64
— Ένα έπεισόδιο του σιδηροδρόμου	"	67
Στήν άνοιξη, ποίημα Βηλαρά	"	71
Το πρώτο ατμόπλοιο	"	72
Ένα δυστύχημα	"	73
Το ρολόι	"	75
Μου παράγγειλε τ' άηδόνι, ποίημα δημοτικό	"	76
Ο έξυπνος γιατρός	"	77
Το τσαγγαράκι, ποίημα Στ. Σπεράντζα	"	80
Πώς, πότε; πού;	"	81
Ποντικός σαμαρωμένος, ποίημα δημοτικό	"	82
Το άμπέλι του μέρμηγκα, ποίημα δημοτικό	"	83
Ο χρυσοκάνθαρος	"	84
Το ήμερολόγιο του παππού	"	85
Η καταγίδα	"	86
Τραγούδι του τρυγητού, ποίημα Κ. Κρυστάλλη	"	88
Οι ψιράδες φεύγουν	"	88
— Ο Φάρος	"	90
Στά περιβόλια	"	95
Ο τραγουδιστής, ποίημα Ζ. Παπαντωνίου	"	99
Από τὰ παλιά τὰ χρόνια:		
Οι Θεοί	"	101
Οι άνθρωποι	"	104
Από τὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων:		
Ο Ὀδυσσεάς στὴ σπηλιὰ τοῦ Κύκλωπα	"	106
Ο Κύκλωπας ἔρχεται	"	107
Ο Ὀδυσσεάς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα	"	110
Ο Ὀδυσσεάς καὶ οἱ σύντροφοί του σώζονται	"	112
Ἡ Ναυσικά πηγαίνει στὸ ποτάμι	"	115
Ο Ὀδυσσεάς στὸ νησί τῶν Φαιάκων	"	117
Ο Ὀδυσσεάς στὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἀλκίνοου	"	120

Πώς πήγε ὁ Ἀχιλλέας στὸ πόλεμο	Σελίδα	122
Ἡ Ἰφιγένεια: Ἡ Ἰφιγένεια ἔρχεται στὴν Αὐλίδα	»	125
Ἡ Ἰφιγένεια θυσιάζεται	»	128
Ὁ Ἔκτορας ἀποχαιρετᾶει τὴν Ἀνδρομάχη	»	131
Παραδόσεις		
Τὸ στᾶρι καὶ τὸ κεχρὶ	»	135
Ὁ τσοπανάκος	»	135
Ὁ ἀετὸς	»	136
Ἡ νυτίσα	»	136
Ὁ Κατεβατὸς κι ὁ Νότος	»	137
Τὰ στάχυα	»	137
Τὸ κυπαρίσσι	»	138
Ὁ καλογιάννος	»	139
Ἄμα ἀνοίγουν τὰ οὐράνια	»	139
Ὁ ἥλιος	»	140
Τὸ κρασί	»	141
Οἱ γίγαντες	»	142
Ὁ Διγενῆς	»	143
Ἡ λίμνη Ὁζερό	»	144
Ἡ Χιόνα	»	146
Μῦθοι ζώων:		
Ἡ ἀλεποῦ καὶ τὰ σταφύλια	»	147
Τὸ λιοντάρι κι ὁ πογτικὸς	»	147
Λύκος, ἀλεποῦ καὶ γάϊδαρος	»	148
Παραμῦθια		
Τὰ ἑπτὰ κοράκια	»	151
Ὁ σκαντζόχειρος ξεκουβαλεῖ	»	154
Ἡ Μυρσίνα	»	162

Ἄρ. πρωτ. 39625/13116

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1932

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

Πρὸς τὸν κύριον **ΙΩ. ΣΙΔΕΡΗΝ**

Βιβλιοκδέτην

Ἐνταῦθα

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 20ὴν Ἰουλίου ἐ.ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 25ὴν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 68 φύλλον τῆς Ἐφημ. Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 280 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀναγνωστικὸν τῆς Γ' τάξεως «**Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**» βιβλίον τῶν Δ. Δούκα, Δ. Δεληπέτρου καὶ Ρ. Ἰμβριώτου ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διὰ μίαν πενταετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932—33 ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως κατὰ τὴν ἐκτίπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντῆς

Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν 15% ἐπὶ πλέον

(κατὰ τὸ σχετικὸν Π Δ.)